

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 24 Μαρτίου 2024 • Έτος 16° • Αρ. φύλλου 812

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Η Ιερά Σύνοδος μπορούσε να δράσει νωρίτερα

Ο αρχιεπίσκοπος Γεώργιος διαβεβαιώνει ότι γίνεται προσπάθεια για πλήρη διαλεύκανση της υπόθεσης της Μονής Οσίου Αββακούμ. Διπλώνει ότι οι ευθύνες βαρύνουν εκείνους που διέπραξαν τα αδικήματα. **Σελ. 8**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Υπερβολές όσα λέγονται για ΑΤΑ

Ο υπ. Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Γιάννης Παναγιώτου λέει πως η βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα διατηρηθεί στα προβλεπόμενα επίπεδα. Επίσης, αναφέρει πως το 2024 θα είναι καθοριστικό για τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού. **Σελ. 10**

«ΑΜΑΛΘΕΙΑ»

Παίγνιο λεπτών ισορροπιών

Πέραν του αναβαθμισμένου ρόλου που διαδραματίζει στον ανθρωπιστικό διάδρομο, η Κύπρος εισέρχεται σε ένα παίγνιο λεπτών ισορροπιών μεταξύ Δύσης, αραβομουσουλμανικού κόσμου και Ισραήλ. **Σελ. 4**

■ **Ο Έλληνας πλοίαρχος** Σάββας Κουρεπίνης, καπετάνιος του «Astral», ιστιοφόρου της ισπανικής «Open Arms» αφηγείται πώς σχεδιάστηκε η επιτυχημένη επιχείρηση. **Σελ. 5**

ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η ιστορία ενός σχίσματος...

Οι ελληνορωσικές σχέσεις βρίσκονται στο χειρότερο δυνατό σημείο. Την οργή της Μόσχας προκαλεί ο αποκλεισμός των Ρώσων διπλωματών από τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου. **Σελ. 16**

ΕΥΡΩΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑ ΜΑΡΙΟΥ ΠΕΛΕΚΑΝΟΥ ΜΕ ΤΟ ΕΛΑΜ

Σε κρίση διαρκείας ο ΔΗΣΥ

Πώς η περίπτωση Πελεκάνου ανέδειξε τη σαφή αιμορραγία του κόμματος προς το ΕΛΑΜ

Η παραίτηση του Μάριου Πελεκάνου από τον ΔΗΣΥ, του μέχρι πρότινος πρώτου σε σταυρούς προτίμησης αντιπροέδρου, αλλά κυρίως η μετεγγραφή του ως υποψηφίου στο ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ, κατέδειξε τη

βαθιά κρίση που αντιμετωπίζει το κόμμα από την ήττα των εκλογών και μετά. Το ΕΛΑΜ φαίνεται να επωφελείται πρώτα και κύρια από την εσωστρέφεια του ΔΗΣΥ, την απουσία μιας ηγετικής παρουσίας στο

κόμμα, και κυρίως από την απουσία ξεκάθαρης ιδεολογικής ταυτότητας. Με αυτό τον τρόπο «κλέβει» πλέον και στελέχη και ψηφοφόρους. Σε αυτό το σημείο το κόμμα της Δεξιάς αντιλαμβάνεται πως θα πρέπει

έστω και τώρα να χαράξει στρατηγική για να ανακόψει την αιμορραγία, καθώς μέχρι σήμερα υποβάθμιζε τον κίνδυνο της Ακροδεξιάς και πολλές φορές υιοθετούσε τη ρητορική της σε διάφορα ζητήματα. **Σελ. 3**

Στις Αλυκές, στη Φοινικιά Αιτωλικού, ποζάρει ο Δημήτριος Μπαρμπέρης φορώντας μια παραδοσιακή φορεσιά από τη συλλογή του Νίκου Πλακίδα. Η φωτογραφία είναι από το project «Μίτος / Το Νήμα της Ελλάδας», ένα εθνογραφικό αφιέρωμα του Μιχάλη Παππά στις παραδοσιακές ενδυμασίες της Ελλάδας. Στον ίδιο τόπο, στα ίδια νερά, γράφτηκαν οι σελίδες της Ιστορίας που φέρνει σήμερα στο φως η «Κ». **Σελ. 22-23**

ΕΥΡΩΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ Ν.Δ.

Λείπει και ένας Κύπριος

Το Μέγαρο Μαξίμου είναι αναγκασμένο να προσαρμόσει το ευρωψηφοδέλτιο ανάλογα με τις ανάγκες που υποδεικνύει μάλλον η εσωτερική πολιτική συγκυρία παρά οι προδιαγραφές των Βρυξελλών. Από το παζλ λείπουν δύο βασικά κομμάτια, ένας απόδομος και ένας από την Κύπρο. **Σελ. 17**

ΤΕΡΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ

Τα προβλήματα στο παραβάν

Μπορεί να έσπασε ο πάγος μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της κοινοπραξίας για το τερματικό φυσικού αερίου, ωστόσο η κατάσταση παραμένει «εύθραυστη». Κι αυτό γιατί τα σοβαρά προβλήματα που άπτονται της τύχης του έργου φαίνεται να μπηγάν κάτω από το χαλί. **Σελ. 7**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Κόκκινο για διορισμό Ευρωπαίου εκπροσώπου

Κόκκινο στην ιδέα διορισμού Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό φαίνεται να άναψε ομάδα κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι οι βασικές ενστάσεις για τον διορισμό Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό εκδηλώθηκαν από τη Γερμανία, ενώ στην ίδια γραμμή κινήθηκε και η Ισπανία. **Σελ. 6**

■ Μία ακόμη παράταση για τα ευρωτουρκικά. **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Υπεύθυνοι πολιτικοί

Κάθε Πολιτεία, πολλώ μάλλον, μία Πολιτεία που αντιμετωπίζει διαχρονικά πολλές και ποικίλες προκλήσεις, όπως η Κυπριακή Δημοκρατία, έχει ανάγκη από στερεό και υπεύθυνο πολιτικό προσωπικό. Και ο λόγος για τούτο δεν είναι άλλος από το να μπορεί να εμπνέει την κοινωνία και να την οδηγεί με σωφροσύνη σε ασφαλείς λεωφόρους, αντί να τη σέρνει σε δύσβατους παράδρομους. Είναι σημαντικό επίσης όσοι έταξαν εαυτούς ως ηγήτορες, να θυμούνται πάντοτε πως η ηγεσία δεν είναι ούτε κόμπι, ούτε αυτοσκοπός, αλλά ιερά υποχρέωση.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Έντονο παρασκήνιο για τον διοικητή

Εντός 20 ημερών θα ληφθούν οι αποφάσεις για διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας. Πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης φαίνεται να ευνοεί τον διορισμό

του Χρ. Πατσαλίδη. Ωστόσο, το ΔΗΚΟ και ο τέως πρόεδρος της Δημοκρατίας Ν. Αναστασιάδης φαίνεται να επιμένουν σε επανασυστάση του Κ. Ηροδότου. **Οικονομική, σελ. 5**

Η ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΚΑΘΡΙΝ ΣΥΓΚΛΟΝΙΖΕΙ ΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Μετά το σοκ, οργή για τον «κανιβαλισμό»

«**Σεβαστείτε** την ιδιωτικότητα μου. Αφήστε με να εξηγήσω στα παιδιά μου τι μου συμβαίνει». Αυτό ήταν το μήνυμά της εμφανώς καταβεβλημένης πριγκίπισσας Κάθριν, η οποία επέλεξε να δώσει το ίδιο τέλος στο όργιο φημών για την υγεία της και την ιδιωτική ζωή. Πριν

από τη δήλωσή της την Παρασκευή, που θα μείνει ανεξίτηλα χαραγμένη στη μνήμη του βρετανικού έθνους, είχε προηγηθεί ακόμη και απόπειρα υποκλοπής του ιατρικού φακέλου της. Μαρτυρία από το Λονδίνο: Όταν η είδηση έφτασε στην Tate.

ΓΡΑΦΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΪ

■ **Τζον Κίτμερ**, πρώην πρεσβευτής του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα ■ **Βασίλης Βαμβακάς**, καθηγητής του ΑΠΘ ■ **Τιμ Σίμμαν**, δημοσιογράφος των Sunday Times ■ **Αθηνά Κακούρη**, συγγραφέας ■ **Νίκος Παπακωνσταντίνου**, συγγραφέας ■ **Ελεάννα Βλαστού**, συγγραφέας. **Σελ. 20-21**

ΒοС MOBILE APP

Τα πάντα όλα, ΕΔΩ

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ZENITH
TIME TO REACH YOUR STAR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

PILOT BIG DATE FLYBACK

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Μπαμ και κάτω

Το ότι ο Τζάστιν είναι στην κοσμάρα του, οι πιστοί αναγνώστες της στήλης το γνωρίζουν βεβαίως καλά. Για τους λιγότερο πιστούς, πάλι, θα πρέπει μάλλον να ξανακάνουμε τις συστάσεις. Ή όπως συνήθιζε να λέει η Ιουλία για περισσότερο εφέ: «Ο Τζάστιν είναι ο γιος της ερωμένης του άνδρα μου». Για τον οποίο «money is not an issue», σε αντίθεση με την καλή ζωή και τα γκομενικά που είναι ακριβώς το θέμα του.

Με αυτές τις περγαμνές, λοιπόν, επισκέφθηκε ο άρτι αφιχθείς από το Παρίσι Τζάστιν τις κυρίες του καρέ. Με ένα κουτί macarons του Pierre Herpé και τον ενθουσιασμό του πρωτάρη όταν ανακαλύπτει κάτι εξαιρετικά σημαντικό. Εν προκειμένω, τον... Λάμπη Λιβιεράτο! «Τουτέστιν;» τόλμησε να ψιθυρίσει η τελούσα (ακόμα) σε εκκλησιαστικό σοκ Θεοπίστη Θεοδούλου. «Τουτέστιν, ο αγαπητός Τζάστιν ως γνήσιο τέκνο της διασποράς ανακαλύπτει τα χρυσά σουξέ των 90's» διευκρίνισε η χήρα. Και διά του λόγου το αληθές, του ένευσε να τραγουδήσει το «Μπαμ και κάτω». «Έλεος! Εδώ ο κόσμος χάνεται» ξέσπασε η Καλαμαρού, προσγειώνοντας το καρέ στη σκληρή πολιτική πραγματικότητα.

Είχε τα δικά της η Ευγενία, αυτό αν μη τι άλλο πρέπει να το αναγνωρίσουμε. Γιατί την ώρα που το κόμμα της δοκιμαζόταν από έναν ακόμα πολιτικό σεισμό, οι χαριτωμένες πλέον αζάνες. Τι το 'θελε όμως η έρμη το «σεισμός»; Το 'πιασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού κι άρχισε τα λογοπαίγνια. «Πανικός, Πανικός, Συναγεμισμό» φώναζε, κι έπειτα, αφού δεν γέλασε καμία με το ευφυολόγημα, συμπλήρωσε σαρκαστικά: «Το ΕΛΑΜ χτυπάει συναγεμισμό». «Χτύπα κι άλλο, θα τ' αντέξω, δεν πεθαίνω έτσι απλά, θα παλέψω» είπε ξέπνοια η Καλαμαρού και ζήτησε μπιρμπακάκι.

«Έτσι όπως πάτε, θα πρέπει εκτός

Ο Εριανούελ Μακρόν δίκασε κοινό και δημοσιογράφους με τις νέες φωτογραφίες «επιθετικής» μετα-πολιτικής επικοινωνίας στο Instagram.

από την κίτρινη προειδοποίηση να καθιερώσουμε και τη γαλόζα. Για ακραία πολιτικά φαινόμενα» έριξε λίγο αλάτι ακόμα στην πληγή η Κουλλίτσα, αλλά η Ευγενία παρέμεινε ατάραχη. Μια αληθινή κυρία! «Όλα αυτά για τον Πελεκάνο» εξήγησε η Ιουλία στον Τζάστιν, κι εκείνος, συγκλονισμένος για τον εντελώς λάθος λόγο όπως αποδείχτηκε, πετάχτηκε όρθιος. «Της Μυκόνου;» ρώτησε, κι αυτή η αθώα απορία ήταν η χαριστική βολή για την Καλαμαρού. «Πάρτε το ζαβό από μπροστά μου να μην το βλέπω» προειδοποίησε και ζήτησε ένα σφηνάκι ζι-

βανία για να ηρεμήσει.

«Ο Τζάστιν είναι ολίγον απολιτικός» προσπάθησε να τον δικαιολογήσει η Ιουλία. «Παρόλα αυτά αν το πολιτικό φλερτ ανάμεσα στον Φειδία και τον Περδίκη είχε αίσιο τέλος, θα ψήφιζε Οικολόγους». «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, ο πληθωρικός influencee θήλωσε πως δεν αποδέχτηκε τη θέση στο ευρωψηφοδέλτιο των Οικολόγων μετά από απόφαση των ακολούθων του. Ψήφισαν 10.000 άτομα τον Τίτσο, και το 70% αποφάσισε να κατέλθει ο Φειδίας ως ανεξάρτητος». «Ο Περδίκης πώς το

πήρε;». «Στωικά, αν κρίνουμε από την επιλογή της Βάσως Πελεγκάρη με το μαλλί Μπεν Χουρ ως υποψήφιας. Του έμεινε όμως ο λεκές» είπα με νόημα η Ιουλία και διάβασε τη δήλωση - μνημείο γελοιοτήτας του προέδρου των Οικολόγων. Απολαύστε υπεύθυνα:

«Με τον Φειδία είμαστε σε συζήτηση. Αντιμετωπίζουμε θετικά την πρόταση του να συμμετάσχει στο ψηφοδέλτιο. Είδαμε πάρα πολύ θετικά την προσπάθεια που κάνει για εγγραφή νέων ψηφοφόρων. Οι νέες γενιές απομακρύνονται από την

πολιτική και ξαφνικά προκύπτει ένας νεαρός 23 μόνο χρόνων ο οποίος θέλει να ασχοληθεί με την πολιτική. Με τον δικό του τρόπο. Θέλει να μάθει και μαθαίνει. Κάνει λάθη, σκοντάφτει αλλά ξανασηκώνεται και έχει στοχοπροσήλωση να εμπλακεί στην πολιτική με έναν κατά την άποψή μου σοβαρό τρόπο». Γιώργος Περδίκης - Λόγια Μεγάλων Ανδρών.

Η διασκεδαστική δήλωση Περδίκη καθώς και το αναπάντιπο ακανθώδες ερώτημα αν ο Χριστόφορος Τορνάρης θα ιδρύσει κόμμα,

έφτιαξαν λιγάκι το κέφι του καρέ. Με εξαίρεση τη Θεοπίστη Θεοδούλου, η οποία παραμένει δέσμια του σκληρού reality της Μονής Αββακούμ. Σαν να μην έφταναν τα δικά μας εκκλησιαστικά ρεζιλικία (Χρήμα - Σεξ - Βία) ήρθε η δίκη του δημοσιογράφου Δημήτρη Αλικάκου, ο οποίος με μαρτυρίες αποδεικνύει ότι η αφή του Αγίου Φωτός είναι απάτη. «Ο Θεός να μας ελεήσει» ψέλλισαν οι κυρίες, ενώ έβλεπαν τον παλιό κόσμο να καταρρέει με πάταγο γύρω τους.

Οι κυρίες δεν κατέληξαν πάντως για το τι είναι χειρότερο: το γεγονός ότι ο χριστεπώνυμο βρίσκεται στα πρόθυρα νευρικής κρίσης ή ότι ο Ζαχαρίας Κουλιός, ως προεδρεύων της Δημοκρατίας, κρατάει τη χώρα στα σιβαρά του χέρι; «Με τούτα και με κείνα δεν είναι να απορεί κανείς γιατί η Κύπρος κατέλαβε την 46η θέση στην ετήσια παγκόσμια έκθεση για τις πιο ευτυχιμένες χώρες στον κόσμο. Και για να μανθαινε, πρώτη είναι η Φινλανδία... Στο Ελσίνκι, αδελφές μου, στο Ελσίνκι!» είπε η Ιουλία.

«Στο Παρίσι, αδελφές μου, στο Παρίσι!» ψέλλισε ο Τζάστιν, εμφανώς ταραγμένος από αυτό που έβλεπαν τα μάτια του. Η φωτογράφος του Γάλλου προέδρου Soazig de la Moissoniere κατάφερε για ακόμη μια φορά όχι μόνο να ανεβάσει τη λήμνητο, αλλά και να δώσει στους δημοσιογράφους. Ύμνος για τον Μακρόν από το περιοδικό Femme Actuelle, «νεολαϊκισμός» από τη Liberation για τους φουσκωμένους μας και τα γάντια του μποξ. «Μπαμ και κάτω, με μια ματιά μ' έκανες άνω κάτω, αυτό που έψαχνα μπροστά μου να το, μπαμ και κάτω» τραγούδησε ο Τζάστιν, ο οποίος πείσθηκε προφανώς από τους γυμνασμένους δικεφάλους του μεταπολιτικού marketing.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

24.3.1934

ΕΠΑΝΟΔΟΣ: Αγγέλλεται εκ Βιέννης, ότι ο πρίγκιπ Στάρεμπεργκ [φωτ.], ομιλών προς αντιπροσώπους του αγγλοσαξονικού τύπου, εδήλωσε ότι η επάνοδος των Αψβούργων αποτελεί καθήκον διά το σημερινόν κυβερνητικόν καθεστώς. Η επάνοδος -εξηκολούθησε- δεν σημαίνει παλινορθωσιν. Το ζήτημα της αναβιώσεως της μοναρχίας δεν είνε ώριμον εισέτι προς συζήτησιν. Ερωτηθείς περί της τύχης των συλληφθέντων κατά τας τελευταίας ταραχές, ο Στάρεμπεργκ εδήλωσε ότι είνε κεκρυμμένοι υπέρ της παροχής αμνηστίας. Οσον αφορά το Ισραηλιτικόν πρόβλημα, εδήλωσε ότι τούτο δεν είνε δυνατόν ναλυθῆ διά της βίας. Η μοναδική λύσις

-είπεν- είνε η εφαρμογή νόμων ανταποκρινομένων εις τας αισθήματά του χριστιανικού πληθυσμού. [...] Αγγέλλεται εκ Λονδίνου ότι η απαγόρευσις της αναγραφής της λέξεως «Δημοκρατία» εις το νέον αυστριακόν σύνταγμα, προεκάλεσε βαθεϊαν εντύπωσιν μεταξύ των αγγλικών πολιτικών κύκλων. Η λήψις της σχετικής αποφάσεως, κατά τούς αυτούς κύκλους, προοιωνίζει την ταχείαν παλινορθωσιν των Αψβούργων. Απομένει ήδη να γνωσθῆ αν ο νέος πρόεδρος θα λάβη τον τίτλον του αντιβασιλέως.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ: Αγγέλλεται εκ Δουβλίνου ότι κατόπιν της υπό της Γερουσίας απορρίψεως του νομοσχεδίου περί διαλύσεως των οργανώσεων των Κυσνοκλιτώνων [φωτ.], ο Ντε Βαλέρα εισήγαγε νομοσχέδιον εις την Βουλήν περί καταργήσεως της Γερουσίας. Συγχρόνως δε εδήλωσε ότι το Σώμα τούτο αποτελεί κίνδυνον διά την δημοσίαν ασφάλειαν.

ΕΠΙΣΟΔΙΑ: Λόγω της απεργίας των αυτοκινητιστών άπασα η δύναμις της αστυνομίας ετέθη εν επιφυλακή, από πρωίας δε πυκναί περιπολίοι αστυφυλάκων περιέτρεχον τας οδούς προς πρόληψιν επεισοδίων μεταξύ απεργών και απεργοσπαστών. Τοιαύτα επεισόδια συνέβησαν αρκετά εναντίον απεργοσπαστών. Εις την διασταύρωσιν των οδών Πειραιώς και Αγ. Ασωμάτων ομάς απεργών επετέθη εναντίον διερχομένου φορτηγού αυτοκινήτου. Εξυλοκόπησε τον οδηγόν και κατέστρεψε το αυτοκίνητον.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Πελεκάνοι και άλλα πουλιά

Ρωτάει τον Πετρή πόσο καλό παιδί είμαι.

Ο κύβος ερρίφθη. Διότι, το καλό το παλικάρι ξέρει κι άλλο μονοπάτι. Κι αφού ο δρόμος μέσω του Συναγεμισμού κατέληξε σε αδιέξοδο, ο Πελεκάνος πήρε τον άλλο δρόμο, που 'χε τη δική του -έστω ζοφερή- ιστορία. Αναμένεται τώρα να δούμε αν θα εκλεγεί και θρονικός επίτροπος. Το σίγουρο είναι πως τους επόμενους μήνες θα δούμε ένα ανεπανόληπτο Game of Thrones.

«Οι φτηνοί» τακτικισμοί του ΕΛΑΜ για αλίευση ψήφων ουσιαστικά ενισχύουν το ΑΚΕΛ. Και όσα επικαλείται τώρα ο Πελεκάνος αποτελούν υποτίμηση της νομοσύνης των ψηφοφόρων του Συναγεμισμού. Πισώπλητη μαχαίρα στο κόμμα που τον ανέδειξε». Αυτά και άλλα λέει η αγαπημένη μας ινφλουένσερ για τον Πελεκάνο, γνωρίζοντας πως τώρα πρέπει να ανεβεί ένα βουνό για να κρατήσει το Γαλάζιο Κόμμα στην πρώτη θέση. Βέβαια, ως γνωστόν ο Πελεκάνος ήταν δημιουργημα του Πετρή και του Αβέρωφ, και είναι ακόμη ένας που δεν τον ήξερε ο Νίκαιος και του τον πλάσσαν ως «καλό παιδί» για αντικατάσταση του Κούσιου. Είμαι σίγουρος κανένας από τους πιο πάνω, πλην Κούσιου, δεν θα το θυμάται αυτό.

Βίντεο με σκηνές που θυμίζουν Σόδομα και Γόμορρα παρουσιάστηκαν στους Συνοδικούς, οι οποίοι δεν πίστευαν τι έβλεπαν και έμαχαναν σσπούνι να ξεπλύνουν τα μάτια τους. Το μόνο που δεν ακούσαμε μέχρι

τώρα -και δεν αποκλείεται αυτό να συμβεί στο άμεσο μέλλον- είναι αν ο ζωηρός αρχιμανδρίτης είχε και λογαριασμό στο Onlyfans.

Οι εισπραξιές ερχόντουσαν από παντού και με κάθε τρόπο: από εισφορές, εράνους, πωλήσεις κειμηλίων και κρεπών, περιφορές λειψάνων, ζητιανιό στο Διαδίκτυο. Εν τούτοις τα χρηματοκιβώτια ήταν πολλά και προφανώς έπρεπε να γεμίσουν όλα. Έτσι ο -σεμνός και ταπεινός κα-

τά τα άλλα- αρχιμανδρίτης της Μονής κατέθεσε και αγωγή εναντίον γνωστού θεολόγου, ζητώντας αποζημίωση €50.000. Ο λόγος; Κάτασε καλά κι ακούστε: σε ομιλία του τούς είχε χαρακτηρίσει φιλοχρήματος!

Ο πρόεδρος δικαίωθηκε με την επιμονή του στο σχέδιο «Αμάλθεια» και ακούστηκε να φωνάζει το σλόγκαν του -πρώην- φίλου του Χριστοφόρου Τορνάρη «Never Surrender». Έστειλε μάλιστα στη γενετήριά του Πάφο

το μήνυμα να επιμένουν και αυτοί μέχρι τέλους για το πρωτάθλημα.

Η Γερμανία πιέζει για επέκταση των σχέσεων ανάμεσα σε Τουρκία και Ευρωπαϊκή Ένωση και παρά τις δικές μας αντιδράσεις οι σχεδιασμοί των Γερμανών δύσκολα θα ανατραπούν. Η πλευρά μας βάζει σαν όρο τη βελτίωση στο Κυπριακό, που ορίζεται σαν η επιστροφή στις συνθήκες του Κραν Μοντανό, μα δυστυχώς πολλοί Ευρωπαίοι σκέφτονται σωληπλά «όταν ήσασταν εκεί θέλατε να φύγετε, τώρα ζητάτε επιστροφή»; Και δυστυχώς θυμούνται και ποιος ήταν τότε ο υπουργός Εξωτερικών.

Το ΑΚΕΛ ήταν το μόνο που είχε Τουρκοκύπριο στο ψηφοδέλτιό του, και αυτό του πρόσθεσε στις ευρωπαϊκές μερικές χιλιάδες ψήφους. Φέτος Τουρκοκύπριο υποψήφιο κατεβάζουν και οι Οικολόγοι που θεωρούν σίγουρο ότι θα πάρουν ψάρια-ψήφους- από μια λήμνη στην οποία μέχρι στιγμής το ΑΚΕΛ ψάρευε μόνο του και ανενόχλητο.

Φίλος οικολόγος μου ανέφερε πάντως πως ανακουφίστηκε, όταν ο νεαρός ινφλουένσερ Φειδίας αρνήθηκε να μπει στο ψηφοδέλτιό τους, αφού δεν τον θεωρούσε «σοβαρή περίπτωση». Είδαμε και τις σοβαρές περιπτώσεις υποψηφίων και μερικές ήταν πολύ φαιδρότερες από τον Φειδία, που αν μη τι άλλο μοιάζει διασκεδαστικός και άκακος.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίπλου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Tηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η εσωστρέφεια κτύπησε την πόρτα του Συναγερμού

Πώς το ΕΛΑΜ μετατράπηκε από χρυσή εφεδρεία στην κύρια πηγή αιμορραγίας του ΔΗΣΥ

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Τον Φεβρουάριο που πέρασε, οι συναγερμικοί παρακολουθούσαν τον πρώτο σε σταυρούς προτίμους αντιπρόεδρο του ΔΗΣΥ Μάριο Πελεκάνο, να υποβάλλει την παραίτησή του από την ηγεσία του κόμματος. Μία κίνηση που προκάλεσε έκπληξη, καθώς δεν είχαν ακόμη συμπληρωθεί έξι μήνες από την εκλογή του στην ανώτατη πυραμίδα του κόμματος. Δεν ήταν ότι είχε βαρεθεί, ούτε βεβαίως ότι είχε κουραστεί από τα καθήκοντα της θέσης, όμως κύρια αιτία της αποχώρησής του ήταν ο αποκλεισμός του από το ψηφοδέλτιο του ΔΗΣΥ στις ευρωεκλογές.

Και ενώ κάποιοι έσπευσαν να αποδώσουν στην κίνηση του ψήγματα ευθιξίας και αξιοπρέπειας, ο ίδιος φρόντισε να τους διαψεύσει αμέσως, αφήνοντας μέσω επιστολής υπονοούμενα ότι κάποιοι πολέμισαν εκ των έσω την υποψηφιότητά του. Όσα ακολούθησαν στον ΔΗΣΥ, με αποκορύφωμα την απόφασή του να προσχωρήσει στο ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ, ενίσχυσε τη θέση πως αποτελούσε ανέκαθεν ξένο σώμα εντός του ΔΗΣΥ.

Το πώς όμως ένα ξένο σώμα κατάφερε όχι μόνο να ενταχθεί στον ΔΗΣΥ, να προωθηθεί σε θέσεις και τελικώς να ανέλθει στα υψηλότερα δώματα του ΔΗΣΥ, αυτό είναι κάτι που πρέπει να απαντήσει ο ίδιος ο Συναγερμός.

Ακριβώς γι' αυτό, η περίπτωση Πελεκάνου αποτελούσε τη λογική συνέχεια ενός κόμματος που έχασε την ιδεολογική του ταυτότητα, δεν έχει συγκεκριμένη στρατηγική αντιμετώπισης του ΕΛΑΜ και κατ'επέκταση έστρωσε το έδαφος να αναλάβουν θέσεις-κλειδιά πρόσωπα που έχουν ως κύριο γνώμονα όχι τις πολιτικές θέσεις, αλλά την εξυ-

πηρέτηση της προσωπικής τους ατζέντας.

Η άνοδος

Όσο κι αν η πολιτική ανέλιξη του Μάριου Πελεκάνου ήταν θεαματική, η αλήθεια είναι πως αποτελεί σημείο των καιρών, νέα πρόσωπα να μπαίνουν δυναμικά στην πολιτική και να ανεβαίνουν με ταχύτητα τις σκάλες της εξουσίας. Το είδαμε στην περίπτωση του Νίκου Χριστοδουλίδη και σίγουρα στην περίπτωση της Αννίτας Δημητρίου. Ο κ. Πελεκάνος έκανε την εμφάνισή του στον ΔΗΣΥ τα τε-

Ο ΔΗΣΥ είχε ευνοήσει την παρουσία στελεχών με ακραίες θέσεις, όπως αυτές του Μάριου Πελεκάνου, τον προώθησε για ευκαιριακούς λόγους και σήμερα παρακολουθεί αποσβολωμένο την νηπιή αποχώρησή του.

λευταία χρόνια, όταν το 2016 ανέλαβε θέση δημοτικού συμβούλου Στροβόλου. Από εκεί, είχε αποκτήσει στενούς δεσμούς με τον Χάρη Γεωργιάδη, ο οποίος ευνοούσε την ανέλιξη του εντός του ΔΗΣΥ, ο Δημήτρης Δημητρίου στη συνέχεια τον επέλεξε να τον διαδεχθεί στην προεδρία της Οργάνωσης Νέων Επιστημόνων (ΟΝΕ) και ο Νίκος Αναστασιάδης τον διόρισε στην πολύ καίρια—για εξυπηρέτηση ψηφοφόρων—θέση του ΚΟΑΓ ως πρόεδρο. Οι λόγοι για τους οποίους προωθήθηκε τόσο ποικίλλουν. Κάποια στελέχη εντός του ΔΗΣΥ σημειώνουν πως συνδέεται με τις κα-

λές διασυνδέσεις του με την κερκίδα του ΑΠΟΕΛ, τους κύκλους της ΣΕΚ, οι οποίες θα μπορούσαν να ενισχύσουν και το κόμμα αλλά και συγκεκριμένα στελέχη που τον προώθησαν. Άλλα στελέχη εκτιμούν πως ευνοήθηκε ακριβώς επειδή θεωρήθηκε και χειραγωγίσιμος αλλά και ακίνδυνος.

Ο ακίνδυνος

Μέχρι τότε, και ασχέτως αν του έστρωναν με γενναϊοδωρία το χαλί, κανείς δεν γνώριζε ή δεν ενδιαφέρθηκε να μάθει τι πρόβλεπε ο Μάριος Πελεκάνος. Μόνο όταν αποφάσισε να φέρει τον τότε βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας και γνωστό για τις ακραίες θέσεις του στο μεταναστευτικό Κωνσταντίνο Μπογδάνο να μιλήσει για το μεταναστευτικό διαφάνηκε πως ο Μάριος Πελεκάνος ενδεχομένως να αποτελούσε τον εκπρόσωπο ενός δεξιότερου ακροατηρίου εντός του ΔΗΣΥ. Είτε γιατί όντως πίστευε τις θέσεις που εξέφραζε, είτε γιατί θεωρούσε πως υπάρχει πρόσφορο έδαφος ψηφοφόρων.

Τότε άρχισαν να αποκαλύπτονται οι πανομοιότυπες με τον Μπογδάνο θέσεις του στο μεταναστευτικό, που σε κάποιους ήγειραν ερωτήματα και τήρησαν αποστάσεις, όπως ο Δημήτρης Δημητρίου ο οποίος διαφώνησε με τις θέσεις του δημοσίου και άλλοι φάνηκε να τον επιβραβεύουν, καθώς θεωρήσαν πως αυτές ακριβώς οι θέσεις θα ανακόψουν ψήφους από την Ακροδεξιά. Είναι ευρέως γνωστό ότι με τον Χάρη Γεωργιάδη συνεργάστηκαν στις βουλευτικές εκλογές του 2021—το γνωστό ως ticket voting—ωστόσο η πολιτική του καριέρα απογειώθηκε όταν διορίστηκε κυβερνητικός εκπρόσωπος του Νίκου Αναστασιάδη. Δεν ήταν βεβαίως ότι είχε ποτέ ιδιαίτερους δεσμούς

Ο Μάριος Πελεκάνος δεν προερχόταν από τη νεολαία ή την Πρωτοπορία, εισχώρησε προσφάτως στον ΔΗΣΥ, ευνοήθηκε από συγκεκριμένα στελέχη και είχε τελικώς μία αξιοζήλευτη πολιτική πορεία.

με τον τέως πρόεδρο της Δημοκρατίας, όμως τη μετακίνησή του στο Προεδρικό έσπρωξαν ο τέως πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου και κυρίως ο τότε διευθυντής του γραφείου του προέδρου Πέτρος Δημητρίου. Όχι γιατί συμφωνούσαν απαραίτητως με τις πολιτικές του θέσεις και ήθελαν να προωθηθούν με κάποιο τρόπο, αλλά γιατί τους βόλευε. Αφενός κάλυπτε την κύρια επιθυμία του Νίκου Αναστασιάδη να βγάλει μπροστά ένα νέο ηλικιακά πρόσωπο ως την εικόνα του και αφετέρου γιατί ένιωθαν πως μπορούσαν να τον ελέγξουν. Η θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου σε συνδυασμό με το ότι—αν και σπύριξε ξεκάθαρα τον Αβέρωφ Νεοφύτου—απέφυγε να τοποθετηθεί για όσα εκτυλίχθηκαν από τη νύχτα της πρώτης Κυριακής και μετέπειτα, τον εκτόξευσαν σε θέμα δημοτικότητας με αποτέλεσμα να έρθει πρώτος σε σταυρούς προτίμους στην αντιπροεδρία του ΔΗΣΥ.

Οι δεσμοί

Με δεδομένο το πόσο σύντομα ανελίχθηκε ο Μάριος Πελεκάνος, το ερώτημα που εγείρεται είναι τι

οδήγησε στην παραίτηση και στη διεκδίκηση θέσης με άλλο κόμμα. Ο Μάριος Πελεκάνος ως νεοεισερχόμενος στον ΔΗΣΥ—δεν προερχόταν από την κομματική νεολαία ή τη φοιτητική παράταξη Πρωτοπορία—δεν είχε ένα ισχυρό συναισθηματικό δέσιμο με το κόμμα, ούτως ώστε να θεωρεί πως πρεσβεύει ή δεσμεύεται από συγκεκριμένες αρχές του. Αντίθετα, θεώρησε την εκλογή του στην αντιπροεδρία του κόμματος ως το εισιτήριο για την εκλογή του στην Ευρωβουλή. Δεν έκρυψε άλλωστε την ενόχλησή του από το γεγονός ότι η Πινδάρου φάνηκε να ευνοεί εμμέσως την συμπεριλήψη των Φουρλά-Πετρίδη στο ψηφοδέλτιο.

Πεντοζάλης αποχωρισμού

Με αυτό ως δεδομένο, ο Μάριος Πελεκάνος θεώρησε τη μεταγραφή στο ΕΛΑΜ ως την ιδανική ευκαιρία επαγγελματικής αποκατάστασής του. Και αυτό, γιατί φέρεται να εκτιμήσει πως δύο χρόνια—μέχρι δηλαδή και τις βουλευτικές εκλογές—είναι πολλά για να περιμένει αποκατάσταση εντός του ΔΗΣΥ και πως πολλά μπορεί να αλλάξουν μέχρι

τότε. Ίσως παράλληλα να εκτιμήσει πως με την απότομη άνοδο του ΕΛΑΜ η παρουσία του εκεί διευκολύνει όλες τις μετέπειτα πολιτικές του επιδιώξεις. Καθόλου τυχαία και η αναφορά του ότι η συνεργασία με το ΕΛΑΜ δεν είναι ευκαιριακή. Η παρουσία του βεβαίως στο ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ βοηθά και το ίδιο το κόμμα της Ακροδεξιάς. Όχι μόνο γιατί κανονικοποιείται πλήρως με την παρουσία ενός ηγετικού στελέχους του μεγαλύτερου κόμματος, αλλά και γιατί ο Μάριος Πελεκάνος μπορεί να δώσει, όπως εκτιμούν στελέχη του ΔΗΣΥ, στο κόμμα της Ακροδεξιάς, σοβαροφάνεια. Υπάρχει ωστόσο και μία σημαντική ουρά που μπορεί να προκαλέσει φθορά σε βάθος χρόνου για το ΕΛΑΜ. Το κύριο αφήγημα της Ακροδεξιάς είναι πως στέκεται απέναντι στο σύστημα. Αυτή τη στιγμή με τον εκπρόσωπο της κυβερνήσεως Αναστασιάδη και ηγετικό στελέχος του μεγαλύτερου κόμματος, αυτό το αφήγημα αναιρείται, βάζοντας το ΕΛΑΜ στο επίκεντρο του συστήματος, ιδιαίτερα εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο εντάχθηκε σε αυτό ο Μάριος Πελεκάνος.

Ρήξη χωρίς στρατηγικό πλάνο και ιδεολογική κατεύθυνση

Το ερώτημα βεβαίως είναι πώς μπορεί ο ΔΗΣΥ να χειριστεί πλέον την κατάσταση, καθώς η προσχώρηση Πελεκάνου στο ΕΛΑΜ επιβεβαιώνει πως η κύρια αιμορραγία του ΔΗΣΥ προέρχεται από το κόμμα της Ακροδεξιάς. Η αμχανία που παρατηρήθηκε από τις εξελίξεις γύρω από το ζήτημα του Μάριου Πελεκάνου επιβεβαιώνει:

- **Τη διαχρονική** απουσία στρατηγικής του ΔΗΣΥ απέναντι στο ΕΛΑΜ.
- **Τις δυσδιάκριτες** ιδεολογικές διαφορές μεταξύ των δύο κομμάτων.

Η περίπτωση Πελεκάνου ανέδειξε πως ο ΔΗΣΥ δεν έχει συγκεκριμένη στρατηγική αντιμετώπισης του ΕΛΑΜ και πως όλο αυτό το διάστημα υποβάθμισε τον κίνδυνο ανόδου του.

• **Την επικράτηση** στελεχών που βλέπουν την πολιτική τους ενσκόληση ως όχημα επαγγελματικής αποκατάστασης και όχι παραγωγής πολιτικής.

Η «Κ» έχει καταγράψει εδώ και καιρό ότι ο ΔΗΣΥ υποβάθμισε τον κίνδυνο του ΕΛΑΜ, εκτιμώντας πως θα μπορούσε να υποβληθεί στις κρίσιμες στιγμές τον Δημοκρατικό Συναγερμό, όπως έγινε για παράδειγμα με την προεδρία της Βουλής, και υπογείως σε κρίσιμες

Στο Εκτελεστικό Γραφείο του ΔΗΣΥ συζητήθηκε ο τρόπος διαχείρισης του Μάριου Πελεκάνου και του ΕΛΑΜ, με τους Δίπλωρο και Τορνταρίτη να διαφωνούν με τη μετωπική ρήξη.

εκλογικές μάχες, όπως για παράδειγμα την επικείμενη στις δημοτικές εκλογές. Σε αυτό το πλαίσιο θεώρησε πως οι απόψεις Πελεκάνου μπορούν να την εξυπηρέτησουν ούτως ώστε να ανακόψει ψήφους από την Ακροδεξιά. Δεν υπολόγισε, ωστόσο, αφενός τη σοβαρή άνοδο του και αφετέρου πως η κύρια πηγή ψηφοφόρων του προέρχονται από τον ΔΗΣΥ. Ο τρόπος διαχείρισής του μπήκε στο τραπέζι την εβδομάδα που πέρασε κατά τη διάρκεια

του Εκτελεστικού Γραφείου. Εκεί, η πλειοψηφία των μελών του Γραφείου εκτίμησε πως το κόμμα πρέπει να βγει σε μετωπική επίθεση εναντίον του ΕΛΑΜ και κατ'επέκταση εναντίον του Πελεκάνου, αν τελικώς προσχωρήσει σε αυτό. Υπήρξαν ωστόσο και οι διαφωνίες, όπως για παράδειγμα όταν οι Ευθύμιος Δίπλωρος και Νίκος Τορνταρίτης διαφώνησαν, υποστηρίζοντας πως αυτό ίσως να ηρωποιήσει τον Πελεκάνο και να ενισχύσει το

ΕΛΑΜ. Στον ΔΗΣΥ ανησυχούν πως η μετωπική ρήξη θα κλείσει μία και καλή την πόρτα των ψηφοφόρων πίσω στον ΔΗΣΥ.

Δεν είναι καθόλου τυχαία η αναφορά της Αννίτας Δημητρίου αμέσως μετά την προσχώρηση Πελεκάνου στο ΕΛΑΜ, πως κάποιοι έχουν ως όχημα τις προσωπικές τους φιλοδοξίες. Μία τέτοια κίνηση αποδομεί με τον Μάριο Πελεκάνο και τις προθέσεις του, αλλά την ίδια στιγμή αποφεύγει να καταδείξει

τις ιδεολογικές διαφορές ΔΗΣΥ-ΕΛΑΜ περιορίζοντας την σύγκρουση σε καυγά του συστήματος. Ο ΔΗΣΥ ανέκαθεν είχε κάτω από τη στέγη του ψηφοφόρους με ακραίες θέσεις, ακόμα και στελέχη. Η διαφορά είναι ότι σήμερα με την απουσία της οποίας ιδεολογικής και πολιτικής κατεύθυνσης εντός ΔΗΣΥ, πρόσωπα με θέσεις όπως αυτές του Μάριου Πελεκάνου κατάφεραν να ανέλθουν στα υψηλότερα δώματα και να προκαλέσουν πλήγμα—του-

λάχιστον σε επίπεδο εικόνας—με την αποχώρησή τους.

Ο Μάριος Πελεκάνος δεν είναι ένα απλό στέλεχος που αποχώρησε από τον ΔΗΣΥ, όπως ήταν η περίπτωση Ανδρέα Θεμιστοκλέους, για να εισχωρήσει στο μέχρι προσφάτως περιθωριακό ΕΛΑΜ. Ήταν μέλος της ηγεσίας και κατ'επέκταση θα πρέπει να εξηγήσουν για ποιο λόγο προώθησαν ένα πρόσωπο με τόσο ακραίες θέσεις στα πιο κρίσιμα πόστα. Ήταν η εικόνα του Νίκου Αναστασιάδη τα τελευταία χρόνια, το πρόσωπο που αγκαλιάστηκε και προωθήθηκε από το κόμμα, και το στέλεχος που έφτασε μέχρι την ηγεσία του κόμματος.

Η περίπτωση πάντως του Μάριου Πελεκάνου ενδεχομένως να αναγκάσει το κόμμα της Δεξιάς να διαχειριστεί και μεγαλύτερα ζητήματα που επέλεξε να βάλει κάτω από το χαλί. Η ευκολία για παράδειγμα που ο αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ μετεπήδησε αλλού, συνδέεται με το προηγούμενο που είχε δημιουργηθεί επί Νίκου Χριστοδουλίδη και όσων συναγερμικών τον ακολούθησαν, οι οποίοι στην ουσία δεν είχαν καμία απολύτως επίπτωση για τις επιλογές τους.

Το ερώτημα είναι ποια θα είναι η στρατηγική που θα ακολουθήσει το κόμμα μακροπρόθεσμα: Θα θεωρήσει την περίπτωση Πελεκάνου ως ευκαιρία για να καθαρίσει ιδεολογικά περιθωριοποιώντας τέτοιες θέσεις, ακολουθώντας ένα πιο φιλελεύθερο προφίλ, ή θα μπει σε έναν διαγωνισμό με το ΕΛΑΜ, υποθετώντας τις θέσεις του για να επαναπαρτίσει ψηφοφόρους και στελέχη;

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν την περασμένη Πέμπτη, στο κέντρο «Ζήνων» στη Λάρνακα, αξιωματούχοι από 35 και πλέον χώρες και διεθνείς οργανισμούς –συμπεριλαμβανομένων του ΟΗΕ και της Ε.Ε.– συντονίζονταν για την περαιτέρω ενίσχυση του ανθρωπιστικού διαδρόμου «Αμάλθειας», που ενεργοποίησε η Κυπριακή Δημοκρατία για τη Λωρίδα της Γάζας, ο επίσημος λογαριασμός της Παλαιστίνης στην Κύπρο αναρτούσε στην πλατφόρμα X ένα tweet που έγραφε: «Όλοι ξέρουμε ότι υπάρχουν περίπου 8.000 πτώματα κάτω από τα ερείπια “αγνοούμενοι”. Αφάνισατε τη Γάζα και τώρα με τα ερείπια και τα πτώματά μας κτίζετε λιμάνι; Δεν ξεκνών, δεν συγκλωρών!». Αν και η ανάρτηση φωτογράφιζε την γνωστή πρόθεση των ΗΠΑ να κατασκευάσουν ένα λιμάνι στη Γάζα στο πλαίσιο της μεταφοράς ανθρωπιστικής βοήθειας για την επισιτιστική κρίση που έχει ξεσπάσει στην περιοχή μετά από πέντε μήνες πολέμου Ισραήλ-Χαμάς, η ανάρτηση συνοδεύονταν κι από ένα σκίτσο στο οποίο το πλοίο «Open Arms», που απέπλευσε από την Κύπρο, ξεφορτώνει τη βοήθεια σε μια ράμπα από πτώματα Παλαιστίνων αμάχων.

Ενδεικτικό του ότι πέραν του αναβαθμισμένου ρόλου που η Κύπρος διαδραματίζει στην εγκαθίδρυση ενός θαλάσσιου ανθρωπιστικού διαδρόμου προς τη Γάζα, το συγκεκριμένο πέραν της «Αμάλθειας» παραμένει ένα πολύπλοκο πεδίο σε ανθρωπιστικό και πολιτικό επίπεδο για το Μεσανατολικό, για τη Γάζα και φυσικά ένα πεδίο διπλωματικής τριβής στη Μέση Ανατολή και την Ανατολική Μεσόγειο, στο οποίο η Κύπρος οφείλει να διαβεί με σοβαρότητα, σύννεση και αποτελεσματικότητα.

Πήραμε τα εύσημα

Ο ίδιος ο Αμερικανός πρόεδρος, Τζο Μπάιντεν, χαιρέτισε την πρωτοβουλία της Κ.Δ. για την ενεργοποίηση της «Αμάλθειας», ενώ με ευκαριαστήρια επιστολή που επιδόθηκε στον πρόεδρο Χριστόδουλιδη, μέσω του προσωπάρχη του αμερικανικού ΣΕΑ (Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας) Κέρτις Ριντ που βρέθηκε στην Κύπρο, εξήρε τον κ. Χριστόδουλιδη. Την περασμένη εβδομάδα και παρά την αρχική, αναποτελεσματική, χρήση της «Αμάλθειας», με το πλοίο μέσω Μάλτας που δεν κατέλαξε ποτέ στη Γάζα, η επιτυχής παράδοση του φορτίου ανθρωπιστικής βοήθειας από το ισπανικό

Λεπτές ισορροπίες στη ρότα της «Αμάλθειας»

Η Κύπρος, ο θαλάσσιος ανθρωπιστικός διάδρομος προς τη Γάζα και στα ανοικτά το ταραγμένο Μεσανατολικό

Το πλοίο «Open Arms» προσεγγίζει την πρόχειρη προβλήτα παράδοσης της ανθρωπιστικής βοήθειας στις νότιες ακτές της Λωρίδας της Γάζας.

Η Κύπρος μέσω της «Αμάλθειας» εισέρχεται σε ένα αρκετά λεπτόν ισορροπιών παίγνιο μεταξύ Δύσης, αραβουμουσουλμανικού κόσμου και Ισραήλ και απαιτείται, σε κάθε περίπτωση, σοβαρότητα.

πλοίο «Open Arms» της ΜΚΟ «World Central Kitchen» –μέσω Λάρνακας– γέμισε αισιοδοξία τόσο για την ανακούφιση της σοβαρής επισιτιστικής κρίσης που λαμβάνει χώρα στη Γάζα όσο και για τον ρόλο που δύναται να διαδραματίσει η Κύπρος στην περιοχή. Διαφάνηκε μάλιστα μετά τις διαβουλεύσεις των

περασμένη Πέμπτη στη Λάρνακα, πως η πρωτοβουλία «Αμάλθειας»:

- Έχει την άμεση στήριξη πολλαπλών κρατικών δρώντων και διεθνών οργανισμών, πράγμα που τεκμαίρεται και από την αμερικανική εμπλοκή για την κατασκευή εν ευθέτω χρόνο προσωρινού λιμένα στη Λωρίδα της Γάζας.
- Μπορεί να καταστεί ένας μόνιμος θαλάσσιος διάδρομος τόσο για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας προς τη Γάζα όσο και για τη μελλοντική post-conflict ανοικοδόμησή της.
- Έχει προστιθέμενη αξία, αν αξιοποιηθεί ορθώς διπλωματικά, για την ερευνητική στάση που επέδειξε η Κυπριακή Δημοκρατία στην περιοχή.

Τι να αναμένουμε

Το πώς θα εξελιχθεί η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας προς την Γάζα εξαρτάται τόσο από τη ροή

του πολέμου μεταξύ Ισραήλ-Χαμάς, αλλά και από την εμπλοκή του αμερικανικού παράγοντα. Η αμερικανική κυβέρνηση προανατολίζεται προς την εγκαθίδρυση στη Γάζα ενός συστήματος JLOTS (Joint Logistics Over-the-Shore), κατασκευής του αμερικανικού πολεμικού ναυτικού. Το τελευταίο μπορεί να κατασκευάσει ένα προχωρημένο, προσωρινό λιμένα σε οποιαδήποτε ακτή στην οποία δεν υφίσταται πρόσβαση σε εγκαταστάσεις ελλιμενισμού σε χρόνο που διαρκεί από 30 μέρες μέχρι δύο μήνες, πτυχή που θα μπορούσε να ενισχύσει την «Αμάλθεια» σε επίπεδο διοικητικής και λογιστικής υποστήριξης με συχνά δρομολόγια, μέσω Λάρνακας, αποστολής ανθρωπιστικής βοήθειας. Ως επικρατέστερη τοποθεσία θεωρείται η περιοχή Netzerim, στο θαλάσσιο μέτωπο, νοτίως της πόλεως της Γάζας, προκειμένου ο λιμένας να είναι σε στρατηγική

τοποθεσία για τη διανομή της βοήθειας σε ολόκληρη τη Λωρίδα. Επί τούτου στη Λάρνακα την Πέμπτη συζητήθηκε το ζήτημα τόσο από τεχνικής σκοπιάς όσο και σε επίπεδο χρηματοδότησης –μέσω κοινού ταμείου– για την «Αμάλθεια», μιας και η παροχή επισιτιστικής βοήθειας εδράζεται πάντα και στη συντήρηση φρέσκων τροφίμων που πρέπει να αγοράζονται και να συσκευάζονται καταλλήλως πριν αποσταλούν. Υπενθυμίζεται πως πλοία του αμερικανικού πολεμικού ναυτικού έχουν αποπλευσει από τις ΗΠΑ στις 13 Μαρτίου κι αναμένονται, σύντομα, στη Γάζα.

Η μεγάλη εικόνα

Πέραν του ρόλου της Κύπρου και της «Αμάλθειας», η μεγάλη εικόνα που διαμορφώνεται στη Γάζα με φόντο τον πόλεμο Ισραήλ-Χαμάς και την επόμενη ημέρα αναζητήσεων πολιτικού ορίζοντα στο Μεσανα-

τολικό, πηγαινει –πολύ– πέραν «της γεωπολιτικής αναβάθμισης της Κύπρου» αλλά και των ιδίων των δυνατοτήτων της Κ.Δ. σε επίπεδο κρατικών χωρτικότητας να διαμορφώσει καταλυτικά τις εξελίξεις. Η κυβέρνηση Νετανιάχου όχι μόνο εμμένει στη μη περάτωση της ανθρωπιστικής βοήθειας προς τη Γάζα από το συνοριακό πέρασμα της Ράφα στα σύνορα Αιγύπτου-Γάζας, αλλά πλέκει και για μια στρατιωτική επιχείρηση στην περιοχή που θα επιδείωνε ακόμη περισσότερο την ανθρωπιστική κρίση στη Γάζα και την απόλεια αμάχων Παλαιστίνων. Η εμμονή αυτή Νετανιάχου δημιουργεί σοβαρούς τριγμούς στις σχέσεις ΗΠΑ-Ισραήλ και η ενίσχυση ενός ανθρωπιστικού διαδρόμου (διά θαλάσσης) πέραν των ριψέων βοήθειας ή της μεταφοράς οδικώς αποτελεί, αναπόφευκτα, μέσο άσκησης πολιτικής πίεσης του Αμερικανού προέδρου Μπάιντεν προς την πλευρά Νετανιάχου. Επιπλέον, η αμερικανική παρουσία στη Γάζα τυγχάνει ήδη επικοινωνιακής εκμετάλλευσης από φιλο-ιρανικούς κύκλους και κύκλους της Χαμάς για τη δημιουργία αφηγημάτων που συνδέονται με την επόμενη ημέρα στη Γάζα και τον πολιτικό ή στρατιωτικό της έλεγχο, με την κυρίαρχη θεωρία εδώ πως το Ισραήλ επιδιώκει να εκκενώσει την περιοχή από τους Παλαιστίνους κατοίκους της. Η Κύπρος μέσω της «Αμάλθειας» εισέρχεται σε ένα αρκετά λεπτόν ισορροπιών παίγνιο μεταξύ Δύσης, αραβουμουσουλμανικού κόσμου και Ισραήλ, και απαιτείται, σε κάθε περίπτωση, σοβαρότητα, λεπτοί χειρισμοί και προληπτικές ενέργειες –δεδομένου ότι το ζήτημα της Γάζας αποτελεί το κατεχόμενο πεδίο πολιτικοποίησης του Μεσανατολικού ενώ οι συνθήκες του πολέμου μετά την 7η Οκτωβρίου έχουν δημιουργήσει πρωτοφανείς συνθήκες που δεν ομοιάζουν με τον πόλεμο του 2014.

Επιπλέον ζητήματα ασφάλειας πάντα είναι παρόντα και επί τούτου η Κ.Δ. έχει ξεκαθαρίσει, εξ' υπαρχής, πως η αρμοδιότητά της για τα πλοία του διαδρόμου της «Αμάλθειας» δεν εκτείνεται πέραν των 12 ναυτικών μιλίων (χωρικά ύδατα/Αιγιαλίτιδα Ζώνη όπου η Κ.Δ. ασκεί πλήρη κυριαρχία).

Αυτό που σε κάθε περίπτωση μένει να διαφανεί είναι αν η «Αμάλθεια» θα εγκαθιδρυθεί ως ο βασικός διάδρομος ανακούφισης της Γάζας, ή αν τους επόμενους μήνες θα ενταχθεί σε ένα γενικότερο πλαίσιο παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, συμπληρωματικά, στην περιοχή.

Μια ακόμη παράταση για τα ευρωτουρκικά

Κοινή γλώσσα και στρατηγική συζήτηση στη σύνοδο Απριλίου το αντικείμενο της διαβούλευσης που ξεκίνησε

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Καθώς την Πέμπτη και την Παρασκευή στα πηγάδια της συνόδου κορυφής στις Βρυξέλλες κυριαρχούσαν η Μέση Ανατολή, η άμυνα της Ευρώπης και η στήριξη στην Ουκρανία, στο περιθώριο η κυπριακή πλευρά προπαθούσε να προσαρμόσει στις ανάγκες του Κυπριακού την πρόθεση της Γερμανίας να συμπεριλάβει τις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας στο τελικό κείμενο των συμπερασμάτων. Η διεκυστινδα για το θέμα αυτό, σε τεχνολογικό επίπεδο, είχε τελικά ως αποτέλεσμα η προοπτική συζήτησης των σχέσεων Ε.Ε.-Τουρκίας να μετατεθεί πλέον τον Απρίλιο και στην έκτακτη σύνοδο που έχει προγραμματιστεί για εις βάθος συζήτηση της Στρατηγικής Ατζέντας της Ε.Ε. για την επόμενη πενταετία.

Αν και ξένες διπλωματικές πηγές κρατούσαν χαμηλά το θέμα των ευρωτουρκικών, όταν ρωτήθηκαν από την «Κ», δηλώνοντας μάλιστα άγνοια πως υπήρχε μια τέτοια συζήτηση, οι διαβουλεύσεις που έγιναν σε τεχνολογικό επίπεδο για το λεκτικό των αναφορών αναμένεται να συνεχιστούν την επόμενη περίοδο με τη συμμετοχή της Γερμανίας και της Γαλλίας. Ο στόχος είναι να καταστεί δυνατόν να γίνει τον Απρίλιο η πολυαναμενόμενη στρατηγική συζήτηση για το μέλλον των σχέσεων με την Τουρκία, η οποία αναβάλλεται συνεχώς από τον Δεκέμβριο. Νωρίτερα την ίδια

εβδομάδα, διπλωματικές πηγές είχαν αναφέρει πως η Γερμανία ζητούσε την προσθήκη στο προσχέδιο συμπερασμάτων αναφοράς στη θετική ατζέντα που προβλέπει η έκθεση Μπορέλ για τα ευρωτουρκικά. Στην πρόταση αυτή η Κύπρος μαζί με την Ελλάδα είχαν αντιτάξει το επικείμενο πως θα πρέπει να συνδεθεί με την οποία συμπεριφορά της Τουρκίας στο Κυπριακό.

Την ίδια πάντως στιγμή, την ευρωπαϊκή ειδησιογραφία απασχολούσε η επίτευξη κοινής γλώσσας όσον αφορά τη Μέση Ανατολή,

Ο στόχος είναι να καταστεί δυνατόν να γίνει τον Απρίλιο η πολυαναμενόμενη στρατηγική συζήτηση για το μέλλον των σχέσεων με την Τουρκία, η οποία αναβάλλεται από τον Δεκέμβριο.

έστω στα πιο βασικά μετά από μήνες διαφωνιών, με την πρωτοβουλία «Αμάλθεια» να αναφέρεται ως μια επιλογή που καλωσορίζεται ως επιπρόσθετη στην ανάγκη ανοίγματος περισσότερων κερσοίων περασμάτων. Παράλληλα ξεχώριζε ως θέμα η πρόταση για κοινό δανεισμό σε επίπεδο Ε.Ε. για την άμυνα, η ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας της Ευρώπης, και η χρήση κερδών από πα-

γωμένα ρωσικά περιουσιακά στοιχεία για στήριξη της Ουκρανίας.

Βρυξέλλες είδαν φως

Η διαφώνια όσον αφορά το κατά πόσο θα υπήρχαν συμπεράσματα για το μέλλον των ευρωτουρκικών εξελίχθηκε τελικά σε διεργασίες σε τεχνολογικό επίπεδο, μετά τη συνάντηση που είχαν οι πρωί της Πέμπτης ο πρόεδρος Χριστόδουλιδης και Γερμανός καγκελάριος Όλαφ Σολτς με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ. Όπως προκύπτει από το ρεπορτάζ των περασμένων μηνών, Γερμανία και Κύπρος μιλούσαν μεν για την ανάγκη να συζητηθούν τα ευρωτουρκικά μετά από μήνες αναβολών, αλλά με διαφορετικές δημόσιες στοχεύσεις και πολιτικά και πρακτικά χρονοδιαγράμματα. Τη στιγμή που ο ίδιος ο κ. Μισέλ δεν ήθελε να προσθέσει το θέμα στην ήδη βαρυφορτωμένη ατζέντα του Μαρτίου.

Η Γερμανία μαζί και με την Κομισιόν ήθελαν να σταλεί ένα θετικό μήνυμα προς την Τουρκία και να δοθεί ώθηση ώστε να προχωρήσουν ορισμένα βήματα που καταγράφονται στην έκθεση Μπορέλ ως εισηγήσεις, μεταξύ άλλων για επαναφορά κάποιων διαλόγων υψηλού επιπέδου ή πρόσκληση του Τούρκου ΥΠΕΞ σε άτυπες συναντήσεις του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων.

Στην έκθεση, που εκδόθηκε τον Νοέμβριο, καταγραφόταν επίσης ως πιθανό βήμα και η επανέναρξη

Η Γερμανία μαζί και με την Κομισιόν ήθελαν να σταλεί ένα θετικό μήνυμα προς την Τουρκία και να δοθεί ώθηση ώστε να προχωρήσουν ορισμένα βήματα που καταγράφονται στην έκθεση Μπορέλ.

συζητήσεων για το προσχέδιο αναθεώρησης της Τελωνειακής Ένωσης, αν η Τουρκία έκανε βήματα αντιμετώπισης της παράκαμψης κυρώσεων, αλλά και εξουσιοδότηση προς την Κομισιόν να ξεκινήσει τη διαπραγμάτευση με την Τουρκία

για την Τελωνειακή Ένωση στο πλαίσιο ενός κλίματος ευνοϊκού στην επανέναρξη των συνομιλιών στο Κυπριακό.

Ο αρχικός στόχος των Βρυξελλών ήταν να δοθεί πολιτική γραμμή από τους ηγέτες για τα επόμενα βήματα, καθώς θεωρείται πως υπήρξαν θετικές εξελίξεις, κυρίως λόγω της αυξημένης συνεργασίας όσον αφορά τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας, το πράσινο φως στη Σουηδία για το ΝΑΤΟ, την αντιμετώπιση ζητημάτων στο διμερές εμπόριο, τη βελτίωση της κατάστασης στη μετανάστευση, αλλά και την ανάπαυλα στις σχέσεις με την Ελλάδα. Την ίδια στιγμή όμως, αναγνωρίζεται και από πηγές εκτός της Λευκωσίας, πως παραμένουν σημαντικά προβλήματα όπως η στάση της Τουρκίας σε σχέση με τη Χαμάς, και η στάση της στο Κυπριακό. Θέματα όμως που, όπως τονίζουν οι εταίροι, πρέπει να συζητηθούν.

Τη συζήτηση των σχέσεων Ε.Ε.-Τουρκίας σε αυτή τη σύνοδο υποστηρίζε και η Γαλλία, όπως μαθαίνει η «Κ», ενώ μετά τη συνάντηση Χριστόδουλιδη-Σολτς-Μισέλ ενδιαφέρον επέδειξε και η Γαλλία. Οι διεργασίες για το πώς μπορεί να δρομολογηθεί η συζήτηση αναμένεται να γίνουν τις επόμενες εβδομάδες σε επαφή και με άλλες χώρες.

Πρόταση και αντιπρόταση

Από πλευράς Λευκωσίας, αλλά και Αθηνών, το μήνυμα ήταν πως δεν διαφωνούσαν με την προοπτική συζήτησης των ευρωτουρκικών,

ακόμα και αναφοράς σε θετική ατζέντα, ζητώντας όμως, μεταξύ άλλων, οι τελικές αποφάσεις να αναποκινείται ρητά στο Συμβούλιο ώστε να μην μπορούν να προχωρήσουν θετικά βήματα χωρίς την έγκριση των κρατών-μελών. Σε αυτό το πλαίσιο, η Κύπρος ήθελε να συνδέσει τις προοπτικές των ευρωτουρκικών με το Κυπριακό, ώστε τα δύο να προχωρήσουν, αν προχωρήσουν, παράλληλα. Επίσημα η Λευκωσία θέλει η προσπάθεια αυτή να αποδοθεί το συντομότερο δυνατόν, πριν την ολοκλήρωση της αποστολής και των επαφών της προσηλωμένης απειθαλήμνης του γ.γ. του ΟΗΕ, Μαρίας Άνγκελα Ολγκίν.

Ωστόσο, τυχόν καθυστέρηση της συζήτησης των ευρωτουρκικών αναλύθηκε και κινδύνους, δεδομένου ότι μετά τον Απρίλιο οι θεσμοί μπαίνουν σε ρυθμό μετεκλογικών διεργασιών και η επόμενη σοβαρή συζήτηση μπορεί να γίνει το φθινόπωρο, όταν η νέα Κομισιόν θα βρίσκεται ακόμα στη διαδικασία ανάληψης καθηκόντων. Μέχρι τότε όμως, το ενδεχόμενο βελτιωμένου κλίματος στο Κυπριακό μπορεί και να έχει εκπνευστεί απουσία πρωτοβουλιών από ε/κ πλευράς (που ζητούν τα Η.Ε.) ή ώθησης από Ε.Ε. (που ζητεί η Λευκωσία). Πάντως, η Λευκωσία αναφέρει πως ο μίνις που θα μεσολαβήσει μέχρι τον Απρίλιο δίνει τον χρόνο να υπάρχουν και να καταγραφούν τα οποία δείγματα γραφής από την Τουρκία, αλλά και ευκαιρία στους εταίρους να στείλουν μηνύματα.

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ήταν ένας δυσεπιλύτος γρίφος. Η Γάζα δεν διαθέτει λειτουργικό λιμάνι, τα νερά στην ακτογραμμή της είναι πολύ ρηχά και ακατάλληλα για τα περισσότερα σκάφη. Πώς θα μπορούσαν να αποθέσουν τόνους προμηθειών με ασφάλεια στη στεριά για να στείλουν εκατοντάδες χιλιάδες πεινασμένους Παλαιστίνιους; Τα φορτηγά κολούσαν στα συνωριακά περάσματα, ενώ οι ρίψεις με αλεξίπτωτα – παρότι εντυπωσιακές – ήταν μια έσχατη και όχι πολλά υποσχόμενη λύση. Η θαλάσσια οδός φάνταζε ως η μόνη εναλλακτική. Το ρυθμολόγιο με τα τρόφιμα, όμως, θα μπορούσε να προσεγγίσει μόνο μέχρι ενός σημείου, ένα μίλι μακριά από τα παράλια.

Ο Σάββας Κουρεπίνης έχει δοκιμαστεί τα τελευταία χρόνια σε δύσκολες θαλάσσιες αποστολές. Ως καπετάνιος του «Astral», του τρικάρτου ιστιοφόρου της ισπανικής μη κυβερνητικής οργάνωσης «Open Arms», δισώζει μετανάστες από το επικίνδυνο πέλασμο της Κεντρικής Μεσογείου. Στα τέλη του περασμένου μήνα, όμως, κλήθηκε στην Κύπρο για να συνδράμει σε ένα διαφορετικό εγχείρημα: την πρώτη απόπειρα διανομής θαλάσσιου ανθρωπιστικού διαδρόμου για τη Γάζα.

Η οργάνωση World Central Kitchen θα εξασφάλιζε τις προμήθειες και η «Open Arms» θα διέθετε ένα από τα σκάφη του στόλου της για να τις μεταφέρει. «Έπρεπε, όμως, να βρούμε πώς θα καλύπταμε το τελευταίο μίλι για να ξεφορτώσουμε», λέει ο κ. Κουρεπίνης. Εξετάστηκαν διάφορα σενάρια και πατέντες, ακόμη και το να χρησιμοποιήσουν μεγάλες ρόδες τις οποίες θα γέμιζαν με φαγητό. Τελικά επιλέχθηκε ως ιδανική λύση η χρήση μιας μεταλλικής πλωτής πλατφόρμας.

Αφαιρέθηκε ο γερανός που είχε πάνω της ώστε να είναι επίπεδη και έγιναν διάφορες δοκιμές για να διαπιστωθεί το ιδανικό βύθισμα που θα έπρεπε να έχει. Στο τελευταίο μίλι το βάθος έφτανε στο ένα μέτρο, οπότε διαπιστώθηκε ότι η πλατφόρμα θα μπορούσε να μεταφέρει μόνο 200 τόνους τροφίμων. Ο κ. Κουρεπίνης θα ήταν υπεύθυνος για τη μετακίνηση και τον χειρισμό της.

Παράλληλα, στη Γάζα είχαν ξεκινήσει εργασίες. Εχοντας εξασφαλίσει σχετική άδεια από το Ισραήλ και τις παλαιστινιακές αρχές κατασκευάζονταν μια υποτυπώδης προβλήτα. Ως υλικά χρησιμοποιούνταν χαλάσματα από βομβαρδισμένα κτίρια.

Οι μέρες περνούσαν και το εγχείρημα φάνταζε όλο και πιο εφικτό. Ο κ. Κουρεπίνης θυμάται πόσο αυστηρή ήταν η διαδικασία που έπρεπε να τηρηθεί. Οι προμήθειες ελέγχθηκαν στην

Σάββας Κουρεπίνης, καπετάνιος του «Astral», ιστιοφόρου της ισπανικής «Open Arms»

Το τελευταίο μίλι για τη βοήθεια στη Γάζα

Λειτουργικό λιμάνι δεν υπάρχει για να φτάσει το ανθρωπιστικό φορτίο. Έπρεπε να βρεθεί το σκάφος και ο τρόπος να δέσει. Ο Έλληνας πλοίαρχος αφηγείται πώς σχεδιάστηκε η επιτυχημένη επιχείρηση

Με δύο φουσκωτά τα μέλη της ισπανικής ΜΚΟ «Open Arms» έσπρωξαν την πλωτή πλατφόρμα με τους 200 τόνους τροφίμων στο τελευταίο μίλι που τους χώριζε από τις ακτές της Γάζας.

Κατασκευάστηκε μια υποτυπώδης προβλήτα από υλικά που προήλθαν από βομβαρδισμένα κτίρια.

Κύπρο εξονυχιστικά, ενώ για λόγους ασφαλείας της αποστολής δεν επιτρεπόταν να πουν σε κανέναν ποιο σημείο στη Γάζα θα προσεγγίζαν. Υπήρχε ο φόβος ότι εάν διέρρηε η πληροφορία θα συγκεντρωνόταν κόσμος στην ακτή και θα επικρατούσε πανικός.

«Μας είχαν θέσει ως κανόνα να ακυρώσουμε την αποστολή και να φύγουμε εάν βλέπαμε κόσμο να πλησιάζει», λέει ο κ. Κουρεπίνης. «Ο δεύτερος κανόνας ήταν κανείς από εμάς να μην πατήσει στη στεριά και κανείς από τη Γάζα να μην ανέβει στο δικό μας σκά-

Ο Σάββας Κουρεπίνης συμμετείχε στην πρώτη αποστολή για τη διανομή θαλάσσιου ανθρωπιστικού διαδρόμου προς τη Γάζα. Ήταν υπεύθυνος για τον χειρισμό και τη μετακίνηση της πλατφόρμας.

φος. Πρέπει να μας έβαλαν να το επαναλάβουμε τουλάχιστον 20 φορές. «Πείτε το μετά από εμένα» έλεγαν στις συσκέψεις».

Η αποστολή αναχώρησε από τη Λάρνακα στις 12 Μαρτίου. Κανο-

νικά θα χρειάζονταν το πολύ 24 ώρες για αυτή τη διαδρομή, αλλά τους πήρε τρεις ημέρες. Πήγαιναν αργά για να δώσουν την ευκαιρία στους ανθρώπους που έφτιαχναν την προβλήτα στη Γάζα να ολο-

«Μόλις φτάσαμε κοντά είπαμε πώς θα καταφέρουμε να δώσουμε το φαγητό από εκεί, αυτό θα διαλυθεί».

κλήρουν το έργο τους. Υπήρχαν και εκεί δυσκολίες, περιορισμοί στις εργασίες και καθυστερήσεις.

Το σκάφος της «Open Arms» ελέγχθηκε ξανά όταν προσέγγισαν στα 24 ναυτικά μίλια ανοικτά των ακτών της Γάζας. Τους επέτρεψαν να συνεχίσουν την πορεία τους και ο κ. Κουρεπίνης θυμάται ότι από τα 12 ναυτικά μίλια έβλεπε δύο πολεμικά πλοία, ένα από τα αριστερά και ένα από τα δεξιά να παρακολουθούν τις κινήσεις τους. Μόλις έφτασαν ένα μίλι μακριά από την ακτή η θέα της αποβάθρας ήταν αποκαρδιωτική. Είχε

μήκος 30 μέτρων και πλάτος περίπου επτά μέτρων και κανείς δεν ήξερε αν θα αντέξει.

Η πρόσδεση

«Ήμασταν μαγκωμένοι. Το βλέπαμε από φωτογραφίες, αλλά μόλις φτάσαμε κοντά είπαμε πώς θα καταφέρουμε να δώσουμε το φαγητό από εκεί, αυτό θα διαλυθεί», λέει ο κ. Κουρεπίνης. «Ήταν φτιαγμένο από ερείπια, από πέτρες καιτσιμεντόλιθους. Εξείχαν σίδερα, είχαν βάλει τα υλικά το ένα πάνω στο άλλο και τα κάλυψαν με κόψιμο. Μια προχειροκατασκευή. Φοβόμουν μην υποχωρήσει γιατί η θάλασσα ήταν φουσκωμένη».

Δύο φουσκωτά της οργάνωσης έσπρωξαν με τις μύτες τους την πλωτή πλατφόρμα για να την οδηγήσουν πιο κοντά στην αποβάθρα. Αντιμέτωποι τεχνικές δυσκολίες. Φουσούσε και δεν ήταν εύκολο να σταθεροποιήσουν την πλατφόρμα. Τα σκοινιά κόβονταν, οι πέτρες από τα χαλάσματα ήταν σαν μαχαίρια. Χρησιμοποίησαν πιο χοντρούς κάβους και έπειτα από πολύωρη και κοπιαστική προσπάθεια τα κατάφεραν.

«Στην αρχή σκέφτεσαι πού βρίσκεσαι. Βλέπεις κτίρια κατεστραμμένα, η εμπειρία είναι σοκαριστική. Ξεφορτώναμε φαγητό για ανθρωπιστική βοήθεια και χιλιόμετρα μακριά οι βομβαρδισμοί συνεχίζονταν. Ήταν μια αντίθεση που δεν θέλαμε να δούμε», λέει ο κ. Κουρεπίνης. Παρέδωσαν τότε σε κοσέρβα, αλεύρι, ρύζι, καλαμπόκι. Υπολογίζει ότι αυτές οι προμήθειες θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν πάνω από μισό εκατομμύριο γεύματα. Ακόμη κι αυτή η πρωτοβουλία, όμως, δεν αρκεί για να αντιμετωπίσει την επισιτιστική κρίση στη Γάζα από τον πόλεμο Ισραήλ - Χαμάς. «Αυτό που κάναμε είναι μια σταγόνα στον ωκεανό. Αν υπάρξει πολιτική πίεση ίσως φτιαχτεί ένα κανονικό λιμάνι», λέει ο Έλληνας που συμμετείχε στο εγχείρημα.

Ο ίδιος προτού λάβει μέρος σε διασώσεις στην Κεντρική Μεσόγειο ήταν ψαράς στη Λέρο. Πλέον έχει επιστρέψει στην Ισπανία για να επιβλέψει τις εργασίες συντήρησης στο «Astral». Τον Νοέμβριο με αυτό το σκάφος είχε πραγματοποιήσει την τελευταία μεγάλη διάσωση μεταναστών. Εβγαλαν τότε 44 ανθρώπους από το νερό και μια έγκυο ανάμεσά τους, η οποία παραλίγο να γεννούσε στο σκαρί τους.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της πρώτης θαλάσσιας μεταφοράς τροφίμων στη Γάζα γίνονται προετοιμασίες για νέο δρομολόγιο. «Το να αφήσουμε 200 τόνους φαγητό μια φορά την εβδομάδα ή ανά 15 μέρες δεν είναι λύση. Το να ανοίξουν σύντομα και να μπαίνουν 200 φορτηγά την ημέρα επίσης δεν είναι λύση», λέει ο κ. Κουρεπίνης. «Το θέμα είναι να υπάρξει ειρήνη».

Αλουφ Μπεν, αρχισυντάκτης της ισραηλινής εφημερίδας Haaretz

Χάος, κατοχή και ένα φάντασμα της Χαμάς

Συνέντευξη στον ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ

Ένα πολύ δύσκολο σκηνικό βλέπει για την επόμενη ημέρα στη Γάζα ο αρχισυντάκτης της ισραηλινής φιλελεύθερης εφημερίδας Haaretz, Αλουφ Μπεν. Σε συνομιλία του με την «Κ» περιγράφει τα μέχρι τώρα αποτελέσματα της χειραίτης επιχείρησης και αναφέρεται στον βαθμό επιρροής των ΗΠΑ στις αποφάσεις της ισραηλινής κυβέρνησης. Χαρακτηρίζει ουσιαστικά απίθανη μια λύση των δύο κρατών σε αυτήν τη φάση, θεωρεί ότι ο Μαχμούντ Αμπάς αποτελεί αξιόπιστο συνομιλητή στην παλαιστινιακή πλευρά, και μεταφέρει την ανησυχία που επικρατεί στο Ισραήλ για έναν ενδεχόμενο πόλεμο με τη Χεζμπολάχ.

– Ο σκοπός της χειραίτης επιχείρησης του Ισραήλ στη Γάζα είναι η εξόντωση της Χαμάς. Πώς εξελίσσεται το εγχείρημα; Υπάρχει φως στα τούνελ της Γάζας;

– Η Χαμάς έχει κτυπηθεί και έχει χάσει πολλά στελέχη, καθώς και κάποιες υποδομές – σήραγγες, μονάδες παραγωγής πυραύλων. Όμως εξακολουθεί να είναι ενεργή,

μαζί με τους περισσότερους από τους ανώτερους διοικητές της. Και σε αυτό το στάδιο δεν υπάρχει βιώσιμη εναλλακτική λύση στη διακυβέρνησή της στη Γάζα.

– Πόσο ρεαλιστική είναι μια λύση των δύο κρατών στην περιοχή, έστω σε δεύτερο χρόνο; Ειδικά, ποια είναι η εναλλακτική; Υπάρχει στρατηγική εξόδου από την κρίση; Διότι ακόμη και αν τερματιστεί ο πόλεμος στη Γάζα, θα μείνουν πίσω αφενός ο εγκλωβισμός της Γάζας, αφετέρου το σοκ ασφαλείας που υπέστη το Ισραήλ την 7η Οκτωβρίου.

– Είναι ακόμη πολύ νωρίς για να περιγράψουμε τη μεταπολεμική πραγματικότητα στη Γάζα – ή στο Ισραήλ. Η λύση των δύο κρατών έχει πολύ χαμηλή υποστήριξη στο Ισραήλ σε αυτό το στάδιο. Ένα πιο πιθανό αποτέλεσμα είναι ένας συνδυασμός ισραηλινής κατοχής, χάους και ενός κατάλοιπου της Χαμάς στη Γάζα.

– Υπάρχει αυτήν τη στιγμή αξιόπιστος συνομιλητής για το Ισραήλ στην παλαιστινιακή πλευρά; – Ναι, ο πρόεδρος της Πα-

«Αντιμαχόμενοι» δημοσίως, τόσο ο Μπάιντεν όσο και ο Νετανιάχου αποκομίζουν πολιτικά οφέλη στη βάση υποστήριξής τους», εκτιμά ο Αλουφ Μπεν.

λαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς.

– Προβληματίζουν το Ισραήλ οι πιέσεις της διεθνούς κοινότητας; Οι δυτικές κυβερνήσεις, παρότι στηρίζουν το δικαίωμα της χώρας να απαντήσει στην επίθεση που δέχθηκε από τη Χαμάς, θίγουν πλέον τις ανθρωπιστικές διαστάσεις του συνεχιζόμενου πολέμου στη Γάζα.

– Το Ισραήλ ανησυχεί, αλλά όχι αρκετά για να παραιτηθεί από την επιχείρηση, να τερματίσει τις μάχες και να αποσυρθεί στις προπολεμικές γραμμές, την ώρα που η Χαμάς είναι ακόμη ισχυρή και εξακολουθεί να κρατά τους Ισραηλινούς ομήρους. Ωστόσο, ανεξάρτητα από τη ρητορική του Νετανιάχου για την «απόλυτη νίκη», η κυβέρνηση του ακούει στα σήματα της Ουάσιγκτον σχετικά

με το εύρος της επιχείρησης του ισραηλινού στρατού.

– Οι σχέσεις Νετανιάχου - Μπάιντεν φαίνονται τώρα τεταμένες. Πόση επιρροή ασκεί πρακτικά ο Λευκός Οίκος στις αποφάσεις της ισραηλινής κυβέρνησης και σε ποιον βαθμό θεωρείτε ότι η κημεία των δύο ηγετών εγκυμονεί κινδύνους για τη φύση της αμερικανοϊσραηλινής συμμαχίας;

– Οι ΗΠΑ έχουν ισχυρή επιρροή στη λήψη αποφάσεων από το Ισραήλ. Η κημεία μεταξύ των ηγετών, ή η απουσία της, είναι λιγότερο σημαντικό κατά τη γνώμη μου. Εξάλλου, αντιμαχόμενοι δημοσίως, τόσο ο Μπάιντεν όσο και ο Νετανιάχου αποκομίζουν πολιτικά οφέλη στη βάση υποστήριξής τους.

– Ποια είναι η εκτίμηση που επικρατεί στο Ισραήλ για τη στάση της Ουάσιγκτον στο σενάριο της εκλογής Τραμπ; Μιλώντας πάντα για τη Μέση Ανατολή.

– Πραγματικά δεν γνωρίζω. Η πρόβλεψη της πολιτικής του Τραμπ δεν είναι ποτέ εύκολη υπόθεση. Ωστόσο, η δεξιά κυβέρνηση στο Ισραήλ θα ήθελε να δει την

επιστροφή του, καθώς πιστεύει ότι ο Τραμπ δεν θα νοιάζονταν για τους Παλαιστίνιους.

– Πόσο σταθερή είναι η σημερινή κυβέρνηση στο Ισραήλ; Τι επιφυλάσσει το πολιτικό μέλλον του Νετανιάχου και ποιο είναι το κλίμα στην ισραηλινή κοινή γνώμη γύρω από το πρόσωπό του;

– Ο κυβερνητικός συνασπισμός είναι σταθερός και ο Νετανιάχου θα προσπαθήσει να καθυστερήσει τις επόμενες εκλογές για όσο το δυνατόν περισσότερο, δεδομένης της χαμηλής δημοφιλίας του. Η δική του για διαφθορά συνεχίζεται επίσης, και ενδεχομένως να αναζητήσει μια διέξοδο μέσω δικαστικού διακανονισμού.

– Ποιος είναι ο φόβος και ποια η ελπίδα στο Ισραήλ σήμερα;

– Ο φόβος είναι ένας συνδυασμός από τη μία των ανησυχιών για την ασφάλεια –κυρίως για έναν ενδεχόμενο πόλεμο με τη Χεζμπολάχ, μια πολύ ισχυρότερη δύναμη από τη Χαμάς – και από την άλλη των ανησυχιών για τις πολιτικές ελευθερίες και τις προοπτικές της κυβέρνησης να υπονομεύσει τη δημοκρατία.

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«Σημαντικός αριθμός κρατών-μελών της Ε.Ε. δεν αισθάνονται άνετα (they are not comfortable) στην παρούσα φάση, με την ιδέα διορισμού Ευρωπαίου εκπροσώπου», προκειμένου να συνδράμει τις προσπάθειες του ΟΗΕ για επανέναξη της διαδικασίας διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η θέση αυτή διαμορφώθηκε σε επίπεδο Ε.Ε. και γνωστοποιήθηκε και προς τη Λευκωσία, η οποία επεδίωξε, παρασκηνιακά, κυρίως πριν αλλά και στη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής, να εξασφαλίσει θετική απόφαση προς την κατεύθυνση διορισμού Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι οι βασικές ενστάσεις για τον διορισμό Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό εκδηλώθηκαν από τη Γερμανία, ενώ στην ίδια γραμμή κινήθηκε αριθμός χωρών, περιλαμβανομένων της Ισπανίας, η οποία στα ζητήματα της Κύπρου και των ευρωτουρκικών σχέσεων εμφανίζεται απολύτως ευθυγραμμισμένη με το Βερολίνο.

Όπως ανέφερε ξένη διπλωματική πηγή στην «Κ», υπό την προϋπόθεση τήρησης της ανωνυμίας της, «η δυσκολία που έχουν αρκετά κράτη-μέλη να ικανοποιήσουν το αίτημα του Κυπρίου προέδρου για διορισμό Ευρωπαίου εκπροσώπου, στην παρούσα φάση, απορρέει από το γεγονός ότι δεν επιθυμούν να στείλουν λανθασμένα μηνύματα. Αυτό που εμείς λέμε», σημειώνει η ίδια πηγή, «είναι ότι η όλη προσπάθεια για εξεύρεση κοινής συνισταμένης (σ.σ. κοινού εδάφους), τελεί υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και ότι υπό αυτή την έννοια, εάν υπάρξει μια νέα διαδικασία διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό, τότε ναι, η Ε.Ε. αναμένεται να προσκληθεί προκειμένου να συνδράμει τις προσπάθειες του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών, όπως είχε γίνει και στο παρελθόν. Δεν μπορούμε όμως ούτε να δρούμε παράλληλα με τον ΟΗΕ, ούτε βεβαίως να δημιουργήσουμε την εντύπωση ότι κινούμαστε αυτόνομα, γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν προφανώς αντιπαραγωγικό για την ίδια την προσπάθεια, και πολύ φοβάμαι ότι θα είχε αρνητικά αποτελέσματα», κατέληξε η ίδια πηγή.

Όπως εξάλλου πληροφορούμαστε, η προσπάθεια της κυπριακής κυβέρνησης για τον διορισμό Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό, αναζωπυρώθηκε μετά τη συμ-

φωνία που επιτεύχθηκε στο ζήτημα του θαλάσσιου ανθρωπιστικού διαδρόμου, για τη Γάζα. Η Λευκωσία και ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης που βρέθηκαν στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος με την επιχείρηση «Αμάλθεια», εισπράττοντας συγκαρπύρια, επεχείρησαν, όπως μας έλεγαν κοινοτικοί κύκλοι, να αξιοποιήσουν το μομέντουμ, χωρίς ωστόσο αυτό να γίνει κατορθωτό, στην παρούσα φάση, δεδομένων των ενδοιασμών αρκετών κρατών-μελών, με επικεφαλής τη Γερμανία.

Συναφείς πληροφορίες αναφέρουν ότι στόχος της κυπριακής κυβέρνησης ήταν μέσω του διορισμού Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό να δημιουργηθεί μια θετικότερη εικόνα και κυρίως να αναστραφούν τα αρνητικά δεδομένα, όπως αυτά διαμορφώνονται μετά τους δύο κύκλους επαφών της Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ στην Κύπρο, την εμμονή Άγκυρας και Τατάρ σε «κυριαρχική ισότητα», αλλά και το τουρκικό αίτημα για απευθείας εμπόριο και για ταίριση του ψευδοκράτους, ως προϋπόθεση για την έναρξη μιας νέας διαδικασίας διαπραγματεύσεων. Όπως πληροφορούμαστε, η Λευκωσία έθεσε στους εταίρους

Για πρώτη φορά η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη δεν συναίνεσε στην έκδοση παραγράφου Συμπερασμάτων, όπως την ζητούσε η Γερμανία και ήγειρε σε επίπεδο Συνόδου Κορυφής κάποιες προϋποθέσεις.

της και την εμπρηστική τοποθέτηση Ερντογάν, ότι «η Κύπρος θα ήταν όλη δική μας, αν δεν σταματούσαμε το 1974», η οποία δημιουργεί την εικόνα ότι η Άγκυρα συνεχίζει να ορέγεται την κατάληψη ολόκληρης της νήσου.

Ωστόσο, ούτε η αναβάθμιση του ρόλου της Κύπρου, μέσω της «Αμάλθειας», αλλά ούτε και η επικριματολογία που επιστράτευσε η Λευκωσία, στάθηκαν ικανά προκειμένου να πείσουν το Βερολίνο, να ανοίξει «τώρα» τον δρόμο για διορισμό Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό. Κάτι που καταδεικνύει ότι οι διακρούσεις Ευρωπαίων επι-

Φρένο για εκπρόσωπο της Ε.Ε. στο Κυπριακό

«Οχι στην παρούσα φάση» είπε ομάδα κρατών υπό τη Γερμανία, σε νέο αίτημα της Λευκωσίας

Η Λευκωσία και ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης που βρέθηκαν στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος με την επιχείρηση «Αμάλθεια», εισπράττοντας συγκαρπύρια, επεχείρησαν, όπως μας έλεγαν κοινοτικοί κύκλοι, να αξιοποιήσουν το μομέντουμ, χωρίς ωστόσο αυτό να γίνει κατορθωτό.

σμών, περί στήριξης του προέδρου Χριστοδουλίδη και της προσπάθειας για επανέναξη της διαδικασίας, όπως για παράδειγμα οι πρόσφατες αναφορές του προέδρου της Γερμανίας Φρανκ-Βάλτερ Στάνιμαγιερ κατά την επίσκεψή του στην Κύπρο, όσο κομψά και να το θέσουμε, δεν έχουν τη βαρύτητα που τους αποδόθηκε από τους κυβερνητικούς κύκλους.

Σημειώνεται ότι οι συζητήσεις σε διπλωματικό επίπεδο δεν διέφεραν από αυτές που είχαν λάβει χώρα τον περασμένο Δεκέμβριο, επίσης σε διπλωματικό επίπεδο. Όπως και τότε, έτσι και τώρα, το Βερολίνο ζήτησε πλήρη ενσωμάτωση από τους «27» της έκθεσης Μπορέλ/Κομισιόν για την οικοδόμηση μιας νέας μακρόπνοης ευρωτουρκικής σχέσης, περιλαμβανομένων των δώρων που προτείνεται να παρασχεθούν προς την Άγκυρα, μεταξύ των οποίων και η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Το Βερολίνο τόνισε εμφαντικά ότι θα πρέπει να σταθεί ένα πολύ θετικό μήνυμα προς την Τουρκία, ενώ η Λευκωσία, έχοντας τη στήριξη της Ελλάδας και της Γαλλίας, επεχείρησε να διασυνδέσει το όλο θέμα τόσο με το Κυπριακό – αυτό καθαυτό – όσο και με τον διορισμό εκπροσώπου της Ε.Ε. στις συνομιλίες, θεωρώντας ότι μια τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε να αλλάξει τα δεδομένα που προκαλεί η αρνητική στάση της τουρκικής πλευράς, τα οποία ομολογούμενως απέχουν από τον στόχο που έχει θέσει η κυπριακή κυβέρνηση για επανέναξη της διαδικασίας και για οριστική διευθέτηση του προβλήματος.

Παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν, δεν έγινε κατορθωτή μια συμφωνία, αν και η Λευκωσία θεωρεί ότι εξασφάλισε δεσμεύσεις ότι το αίτημά της για διορισμό εκπροσώπου της Ε.Ε. στο Κυπριακό αναμένεται να ικανοποιηθεί, κάτι όμως που αρκετοί εταίροι διασυνδέουν με τις εξελίξεις της αποστολής της Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης έσπευσε πάντως να φωτογραφίσει το αρχόμενο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Απριλίου, ως το χρονικό σημείο ενδεχόμενης συζήτησης των ευρωτουρκικών σχέσεων. Σε κάθε περίπτωση, σημειώνεται ότι για πρώτη φορά η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη δεν συναίνεσε στην έκδοση παραγράφου Συμπερασμάτων, όπως την ζητούσε η Γερμανία, και ήγειρε σε επίπεδο Συνόδου Κορυφής κάποιες προϋποθέσεις, γε-

γώνος που έχει ιδιαίτερη σημασία και συνεπώς καταγράφεται.

Πέζουν για κατάργηση βέτο

Μια μέρα πριν από την έναρξη της Συνόδου Κορυφής, η Κομισιόν ευθυγραμμίστηκε με κάθε επισιμότητα με τη Γερμανία και τη Γαλλία, που απαιτούν κατάργηση της ομοφωνίας στη λήψη αποφάσεων στην Ε.Ε. και στην αντικατάστασή της από την «ειδική πλειοψηφία». Υιοθετώντας ένα προπαρασκευαστικό πλαίσιο, ενόψει της επιδιωκόμενης διεύρυνσης της Ε.Ε., ώστε να αριθμεί 30 και πλέον κράτη-μέλη, μετά το 2030, η Κομισιόν διατύπωσε τη θέση ότι «η διακυβέρνηση της Ε.Ε. μπορεί να βελτιωθεί ταχέως με την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ισχύουσες Συνθήκες, όπως οι ρήτρες γέφυρας (passerelles clauses) που επιτρέπουν τη μετάβαση από την ψηφοφορία με ομοφωνία στην ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία εντός του Συμβουλίου σε κίτριους τομείς».

Όπως έχει δημοσιεύσει η «Κ», η Γερμανία έχει ήδη προσελκύσει μεγάλο αριθμό κρατών που ασπάζονται την ιδέα της κατάργησης του δικαιώματος βέτο και μετέχουν πλέον στην ομάδα «φίλων της ειδικής πλειοψηφίας». Στον αντίποδα πάντως, μια επίσης μεγάλη ομάδα κρατών-μελών, περιλαμβανομένων και της Κύπρου, απορρίπτουν κάθε σκέψη για κατάργηση της ομοφωνίας και συνεντός και του δικαιώματος βέτο, αφού μια τέτοια εξέλιξη θα καταστρέψει και τυπικά τα μικρά και τα μεσαία κράτη-μέλη έρμαιο των ισχυρών χωρών της Ε.Ε. Το θέμα γιγέρθη στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αναμένεται να δώσει κατευθυντήριες γραμμές στη Σύνοδο του προσεχούς Ιουνίου, πριν η Κομισιόν επανεξετάσει την κατάσταση «στις αρχές του 2025».

Αξιοσημείωτο είναι ότι την ίδια ώρα η Κομισιόν αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο αναθεώρησης των Συνθηκών, «εάν και όπου απαιτηθεί», ενώ αποφεύγει να προσδιορίσει το κόστος της διεύρυνσης, αν και έχουν εκπονηθεί μελέτες και έχουν γίνει εκτιμήσεις. Σημειώσε αφενός ότι «οι ακριβείς δημοσιονομικές επιπτώσεις της διεύρυνσης θα εξαρτηθούν πρωταρχικά από το χρονοδιάγραμμα και το πεδίο εφαρμογής της» και αφετέρου ότι «σε κάθε περίπτωση, η διεύρυνση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στον προϋπολογισμό για την κατάρτιση του επόμενου μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού» της Ε.Ε.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Πουκάμισα δανεικά

Χρειάζεται σε κάθε ζήτημα, σε κάθε στιγμή, να βλέπουμε τα θετικά, το πώς θα αξιοποιήσουμε τη νέα κατάσταση πραγμάτων. Προσωπικά δεν μου πάει το μοιρολόι και η γκρίνια. Είμαι πιστεύω θετικός άνθρωπος που λέω πάντα πως ό,τι δεν μας σκοτώνει μας κάνει πιο δυνατούς. Αυτή την αποτύπωση θα προσπαθήσω να κάνω και σε αυτή τη συγκυρία για την παράταξη μας, τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

Είναι πιστεύω χρυσή ευκαιρία να αντιπαρατάξουμε τις πολιτικές μας απέναντι από τα εύπλα συνθήματα. Να προτάξουμε τις θέσεις μας και να τις συγκρίνουμε με τις καιροσκοπικές προσεγγίσεις της ηγεσίας του ΕΛΑΜ. Είναι καιρός να δοκιμάσουμε τη μόνιμη στρατηγική που δεν δοκιμάσαμε. Αυτή της μετωπικής σύγκρουσης. Από

την πρώτη μέρα εμφάνισης του παραρτήματος της Χρυσής Αυγής στην Κύπρο, δεκαπέντε περίπου χρόνια πριν, όλα τα άλλα τα δοκιμάσαμε. Τους απαξιώσαμε αρχικά, στη συνέχεια τους χρησιμοποιήσαμε ως δεκανίκι – με το αζημίωτο βεβαίως – και πριν από μερικά χρόνια τους ζητήσαμε να μας ψηφίσουν για την προεδρία της Βουλής. Και αυτό προφανώς με ανταλλάγματα. Σε όλο αυτό το διάστημα, είδαμε την επιρροή τους να αυξάνεται. Αφήσαμε χώρο, δεν σχολιάζαμε πολλές φορές καιρικά ζητήματα πολιτικής για να μη δώσουμε πάσες, αφήσαμε τον εθνικισμό να μας πλάσσαν με μια σκόννη αρρωστημένου πατριωτισμού, να επικαλύψει – δυστυχώς – τον υγιή πατριωτισμό. Δεν ασχοληθήκαμε ποτέ με παράταξη να διαχωρίσουμε, να ξεχωρίσουμε,

την εθνικοφροσύνη που διακρο-πικά πρεσβεύουμε ως Δημοκρατικός Συναγερμός με τον εθνικισμό του ΕΛΑΜ.

Είναι καιρός, αρχικά να κάνουμε την αυτοκριτική μας, και αμέσως μετά να σχεδιάσουμε μια δομημένη στρατηγική για το πώς αντιμετωπίζουμε την Ακροδεξιά στον τόπο μας. Στα καιρία ζητήματα πολιτικής δεν τοποθετηθήκαμε εδώ και χρόνια με τόλμη και αναλυτική προσέγγιση. Από το Κυπριακό που δεν εξηγήσαμε πως η προσέγγιση του ΕΛΑΜ για λύση ενιαίου κράτους ούτε ρεαλιστική είναι αλλά ούτε και μπορεί να φέρει την απελευθέρωση και την επανένωση στον τόπο μας. Στα ζητήματα της ασφάλειας της χώρας, στην αμυντική θωράκιση, επίσης δεν προβάλαμε στα δέκα χρόνια που κυβερνήσαμε το πόσο αυξήσαμε τις

δαπάνες για την άμυνα, με αποτέλεσμα ο κάθε κατορθωτός να αυτοπροβάλλεται ως ο μόνος υπερασπιστής της πατρίδας. Στο δε μεταναστευτικό αφήσαμε χώρο, αρχικά ελλείψει στιβαρής πολιτικής και στη συνέχεια χωρίς σχεδιασμένη και διαρκή προβολή των όσων σωστών πράξαμε. Κάποιες φορές μάλιστα προβάλαμε και τις αστοχίες, έχοντας την εντύπωση πως είναι αυτά που θα έχουν μεγαλύτερη απήχηση.

Σήμερα, λοιπόν, χρειάζεται να αντιπαρατεθούμε με τις βδελυρές προσεγγίσεις της Ακροδεξιάς στη χώρα μας. Με τόλμη, χωρίς δειλές σκέψεις, και κυρίως με διάρρηξη. Η μάχη των ευρωεκλογών εννοεί αυτό το εγχείρημα. Έχουμε στη φαρέτρα μας το μανιφέστο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος που απαντά σε πολλές από τις φο-

βίες και στο αντιευρωπαϊκό παραλήρημα της Ακροδεξιάς σε Κύπρο και σε Ευρώπη. Και που ενισχύει τις θέσεις μας σε μια σειρά από θέματα. Από την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού, στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής, από τα ζητήματα της ψυχικής υγείας μέχρι και την ανάπτυξη ευρωπαϊκού στρατού.

Σε σχέση με το νέο επεισόδιο στη συνεχή κρίση εντός των κόλπων της παράταξής μας προσωπικά δεν ανησυχώ. Κάθε άλλο. Έχω και μια κρυφή ελπίδα πως αν αντιδράσουμε ουσιαστικά, μπορούμε να το γυρίσουμε σε πλεονέκτημα. Όσοι πιστεύουν πως η παράταξη μας τους χρωστά, ας πάνε στο καλό. Όσοι αντιμετωπίζουν τον Δημοκρατικό Συναγερμό ως κατάστημα πώλησης πουκαμίων και πως αν δεν θα βρουν στο μέγεθός τους,

μπορούν να πάνε στο απέναντι μαγαζί, δεν έχουν θέση στον Συναγερμό. Το ΕΛΑΜ μάς κάνει την καλύτερη πάσα. Αποκαλύπτεται πως είναι μια παρέα ομορτυνιστών που κάνουν ασυνάρτητες κινήσεις προς άγαν ψήφων. Τα ανατακλαστικά των συναγερμικών διαστρέλλονται διαχρονικά σε τέτοιες επιθετικές προσεγγίσεις. Οι κεραιές ενεργοποιούνται στο έπακρο, όταν θίγεται η αξιοπρέπεια μας και όταν προσβάλλεται το «DNA» μας. Στο χέρι μας είναι, να λειτουργήσουμε σε πλήρη επιθετική διάταξη απέναντι στους καιροσκοπικούς εθνικιστές της ηγεσίας του ΕΛΑΜ.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών twitter: @dmdemetriou

Ξεκίνα θετικά
Ξεκίνα με snip

snip®
COLD & FLU

ΠC MEDOCHEMIE

1-10 Κωνσταντινούπολεως, 3011 Λεμεσός, Κύπρος, Τηλ.: +357 25 867600, e-mail: office@medochemie.com www.medochemie.com

Ευθραυστη ανακωχή για το τερματικό Φ.Α.

Η κινέζικη κοινοπραξία επέστρεψε στο Βασιλικό, ωστόσο το χάσμα με την ΕΤΥΦΑ παραμένει αγεφύρωτο

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η συνάντηση του υπουργού Ενέργειας Γιώργου Παπαναστασίου με υψηλόβαθμο στέλεχος της κινέζικης μητρικής εταιρείας που έχει αναλάβει τα έργα στο Βασιλικό, έσπασε τον πάγο που είχε δημιουργηθεί εδώ και δύο μήνες στο μεγαλύτερο ενεργειακό έργο της Κυπριακής Δημοκρατίας, ωστόσο η «ειρήνη» που επιτεύχθηκε μόνο ευθραυστη μπορεί να χαρακτηριστεί. Τα όσα συμφωνήθηκαν μεταξύ του υπουργού Ενέργειας και της μητρικής εταιρείας της κοινοπραξίας στην οποία έχει κατακυρωθεί το έργο, China Petroleum Pipeline Engineering Co. Ltd, απέτρεψαν τη μετωπική σύγκρουση με τους Κινέζους, βάζοντας για την ώρα κάτω από το χαλί σοβαρά ζητήματα που χωρίζουν τις δύο πλευρές.

Η «ειρήνη» που επιτεύχθηκε χαρακτηρίζεται ευθραυστη, με τα δύο μέρη να εστιάζουν περισσότερο στην άρση του αδιεξόδου που είχε δημιουργηθεί και οδήγησε στη διμηννη αναστολή των εργασιών στο Βασιλικό, αφήνοντας προσωρινά στην άκρη πολύ πιο σοβαρά θέματα που άπτονται της τύχης του έργου. Η διμηννη σύγκρουση με την κοινοπραξία του έργου ανέδειξε επίσης σοβαρές παθογένειες και ελλείμματα τα οποία πιθανόν να επηρεάσουν τον χρόνο ολοκλήρωσης του έργου, το οποίο υπό κανονικές συνθήκες θα έπρεπε να είχε παραδοθεί από το δεύτερο μισό του 2022 και να βάλουν σε μπελάδες την Κυπριακή Δημοκρατία με την

Κομισιόν, η οποία στηρίζει το έργο με €101 εκατ. Για την ώρα οι Βρυξέλλες εκφράζουν με κομψό τρόπο την ενόχλησή τους για τις καθυστερήσεις που παρατηρούνται, κάτι που δεν αναμένεται να συνεχίσουν, εάν το έργο δεν παραδοθεί μέσα στο 2024.

Η προβλήτα

Η κοινοπραξία του τερματικού μπορεί να επέστρεψε στο Βασιλικό, ωστόσο τα δύο μέρη το επόμενο

Εκτός από τα επιπλέον €200 εκατ. που διεκδικεί μέσω διαιτησίας στο Λονδίνο, η κοινοπραξία του ενεργειακού έργου αμφισβητεί και ένα κομμάτι των έργων που πρέπει να εκτελεστεί στην προβλήτα στο Βασιλικό.

διάστημα θα πρέπει να αντιμετωπίσουν πολύ πιο σοβαρά ζητήματα από την επανέναρξη των εργασιών. Πέρα από τα €200 εκατ. που διεκδικεί η κατασκευάστρια εταιρεία μέσω διαιτησίας στο Λονδίνο, στην επιφάνεια έρχονται και άλλα σοβαρότερα ζητήματα που άπτονται των συμβολαίων που υπέγραψε η κοινοπραξία του έργου με τη Δημοκρατία. Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» η όλη

αναταραχή που σημειώθηκε έφερε στην επιφάνεια και ζητήματα σοβαρών διαφωνιών για τα έργα που πρέπει να εκτελεστεί η κοινοπραξία στο Βασιλικό. Οι Κινέζοι αμφισβητούν ένα κομμάτι των έργων στο Βασιλικό που έχει να κάνει με την προβλήτα. Η κοινοπραξία υποστηρίζει πως ο ιδιοκτήτης του έργου (ΕΤΥΦΑ) έχει αλλάξει τη χρήση της προβλήτας, η οποία, όπως διατείνεται, επικαλούμενη τους όρους της σύμβασης του έργου, είναι μόνο για εισαγωγή Φ.Α. Οι Κινέζοι υποστηρίζουν πως η ΕΤΥΦΑ ζητεί η προβλήτα να έχει διπλή χρήση. Δηλαδή να υποστηρίξει την εισαγωγή Φ.Α. αλλά και μελλοντική εξαγωγή υγροποιημένου Φ.Α. (LNG). Οι Κινέζοι, σύμφωνα με την πληροφόρηση της «Κ», αμφισβητούν τις κυριακές επιδιώξεις, λέγοντας «άλλα μας κατακυρώσατε και άλλα μας ζητάτε στην πορεία». Η διαφορά που υπάρχει θα επιλυθεί από ειδικό ο οποίος θα κληθεί στη Λευκωσία.

Το FSRU

Ζητήματα φαίνεται να προκύπτουν και με το άλλο μισό του ενεργειακού έργου που είναι η πλωτή μονάδα (FSRU) η οποία κατασκευάζεται στη Σιγκαπούρη. Στη συνάντηση της Λευκωσίας ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου άκουσε από το υψηλόβαθμο στέλεχος της China Petroleum Pipeline Engineering Co. Ltd πως το πλοίο είναι κοντά στην πιστοποίηση και παράδοση στην Κυπριακή Δημοκρατία. Όπως πληροφορείται η «Κ», ο κ. Παπαναστασίου ζήτησε

Η Κυπριακή Δημοκρατία και η μητρική εταιρεία της κοινοπραξίας του Βασιλικού συμφώνησαν να κάνουν μια νέα αρχή προς άρση του αδιεξόδου, αφήνοντας προσωρινά στην άκρη σοβαρά θέματα που έχουν προκύψει για τις συμβατικές υποχρεώσεις και των δύο πλευρών.

από τον Κινέζο συνομιλητή του να πραγματοποιηθεί τριμερής τηλεδιάσκεψη στην οποία ο νπογνώμονας θα ενημερώσει τα δύο μέρη το στάδιο στο οποίο βρίσκονται οι εργασίες στην πλωτή μονάδα.

Κενά και ελλείψεις

Τα ζητήματα που έχουν προκύψει με το μεγαλύτερο ενεργειακό έργο της Κυπριακής Δημοκρατίας ανέδειξαν κενά και ελλείψεις με τον ιδιοκτήτη του έργου που είναι η ΕΤΥΦΑ. Μετά τη συνάντηση του υπουργού Ενέργειας και της μητρικής εταιρείας του έργου, στο παρασκήνιο εμφανίστηκαν ζητή-

ματα που αφορούν την ΕΤΥΦΑ. Πηγές που θέλησαν να κρατήσουν την ανωνυμία τους έλεγαν στην «Κ» πως η συγκεκριμένη ιστορία ανέδειξε ελλείμματα τεχνονομίας της ΕΤΥΦΑ, η οποία θα έπρεπε να ενισχυθεί με γνώση και ανθρώπινο δυναμικό πριν αναλάβει τη διαχείριση και επίβλεψη ενός τέτοιου έργου. Τα ζητήματα που έχουν προκύψει καθώς και οι καθυστερήσεις παρακολουθούνται με προσοχή και από τις Βρυξέλλες, οι οποίες χρηματοδοτούν το έργο με €101 εκατ. Επί του παρόντος δεν υπάρχουν πιέσεις, όμως θεωρείται βέβαιο πως θα εμφανισθούν εάν το έργο

δεν ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του 2024. Στη Λευκωσία εκτιμούν πως τα έργα δεν θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του χρόνου, ωστόσο πιστεύουν ότι θα πείσουν την Ε.Ε. προκειμένου να δοθεί μια μικρή παράταση. Το υπουργείο Ενέργειας σε μια προσπάθεια να αποφύγει νέες καθυστερήσεις θα στήσει ένα μηχανισμό παρακολούθησης του έργου. Στο υπουργείο Ενέργειας θα εγκατασταθεί ένας μηχανικός που θα παρακολουθεί το έργο. Στο Βασιλικό θα εγκατασταθούν δύο μηχανικοί ειδικοί σε μεγάλα έργα Φ.Α. και με διεθνή εμπειρία σε παρόμοια ενεργειακά έργα.

ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΟ ΝΤΟΥΜΠΑΪ τα έχει όλα

Ετοιμαστείτε για ένα εκπληκτικό καλοκαίρι στο Ντουμπάι. Ζήστε την περιπέτεια στα διασκεδαστικά υδάτινα πάρκα ή τα μαγευτικά ενυδρεία. Πετάξτε με την Emirates και ξεκινήστε τις διακοπές σας από τη στιγμή της επιβίβασης, με νόστιμα τοπικά γεύματα, δωρεάν εκλεκτά ποτά και βραβευμένη ψυχαγωγία για όλη την οικογένεια.

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

Τη διαβεβαίωση ότι γίνεται προσπάθεια για πλήρη διαλεύκανση της υπόθεσης της Μονής Οσίου Αββακούμ, που συνταράζει την Εκκλησία, δίνει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο αρχιεπίσκοπος Γεώργιος. Διπλώνει ότι οι ευθύνες βαραινούν εκείνους που διέπραξαν τα αδικήματα και ίσως και εκείνους που είχαν την ευθύνη της επιστάσεως τους. Δεν εξαιρεί την Ιερά Σύνοδο, λέγοντας ότι μπορούσε να δράσει νωρίτερα. Τονίζει ότι δεν μπορεί να γίνεται εμπορία είτε ιερών λειψάνων, είτε θαυμάτων, και επισημαίνει ότι πρέπει να ληφθούν πιο αυστηρά μέτρα από την Ιερά Σύνοδο. Απευθύνει εκ νέου έκκληση να σταματήσουν οι διαρροές απ' όπου κι αν προέρχονται, και καλεί όλους να αναμένουν το αποτέλεσμα της έρευνας.

—Ποιους βαραινούν οι ευθύνες για την υπόθεση της Μονής Οσίου Αββακούμ;

—Εκείνους που διέπραξαν τα αδικήματα και ίσως και εκείνους που είχαν την ευθύνη της επιστάσεως τους. Ίσως και όλους εμάς που δεν δείξαμε περισσότερη αυστηρότητα. Να είναι ήσυχος ο κόσμος ότι θα προσπαθήσουμε να διαλευκανθεί πλήρως η υπόθεση και να αποδοθούν ευθύνες.

—Τι έπρεπε να κάνει ο μητροπολίτης Ταμασού;

—Δεν θα πρέπει να στήσουμε δικαστήρια πριν από τις έρευνες. Δεν θα κατηγορήσουμε τον μητροπολίτη Ταμασού για κάτι που έφερε ο ίδιος στη δημοσιότητα. Μιλώντας εκ των υστέρων, ίσως θα έπρεπε να θέσει πιο αυστηρά κριτήρια και πλαίσια μέσα στα οποία να κινούνταν στη συγκεκριμένη Μονή, έπρεπε να δείξει περισσότερη προσοχή σε αυτούς τους νέους ανθρώπους που έβαλε εκεί για να ιδρύσουν ένα μοναστήρι. Το είπε και ο ίδιος ότι τον ξεγέλασαν. Το γεγονός ότι μικροί στην ηλικία άνθρωποι έρχονται να ασπαστούν τον μοναχισμό, χρειάζεται μια περαιτέρω εξέταση και κάποια περίοδο στην οποία να υποβάλλονται σε δοκιμασία. Είναι κάτι που έλειπε από εκεί. Αυτό μπορούσε να γίνει και σε οποιαδήποτε άλλη μονή και σε οποιαδήποτε άλλη Μητρόπολη, ή την Αρχιεπισκοπή.

—Από πότε γνώριζε ο Ησαΐας τι συνέβαινε;

—Δεν ξέρω από πότε γνώριζε. Κάποιες υποψίες οπωσδήποτε πρέπει να είχε, γι' αυτό και ξεκίνησε την έρευνα. Όταν τα πράγματα έφτασαν προς το τέλος, μας είπε ότι υπάρχουν κάποιες υποψίες για εκείνο το μοναστήρι και δρα με τρόπο ώστε να αποκαλύψει τι συμβαίνει.

—Τον κατηγορούν ότι έπαιρνε χρήματα. Υπάρχει κάτι μεμπτό από τη στιγμή που η μονή υπάγεται στη Μητρόπολή του;

—Αν έπαιρνε χρήματα για τη Μητρόπολη έναντι αποδείξεων, δεν υπάρχει κάτι μεμπτό. Είναι μονή που υπάγεται κοντά του. Κι αν υπήρχαν αυξημένες ανάγκες στη Μητρόπολη και αυξημένα έσοδα στο μοναστήρι, δεν είναι κακό. Αν υπάρχει κάτι μεμπτό, είναι αν έπαιρνε χρήματα χωρίς έκδοση αποδείξεων και χωρίς να πηγαίνουν τα χρήματα στη Μητρόπολη.

—Αν αποδειχθεί ότι έπαιρνε λεφτά χωρίς αποδείξεις, ποιες είναι οι συνέπειες;

—Υπάρχουν οι νόμοι της Πολιτείας και οι διατάξεις στον κώδικα απονομής δικαιοσύνης του Καταστατικού μας.

—Εσείς πιστεύετε ότι θα τον προσηγάμε όλο αυτό;

—Δεν θα μπω στη διαδικασία της δίκης.

—Θα παραμείνει κανονικά στη θέση του όσο διεξάγεται έρευνα;

—Δεν υπήρξε κάτι που να του απαγορεύει να είναι στη θέση του.

—Ήταν σε συνεννόηση μαζί σας ο Ησαΐας;

—Εκείνες τις δύο μέρες που συνέβησαν τα γεγονότα, ναι. Με πήρε την προηγούμενη και μου είπε ότι την επομένη θα διενεργήθει κάποια έρευνα στο μοναστήρι. Δεν ήξερα λεπτομέρειες για το τι θα κάνει.

—Εσείς ως αρχιεπίσκοπος και η Ιερά Σύνοδος στο σύνολό της δεν έχετε ευθύνη; Εκμεταλλεύονταν τον ανθρώπινο πόνο και εμπορευόνταν την πίστη για καιρό και τη διαφήμιζαν. Δεν είδατε ότι σπιντόναν μια επιχείρηση στο μοναστήρι;

—Δεν θεωρώ ότι δεν υπάρχει ευθύνη στην Ιερά Σύνοδο. Θα μπο-

«Είναι παντοτινή αρχή μου ότι δεν μπορεί να γίνεται εμπορία είτε ιερών λειψάνων, είτε θαυμάτων».

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν θα κατηγορήσουμε τον Ησαΐα για κάτι που ο ίδιος αποκάλυψε

Μιλώντας εκ των υστέρων, ίσως θα έπρεπε να θέσει πιο αυστηρά κριτήρια και πλαίσια μέσα στα οποία να κινούνταν στη συγκεκριμένη Μονή

ρούσαμε, ίσως, να δράσουμε νωρίτερα. Είναι παντοτινή αρχή μου ότι δεν μπορεί να γίνεται εμπορία είτε ιερών λειψάνων, είτε θαυμάτων, και πολλές φορές αυτό το εξέθεσα και δημόσια και στην Ιερά Σύνοδο. Εκείνο που συγκεκριμένα είπα στον μητροπολίτη Ταμασού ήταν για τη

«Πιστεύω μετά και από αυτό το πάθημα, θα μας γίνει μάθημα και στην Ιερά Σύνοδο και να πάρουμε πιο αυστηρά μέτρα».

«**Αν υπάρχει κάτι μεμπτό είναι αν ο μητροπολίτης Ταμασού έπαιρνε χρήματα χωρίς έκδοση αποδείξεων και χωρίς να πηγαίνουν τα χρήματα στη Μητρόπολη.**

μεγάλη τους επέκταση σε δραστηριότητες που δεν άρμοζαν στο μοναστήρι. Για παράδειγμα, δημιουργήσαν ζαχαροπλαστείο και διαφήμιζαν τα πάντα και είχαμε διαμαρτυρία από τον σύνδεσμο ζαχαροπλαστών. Και του είπα, οι άλλοι πληρώνουν φόρους, ΦΠΑ, άδειες κ.λπ. Μου είπε ότι και αυτοί το ίδιο κάνουν, ότι είναι εγγεγραμμένο το ζαχαροπλαστείο, έχουν όλες τις άδειες και πληρώνουν τα πάντα. Επομένως, όταν ο μητροπολίτης διαβεβαίωσε ότι ήταν όλα σε τάξη, δεν μπορούσα να επιμένω.

Η περίπτωση Νεκτάριου

—Δεν ακούσατε ότι διαφημίζουν θαύματα, θεραπείες; Κανείς από την Ιερά Σύνοδο;

—Στο σημείο που λέγονται σήμερα δεν το άκουσα, ούτε το φανταζόμουν. Εκείνο που άκουσα είναι ότι ο ηγούμενος Νεκτάριος είπε ότι είδε μέσα στο Άγιο Ποτήριο ένα κομμάτι κρέας και ότι ήταν για μέρες στα δόντια του, που, ουσιαστικά, ήταν μια απάνη. Είδε τάχα το Σώμα του Χριστού. Το μεγάλο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, το «Σώμα και Αίμα Χριστού» βρίσκονται υπό τα στοιχεία του άρτου και του οίνου. Το είπα στον Άγιο Ταμασού και από τότε μου είπε ότι έχει κάποιες υπο-

ψίες και τις εξετάζει.

—Λέχθηκε ότι υπάρχουν σκοπιμότητες στη Σύνοδο και ότι κάποιοι βρήκαν ευκαιρία να πλιέξουν τον Ησαΐα, και γι' αυτό οδήγησαν την υπόθεση σε βάθος χρόνου.

—Δεν νομίζω να ισχύει κάτι τέτοιο. Η διάρκεια έχει να κάνει με το πόσο θα πάρει η εξέταση των καταγγελιών. Εξάλλου το σκάνδαλο μπορούσε να προέλθει από οποιαδήποτε εκκλησιαστική επαρχία.

—Ασκήθηκε κριτική στην Ιερά Σύνοδο, πως, όταν συνήλθε, μπορούσε να πάρει απόφαση, όμως δεν το έπραξε.

—Θα κλείναμε απλώς ένα κεφάλαιο, που, όμως, στην ουσία το θέμα δεν θα έκλεινε, διότι θα άρχιζαν νέες αποκαλύψεις. Είναι καλύτερα να διερευνηθεί το θέμα σε όλη του την έκταση. Θα μας κατηγορούσαν ότι κρύψαμε το θέμα κάτω από το χαλί.

—Ποια είναι τα νέα στοιχεία που οδήγησαν τη Σύνοδο να στείλει την υπόθεση στην ανακριτική επιτροπή;

—Στην αρχή έφεραν τους δύο που ομολόγησαν και υπέγραψαν ενοχή. Αργότερα αποδείχθηκε ότι εμπλέκονται κι άλλοι μέσα από το μοναστήρι. Είτε εκτελούσαν διατάξεις, είτε ήταν συνεργόι των άλλων. Πρέπει κι αυτοί να δώσουν απαντήσεις. Είναι ακόμη τρεις, σύνολο πέντε.

αυτά που γαργαλίζουν τον κόσμο. Κάνω και πάλι έκκληση να σταματήσουν οι διαρροές, απ' όπου και αν προέρχονται.

—Εσείς έχετε καθαρή εικόνα για το τι έγινε στις 5 Μαρτίου στο μοναστήρι; Ακούμε για κουκουλοφόρους, αυτοκίνητα χωρίς πινακίδες κ.λπ. Ζητήσατε να δείτε το υλικό των καμερών για εκείνη τη μέρα;

«**Θεωρώ πως δεν επηρεάζουν κανέναν τα βίντεο. Είναι τα γεγονότα που θα μας πείσουν και όχι αυτά που γαργαλίζουν τον κόσμο.**

—Όσα ακούτε εσείς, ακούω κι εγώ. Εφόσον διερευνώνται από την Αστυνομία, ας περιμένουμε. Στη Σύνοδο δεν μας παρουσιάστηκε υλικό από εκείνη τη μέρα. Μπορεί ο μητροπολίτης να πήρε κάποια μέτρα ασφαλείας, τα οποία να παρεξηγήθηκαν από την άλλη πλευρά.

—Είδατε κάτι που σας σόκαρε στη Σύνοδο;

—Στη Σύνοδο είδαμε κάποιες σκηνές για εκείνα που φημολογούνται ότι έγιναν. Είναι όλα απαράδεκτα όσα είδαμε.

—Πώς κρίνετε τον τρόπο δράσης του μητροπολίτη Ησαΐα;

—Έτσι έκρινε και έπραξε, όμως, δεν ξέρω λεπτομέρειες, ούτε και του καταλογίζω εσκεμμένες ενέργειες. Ήθελε να δράσει γρήγορα και να διαφυλάξει κάποιες μαρτυρίες.

—Είναι φυσιολογικό σε μια μονή να υπάρχει ποσό οκτακοσίων και πλέον χιλιάδων ευρώ;

—Φαίνεται μεγάλο, αλλά δεν ξέρω τον τρόπο με τον οποίο αποκτήθηκε. Θα το δείξουν και αυτό οι έρευνες. Υπάρχουν ναοί που ανοίγουν τα παγκάρια τους πολύ αραδιά. Οπωσδήποτε θα πρέπει να διερευνηθεί η νομιμότητα πρόσκτησης των χρημάτων.

—Τι θα γίνει με αυτό το ποσό;

—Εξαρτάται από πού προήλθε. Αν είναι από τις εισφορές των πιστών, ανήκει στο μοναστήρι και

κατ' επέκταση θα το διαχειριστεί η Μητρόπολη. Αν είναι από άλλες πηγές, είμαστε σίγουροι ότι οι αστυνομικές έρευνες θα το ανακαλύψουν.

—Κόσμος που δηλώνει ότι εξαπατήθηκε, θα τα πάρει πίσω;

—Εάν κάποιος μπορούν να αποδείξουν ότι εξαπατήθηκαν και έδωσαν π.χ. ένα κοράφι και το θέλουν πίσω, τότε θα το πάρουν.

—Κάποιος που εναπόθεσε τις ελπίδες για το παιδί του και του ζητήθηκε ένα ποσό, θα ήταν έγνοια του η απόδειξη;

—Πρέπει και ο κόσμος να γνωρίζει ότι η δωρεά του Θεού δεν πωλείται και δεν αγοράζεται. Ο Θεός προσεγγίζεται με την πίστη μας, κι αν κάποιος θέλει να δώσει χρήματα είτε σε ναό, είτε σε φτωχούς, δίνει ό,τι θέλει και όποτε θέλει.

—Γίνεται ένας μητροπολίτης να διορίζει θρονικούς επιτρόπους;

—Ναι, μπορεί να το πράξει.

—Γνωρίζατε στην Ιερά Σύνοδο ότι ο Ησαΐας διόρισε τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ θρονικό επίτροπο;

—Όχι. Ούτε και ήταν υπόχρεος να μας το πει. Το τυπικό ημερολόγιο που εκδίδεται από την Αρχιεπισκοπή δεν τον έχει μέσα, αλλά ο διορισμός μπορεί να έγινε μετά την έκδοση του ημερολογίου.

—Πάντως αμφισβητείται αν ο διορισμός έγινε σύμφωνα με τις πληροφορίες που δόθηκαν στη δημοσιότητα.

—Μπορεί να διερευνηθεί και αυτό από τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα, όπως π.χ. αν οι ημερομηνίες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, με έλεγχο σε υπολογιστές.

—Υπήρχε ισχυρισμός για χρηματοδότηση του ΕΛΑΜ από την Εκκλησία, που επανήλθε τώρα λόγω της κατάστασης.

—Ουδέποτε έγινε τέτοιο πράγμα. Κατηγορηματικά το λέω. Ουδεμία ιδιαίτερη σχέση υπάρχει με το ΕΛΑΜ. Ούτε με κάποιο άλλο κόμμα. Η Εκκλησία είναι για όλους τους πιστούς.

—Αυτή η υπόθεση έφερε στο φως ξανά κάποια φαινόμενα που ταλινίζουν την Εκκλησία. Διαφήμιση θαυμάτων, εκκίνηση του διακρύβου, σταυροί που μυρώνουν, λειψάνα που θεραπεύουν, παντόφλες για προσκύνημα κ.λπ.

—Να τονίσουμε ότι το θαύμα υπάρχει στην Εκκλησία, όπως υπάρχουν και τα λειψάνα των αγίων που μυροβλίζουν και εικόνες που θαυματοουργούν. Αυτό που καταδικάζουμε είναι ότι γίνονται αντικείμενα εμπορίου για συγκομιδή χρημάτων. Έστω κι αν είναι ιερός ο σκοπός, π.χ. το κτίσιμο εκκλησίας, ο σκοπός δεν αγιάζει τα μέσα. Είναι η πίστη που έχει σημασία. Εάν, αραιά και που, γίνει μεταφορά ενός σημαντικού ιερού αντικείμενου σε κάποιο χώρο, είναι για να ενδυναμωθεί η πίστη του κόσμου και να σταθεί αυτός ο λαός στα πόδια του, όπως π.χ. το 1967 που έφερε ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος την κάρα του Αποστόλου Ανδρέα στην Κύπρο, γιατί στον αγωνιζόμενο κυπριακό λαό χρειαζόταν εκείνη η ενδυνάμωση. Αυτό δεν γίνεται κάθε μέρα.

—Είπατε ότι υπάρχει το θαύμα στην Εκκλησία. Ήσασταν μάρτυρας σε κάποιο θαύμα;

—Ενα θαύμα το βίωνε ο καθένας ξεχωριστά. Γίνεται για ένα σκοπό, όπως π.χ. να δηλωθεί η παρουσία του Θεού ανάμεσα στον λαό Του και να προκληθεί η εμπιστοσύνη του λαού προς Αυτόν. Δεν σκοπεύει στην επιδερμική συγκίνηση, ούτε στη δόξα ή φήμη κάποιου.

—Πώς επέρχεται κάθαρση στην Εκκλησία από τσαρλατάνους που εμπορεύονται την πίστη;

—Πιστεύω μετά και από αυτό το πάθημα, θα μας γίνει μάθημα και στην Ιερά Σύνοδο και να πάρουμε πιο αυστηρά μέτρα. Θα εισηγηθώ μέτρα που μπορούν να ληφθούν, αλλά δεν μπορώ να πω κάτι δημόσια πριν τα θέσω στη Σύνοδο.

—Υπάρχουν κι άλλες μονές όπου παρατηρούνται ανάλογα ζητήματα;

—Οποιος γνωρίζει κάτι, με αποδείξει και όχι με λόγια, ότι κάτι συμβαίνει και σε άλλες μονές, να έρθει να μας το πει. Ήταν ένα ρητό που είχαμε στη κημεία τροφίμων. Το ρητό έλεγε, πως, όπου υπάρχουν πολλές και έντονες μυρωδιές, είναι για να καλύψουν άλλες ανεπιθύμητες. Και όταν υπάρχει αυτή η έντονη κημειοποίηση για θάματα, μύρα κ.λπ. πρέπει να υποψιαζόμαστε ότι κάτι άλλο θέλουν να κρύψουν.

Είναι αντιληπτό το ροκάνισμα που προκαλεί στη διαφάνεια και τη λογοδοσία η κυρίαρχη τάση στη Βουλή για δημοσιοποίηση ενός μόνο αριθμού ως περιουσιακό στοιχείο. «Ένας αριθμός σκέτος αντιλαμβάνεται τι σημαίνει», υπέδειξε ο πρόεδρος της Επιτροπής Θεσμών, Δημήτρης Δημητρίου.

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Σε σταυρόλεξο για γερούς λύτες εξελίσσεται το πολυσυζητημένο και χωρίς κατάληξη μέχρι σήμερα θέμα της τροποποίησης των νόμων για το Πόθεν Έσχες. Ενώ αρχικός στόχος της Επιτροπής Θεσμών της Βουλής ήταν –υπό το βάρος μάλιστα αυστηρών συστάσεων της GRECO– μέχρι τον περασμένο Ιούλιο το όλο ζήτημα να έκλεινε με ψηφοφορία στη Βουλή, εντούτοις η ολοκλήρωση μετατέθηκε για τον Δεκέμβριο του 2023 και ακολούθως πήρε νέα παράταση, με αναδυόμενη την απορία εάν θα υπάρξει κατάληξη πριν από την επόμενη υποβολή Πόθεν Έσχες από τους βουλευτές, το προσεχές καλοκαίρι, ώστε να πάψουν να υφίστανται στρεβλώσεις, οι οποίες, όπως είναι παραδεκτό από όλους, πολεμούν τους βασικούς στόχους της ύπαρξης του Πόθεν Έσχες, που είναι ο εντοπισμός περιπτώσεων αθέμιτου πλουτισμού αξιωματούχων του κράτους. Όπως φαίνεται, αν και η ηλεκτρονική πλατφόρμα είναι έτοιμη εδώ και έναν χρόνο, το όλο ζήτημα έχει προσκρούει κατά τη συζήτηση στη Βουλή σε μια σειρά ενστάσεων και διαφορετικών προσηγγίσεων για επίμαχα ζητήματα.

Χαρακτηριστικό στοιχείο των συνεδριών στη Βουλή για το Πόθεν Έσχες είναι η επανάληψη αδιέξοδων συζητήσεων για πολυσυζητημένες πτυχές του. Συνεχείς είναι οι διορθώσεις, προσθήκες και οπισθοχωρήσεις για σημεία που έχουν ήδη συμφωνηθεί, ώστε τα τροποποιημένα κείμενα να μην έχουν τέλος. Η εικόνα του ένα βήμα μπροστά και δύο πίσω αντικατοπτρίζει συγχρόνως την ωριμότητα του πολιτικού συστήματος, καθώς για θέματα που έχουν να κάνουν με τα του οίκου τους, οι βουλευτές και τα κόμματα δεν δείχνουν να επείγονται, ώστε να ανοίξει δρόμος για τη στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό διαφάνεια και λογοδοσία. Για ακόμη μια φορά ένα σκηνικό παραλογισμού εκτυλίχθηκε και στη συνεδρίαση της περασμένης Τετάρτης στη Βουλή, με τον πρόεδρο της Επιτροπής Θεσμών, Δημήτρη Δημητρίου, να βγαίνει έξω από τα ρούχα του, με φράσεις όπως «το Πόθεν Έσχες είναι πολυσυζητημένο και πολυβασανισμένο», «το θέμα το έχουμε υπερεξαντλήσει, παίζουμε παράταση», «δε θα βγούμε ποτέ από μέσα», «ήθελα να φέρω

το νομοσχέδιο (στην Ολομέλεια) πέρσι, αν ήταν δυνατόν πρόπερσι. Σας λέω, είναι η μεγάλη μου πληγή. Και το λέω, σας βγάω τα εσώψυκά μου», «μα πόσες φορές να κάνουμε αυτή τη συζήτηση, ρε παιδιά; Πόσες φορές;».

«Βολική» λύση

«Βολική» για τους πολιτειακούς αξιωματούχους λύση στο ποια πληροφορία θα δημοσιεύεται, ένα ζήτημα που εκκρεμεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, έδωσε στη συνεδρία της Τετάρτης ο έφορος Φορολογίας, Σωτήρης Μαρκίδης. Πρότεινε τη δημοσιοποίηση της «καθαρής πε-

Χαρακτηριστική των συνεδριών στη Βουλή για το Πόθεν Έσχες είναι η επανάληψη αδιέξοδων συζητήσεων για πολυσυζητημένες πτυχές του.

ριουσιακής θέσης», δηλαδή όχι την αναλυτική εικόνα της περιουσίας αλλά μόνο έναν αριθμό, που θα προκύπτει από το άθροισμα των περιουσιακών στοιχείων ενός προσώπου, μαζί με αυτά συζύγων και τέκνων, και την αφαίρεση των δανείων, την ώρα που αναλαμβάνει το αξίωμα, ενώ σε επόμενη δημοσιοποίηση θα πρέπει να εισαχθεί η κίνηση εσόδων και εξόδων της περιόδου. Με την πρόταση αυτή συντάσσεται και ο Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογιστών (ΣΕΛΚ), ενώ

φαίνεται –όπως και θα αναμενόταν– να συμφωνούν οι βουλευτές. Στο άκουσμα της εισήγησης, βουλευτές – μέλη της Επιτροπής εξέφρασαν χωρίς δεύτερη σκέψη τη σύμφωνη γνώμη τους, με το επιχείρημα ότι η δημοσιοποίηση πληροφοριών, όπως ο αριθμός οικοπέδων και η τοποθεσία τους ή το ύψος ενός δανείου ή η μάρκα ενός οχήματος, εξυπηρετούσαν μέχρι σήμερα μόνο το κοτσομπολιό και τη στοχοποίησή τους.

Πολιτικό ρίσκο

Την ίδια ώρα, η δημοσιοποίηση μόνο ενός αριθμού ενέχει πολιτικό

ρίσico, δεδομένου ότι σε μία εποχή όπου τα αλυσιδωτά σκάνδαλα έχουν καταστήσει την κοινωνία καχύποπτη απέναντι στο πολιτικό σύστημα, μπορεί να εκληφθεί από τους πολίτες και οργανωμένα σύνολα για θέματα διαφάνειας ως εμπαιγμός απέναντι στην κοινωνία ή, ακόμη χειρότερα, ως άλλοθι για να κρύβουν οι πολιτειακοί αξιωματούχοι τον αθέμιτο πλουτισμό, οδηγώντας σε αντιδράσεις. Όταν καθημερινά τόσο η κυβέρνηση όσο και τα κόμματα ευαγγελίζονται την κάθαρση και τη διαφάνεια. Τα πιο πάνω και το ροκάνισμα που προκαλούν στη διαφάνεια και τη λογοδοσία είναι κατανοητά

και από τους ίδιους τους βουλευτές. «Αν η απόφασή μας θα είναι να δημοσιοποιείται η καθαρή περιουσιακή θέση, δηλαδή ένας αριθμός σκέτος, αυτό αντιλαμβάνεται τι σημαίνει. Βλέπω τους δημοσιογράφους απέναντι... Αλλά είναι ένα βάρος το οποίο θα πρέπει να το σηκώσουμε, αν αυτή θα είναι η απόφαση», υπέδειξε την Τετάρτη προς τους βουλευτές ο πρόεδρος της Επιτροπής.

Επιφυλάξεις για Τριμελή

Ώθηση έδωσε σε προηγούμενες συνεδριάσεις η συμφωνία για τον φορέα συλλογής των δηλώσεων Πόθεν Έσχες για πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα, βουλευτές, υπουργούς και τον πρόεδρο της Δημοκρατίας (άρθρο 49 του νόμου). Η ανάληψη αυτού του έργου προορίζεται για μία Τριμελή Επιτροπή της Βουλής, η οποία θα αποτελείται από τον πρόεδρο της Βουλής και δύο βουλευτές. Η Επιτροπή θα συνεπιπροσφύεται από τον έφορο Φορολογίας, ώστε να διασκεδαστούν οι ανησυχίες και οι προβληματισμοί από τον έλεγχο βουλευτών από βουλευτές, οι οποίοι στην προκειμένη περίπτωση είναι και οι ίδιοι ελεγχόμενοι. Ωστόσο, ρωγμές στο δρομολογούμενο εγχείρημα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν φωνές βουλευτών εντός της Επιτροπής, όπως ο Παύλος Μυλωνάς του ΔΗΚΟ, οι οποίοι δεν πείθονται και διαφωνούν –όχι με την εμπλοκή του εφόρου, αλλά με την Τριμελή των βουλευτών– καθώς θεωρούν ότι δεν διασφαλίζεται η ανεξαρτησία, προκρίνοντας την ίδια ώρα την ανάθεση σε έναν ανεξάρτητο θεσμό,

όπως ένας πρόην δικαστής. «Τώρα ο έφορος Φορολογίας, αν τον καλεί η Τριμελής Επιτροπή, θα επεμβαίνει, αν όχι, θα σφυρίζει αδιάφορα, λόγω φόρτου εργασίας», σχολίασε επίσης την Τετάρτη ο κ. Μυλωνάς.

Δισταγμός για συχνό έλεγχο

Ένα άλλο ζήτημα που ακόμα δεν συμφωνήθηκε, είναι το αν θα αλλάξει το διάστημα μεταξύ των δηλώσεων, το οποίο σήμερα είναι τρία χρόνια. Σε προηγούμενη συνεδρίαση ο έφορος Φορολογίας τόνισε ότι ο έλεγχος θα ήταν καλύτερα να γίνεται ετησίως, παρά κάθε τρία χρόνια, εξηγώντας ότι όσο πιο μικρή είναι η περίοδος για την οποία κατανέμονται στοιχεία, είναι πιο δύσκολο να γίνουν οποιαδήποτε κόλπα και πιο εύκολο να εντοπιστούν παρανομίες. Στην ανάγκη μείωσης του δισταγμού κάνει αναφορά και η Επιτροπή GRECO στην πρόσφατη έκθεσή της για την Κύπρο, αναφέροντας ότι, «η πιο συχνή αναφορά, για παράδειγμα σε επίσημη βάση ή όταν συμβαίνουν ουσιαστικές αλλαγές στα περιουσιακά στοιχεία και συμφέροντα, θα έκαναν το σύστημα δώλων πιο αποτελεσματικό και αιτιολογημένο».

Το πρότυπο δώλων

Η Επιτροπή Θεσμών δεν μπόρεσε να καταλήξει ακόμα και στο πρότυπο της δήλωσης υποβολής του Πόθεν Έσχες. Με πρόταση του για «δύωση κεφαλαιουχικών καταστάσεων» (capital statement), ο ΣΕΛΚ κατέθεσε την Τετάρτη ειδικό έντυπο στη Βουλή με τον τρόπο που θα υποβάλλεται. Θα γίνεται με την υπογραφή εγκεκριμένου ελεγκτή/λογιστή και ακολούθως η Επιτροπή θα εξετάζει με τη συνδρομή του εφόρου Φορολογίας την αυθεντικότητα της δήλωσης. Το επόμενο διάστημα οι κοινοβουλευτικές ομάδες θα πρέπει να αποφασίσουν εάν θα υιοθετήσουν το περιεχόμενο του εντύπου του ΣΕΛΚ ή να το τροποποιήσουν. Ο ΣΕΛΚ προτείνει να δηλώνονται περιουσιακά στοιχεία, όπως ακίνητη περιουσία, άλλα εισπρακτέα, επενδύσεις, οχήματα και καταθέσεις. Επίσης, και σύμφωνα με συστάσεις της GRECO, περιλαμβάνεται και δήλωση για κινητή περιουσία και τιμαριθμικά ή άλλα περιουσιακά στοιχεία (π.χ. έπιπλα και εξοπλισμός, πίνακες, σκάφη, ακόμα και κυνηγετικά όπλα, αξίας πάνω από 10.000 ευρώ).

Ποιους αφορά

Μία άλλη εκκρεμότητα είναι και οι ποιους θα αφορά ο νέος τρόπος δημοσιοποίησης. Αυτή τη στιγμή στο άρθρο 49 του νόμου περιλαμβάνεται ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, οι υπουργοί, οι βουλευτές και οι ευρωβουλευτές, ενώ συζητείται κατά πόσο θα μεταφερθούν σε αυτό και αξιωματούχοι που βρίσκονται στο άρθρο 50 (δημόσια εκτεθειμένα πρόσωπα και ορισμένοι αξιωματούχοι, με φορέα συλλογής των δηλώσεων το Τριμελές Συμβούλιο που διορίζεται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας), όπως ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος, οι επίτροποι, οι διευθυντές των Γραφείων του Προέδρου της Δημοκρατίας, οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι των ΕΟΑ. Αν δεν ενταχθούν στο άρθρο 49, θα προκύψει, για παράδειγμα, το αποτέλεσμα του να δημοσιοποιεί ένας υπουργός έναν αριθμό και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος αναλυτική δήλωση των περιουσιακών του στοιχείων. Σε ό,τι αφορά τον γενικό εισαγγελέα και τον βοηθό γενικό εισαγγελέα, φαίνεται ότι για λόγους συνταγματικότητας αλλά και υπό τον φόβο να μην μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή ο νόμος, η κυρίαρχη τάση είναι η μη συμπερίληψή τους στους τροποποιημένους νόμους, παρά το γεγονός ότι δεν αφήνει ικανοποιημένο το σύνολο της Βουλής η λύση της αυτορρύθμισης που ζητά η Νομική Υπηρεσία, στο ίδιο πλαίσιο με τους δικαστές.

BOSCH

Ιδανική Ισχύς Εκκίνησης
για όλα τα οχήματα

KAPODISTRIAS
AUTOMOTIVE PARTS

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΜΠΟΡΟΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ

Καντάρας 54, Κόϊμακλί, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistrias.com, T. 22348600

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Το 2024 που διανύουμε, θα είναι καθοριστικό σε σχέση με την έναρξη των σχετικών διαδικασιών και την ανάλογη προετοιμασία για τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού» δηλώνει σε συνέντευξή του στη «Κ» ο υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Γιάννης Παναγιώτου. Προσθέτει ότι η βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα διατηρηθεί στα προβλεπόμενα επίπεδα, εξηγώντας ότι θα υπάρχει η δυνατότητα για ανάλογη ενίσχυση των συνταξιοδοτικών απολαβών χωρίς επιπρόσθετη αύξηση των εισφορών. Ο κ. Παναγιώτου, αναφερόμενος στη μειωμένη δημοτικότητα του προέδρου της Δημοκρατίας στις δημοσκοπήσεις, λέει ότι «μέσα από την υλοποίηση του κυβερνητικού έργου η οποία φέρνει συγκεκριμένα αποτελέσματα, οι πολίτες θα επιβεβαιώσουν σταδιακά τη θετική πορεία της χώρας μας, και εκτιμώ ότι η θετική ανταπόκριση της κοινωνίας διαρκώς θα ενισχύεται».

—Τι πρόσημο έχει για εσάς ο πρώτος χρόνος στο υπουργείο Εργασίας;

—Κατά τον πρώτο χρόνο της διακυβέρνησης έχουμε πετύχει σημαντικά αποτελέσματα για τους πολίτες, και συνεχίζουμε με την υλοποίηση του ανθρωποκεντρικού προγραμματισμού μας για το μέλλον. Αξιολογώντας το έργο που έχει επιτελεστεί, καταγράφουμε αποτελέσματα που έχουν επηρεάσει θετικά τη καθημερινότητά τους μέσα από την ενίσχυση των απολαβών τους, τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την επιτάχυνση της εξυπηρέτησής τους, όπως και την παροχή αυξημένων υποστηρίξεων προς τους νέους εργαζομένους. Διασφαλίσαμε την εργατική ειρήνη, την ομαλότητα και τη σταθερότητα. Ενισχύσαμε τις απολαβές δεκάδων χιλιάδων εργαζομένων με την αύξηση του εθνικού κατώτατου μισθού και με την αύξηση των κατώτατων μισθών στην ξενοδοχειακή βιομηχανία. Αυξήσαμε την άδεια μητρότητας από τις 18 στις 22 εβδομάδες, επιταχύνουμε την καταβολή της θεσμοθετημένης σύνταξης ώστε να καταβάλλεται εντός ενός μηνός από την ημερομηνία συνταξιοδότησης αντί σε έξι ή επτά μήνες που ίσχυε στο παρελθόν, και επιταχύνουμε την καταβολή του ανεργιακού επιδόματος από τους περίπου πέντε μήνες, στον ενάμιση μήνα από την πρώτη ανανέωση της εγγραφής στο μητρώο ανέργων. Βελτιώσαμε τις συνθήκες της εργασίας με τον νόμο για την τηλεργασία, τον νόμο για την ορθοστασία και το διάταγμα για τη διακοπή εργασιών λόγω καύσας. Θεωρώ ότι το πρόσημο είναι ξεκάθαρα θετικό και παράλληλα σχεδιάζουμε τα επόμενα μας βήματα.

—Ποιο ήταν το μέτρο με τις περισσότερες δυσκολίες, η υλοποίηση του οποίου προκάλεσε τη μεγαλύτερη ικανοποίηση;

—Αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων μας ως νέα κυβέρνηση, είχαμε μεταξύ άλλων να διαχειριστούμε μία δύσκολη κατάσταση στα εργασιακά, όπου δυστυχώς ο διάλογος για την ανανέωση της συμφωνίας για την ΑΤΑ είχε εκτροχιαστεί και οι εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις βρίσκον-

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, υπουργός Εργασίας

Γράφονται υπερβολές για το κόστος της ΑΤΑ

Κατανοπτό αυτοί που διαφωνούν με τον θεσμό να βρίσκονται απέναντι, όμως η πραγματικότητα τους έχει διαψεύσει

«Με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη μοιραζόμαστε το ίδιο όραμα για το μέλλον της χώρας μας και, μέσα από τη στενή συνεργασία μας, έχουμε αναπτύξει μια πολιτική σχέση ειλικρίνειας και εμπιστοσύνης, από την αρχή της προεκλογικής εκστρατείας μέχρι σήμερα».

Εκτιμώ ότι οι πολίτες θα συναξιολογήσουν όλα τα δεδομένα και θα λάβουν τις κατάλληλες αποφάσεις έτσι ώστε η χώρα μας να εκπροσωπηθεί στο Ευρωκοινοβούλιο όπως της αρμόζει.

ταν σε μετωπική αντιπαράθεση με απεργίες και παναπεργίες. Παρόλες όμως τις δυσκολίες, καταφέραμε μέσα από τον κοινωνικό διάλογο την ανανέωση της συμφωνίας που έχει επιτευχθεί με τη συναίνεση των κοινωνικών εταίρων, η οποία επέτρεψε την εργατική ειρήνη και ενίσχυσε τις απολαβές χιλιάδων εργαζομένων. Στο πλαίσιο της συμφωνίας καθορίστηκε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, με ορίζοντα τον Ιούνιο του 2025, για κατάληξη σε μία ολοκληρωμένη συμφωνία, η οποία να διασφαλίζει τον θεσμό μελλοντικά, σύμφωνα με τα δεδομένα του σύγχρονου κόσμου.

—Δεν σας ανησυχούν τοποθετήσεις ότι η συμφωνία που επιτεύχθηκε για την ΑΤΑ πιθανώς σε βάθος χρόνου να επιβαρύνει το κρατικό μισθολόγιο;

—Σχετικά με το κόστος της συμφωνίας για την ΑΤΑ λέγονται και γράφονται πολλές υπερβολές με αναφορές σε εξωπραγματικά ποσά εκατοντάδων εκατομμυρίων. Για το 2023 το κόστος της συμφωνίας ήταν 15,4 εκατ. ευρώ, και το κόστος για το 2024 είναι 36,6 εκατ. ευρώ. Είναι κατανοπτό αυτοί που διαφωνούν με τον θεσμό της ΑΤΑ να βρίσκονται απέναντι σε σιδήποτε την αφορά, όμως η πραγματικότητα

τους έχει διαψεύσει. Το αμέσως επόμενο διάστημα της συμφωνίας, η κυπριακή οικονομία αξιολογήθηκε και αναβαθμίστηκε από όλους τους οικους αξιολογητές, οι οποίοι δεν θα έδειχναν την ίδια προσέγγιση, εάν η οικονομία μας ήταν σε κατάσταση ανωμαλίας μέσα από τη διασάλευση της εργατικής ειρήνης. Ταυτόχρονα, σε στενή συνεργασία με τον υπουργό Οικονομικών, φροντίσαμε οι αποφάσεις που λήφθηκαν να είναι στα μέτρα των δυνατοτήτων της κυπριακής οικονομίας και των δημοσίων οικονομικών. Ο θεσμός της ΑΤΑ δεν εφευρέθηκε από τη δική μας διακυβέρνηση, έχει βάθος δεκαετιών, και εκείνοι που ασκούν κριτική για την ανανέωση της συμφωνίας χωρίς εκσυγχρονισμό του τρόπου υπολογισμού, είχαν τη δυνατότητα στο πρόσφατο παρελθόν να την εκσυγχρονίσουν ή να τη διαφοροποιήσουν, εάν είχαν όντως τέτοια πρόθεση.

—Θα επιμείνω σε ό,τι αφορά τη συμφωνία που επιτεύχθηκε και αν έχουν εξεταστεί πιθανές επιπτώσεις σε βάθος χρόνου.

—Έχουμε συνεκτιμήσει όλα τα δεδομένα και οι εξελίξεις έχουν επιβεβαιώσει την ορθότητα των αποφάσεών μας. Η ανανέωση της

συμφωνίας για την ΑΤΑ ήταν μια πολύ θετική εξέλιξη για την κοινωνία και την οικονομία, που έδωσε τη σταθερότητα για την αναπτυξιακή πορεία της χώρας σε συνθήκες ομαλότητας και σταθερότητας. —Σε ό,τι αφορά το 2024 που είναι το δυσκολότερο εγχείρημα που καλείστε να υλοποιήσετε;

—Η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος που έχει ως χρονικό ορίζοντα υλοποίησης το τέλος του 2025, ξεκινά κατά τη φετινή χρονιά. Το 2024 που διανύουμε θα είναι καθοριστικό σε σχέση με την έναρξη των σχετικών διαδικασιών και την ανάλογη προετοιμασία. Με την ολοκλήρωση των μελετών που διεξάγονται, θα δοθεί η δυνατότητα να ξεκινήσει ένας πολιτικός διάλογος με έμφαση στην ενίσχυση των συνταξιοδοτικών απολαβών για τους χαμηλοσυνταξιούχους, για την ενίσχυση του δεύτερου ασφαλιστικού πυλώνα μέσω των ταμείων προνοίας και τον εξορθολογισμό της επενδυτικής πολιτικής του ταμείου των Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

—Υπάρχουν ωστόσο ανησυχίες σε σχέση με τη βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Τις αντιμετωπίζετε;

—Έχουμε την ευθύνη για την

εξασφάλιση της βιωσιμότητας του Ταμείου και για την καταβολή επαρκών συντάξεων στους δικαιούχους, οι οποίοι έχουν συνεισφέρει σε αυτό. Μέσα από τη συνέχιση της εφαρμογής μια συνεπούς πολιτικής, η οποία βασίζεται στα συμπεράσματα των αναλογιστικών μελετών, θεωρώ ότι η βιωσιμότητα του Ταμείου θα διατηρηθεί στα προβλεπόμενα επίπεδα. Ταυτόχρονα, μέσα από τη συνέχιση της ανάπτυξης της οικονομίας και την περαιτέρω μεγέθυνση της παραγωγικής βάσης των εργαζομένων, θα υπάρχει η δυνατότητα για ανάλογη ενίσχυση των συνταξιοδοτικών απολαβών χωρίς επιπρόσθετη αύξηση των εισφορών για όλους τους εργοδότες και τους εργαζομένους, πέρα από αυτές που έχουν αποφασιστεί πριν από μία δεκαετία.

—Ποιες είναι σήμερα οι σχέσεις σας με τον υπουργό Οικονομικών, αν αναλογιστεί κανείς πως στις πλείστες των περιπτώσεων οι αποφάσεις που λαμβάνει ο υπουργός σας μπορεί να ταράξουν τα οικονομικά δεδομένα;

—Όλα τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου διαθέτουμε εξαιρετικές σχέσεις συνεργασίας, και υλοποιούμε το πρόγραμμα διακυβέρνησης υπό την καθοδήγηση του προέδρου της Δημοκρατίας. Ο κάθε υπουργός διαθέτει τη δική του οπτική ανάλογα με το χαρτοφυλάκιο το οποίο υπηρχει, και ο υπουργός Οικονομικών έχει τον ρόλο της οικονομικής διαχείρισης, η οποία πρέπει να είναι συνετή και συμβατή με τις δημοσιονομικές δυνατότητες του κράτους. Αυτός ο ενίοτε άκαρος ρόλος του αγαπητού Μάκη Κερανού διευκολύνεται από την κοινή αντίληψη που έχουμε όλα τα μέλη της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη σχετικά με τη δημοσιονομική ευθυνότητα. Ανταποκρινόμαστε στις ανάγκες της κοινωνίας σύμφωνα με τις δυνατότητες της οικονομίας, και η καλύτερη απόδειξη για την επιτυχημένη κυβερνητική πολιτική είναι η ταυτόχρονη ανθρωποκεντρική πολιτική που βελτιώνει την καθημερινότητα των πολιτών με την παράλληλα αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας και τη διατήρηση των οικονομικών δεικτών στα επιθυμητά επίπεδα.

—Οι πολίτες δεν φαίνεται πάντως να ασπάζονται αυτή την άποψη. Όλες οι δημοσκοπήσεις δείχνουν μειωμένη τη δημοτικότητα του προέδρου Χριστοδουλίδη ένα χρόνο μετά την ανάληψη των καθηκόντων του.

—Παρόλο που οι δημοσκοπήσεις είναι σεβαστές, στη Δημοκρατία οι αποφάσεις λαμβάνονται μέσα από τις εκλογές. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης έχει εκλεγεί επειδή οι πολίτες αποφάσισαν να του δώσουν τη λαϊκή εντολή για να ηγηθεί της χώρας και να την οδηγήσει σε μια νέα πολιτική εποχή. Οι προσδοκίες της κοινωνίας είναι υψηλές και είμαι σίγουρος ότι μέσα από την υλοποίηση του προγράμματος διακυβέρνησης ανταποκρινόμαστε σε αυτές με τρόπο που γίνεται διαρκώς ακόμα πιο ορατός και αισθητός από την κοινωνία. Είμαι βέβαιος ότι μέσα από την υλοποίηση του κυβερνητικού έργου η οποία φέρνει συγκεκριμένα αποτελέσματα, οι πολίτες θα επιβεβαιώσουν σταδιακά τη θετική πορεία της χώρας μας, και εκτιμώ ότι η θετική ανταπόκριση της κοινωνίας διαρκώς θα ενισχύεται.

Με τον Πρόεδρο μοιραζόμαστε το ίδιο όραμα για το μέλλον της χώρας

—Η σχέση του προέδρου Χριστοδουλίδη με τα κόμματα που στηρίζουν την κυβέρνηση έχει διαφοροποιηθεί ένα χρόνο μετά;

—Τα πολιτικά κόμματα, που στήριξαν την εκλογή του προέδρου της Δημοκρατίας και υποστηρίζουν την κυβέρνηση, διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για την επιτυχημένη υλοποίηση του προγράμματος διακυβέρνησης. Η συνεργασία λειτουργεί πολύ θετικά, κρίνοντας εκ του αποτελέσματος του κυβερνητικού έργου που παράγεται.

—Θα θέλατε ο ΔΗΣΥ, κόμμα από το οποίο προέρχεται ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, να είναι εντός της συγκυβέρνησης;

—Οι αποφάσεις όλων των πολιτικών δυνάμεων είναι απολύτως σεβαστές, και εφόσον ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει αποφασίσει να τοποθετηθεί στην αντιπολίτευση

Η κυβέρνηση επιδιώκει τη συνεργασία που είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση της ευρύτερης δυνατής συναίνεσης.

—σπ, αυτή η επιλογή θεωρείται δεδομένη. Η κυβέρνηση επιδιώκει τη συνεργασία που είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση της ευρύτερης δυνατής συναίνεσης. Ο ΔΗΣΥ έχει υπερψηφίσει τον κρατικό προϋπολογισμό του 2024 και έχει υποστηρίξει σημαντικά νομοσχέδια που έχουν κατατεθεί από την κυβέρνηση. Θεωρώ ότι οι συγκλίσεις πρέπει να αξιοποιούνται και τα κόμματα να συνεννοούνται

έτσι ώστε να ενισχύεται η ενότητα της πολιτικής ηγεσίας για τη διαχείριση των μεγάλων προκλήσεων της χώρας.

—Προέρχεστε από τον χώρο του ΔΗΚΟ. Εισπράττετε γκρίνια από τα μέλη του κόμματός σας για τη μέχρι τώρα πορεία διακυβέρνησης; Πιστεύετε ότι όντως βρίσκονται στο περιθώριο σε ό,τι αφορά τη λήψη αποφάσεων;

—Διαπιστώνω ότι οι πολίτες που ανήκουν στον χώρο και έχουν ενημερωθεί ή έχουν επηρεαστεί από τα αποτελέσματα της υλοποίησης του προγράμματος διακυβέρνησης, εντοπίζουν τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Παράλληλα, θέλω να επισημάνω χαρακτηριστικά ότι η συνεργασία μου με τους βουλευτές του ΔΗΚΟ, της ΔΗΠΑ και της ΕΔΕΚ που συμμετέχουν στην

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας είναι άριστη, και η συνεισφορά τους στην υλοποίηση της κυβερνητικής πολιτικής στα εργασιακά και στα συνταξιοδοτικά θέματα είναι καθοριστική, έτσι ώστε όλα τα νομοσχέδια που έχουν κατατεθεί να υιοθετηθούν.

—Το κόμμα σας, σύμφωνα και με τις δημοσκοπήσεις, είναι πιθανόν να χάσει την τρίτη θέση ενόψει ευρωεκλογών. Σας προβληματίζει ένα τέτοιο ενδεχόμενο;

—Τα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί μπορούν να καταστήσουν τον κεντρικό χώρο πρωταγωνιστή στην πολιτική ζωή της χώρας μας. Η ανάδυση ακραίων και ευρωσκεπτικιστικών κομμάτων προκάλει προβληματισμό σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, και γι' αυτό εξάλλου προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση πολιτικές που απο-

σκοπούν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στην προώθηση των ευρωπαϊκών αρχών και αξιών. Εκτιμώ ότι οι πολίτες θα συναξιολογήσουν όλα τα δεδομένα και θα λάβουν τις κατάλληλες αποφάσεις έτσι ώστε η χώρα μας να εκπροσωπηθεί στο Ευρωκοινοβούλιο όπως της αρμόζει.

—Ποια είναι η σχέση σας με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας;

—Μοιραζόμαστε το ίδιο όραμα για το μέλλον της χώρας μας και, μέσα από τη στενή συνεργασία μας, έχουμε αναπτύξει μια πολιτική σχέση ειλικρίνειας και εμπιστοσύνης, από την αρχή της προεκλογικής εκστρατείας μέχρι σήμερα. Ο πρόεδρος μου έχει εμπιστευτεί ένα απαιτητικό υπουργικό χαρτοφυλάκιο που επηρεάζει την καθημερινότητα όλων των πολιτών και το μέλλον των επόμενων γενιών. Εί-

μαστε σε τακτική επικοινωνία για την κατάλληλη διαχείριση δύσκολων και σύνθετων θεμάτων, και θεωρώ χρέος μου να ανταποκριθώ με επιτυχία στους στόχους μας. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας διαθέτει τα χαρακτηριστικά ενός σύγχρονου Ευρωπαίου ηγέτη, και είμαι σίγουρος ότι μέσα από τη συλλογική προσπάθεια όλων των κυβερνητικών στελεχών θα οδηγήσει την Κύπρο στο μέλλον με ασφάλεια και ευμερία.

—Κάνετε σκέψεις για το επόμενο πολιτικό σας βήμα;

—Είμαι επικεντρωμένος στα καθήκοντά μου ως μέλος της κυβέρνησης και είμαι αφοσιωμένος στην αποστολή μου ως υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το μέλλον των πολιτικών προσώπων καθορίζεται από τους πολίτες που μας κρίνουν και μας αξιολογούν.

Ο βιότοπος της εκκλησιαστικής διαφθοράς

Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Όταν, το 2021, ο ζωγράφος, διευθυντής δημόσιου σχολείου κ. Γ. Γαβριήλ δημοσιοποίησε στο Facebook έργα του, με τα οποία χλεύαζε, εν μέρει, χριστιανικά σύμβολα, ο σάλος που ξεσπάστηκε ήταν μεγάλος. Μετά από καταγγελίες, το υπουργείο Παιδείας τον έθεσε υπό διερεύνηση για διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος.

Οι συντηρητικοί χριστιανοί (διευκρίνιση: δεν είναι όλοι οι χριστιανοί συντηρητικοί) ρέπουν στον πηλικό πανικό, όταν αισθάνονται ότι προσβάλλονται τα σύμβολά τους. Περιέργως, όταν η πίστη τους προσβάλλεται από ανθρώπους που τη συμβολίζουν, οι συντηρητικοί πιστοί «σκανδαλίζονται» μεν πνευματικά, αλλά δεν ενοχλούνται ιδιαίτερα θεσμικά. Η πνευματική και η θεσμική διάσταση συμψύρονται, με αποτέλεσμα οι παρεκτρέπομενοι, χρησιμοποιώντας υποκριτικά πνευματική γλώσσα, να αποφεύγουν τη λογοδοσία. Η χριστιανική συγκώρωση της αμαρτίας γίνεται το άλλοθι της θεσμικής ατιμωρησίας.

Υπό το φως των πρόσφατων εξελίξεων στην περιοχή ευθύνης της Μητρόπολης Ταμασού (και όχι απλώς στη Μονή Οσίου Αββακούμ), ο κ. Γαβριήλ ήταν εξαιρετικά ήπιος στην κριτική ζωγραφική του. Ο ίδιος ο Ιησούς ήταν σφοδρότερος. «Μη ποείτε τον οίκον του πατρός μου οίκον εμπορίου» (Ιω. 2.16), φώναζε θυμωμένα, όταν εισήλθε στο Ναό της Ιερουσαλήμ. Η οργή τον οδήγησε σε αυτό που, στις πολιτικές ορθές ημέρες μας, μπορεί να ιδωθεί ως ήπιος προπληκισμός: «κα αφού έκαιμε φραγγέλλιο από σχοινιά, έβγαλε έξω από την αυλή όλους και τα πρόβατα και τα βόδια, των δε αργυραμιβών εσοκάρπησε κάτω τα νομίσματα και αναποδογύρισε τα τραπέζια τους» (Ιω. 2.15). Ο Ιησούς κατάλαβε ότι η σχέση των πιστών με τον Θεό είχε βαθιά διαστραφεί — τα θυωμένα λόγια δεν ήταν αρκετά.

Το κυπριακό Σουσουρλόικ

Τις ποινικές και πειθαρχικές διαστάσεις του σκανδάλου της Μονής Οσίου Αββακούμ ερευνούν, αντιστοιχώς, η Αστυνομία και η αρμόδια επιτροπή της Ιεράς Συνόδου. Αν το κάνουν με επάρκεια ή όχι, θα φραβεί. Πρέπει, όμως, να συζητηθεί και η θεσμική-πολιτική διάσταση του σκανδάλου. Τηρουμένων των αναλογιών, πρόκειται για το κυπριακό Σουσουρλόικ. Εξηγούμαι.

Στις 3 Νοεμβρίου 1996 στην περιοχή Σουσουρλόικ της Τουρκίας, μια Μερσεντές σφηνώθηκε σ' ένα φορτηγό. Στα συντρίμια της βρέθηκαν όπλα, ναρκωτικά και εξοπλισμός υποκλοπών. Κυρίως, όμως, ήρθε στο φως μια απροσδόκητη

Οι συντηρητικοί χριστιανοί ρέπουν στον πηλικό πανικό, όταν αισθάνονται ότι προσβάλλονται τα σύμβολά τους. Περιέργως, όταν η πίστη τους προσβάλλεται από ανθρώπους που τη συμβολίζουν, οι συντηρητικοί πιστοί «σκανδαλίζονται» μεν πνευματικά, αλλά δεν ενοχλούνται ιδιαίτερα θεσμικά.

Τα σκάνδαλα απαιτούν έναν βιότοπο για να αναπτυχθούν. Εν προκειμένω, ο βιότοπος είναι το εκκλησιαστικό μικροπεριβάλλον, εντός του ευρύτερου θεσμικού-αξιακού περιβάλλοντος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

πέρα επιβατών: ο υποδιευθυντής Ασφαλείας της Κωνσταντινούπολης και πρόην διευθυντής ειδικών επιχειρήσεων στις κουρδικές επαρχίες, η ερωμένη του, ένα στέλεχος των «Γκρίζων Λύκων» καταχτημένους από την Ιντερπόλ για εμπόριο ναρκωτικών, κι ένας βουλευτής (ο μόνος που επέζησε), αρχηγός δολοφονικής παρακρατικής ομάδας στις κουρδικές επαρχίες. Κατά τύχη, ένα ερεβώδες παρακράτος ήρθε στο φως. Αποκαλύφθηκαν οι διασυνδέσεις κράτους, πολιτικών, παραστρατιωτικών οργανώσεων και μαφίας, επιφέροντας την αρχή του τέλους για την κυβέρνηση Τσιζέρ.

Η 5η Μαρτίου 2024 ανέδειξε μια εγκώρια, ππότερη εκδοχή του Σουσουρλόικ. Αν και οι ιδιότητες των εμπλεκόμενων και η υφή των γεγονότων είναι διαφορετικές, η αναλογία ευσταθεί: ένα σκοτεινό μάρ-

φωμα—κάτι σαν φερτά υλικά μετά από πλημύρα— ήρθε τυχαία στην επιφάνεια. Κουκουλοφόροι, ο μητροπολίτης Ταμασού, μοναχοί, ο αρχηγός ενός ακροδεξιού κόμματος, ένας πρόην αρχηγός Αστυνομίας, ο δικηγόρος της Μητρόπολης και πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου, ενδεχομένως και αστυνομικοί, συνθέτουν ένα πλέγμα αμφιλεγόμενων σχέσεων που επισήμως αγνοούσαμε. Αποκαλύφθηκε ένα παραθεσμικό μάρφωμα, απαρτιζόμενο από πολιτικούς, εκκλησιαστικούς και θεσμικούς παράγοντες συν τον αναπόφευκτο εκτελεστικό βραχίονα—κουκουλοφόρους μαζράβους.

Το μάρφωμα χρειαζόταν και μια συγκολλητική ιδεολογία—όλοι χρειάζονται μια ιδεολογία, ακόμη και ο Πούτιν, ακόμη και η μαφία. Εν προκειμένω, την παρείχε η εργαλειοποιημένη θρησκεία—η θρησκεία που υπηρετεί ιδιότελες επιδιώξεις. Όταν λ.χ. παρέχει άνευ αντιρρήσεων βοήθεια στον μητροπολίτη, επιτελείς θεάρεστο έργο. Όταν ο μητροπολίτης μιλά μισαλλόδοξα, μικρονοϊκά ή ενεργεί ως κέντρο τοπικής ισχύος, εκφράζει την ιερή παράδοση. Όταν ιερωμένοι θησαυρίζουν, εξαπατώντας πιστούς με «θαύματα», στην ουσία τους βοηθούν—ενδυναμώνουν την πίστη τους στον Θεό. Η εργαλειοποιημένη θρησκεία διαστρέφει αξίες προκειμένου να παράσχει ένα εκλογικευτικό πλαίσιο αναφοράς στους χρήστες της: η πί-

στη μετατρέπεται σε δεισιδαιμονία, η τελετή σε μαγεία, ο μοναχός σε ταχυδακτυλουργό, ο μητροπολίτης σε επικεφαλής παραθεσμικής δυναμίας, ο αρχηγός κόμματος σε παρακρατικό ηγέτη, ο θεσμικός παράγοντας σε κοσιλιέρι.

Κρίσιμα ερωτήματα

Όπως όλα τα σκάνδαλα, το κυπριακό Σουσουρλόικ δίνει την αφορμή να θεθούν κρίσιμα ερωτήματα, τα οποία συνθήως αποφεύγονται (καθότι πρόκειται η βολική «αποφυγή σκανδαλισμού» των πιστών!).

Πρώτο, αμφισβητείται η ποιότητα της ηγεσίας του μητροπολίτη Ταμασού. Ποιος σοβαρός μητροπολίτης κάνει μέλος της Θρονικής Επιτροπής έναν αρχηγό κόμματος; Δεν φοβάται την κομματικοποίηση της Εκκλησίας; Όταν, μάλιστα, αυτός ο αρχηγός είναι επικεφαλής κόμματος που κάποτε είχε σχέσεις με εγκληματική ναζιστική οργάνωση, συνιστά η επιλογή του πρότυπο προς μίμηση; Περαιτέρω, τι αποκάλυπτεται για τον χαρακτήρα ενός θρησκευτικού ηγέτη, όταν αυτός, κατά τα φαινόμενα, κινητοποιεί έναν παρακρατικό μηχανισμό;

Δεύτερο, πώς στήθηκε και λειτούργησε μια βιομηχανία «θαυμάτων» στη Μονή Οσίου Αββακούμ για την παραπλάνηση των πιστών; Γενικότερα, τι μηχανισμούς δια-

θέτουν η Εκκλησία και η Πολιτεία για να προστατευθούν οι πιστοί από αγύρτες και τσαρλατάνους;

Τρίτο, ο οβολός των πιστών εύκολα μετατρέπεται σε μούρο χρήμα. Πώς γίνεται η διαχείριση του μαύρου χρήματος στην Εκκλησία; Πού και σε ποιους διοχετεύεται, και τι χρηματοδοτεί; Τι πρόνοιες αποτροπής υπάρχουν; Τι είδους οικονομικοί έλεγχοι υπάρχουν στις εκκλησιαστικές μονάδες, και πώς ασκούνται; Γιατί η Εκκλησία ως θεσμός κοσμικού κράτους τυγχάνει φορολογικών και άλλων προνομίων;

Η επώαση της διαφθοράς

Κανένα Σουσουρλόικ δεν επώαζεται εν κενώ. Τα σκάνδαλα απαιτούν έναν βιότοπο για να αναπτυχθούν. Εν προκειμένω, ο βιότοπος είναι το εκκλησιαστικό μικροπεριβάλλον, εντός του ευρύτερου θεσμικού-αξιακού περιβάλλοντος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η Εκκλησία λειτουργεί στη διατομή φώστος και μεταφυσικός, λόγω και αποκάλυψης, χριστού και άκτιστου, εγκόσμιου και ιερού, λογικής σκέψης και άλογης εμπιστοσύνης. Σε ένα τέτοιο υβριδικό περιβάλλον υπάρχει πρόσφορο έδαφος για απάτη: η αγυρτεία δυναμικά θάλλει εκεί που το λογικό συμφύρεται με το ά-λογο.

Το μικρο-περιβάλλον της Εκκλησίας, με τους ισχνούς ελέγχους,

τροφοδοτείται από τη νοοτροπία της διαφθοράς που δεσπόζει στο μακρο-περιβάλλον του δημόσιου βίου. Αρκούν τρεις μόνο δηλώσεις υψηλών αξιωματούχων. Καταθέτοντας στην εξεταστική επιτροπή για τα «χρυσά διαβήτρια» (τα μισά από τα οποία δόθηκαν παράνομα), είπε ο τότε Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος: «Πρόεδρε [Αναστασιάδη], να σταματήσουμε να κλέφτουμε όλοι, βάζω και τον εαυτό μου μέσα» (21/1/21). (Ίσως δεν πέρασε από το μυαλό του ότι απευθυνόταν σε λάθος άνθρωποι). Σε συνέντευξη του ο πρόην γενικός εισαγγελέας (γ.ε.) κ. Κ. Κληρίδης ανέφερε: «Από την ανάληψη των καθηκόντων μου [...] ως προϊστάμενος της Νομικής Υπηρεσίας έχω σχηματίσει την εικόνα ύπαρξης διαφθοράς σε έκταση πολύ μεγαλύτερη από όποιανδήποτε είχα υπόψιν μου ως μέσος πολίτης. Παντού, σχεδόν, στον δημόσιο τομέα, όπου υπάρχει θέμα οικονομικού συμφέροντος ή δυνατότητας απόκτησής του, υπάρχει και διαφθορά. Το δημόσιο συμφέρον σπάνια και κατ' εξαίρεση είναι που σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να πρτανεύσει τον ατομικό συμφέροντος» («Φιλελεύθερος», 8/9/2019). Ο γενικός ελεγκτής κ. Οδ. Μιχαηλίδης παρατήρησε σε συνέδριο ότι «οι διαστάσεις της διαφθοράς είναι πολύ πέραν αυτού που πίστευε όταν αναλάμβανε τα καθήκοντά του», προσθέτοντας ότι «η διαπλοκή είναι ασύλληπτη» («Φιλελεύθερος», 4/12/2017).

Τέλος, η Κύπρος, μην ξεχνάμε, είναι η χώρα στην οποία ένας ερευνημένος για σκάνδαλα πρόην πρόεδρος Δημοκρατίας και ο γ.ε. (και εν δυνάμει κατηγορούς του) συνδιασκεδάζουν σε μπορούζιδικό, ένας πρόην βοηθός γ.ε. καταδικάστηκε για διαφθορά, και ένας νύμφος γ.ε. σταματά ποινικά δίωξη ανών που ήταν πελάτες του στο παρελθόν! Η θεσμική ατιμωρησία ζει. Σε ένα τέτοιο μακρο-περιβάλλον ακαλιώνωτες διαπλοκές και διαφθοράς, κακεκτικών ελέγχων, και εξαιρετικά χαμηλών απαιτήσεων ακεραιότητας από δημόσιους αξιωματούχους, γιατί να αναμένουμε ακεραιότητα από πεινασμένους για εξουσία και πλούτο ιεράρχες και μοναχούς (και τους συν αυτού παράγοντες); Θα δούμε κι άλλα Σουσουρλόικ.

Ο κ. Χαριδημος Τσοουκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντιπρόεδρος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. Το βιβλίο του «Leadership as Masterpiece Creation: What Business Leaders Can Learn from the Humanities about Moral Risk-Taking» (με τους C. Spinoso και M. Hancock) κυκλοφορεί από το MIT Press. www.htsoukaskas.com

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ο τιμοκατάλογος της σωτηρίας

Στην εκκλησιαστική ιστορία είναι γνωστός ο θεσμός της «ζητείας», ένας θεσμός με τον οποίο μία μονή κυρίως αναζητούσε οικονομικούς πόρους προκειμένου να αντιμετωπίσει έκτακτες ή μη οικονομικές ανάγκες. Τότε ένας ικανός μοναχός αναλάμβανε, περιοδεύοντας, να συγκεντρώσει χρήματα για το καθήκοντά του. Το «Ταξίδιον», όπως ονομαζόταν η αποστολή του μοναχού ήταν μακρά και πολλές φορές επίπονη. Μαζί του πολλές φορές, όχι πάντα, μετέφερε κειμήλια της μονής, τα οποία οι πιστοί προσκυνούσαν, δίνοντας την ελεημοσύνη τους. Αυτό το «Ταξίδιον» το ανακοίνωνε ο ιεράρχης με τη λεγόμενη «Απανταχούσα», μία εγκύκλιο, με την οποία απευθυνόταν στο χριστιανόπληθο πλήθος για διάφορα ζητήματα.

Συν τα χρόνια, ωστόσο, αυτή η συνήθεια εξέλιπε... και φυσικά βρέθηκαν άλλοι τρόποι οικονομικής ενίσχυσης, με τη μονή του Οσίου Αββακούμ να έχει προχωρήσει πολύ μακριά από την επίκληση στο θρησκευτικό συναίσθημα. Κάτι που συνέβαινε μπροστά στα μάτια μας, αλλά δεν δώσαμε ποτέ την προσοχή που ίσως χρειαζόταν, τόσο εμείς ως απλοί πολίτες, όσο και η Εκκλησία, Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής εν πρώτοις και Αρχιεπισκοπή έπειτα.

Ανατρέχοντας σε μηνύματα σε πλατφόρμα επικοινωνίας μέσω της οποίας οι πατέρες της μονής επικοινωνούσαν με το ποι-

μνιό τους είδαμε πώς στήνεται ένα άρτιο εμπορικό/διαφημιστικό δίκτυο. Φυσικά, εκτός από τη διαφήμιση των προϊόντων της μονής, οι πατέρες ζητούσαν τη συνεισφορά των πιστών, όπως είναι γνωστό, και για τις απαραίτητες εργασίες εξωραϊσμού της μονής. Οι τιμές για τις βασιλόπιτες εκκινούσαν από 20 ευρώ (για 10-15 άτομα) και έφταναν ως τα 150 ευρώ (150-160 άτομα). Οι επιλογές του Ξαχαροπλαστείου πάντως ήταν πολλές, και έτσι οι πιστοί μπορούσαν να έχουν ορθογώνιες βασιλόπιτες των 30, των 50 και των 100.

Το προσκυνητάρι

Επίσης οι πιστοί μπορούσαν να λάβουν την ευλογία με την εισφορά των 100 ευρώ για το προσκυνητάρι του Αγίου... «Αναζητούνται οι τελευταίοι δωρητές για την κατασκευή Ξυλόλυπτου προσκυνηταρίου - θρονι, για την τοποθέτηση της εφέστου εικόνας του Οσίου Αββακούμ! Μια ευλογία που μπορεί να λάβει κάθε οικογένεια με την εισφορά των 100 ευρώ... τι είναι 100 ευρώ μπροστά στη σωτηρία της ψυχής.

Βέβαια, τα 100 ευρώ δεν είναι τίποτε

μπροστά στα χρήματα που οι πιστοί καλούνταν να δώσουν για τις αγιογραφίες στο παρεκκλήσιο του τάφου του Οσίου Αββακούμ. Διαβάζουμε στο μήνυμα: «Αναζητούνται δωρητές για να αναλάβουν τις αγιογραφίες - παραστάσεις στο παρεκκλήσιο του τάφου του Οσίου Αββακούμ του Θαυματουργού. Τα ονόματα όλων των δωρητών θα αναγράφονται πάνω σε πλάκα εντός του Τάφου με τη δωρεά και την δέσμη που ζήτησαν». Και τα ποσά μόνο ευκαταφρόνητα δεν ήταν. Έχουμε και λέμε: Μέγας Αρχιερέας - Δεσποτικός Θρό-

νος 2.500, η Ανάσταση του Χριστού 7.000 και η Κοίμηση της Θεοτόκου 7.000 ευρώ.

Ολόσωμες αγιογραφίες

Όσο για ολόσωμες αγιογραφίες, οι τιμές είναι ενιαίες, 1.600 ευρώ, για τους: Άγιο Ευμένιο Σαριδάκη, Άγιο Νεκτάριο, Άγιο Νικηφόρο Λεπρό, Άγιο Φανούριο, Αγία Βρυαίνη, Αγία Σοφία Κλεισούρα, Άγιο Φιλούμενο, Άγιο Εφραίμ Νέας Μάρκρης, Αγία Φωτού Καρπαίσσια, Άγιο Αμβρόσιο και Άγιο Σπυρίδωνα.

Μετάλλια (sic) και εικόνες

Όσο για τα μετάλλια αυτά ετιμούντο 1.000 ευρώ έκαστο, και θα αγιογραφούνταν 9 άγιοι, οι Άγιοι Ηλιοφώτος, Επίκτιπος, Σοζώμενος (sic), Επίκτιπος Κερύνειας, Κουρνούτας, Αθανάσιος, Μίκαλλος Ακανθού, Συνέσιος Καρπασίας καθώς και ο Όσιος Ιλαρίων Βάσπης. Οι μεγάλες εικόνες ετιμούντο πιο ακριβώς, η Παναγία προστάτης των αγέννητων παιδιών είχε κοστολόγηση 2.500 ευρώ, με τον Χριστό ο ήλιος της δικαιοσύνης να κοστίζει 6.500 ευρώ.

Συνολικά το κόστος για τις αγιογραφίες και παραστάσεις στο παρεκκλήσιο του τάφου του Οσίου Αββακούμ ανερχόταν στις 52.100 ευρώ... και αυτά οι πατέρες της μονής τα ζητούσαν από τους πιστούς, με τις εκκλησιαστικές αρχές και τις φοροελεγκτικές υπηρεσίες της Δημοκρατίας να παρακολουθούν ανίκανες να παρέμβουν, έως ότου βρέθηκαν 800.000 ευρώ.

Συνολικά το κόστος για τις αγιογραφίες και παραστάσεις στο παρεκκλήσιο του τάφου του Οσίου Αββακούμ ανερχόταν στις 52.100 ευρώ... Οι τιμές για τις βασιλόπιτες εκκινούσαν από 20 ευρώ (για 10-15 άτομα) και έφταναν ως τα 150 ευρώ (150-160 άτομα).

Και πάλι αμήχανος ο ΔΗΣΥ

Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Μέχρι την ώρα που γραφόταν η στήλη, δεν είχε ανακοινωθεί το ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ για τις ευρωεκλογές και το κατά πόσο ο κ. Πελεκάνος είχε συμπεριληφθεί σ' αυτό. Δεν είναι ωστόσο εκεί το θέμα, όπως ούτε και στο γεγονός ότι ο μέχρι πρότινος αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ συζητούσε με τον εν λόγω κόμμα για να κατέλθει υποψήφιος, δεδομένου ότι οι θέσεις του ήταν ανέκαθεν πολύ πιο κοντά σε εκείνες του ΕΛΑΜ παρά του ΔΗΣΥ, ή τουλάχιστον του προοδευτικού ΔΗΣΥ, αν υπάρχει ακόμα κάτι τέτοιο. Οι απόψεις του π.χ. περί μεταναστευτικού ήταν γνωστές από τότε που ανέλαβε κυβερνητικούς εκπρόσωπος της κυβέρνησης Αναστασιάδη και τουλάχιστον για τους πιο υποψιασμένους αυτός ήταν και ένας από τους λόγους –ίσως ο κυριότερος– που η επιλογή του προκάλεσε εύλογα ερωτηματικά ως προς τη σημασιολογία της.

Να θυμίσω ότι στα γεγονότα στη Χλώρακα ο κ. Πελεκάνος, ο οποίος ήταν ακόμα αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ, δεν είχε κανένα ενδιαφέρον να ποστάρει στην πλατφόρμα Χ πως «αρκετά ανεχτήκαμε το παραμύθι περί ενσωμάτωσης» και πως «η Αστυνομία οφείλει να επέμβει αποφασιστικά» χωρίς αυτά του η τοποθέτηση να τύχει κάποιων –αντανακλαστικών έστω– αντιδράσεων από την ηγεσία του κόμματος, η οποία συνέχιζε απτόητη να τυρβάζει περί ενότητας και άλλων κενών λέξεων. Με άλλα λόγια, ο κ. Πελεκάνος ανέκαθεν έκλινε προς τα ακροδεξιά, και για να μην κοροϊδεύομαστε ήταν αυτή η ακροδεξιά ρητορική του που προτάχθηκε από το παρασκηνίο μέσα στο κόμμα ώστε αυτός να ανελιχθεί τόσο γρήγορα στα ανώτατα δώματα της ηγεσίας του ΔΗΣΥ. Άρα όποιος τώρα εκπλήττεται με τη φημολογία περί συμπεριληψής του στο ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ, μάλλον ζει σε κάποιον άλλο πλανήτη, εξού και όπως προηγούμενος υπογράμμινα πως δεν είναι εκεί το θέμα.

Το θέμα είναι πως, ακόμα και τώρα, στελέχη του ΔΗΣΥ φέρεται να προσπαθούν να αποτρέψουν τον κ. Πελεκάνο να αποδεχτεί την πρόταση του ΕΛΑΜ, γεγονός που καταδεικνύει πως το κόμμα εξακολουθεί να παραμένει εγκλωβισμένο μέσα στα αδιέξοδα που το ίδιο δημιούργησε και τα οποία αντί να αρχίζει να επιλύει με τόλμη, δηλαδή με πολιτικές θέσεις, επιλέγει να κυνηγά ξοπίσω τα ποσοστά, με τον φόβο ότι σημαντικός αριθμός ψηφοφόρων του θα μετακινήσει προς τα ακροδεξιά. Είναι πραγματικά άξια απορίας το πώς κατόρθωσε ο ΔΗΣΥ να κυνηγή την ίδια του την ουρά και την ίδια ώρα να παριστάνει πως όλο αυτό το κυνηγητό γίνεται για χάρη μιας ενότητας που μόνο επίπλαστη μπορεί να είναι.

Και το πιο θλιβερό από όλα είναι το πώς ο ίδιος ο ΔΗΣΥ φέρεται να πράγματα σ' αυτό το σημείο, ώστε το ΕΛΑΜ να περιφέρεται σαν ένα ακόμα κόμμα της κυπριακής Δεξιάς και όχι σαν ένα κόμμα το οποίο κάποτε αυτοσυστηνόταν ως η «Χρυσή Αυγή» της Κύπρου –και μόνο μετά την ανακάλυψη της ως εγκληματικής οργάνωσης κράτησε αποστάσεις προκειμένου να διασωθεί πολιτικά (και κατόπιν συνεννοήσεως βέβαια με τη Χρυσή Αυγή). Με άλλα λόγια, το αν ο κ. Πελεκάνος κατέλθει με το ΕΛΑΜ, είναι μια φυσική εξέλιξη των θέσεων που ανέκαθεν πρόσβευε, και καλά κάνει να πάει στον κόρφο που τις εκφορμάει ξεκάθαρα. Το ότι ο ΔΗΣΥ όμως προσπαθούσε παρασκηνιακά να τον αποτρέψει, είναι εξόχως προβληματικό, διότι αποδεικνύει περίτρανα πως το εν λόγω κόμμα όχι μόνο κάνει μέρα με τη μέρα το πολιτικό του βάρος, αλλά επίσης δεν αναγνωρίζει καν πως ο λόγος που το ΕΛΑΜ έχει ανοδική τάση, είναι οι δικές του ευλογίες όταν με νεύματα στη Βουλή, ή με λιγότερο εμφανείς τρόπους, του έδινε χώρο και άλλοθι να «αποστασιοποιηθεί» από το χρυσαυγίτικο παρελθόν του και να παριστάνει πως σήμερα είναι ένα ακόμα κόμμα της Δεξιάς, το οποίο φιλοδοξεί μάλιστα να παίξει και πρωταγωνιστικό ρόλο. Κι αυτό δεν καταγράφεται ως επιτυχία του ΕΛΑΜ, αλλά ως μια πανηγυρική αποτυχία του ΔΗΣΥ να μιλήσει πολιτικά.

elenixenou11@gmail.com

Οι Laurence Fournier Beaudry και Nikolaj Soerensen από τον Καναδά εν δράσει κατά τη διάρκεια του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Καλλιτεχνικού Πατινάζ ISU 2024 στο Μόντρεαλ, του Καναδά.

ΕΡΑ ΓΟΥΝΤΕΡ

Ο αριβισμός ως επάγγελμα

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Τον Οκτώβριο του 2019, η παρουσία του Κωνσταντίνου Μπογδάνου στην Κύπρο στεκόταν αφορμή ώστε να γίνει γνωστός ο Μάριος Πελεκάνος. Γνωστός σε ένα ευρύτερο κοινό δηλαδή, γιατί παρόλο που ήταν ήδη δημοτικός σύμβουλος Στροβόλου, διορισμένος από τον Νίκο Αναστασιάδη, πρόεδρος του Κυπριακού Οργανισμού Ανάπτυξης Γης, και ενώ είχε αναλάβει τη γεωμτική κύρος –και εκκολαπτήριο πρωτοκλασάτων στελεχών– θέση του προέδρου της Οργάνωσης Νέων Επιστημόνων του ΔΗΣΥ, ήταν με την απόφασή του να φέρει ως προσκεκλημένο τον τότε βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας σε εκδήλωση που διοργάνωσε για το μεταναστευτικό που συστάθηκε στην ευρύτερη κοινωνία. Ο Κωνσταντίνος Μπογδάνος, γνωστός για την ακρότητα του λόγου του, τη ρητορική μίσους που αλαζονικά διέσπειρε, ήταν το πρόσωπο που ο Μάριος Πελεκάνος στρατηγικά επέλεξε να τοποθετηθεί στην εκδήλωση μιας οργάνωσης που στήθηκε –και τα άλλα για να προάγει τον επιστημονικό λόγο. Με ποια προσόντα άραγε μπορούσε ο Κωνσταντίνος Μπογδάνος να μιλήσει για το μεταναστευτικό; Και κυρίως, με ποια επιστημονική κατάρτιση θα εξηγούσε τις μεταναστευτικές ροές στην Κύπρο; Αυτό ήταν το κύριο ερώτημα που ηγήθηκε με τη δημοσιοποίηση της πρόσκλησης. Χρειάστηκε να δει κάποιος παράλληλα τις ξενοφοβικές αναρτήσεις του Μάριου Πελεκάνου που ακολουθούσαν, για να εμπειρωθεί πως στόχος δεν ήταν να ενημερωθεί κανείς για το μεταναστευτικό αλλά να στρώσει έτσι ο Μάριος Πελεκάνος το καλί του προεκλογικού του. Με το να κλειδώσει τη δεξιάτερη τάση του κόμματος ως εκπρόσωπος και παραγαλιζοντας βεβαίως όσα ο Κωνσταντίνος Μπογδάνος έλεγε στην Ελλάδα.

Μόνο που ενώ η Νέα Δημοκρατία αντιλήφθηκε –έστω και αργοπορημένα– τη ζημιά που έκαναν ο Μπογδάνος και οι θέσεις του και τον διέγραψε, ο ομοϊδεάτης του στην Κύπρο ανέβαινε με ταχύτητα τις σκάλες της εξουσίας. Ο ΔΗΣΥ όχι μόνο δεν ταρακουνήθηκε για τοποθετήσεις που έβρισαν μισαλλοδοξία, ψευδών και ξενοφοβία, αλλά φρόντισε να τον επιβραβεύσει. Πρώτα, όταν το 2021 προωθήσει υπογεύς το ticket-voting με τον Χάρη Γεωργιάδη, ενισχύοντάς τον πολιτικά και εγείροντας ερωτήματα για την πολιτική κρίση του κ. Γεωργιάδη. Και στη συνέχεια, όταν ο Νίκος Αναστασιάδης –με το

σπρώξιμο της Πινδάρου– τον έχρισε κυβερνητικό του εκπρόσωπο. Το πρόσωπο που μιλούσε για κλειστά κέντρα, για απελάσεις, για το παραμύθι της ενσωμάτωσης που πρέπει να σταματήσει, ήταν η εικόνα της διακυβέρνησης Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ. Αυτή την εικόνα που λάνσαρε τόσο το Προεδρικό όσο και η Πινδάρου, ήταν αναμενόμενο οι συναγερμικοί να εκλέξουν πρώτο σε σταυρούς προτίμησης αντιπρόεδρο. Αυτό που δεν ανέμενε ο συναγερμικός κόσμος είναι πως με την ίδια ευκολία που του χαρίζονταν από Προεδρικό και Πινδάρου απλόχερα θέσεις και αξιώματα, θα γύριζε την πλάτη του στο κόμμα που τον ανέδειξε. Όχι για πολιτικούς λόγους, αλλά γιατί έκρινε πως η επαγγελματική του αποκατάσταση μπορεί να διευθετηθεί ευκολότερα από ένα κόμμα του περιθωρίου.

Σήμερα ο Συναγερμός θυμήθηκε πως ο Μάριος Πελεκάνος χρησιμοποίησε τον ΔΗΣΥ ως όχημα για τις προσωπικές του φιλοδοξίες. Μόνο που ο ΔΗΣΥ έστρωσε το καλί στον Μάριο Πελεκάνο για να αναλάβει θέσεις και αξιώματα. Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης εξήγησε πως τέτοια στελέχη δεν θέλει το κόμμα. Μόνο που ο ΔΗΣΥ βολέυτηκε με τις ιδέες Πελεκάνου όλο αυτό το διάστημα, και τις εργαλειοποίησε με την ψευδαίσθηση ότι θα ανακόψει ψήφους από την Ακροδεξιά. Και αν στελέχη όπως ο Μάριος Πελεκάνος δεν είναι επιθυμητά, τότε γιατί το κόμμα έφτασε στο κατάντημα να τον πιέζει να μην κατέλθει με το ΕΛΑΜ; Το πιο σημαντικό είναι για ποιο λόγο ο ΔΗΣΥ ευνόησε να βρισκονται στην ανώτατη ηγεσία πρόσωπα με ταυτοσήμες θέσεις με το ΕΛΑΜ.

Ο ΔΗΣΥ θα συνειδετοποίησε δυστυχώς σήμερα πως οι ακρότητες το τραμάτισαν περισσότερο από όσο το ωφέλησαν. Και αυτό γιατί όσες συνεργασίες είναι τυχοδιωκτικές, τότε αυτές είναι που το υποσκάπτουν.

Η περίπτωση Πελεκάνου εμπέδωσε πως ο αριβισμός έχει επικρατήσει στην πολιτική ζωή. Όμως πρόσωπα με ανεπτυγμένο τον καιροσκοπισμό, πρόσωπα που έβλεπαν τα κόμματα ως όχημα για τις προσωπικές τους φιλοδοξίες, ανέκαθεν υπήρχαν. Η διαφορά με τον Μάριο Πελεκάνο είναι πως βρήκε το πρόφορο έδαφος του ΔΗΣΥ για να εξυπηρετήσει τις φιλοδοξίες του. Έναν ΔΗΣΥ που έχασε τον δρόμο του, το αζακό και ιδεολογικό του σύστημα, και που με τον ίδιο αριβισμό θεώρησε πως θα ωφεληθεί πρόσκαιρα από Πελεκάνου.

economidou@kathimerini.com.cy

Περιμένοντας τον Πελεκάνο

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Αναρωτιέμαι τι είναι χειρότερο: το γεγονός ότι ο μέχρι πρότινος αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ θα κατέλθει στις εκλογές με το ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ, ή ότι ένα κόμμα αυτού του μεγέθους κρέμεται από τα κείλη ενός πολιτικού προσώπου μετρίου βεληνεκού; Έχω την άποψη ότι το δεύτερο υπερσχύει συντριπτικά. Γι' αυτό θεωρώ πιο σημαντική την περίοδο της αναμονής ανακοίνωσης της απόφασης από την κατάληξη. Μια βασανιστική περίοδος για τον Δημοκρατικό Συναγερμό, η οποία χαρακτηρίστηκε από εκνευρισμό, άγχος και αμηχανία διαχείρισης μιας ακόμα εσωκομματικής κρίσης.

Αξίζει να διαβάσουμε προσεκτικά την ανάρτηση του Πέτρου Δημητρίου, ο οποίος συνυπήρξε με τον Μάριο Πελεκάνο στην κυβέρνηση Αναστασιάδη. Και όχι μόνο βεβαίως, αφού τον συνοδεύει η φήμη ότι αυτός τον προώθησε στη θέση του κυβερνητικού εκπροσώπου. Διότι ο πρώην υφυπουργός παρά τω προέδρω: «Η επιλογή του Μάριου Πελεκάνου να συνομιλήσει και μόνο με άλλο πολιτικό κόμμα, συνθλίβει σειρά από επίπλαστα ψευδοδιλήματα που εδώ και καιρό επιστρατεύονται για να κρύψουν το πρόβλημα. Η κρίση στον ΔΗΣΥ είναι εξόχως πολιτική και ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα των εκλογών θα κατατρώει το κόμμα μέχρι να παραδεχτούμε επιτέλους το πρόβλημα, με την ευχή να μην είναι αργά. Μέχρι τότε θα παρακολουθούμε πλάι πλάι στις πλάτες του ιστορικότερου κόμματος του τόπου με μια ηγεσία ανήμπορη να αντιδράσει».

Η κρίση είναι εξόχως πολιτική αλλά με ρίζες πολύ πιο πέρα από το σημερινό πολιτικό τοπίο. Είναι μάλιστα μια κρίση με ιδεολογικά χαρακτηριστικά, στον βαθμό που απηχεί τις διαφορετικές τάσεις στο κόμμα. Ο Συναγερμός, ως κόμμα εξουσίας, είναι απολύτως φυσιολογικό να στεγάζει διαφορετικά ρεύματα και πολιτικές τάσεις: από τους θιασώτες του κοινωνικού φιλελευθερισμού και τους εκουσυλίστριες, μέχρι τους νεοφιλελεύθερους και τους εκπροσώπους της λαϊκής Δεξιάς. Το ερώτημα είναι πού τραβιέται η γραμμή. Οι λοξές ματιές προς την άκρα δεξιά είναι ένα επικίνδυνο παιχνίδι που μπορεί να οδηγήσει σε περιπέτειες με ανυπολόγιστες συνέπειες.

Το φαινόμενο δεν είναι βεβαίως καινούργιο, καθώς η ώσμωση με δυνάμεις εκτός του δημοκρατικού τόξου ανάγεται στη δεκαετία του '70, όταν ο Γλαύκος Κληρίδης ίδρυσε το κόμμα. Αν όμως τότε ο κλάδος ελαίας και το τέλος του διασμού ήταν η δικαιολογία για τον κοινοβουλευτικό νομιμοποίηση των προδικημάτων, το τι ακολούθησε ήταν μια στρατηγική απόφαση ζυγισμένη σε ψήφους. Ο ΔΗΣΥ αντλούσε από τα εθνικόφρονα σωματεια με αντάλλαγμα τη διατήρηση ενός ακροδεξιού βραχίονα στον κομματικό του μηχανισμό. Η υποψηφιότητα της Ελένης Σταύρου, για να μείνουμε στα πιο πρόσφατα, είναι μια τέτοια περίπτωση. Τα λέω αυτά επειδή η «συνομιλία» του Πελεκάνου με το ΕΛΑΜ δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Όσοι το πιστεύουν αυτό απλώς κοροϊδεύουν τους εαυτούς τους. Ο συγκεκριμένος πολιτευτής με ακροδεξιά ατζέντα (μεταναστευτικό, ΛΟΑΤΚΙ, εθνικιστική ρητορική κ.ά.) και με την ανοχή του κομματικού του. Με αυτή την ατζέντα ανέλαβε ρόλο στην κυβέρνηση Αναστασιάδη κι έτσι αναρριχήθηκε στην ανώτατη ιεραρχία του ΔΗΣΥ. Εκείνη λοιπόν που πρέπει να προβληματιστεί δεν είναι ο «αρραβόντας» Πελεκάνου –ΕΛΑΜ, αλλά το αποκάλυπτο φλερτ ενός πρωτοκλασάτου στελέχους του ΔΗΣΥ με όλα όσα πρεσβεύει το κόμμα της κυπριακής Ακροδεξιάς (και αδελφό κόμμα της νεοαζιστικής Χρυσής Αυγής για να μην ξεχνιόμαστε).

Υγ. 1: Οι σκέψεις αυτές γράφτηκαν στον «προθάλαμο» της αναμονής των μεγάλων αποφάσεων. Το γεγονός ότι ο Μάριος Πελεκάνος θα κατέλθει τελικά ως υποψήφιος ευρωβουλευτής με το ΕΛΑΜ, θα έχει ενδοχόμενες επιπτώσεις στο εκλογικό σκηνικό αλλά δεν είναι κάτι την άποψή μου το μείζον. Το πολύ σημαντικό εδώ είναι η κανονικοποίηση του ΕΛΑΜ ως ένα ακόμα κόμμα της Δεξιάς και η δύναμη του ΔΗΣΥ να κρατήσει αποστάσεις από την τοξικότητα της Ακροδεξιάς.

Υγ. 2: Φαινομενικά άσχετο, πλην όμως επίκαιρο. Το ECR (με πρόεδρο την Τζόρτζια Μελόνι και φυσικούς συμμάχους στην Κύπρο το ΕΛΑΜ) διοργανώνει την ερχόμενη βδομάδα Culture Weekend με θέμα συζήτησης τις «προκλήσεις για την ασφάλεια και την ενέργεια σε μια συντηρητική Ευρώπη». Ανάμεσα στους ομιλητές περιλαμβάνεται και το όνομα του υπουργού Ενέργειας Γιώργου Παπαναστασίου. Προφανώς τα περί κανονικοποίησης της Ακροδεξιάς δεν αγγίζουν την κυβέρνηση.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ολιβερ και τρομοκράτος

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Ο Όλιβερ, ένας σκύλος χάσκι, έπεσε θύμα σεξουαλικής κακοποίησης και βασανίστηκε μέχρι θανάτου στην Αράχωβα. Πέρασαν μήνες και, πριν από μερικές μέρες, οι ελληνικές Αρχές συνέλαβαν πρόσωπο που θεωρείται ύποπτο για το φρικτό έγκλημα. Ο ύποπτος, αν αποδειχθεί η εννοχή του, θα βρεθεί αντιμέτωπος με ποινές που φτάνουν μέχρι δεκαετή κάθειρξη και 50 χιλιάδες ευρώ πρόστιμο, καθώς η ελληνική νομοθεσία είναι πλέον εφοδιασμένη με ένα ισχυρό πλαίσιο προστασίας των ζώων, που δικαίως εκλαμβάνει την κακοποίησή τους ως κακούργημα. Άλλωστε, εύλογα κάποιος μπορεί να διερωτηθεί: ως τι κυκλοφορεί ελεύθερο ένα ον που μπορεί να προβεί σε τέτοιες πράξεις; Γι' αυτές τις περιπτώσεις κακοποιήσεων, η ελληνική κυβέρνηση διά του Μάκη Βορίδη, όταν ήταν υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης, δρομολόγησε την υιοθέτηση μιας νομοθεσίας με ισχυρές ποινές, που επιδιώκουν να λειτουργήσουν

αποτρεπτικά και να προστατεύσουν, όσο είναι δυνατόν, τα ζώα.

Στην Κύπρο, τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. Τα ζώα, σκυλιά και γατιά, είναι κυριολεκτικά στο έλεος του Θεού, με τις φιλοζωικές οργανώσεις να δίνουν καθημερινή μάχη για τα αυτονόητα. Η κυπριακή Πολιτεία είναι κυριολεκτικά ανυπαρκτή, τόσο η κυβέρνηση όσο και όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα, με εξαίρεση τους Οικολόγους. Ως αποτέλεσμα, όλο το σύστημα νοσεί. Εάν ένας αποφασίσει σήμερα να σκοτώσει έναν άλλο Όλιβερ στην Κύπρο, θα καταβάλει πρόστιμο μέχρι 10 χιλιάδες ευρώ και ενδέχεται να φυλακιστεί για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. Κι αν αποφασίσει ότι θέλει να σκοτώσει και δεύτερο Όλιβερ, θα κληθεί να πληρώσει μέχρι 20 χιλιάδες ευρώ.

Δίνεις λοιπόν ένα ποσό μάλιστα 20 χιλιάδων ευρώ, και δολοφονείς δύο φορές. Τόσο απλά! Ευρώπη η Κύπρος μας! Με ποινές, που όχι μόνο δεν είναι αποτρεπτικές, αλλά είναι στα μέτρα όσων θεωρούν ότι η

ζωή ενός σκύλου ή ενός γάτου βρίσκεται στη διακριτική τους ευχέρεια.

Άλλωστε, για να επιβληθεί ποινή πρέπει να υπάρξει ενεργοποίηση του κράτους, να γίνει έρευνα, προσαγωγή, σύλληψη και να κατηγορηθεί κάποιος, ο οποίος ωστόσο ζητήματα κακοποιήσεων ζώων είναι δυστυχώς απονεοκοποιημένοι από την Πολιτεία στο σύνολό της. Δεν είναι τυχαίο ότι κανείς δεν είχε ενδιαφερθεί όταν κάποιος πυροβόλησε πριν από δύο χρόνια σκύλο στα γεννητικά όργανα, στην επαρχία Λεμεσού. Αλλιώς, θα είχε προκληθεί σάλος. Όμως, ο τότε υπουργός Γεωργίας τήρησε σιγή, η Αστυνομία δεν άκουσε, δεν είδε, για την Εισαγγελία να μη χάνουμε λέξεις, ενώ οι πρόεδροι κοινοβουλευτικών κομμάτων συνέχισαν το «θεάρεστο έργο» στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης που προεκλογικά στήριξε τόσο από το Κόμμα για τα Ζώα, όσο και από το Κίνημα των Κυνηγών, λέγοντας προφανώς και στους δύο ό,τι ήθελαν να ακούσουν, δεν ασχο-

λείται ούτε με τους σκύλους, ούτε με τους γάτους. Διότι απλούστατα δεν ψηφίζουν. Έτσι, δεν υπάρχει κανένα πλάνο για αναθεώρηση της κυπριακής νομοθεσίας. Καμία πρόβλεψη για ενίσχυση του πλαισίου προστασίας, και κανένας σχεδιασμός για στειρώσεις. Κατά συνέπεια, όταν βρίσκεται ένας σκύλος αδέσποτος, το κράτος του κ. Χριστοδουλίδη και των κοινοβουλευτικών μας κομμάτων, γυρνάει την κλεψύδρα. Και σε 15 μέρες του αφαιρούν τη ζωή. Σκοτώνουν καθημερινά πολλούς Όλιβερ, οχυρωμένοι πίσω από έναν εκτρισματικό νόμο, αντί μιας ουσιαστικής πολιτικής στειρώσεων, απαγόρευσης πωλήσεων και εισαγωγών σκύλων, μέχρι να αδειάσουν τα καταφύγια.

Αν κάποιος τρομάζει με αυτά που συμβαίνουν σήμερα στην Κύπρο, σε σχέση με τη διαχείριση του Κυπριακού, τα χρυσά διαβατήρια, τις χρυσές κάμερες, την επικινδύνως αμφιλεγόμενη αστυνόμευση και το κενό της Εισαγγελίας, προφανώς έχει δίκαιο! Κι αν ένας πολίτης τρομάζει, τι να

πούμε για τα καμμένα τα ζωάκια για τα οποία δεν υπάρχει καν νομοθετικό δίκτυο προστασίας. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και η υπουργός Μαρία Παναγιώτου γνωρίζουν ότι όλοι οι Όλιβερ που θανατώνονται καθημερινά στην Κύπρο, ελλείψει φιλοζωικών πολιτικών, έχουν την ιδιότητα να συγχρονίζονται με τους παλμούς της καρδιάς των ανθρώπων τους; Και ότι ο συγχρονισμός των παλμών των σκύλων τους οδηγεί να βιώνουν τα ίδια συναισθήματα, τη χαρά, τον πόνο και τη θλίψη που βιώνει ο άνθρωπος τους; Κι ο άνθρωπος τους, δηλαδή όλοι εμείς και εσείς, θα κάνουμε κάτι επιτέλους, κ. πρόεδρε;

Υγ. Αν δεν άκουγα τον Γιώργο Περίδη των Οικολόγων στην Ελένη Βρετού (ΡΙΚ), δεν θα πίστευα ότι υπάρχει κυβέρνηση που μετακινεί βίοτοπο προστατευόμενων πτηνών σε πεδίο βολής, για να ανοίξει δρόμο. Έχουμε πολύ δρόμο ακόμη για να γίνουμε κράτος.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Οι «κρατημένες καρέκλες»

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Μια ολόκληρη εποχή της ελληνικής πολιτικής σκηνής τελειώνει. Πώς το καταλαβαίνει κανείς; Από το ποιοι φεύγουν από τη σκηνή και ποιοι έρχονται.

Σκεφθείτε για μια στιγμή πόσο γόνιμοι μεγάλων πολιτικών οικογενειών είτε εγκατέλειψαν από μόνοι τους την πολιτική είτε τους εγκατέλειψαν οι ψηφοφόροι. Είτε βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση. Πριν από χρόνια απολάμβαναν, εκτός από τη σταθερή πελατεία, κάποιου είδους μονιμότητα. Όχι

Οι πολίτες έχουν πολύ μεγαλύτερες απαιτήσεις και πολύ μικρότερη ανοχή απέναντι στους γόνους πολιτικών οικογενειών. Το παραμικρό ίχνος αλαζονείας ή η αίσθηση ιδιοκτησίας της εξουσίας προκαλεί οργή.

ότι δεν το πάλευαν καθημερινά, πόρτα πόρτα, κτιζοντας συμμαχίες και δίκτυα. Ή ότι δεν ήταν έτοιμοι να χειριστούν υποθέσεις του κράτους ή να μας εκπροσωπήσουν διεθνώς. Ιδίως αν τους συγκρίνει κανείς με τις επιλογές που θα μας προσφέρουν τα κόμματα στις ευρωεκλογές. Ταυτόχρονα, όμως, είχαν μεγαλώσει με την αυτονόητη αίσθηση πως η πολιτική ήταν ένας μονόδρομος, πως δεν χρειάζονταν επαγγελματικό προσανατολισμό. Στο πολιτικό μας Survivor, ο

Κυριάκος Μητσοτάκης είναι ο μόνος απόγονος πολιτικής οικογένειας που αποτελεί εξαίρεση. Ίσως γιατί εμφανίστηκε σαν αουτσάιντερ, ίσως γιατί ο κόσμος ένιωσε πόσο επικίνδυνη μπορεί να γίνει η αντισυστημικότητα χωρίς όρια.

Το συμβόλαιο ανάμεσα στην παραδοσιακή ελληνική πολιτική τάξη και στην κοινωνία έσπασε με τη μεγάλη οικονομική κρίση. Ηλθαν και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και το να κουβαλάς στην πλάτη σου κάποιο πολιτικό franchise, άρχισε να γίνεται από πλεονέκτημα τεράστιο μειονέκτημα. Ίσως και άδικα σε ακραίες περιπτώσεις. Γιατί μια αποτυχία ή τραγωδία κοστίζει πολύ παραπάνω σε ένα γόνιο από ό,τι στον πο name πολιτικό. Είναι σαν να προσφέρονται σαν αλεξικέραυνα για τον θυμό ή Ιφιγένειες για πολιτική θυσία. Οι πολίτες έχουν πολύ μεγαλύτερες απαιτήσεις και πολύ μικρότερη ανοχή απέναντί τους. Το παραμικρό ίχνος αλαζονείας ή η αίσθηση ιδιοκτησίας της εξουσίας προκαλεί οργή.

Το εντυπωσιακό είναι πόσο διαφορετικά βλέπουν τα πράγματα η «πάτσα» και η κοινωνία. Πριν από λίγα, ελάχιστα, χρόνια, θα άκουγες σε κάποιο «σαλόνι» πόσο πιθανό ήταν να γίνει πρωθυπουργός κάποιος από τους γόνους που σήμερα έχουν τσαλακωθεί πολιτικά, άλλοι πρόσκαιρα, άλλοι οριστικά. Όταν κάποιος απαντούσε «μα ξέρετε, υπάρχει και μια κοινωνία στη μέση», άκουγε πόσο καλές σπουδές έχει κάνει και πόσο ψηλά ήταν στις μετρήσεις ο οιοσεί υποψήφιος για την πρωθυπουργία.

Βρισκόμαστε σε μια νέα εποχή. Οι πολίτες απεχθάνονται «κρατημένες καρέκλες» στην πρώτη σειρά.

Οι συζητιέες

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Η διήμερη συνάντηση των είκοσι επιτάχυντων της Ε.Ε. στις Βρυξέλλες απλώς επιβεβαίωσε την άγνη πολυφωνία που ταλανίζει την Ευρώπη, ακόμη και επί θέματος «υψίστης σημασίας», όπως κατ'επανάληψη έχουν χαρακτηρίσει τον πόλεμο Ρωσίας και Ουκρανίας, που άρχισε ακριβώς πριν από δύο χρόνια και έναν μήνα. Ίσως διότι είναι ένας πόλεμος -διά Ουκρανών αντιπροσώπων στο πεδίο μάχης- με τη Ρωσία του προέδρου Πούτιν, που δεν ξεκίνησε με «ευρωπαϊκή πρωτοβουλία», καθώς ο εμπνευστής της όλης εμπλοκής ήταν και είναι ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν.

Η πρόταση της πρωθυπουργού της Εσθονίας Κάγια Κάλας περί εκδόσεως ευρωπαϊκού αμυντικού ομολόγου ανέδειξε την κλασική διαίρεση Βορρά και Νότου.

Απλώς οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι των ΗΠΑ επιδιίδονται σε ασκήσεις αναγκαστικής, μάλλον, προσαρμογής προς την πολιτική που επέβαλε και προωθεί η Ουάσινγκτον. Εξ ου και το ασυντόνιστο της συμπεριφοράς των Ευρωπαίων ηγετών, αφού κάποιοι εξ αυτών έχουν να αντιμετωπίσουν προβλήματα εσωτερικά ενώψει μάλιστα των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Ιούνιο. Το ίδιο ισχύει, βέβαια, και για τον πρόεδρο Μπάιντεν, η επανεκλογή του οποίου τον Νοέμβριο ίσως να είναι ανέφικτη. Το αντίθετο συμβαίνει με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν. Η σαρωτική νίκη του οποίου στις εκλογές πριν από λίγες ημέρες μπορεί να αμφισβητήθηκε από τη Δύση, αλλά του επιτρέπει δίχως τους αναγκαστικούς εσωτερικούς περιορισμούς να επικεντρωθεί στον πόλεμο εναντίον του Ουκρανού

αντιπάλου Ζελένσκι, ο οποίος, μάλλον ατυχώς, ενέτεινε στη διάρκεια των εκλογών, τις επιθέσεις του εναντίον της Ρωσίας.

Σε αυτή την κρίσιμη ακριβώς στιγμή παρατηρούνται στην Ευρώπη διαφοροποιήσεις αντιπαρωματικές. Ο βοναπαρτισμός του Εμανουέλ Μακρόν, που εμμένει στην αποστολή στρατιωτικών δυνάμεων του ΝΑΤΟ στην Ουκρανία, είναι μια απόπειρα συνθέσεως «ηγετικού προφίλ» ενόψει των ευρωεκλογών, καθώς δημοσκοπήσεις δείχνουν να προηγείται η αντιπαλός του Μαρίν Λεπέν.

Στη διήμερη συνάντηση των Βρυξελλών, η πρόταση της πρωθυπουργού της Εσθονίας Κάγια Κάλας περί εκδόσεως ευρωπαϊκού αμυντικού ομολόγου, που προέβαλε επίσης ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και υποστηρίχθηκε από την Ιταλία και τη Γαλλία, ανέδειξε την κλασική διαίρεση Βορρά και Νότου.

Αναμενόμενο ασφαλώς αφού, σύμφωνα με στοιχεία του Kiel Institute, κατά το περασμένο έτος, Δανία, Φινλανδία, Σουηδία και Νορβηγία παρείχαν συνολικά στην Ουκρανία βοήθεια ύψους 9,12 δισ. ευρώ. Με τη Γερμανία να έχει δαπανήσει 9,36 ευρώ, και για το τρέχον έτος να έχει προγραμματίσει επιπλέον βοήθεια 7 δισ. ευρώ στην Ουκρανία. Και ενώ αυτά συνέβαιναν στη σύνοδο των Βρυξελλών ένα tweet (X) από τον κ. Ζελένσκι τάραξε την ηρεμία του Έλληνα πρωθυπουργού. Συζητήσαμε με τον κ. Μητσοτάκη «για την εφαρμογή των συμφωνιών μας, στις οποίες καταλήξαμε κατά την τελευταία επίσκεψή του στην Ουκρανία, καθώς επίσης και για τη συνεχιζόμενη αμυντική συνεργασία, και ειδικότερα περί της ενισχύσεως της αεραμύνης μας».

Η διάφευση από την πλευρά του Έλληνα πρωθυπουργού υπήρξε άμεση. Εργώδης η κινητικότητα στην οποία επιδιέχεται ο κ. Μητσοτάκης το τελευταίο διάστημα. Καλώς, ενδεχομένως. Μόνο που ο κ. Ζελένσκι είναι ιδιαίτερα περιπαιχτός, διότι στην κυριολεξία παίζεται το κεφάλι του, ενώ οι Ευρωπαίοι συζητούν ατέρμονα.

Ο φόβος της αξιολόγησης

Του ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αν ξέρω αν εσάς σας διαφώτισε η συζήτηση στη Βουλή για τις αιτίες του δυστυχισμένου στα Τέμπη. Εμένα πάντως δεν με διαφώτισε. Δεν έμαθα κάτι που δεν ήξερα έως τώρα επειδή το είχα διαβάσει ή ακούσει. Υπάρχουν πολιτικές ευθύνες; Και βέβαια υπάρχουν πολιτικές ευθύνες. Ο κ. Καραμανλής τις ανέλαβε παραιτούμενος από υπουργός, αν και προσωπικά θεωρώ ότι όφειλε να αποχωρήσει από την πολιτική, αν μη τι άλλο για να τιμήσει το βαρύ του όνομα. Για τις ποινικές ευθύνες δεν έχω άποψη. Είναι θέμα των δικαστηρίων και όχι του «κοινού». Όμως οι πολιτικές ευθύνες είναι τμήμα μιας πυραμίδας που έχει κορυφή, σώμα και βάση. Και αναρωτιέμαι αν όλοι αυτοί οι κίνσορες της ηθικής και της ευαισθησίας που αγόρευσαν στη Βουλή είναι έτοιμοι να τις αναλάβουν. Πώς θα αντιδρούσαν και τι θα ψήφισαν αν η κυβέρνηση θεωρούσε ότι οι νεκροί στα Τέμπη μάς επιβάλλουν την ανάγκη αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων μας. Και βέβαια η αξιολόγηση έχει και τις συνέπειές της, την ενδεχόμενη απόλυση. Να το πάρω αντίστροφα: φταίει ο υπουργός, αλλά φταίει και ο σταθμάρχης. Τελευταίος τροχός της

αμάξης, όμως και ο πιο κρίσιμος. Εντέλει όλα σ' αυτόν καταλήγουν. Είναι προφυλακισμένοι, δεν έχω αντίρρηση, όμως πόσοι από τους συναδέλφους του θα δέχονταν να αξιολογηθούν για τις ικανότητές τους να ανταποκριθούν στο καθήκον τους; Αστεία πράγματα. Η αξιολόγηση είναι ταμπού. Προχθές κάποιος συνδικαλιστής εκπαιδευτικός ανακοίνωσε σαρανταοκτώωρη απεργία κατά της αξιολόγησης. Τα επιχειρήματά του ήταν συντριπτικά: οι εκπαιδευτικοί στο Δημόσιο εργάζονται κάτω από άθλιες συνθήκες, χαμηλοί μισθοί, πολλά κτίρια δεν έχουν αντισεισμικό πιστοποιητικό, άλλα δεν έχουν θέρμανση κτλ. κτλ. Δεκτά όλ' αυτά και απαράδεκτα. Όμως δεν έχουν σχέση με το εκπαιδευτικό τους έργο. Τι παράγουν και πώς το παράγουν δεδομένων των συνθηκών. Όταν μια σχολική τάξη μετατρέπεται σε εργαστήριο bias της οποίας θύμα μπορεί να είναι και ο ίδιος ο εκπαιδευτικός, αυτός έχει ευθύνη ή όχι; Και δεν πρέπει να αξιολογηθεί βάσει της ικανότητάς του να διατηρήσει ή να αποκαταστήσει την τάξη; Όπως επίσης και ο διευθυντής του σχολείου ο οποίος δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε να τον βοηθήσει.

Και σε πάμε στα υψηλά. Αξιο-

λόγηση των δικαστικών, αξιολόγηση των πολιτικών. Θα μου πείτε, αυτούς τους τελευταίους τους αξιολογούν οι ψηφοφόροι. Μου θυμίζει αυτό που κάποτε είχε πει ένας βετεράνος εκπαιδευτικός, ο οποίος επισήμως στους συναδέλφους του ότι δεν του φτάνει όταν τους ακούει να λένε πως τους αξιολογούν τα παιδιά που τους κοιτούν στα μάτια. Η πολιτική ελίτ θα πρέπει να μάθει την τέχνη της αυτοαξιολόγησης ή της αυτοκάθαρσης. Όσο για τη δικαστική, εκεί η επιστήμη σπκώνει τα χέρια της ψηλά.

Η αξιολόγηση είναι ταμπού. Κι αυτό είναι μια βασική μειονεξία της ελληνικής κοινωνίας. Φοβόμαστε να μας αξιολογήσει κάποιος και ως εκ τούτου φοβόμαστε να αξιολογήσουμε. Μην κρίνεις να μην κριθείς. Η αξιολόγηση είναι ο μεγαλύτερος φόβος της ελληνικής κοινωνίας. Δεν αποκάλυπτε μόνον την έλλειψη εμπιστοσύνης στις δικές μας δυνατότητες. Αποκαλύπτει και την έλλειψη εμπιστοσύνης στις δυνατότητες του διπλανού μας. Με δυο λόγια αποκάλυπτε το μαλακό υπογάστριο της κοινωνικής μας συνθήκης, την έλλειψη εμπιστοσύνης.

Μπορεί η πολιτική τάξη να αποκαταστήσει την έλλειψη εμπιστοσύνης, την ανασφάλεια που δια-

κατέχει την ελληνική κοινωνία; Σίγουρα δεν αρκούν οι οικονομικοί δείκτες ή οι διεθνείς συμμαχίες της χώρας. Η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στη συνύπαρξή μας απαιτεί απτά αποτελέσματα, όπως αυτά που αφορούν τη δημόσια τάξη και την εκπαίδευση. Μεγάλο εμπόδιο η αδυναμία αξιολόγησης. Κι έτσι επιστρέφουμε στην αρχή. Σε τι οφείλεται η αδυναμία αξιολόγησης; Στην έλλειψη εμπιστοσύνης. Και σε τι οφείλεται η έλλειψη εμπιστοσύνης; Στην αδυναμία αξιολόγησης.

Η αξιολόγηση του δημοσίου τομέα είναι ένα από τα μεγάλα ταμπού της κοινωνίας μας. Στην ιδιωτικό τομέα εφαρμόζεται με όλα της τα ελαττώματα, προσωπικές αντιδικίες που συγχέονται με την αποτελεσματικότητα, ενδεχόμενες αδικίες αλλά και δίκαιες απαιτήσεις. Η λατρεία του Δημοσίου την οποία υπηρετεί ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας, ίσως το μεγαλύτερο, οφείλεται στο ταμπού της αξιολόγησης. Γι' αυτό, παρότι το ελληνικό Δημόσιο κατέρρευσε παταγωδώς το 2010, παρασύροντας ολόκληρη την ελληνική κοινωνία, εξακολουθεί να διατηρεί την αίγλη του. Εκεί βρίσκουν καταφύγιο η ανασφάλειά μας και ο φόβος μας για την αξιολόγηση.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Ψηφιακή υπηκοότητα: μια πύλη προς το μέλλον

Του ΙΑΚΩΒΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑΔΗ

Στην εποχή της τεχνολογικής επανάστασης και της παγκοσμιοποίησης, η ιδέα της ψηφιακής υπηκοότητας αναδεικνύεται ως ένας οραματικός καταλύτης για την ανασύσταση της έννοιας της κρατικότητας και της πολιτικής ταυτότητας. Στην Ελλάδα, χώρα με πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, εφαρμογή μιας εθνικής στρατηγικής για ψηφιακή υπηκοότητα δεν είναι απλώς μια καινοτομία: είναι μια αναγκαιότητα.

Η ψηφιακή υπηκοότητα αντιπροσωπεύει την παροχή μιας ψηφιακής ταυτότητας από ένα κράτος σε άτομα, προσφέροντας πρόσβαση σε κυβερνητικές υπηρεσίες και τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στην οικονομία και στην κοινωνία, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους θέση (δεν περιλαμβάνει όμως το δικαίωμα ψήφου). Η επιτυχία της e-Residency στην Εσθονία παρέχει ένα λαμπρό παράδειγμα των δυνατοτήτων που ανοίγονται μέσω της ψηφιακής πολιτικότητας το τελευταίο διάστημα. Καλώς, ενδεχομένως. Μόνο που ο κ. Ζελένσκι είναι ιδιαίτερα περιπαιχτός, διότι στην κυριολεξία παίζεται το κεφάλι του, ενώ οι Ευρωπαίοι συζητούν ατέρμονα.

πτα να ανοίξουν επιχειρήσεις στη χώρα, ενισχύοντας την οικονομική της ανάπτυξη.

Η Ελλάδα, με την πλούσια, καλά μορφωμένη, δραστήρια και επιδραστική παγκόσμια διασπορά της, θα ωφελείτο πάρα πολύ από την εφαρμογή ενός τέτοιου προγράμματος ψηφιακής υπηκοότητας. Με εκατομμύρια απανταχού Έλληνες και φιλέλληνες, η δημιουργία μιας ψηφιακής ελληνικής ταυτότητας θα επέτρεπε σε αυτούς τους ανθρώπους να διατηρήσουν στενότερους δεσμούς με την πατρίδα και να συμβάλουν ενεργά στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας. Αυτό θα ενισχυε την παγκόσμια επιρροή της Ελλάδας και θα προωθούσε περαιτέρω τη διάδοση του πλούσιου πολιτισμού και των παραδόσεών της.

Μια τέτοια πρωτοβουλία ψηφιακής υπηκοότητας αντικατοπτρίζει τη μεταβαλλόμενη φύση της ισχύος στην ψηφιακή εποχή. Μια χώρα 10 εκατομμύρια ανθρώπων μπορεί να μην νικηθεί «διπλάσι» τον πληθυσμό της σε 20 εκατομμύρια με επιπλέον ψηφιακούς πολίτες. Όταν μια χώρα έχει μια μεγάλη και επιδραστική κοινότητα ψηφιακών πολιτών σε όλο τον κόσμο, αποκτά επίσης σπ-

μαντική θωράκιση εναντίον υβριδικών απειλών. Οι ψηφιακοί αυτοί προεβυτές διαδίδουν την επιρροή και τις αξίες της χώρας μέσω των ψηφιακών τους δραστηριοτήτων και δικτύων. Δημιουργούν οικονομικές ευκαιρίες και λειτουργούν ως ζωντανό δεσμοί πολιτισμού. Σε μια εποχή όπου η ψηφιακή παρουσία είναι εξίσου σημαντική με τη φυσική, μια τέτοια ψηφιακή διασπορά πολιτών μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εργαλείο ήπιας ισχύος και παγκόσμιας επιρροής για οποιαδήποτε χώρα.

Η Ελλάδα βρίσκεται ενώπιον μιας ευκαιρίας να αξιοποιήσει αυτή την καινοτομία για να αντιμετωπίσει σύγχρονες προκλήσεις και να χαράξει μια νέα πορεία προς το μέλλον. Αντιμετωπίζοντας, π.χ., το δημογραφικό πρόβλημα μέσω της ψηφιακής υπηκοότητας, η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να προσελκύσει νέους ανθρώπους και επιδοσών επιχειρηματίες, προσφέροντάς τους ευκαιρίες για εργασία, επεκτατικότητα και ένταξη στην ψηφιακή οικονομία. Με την εφαρμογή μιας τέτοιας πρωτοβουλίας, η Ελλάδα μπορεί να αντιστρέψει την τάση της πληθυσμιακής γήρανσης και να δημιουργήσει ένα περιβάλλον φιλικό

προς τη νεολαία και την καινοτομία. Ακόμη πιο σημαντικό, η ψηφιακή υπηκοότητα αποσκοπεί στο να εμπνεύσει μια νέα γενιά ανθρώπων που, αν και δεν είναι ελληνικής καταγωγής, επιθυμούν να συνδεθούν με την ελληνική κουλτούρα και παράδοση. Η πλατφόρμα προσφέρει μια εξαιρετική ευκαιρία για την Ελλάδα να επεκτείνει την επιρροή της και να προσελκύσει ένα παγκόσμιο ακροατήριο, προάγοντας ταυτόχρονα τα εθνικά της συμφέροντα.

Μέσω της ψηφιακής υπηκοότητας, η Ελλάδα δεν θα ανταποκρίνεται μόνο στις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής, αλλά και θα ανοίγει τον δρόμο για μια νέα εποχή ψηφιακής διακυβέρνησης και πολιτιστικής διπλωματίας. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί μια επένδυση στο μέλλον, δείχνοντας τον δρόμο προς μια πιο συνδεδεμένη και δραστηρίκη παγκόσμια κοινότητα, όπου η Ελλάδα διαδραματίζει έναν κεντρικό και καινοτόμο ρόλο.

Ο δρ Ιάκωβος Σωτηρίαδης είναι καθηγητής στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Πληροφοριών της Ουάσινγκτον, διευθυντής του Ερευνητικού Κέντρου Σπουδών του Μέλλοντος και σύμβουλος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ.

«Δεν υπήρξε ποτέ Φαέθων»

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Στο 26ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης, το πόντικαστ «Δεν υπήρξε ποτέ Φαέθων» της Μάγας Φιλιππούλου και της Ευφροσύνης Κυριαζή απέσπασε το πρώτο βραβείο στο διαγωνιστικό τμήμα για σχετικές παραγωγές. Η ακρόαση των 24 λεπτών της συγκλονιστικής αφήγησης του 85χρονου Δημήτρη Μπτσάτσου, κυβερνήτη της ακταιωρού «Φαέθων» που έδρασε στην Κύπρο το 1964 κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων, συνοψίζει ολόκληρη την ελληνική και κυπριακή εμπειρία –60 χρόνια από τα γεγονότα της Τηλλυρίας (Μανουσούρας-Κοκκίνων) και 50 από την τουρκική εισβολή του 1974.

Ο Δημήτρης Μπτσάτσος δεν περιγράφει μόνο με ωμό ρεαλισμό την τύχη της μυστικής αποστολής της Ελλάδας στην Κύπρο –που κρατήθηκε απόρρητη για πάνω από μισό αιώνα αλλά και που οδήγησε στη γνωστή τραγωδία του «Φαέθων» (και του «Αρίων»). Αναστοχάζεται επί όλων εκείνων που σημάδεψαν την ελληνική και κυπριακή εμπειρία του 20ού αιώνα. Ένα σαποκάραβο, λίγο πριν η Τουρκία εισβάλει, τον Αύγουστο του 1964 στην Κύπρο στέλνεται στον κόλπο της Μόρφου, και καταλήγει βομβαρδισμένο στον όρμο του Ξερού με επτά νεκρούς και δεκάδες τραυματίες. Το πώς εξιστορεί, για πρώτη φορά αναλυτικά, ο κ. Μπτσάτσος να κουμαντάρει ένα γέρικο σκαρί, που στάλθηκε, σικκιμικά όπως θα λέγαμε στα κυπριακά, ως πολυτραυματίας, να δώσει την εντολή του «εγκαταλείψτε» αλλά παράλληλα να ξέρει πως η σημαία του δεν υποστέλλεται, είναι μια στιγμή κατά την οποία εκνευρίζεσαι, αγωνιάς, αλλά ταυτόχρονα αποκλίνεσαι βαθιά –με θαυμασμό, σέβας και ευγνωμοσύνη.

Τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σε καιρό πολέμου, το να δείχνουμε τον καλύτερό μας εαυτό αποτελεί ένα διαχρονικό παράδειγμα αυτοσεβασμού, αξιοπρέπειας και καρτερικότητας.

Ο Μπτσάτσος στα 27 του ήταν ακόμη ένας άνθρωπος που καθήκοντος, ένας Έλληνας «ναυταίος» –που δεν θα δίσταζε να πολεμήσει και να πεθάνει με το πλοίο του, αλλά χωρίς να υπαναχωρήσει, να δειλιάσει ή να κατεβάσει το φλάμπουρ του.

Εκτός όμως από την τραγωδία, την υποκρισία του ελληνικού κράτους απέναντι στον Μπτσάτσο (που έδωσε και το ένα του χέρι «υπέρ πίστεως και πατρίδος») και το πλήρωμά του –με επτά νεκρούς– που αγνόησε και έκανε για πέντε δεκαετίες πως δεν γνωρίζει, η αφήγηση του περιέχει ακόμη κάτι συγκλονιστικό, βαθιά ανθρώπινο και αξιοπρεπές: Τον αναστοχασμό ενός ανθρώπου που όπως χαρακτηριστικά αναρωτιέται αυτοσαρκάζομενος αλλά και με την αυτοπεποίθηση και τη σοφία χρόνων αναφωνεί: «με βλέπετε τσακισμένο από την Ιστορία».

Είναι η παραδοχή ενός ανθρώπου που φίλεψε με τη θυσία του, τιμήσε την ίδια τη ζωή που του χάρισε στο πλαίσιο μιας πολεμικής αναμέτρησης –από τις πραγματικές με φωτιά, αίμα και ατσάλι, από την οποία θα μπορούσε να βγει νεκρός– και που δεν πτοήθηκε από την αναπνοή της απόλωσης του χειριού του. Και που σπουδάσει και πρόκοψε στη ζωή του, αν κρίνει κανείς από τη ζωή του μετά και αναζητήσει το έργο του στην ελληνική ναυτιλία.

Με 10 Μπτσάτσους η Κύπρος (όπως και η Ελλάδα) θα ήταν καλύτερο τόπο. Το πόντικαστ μπορείτε να το ακούσετε εύκολα σε όλες τις σχετικές streaming πλατφόρμες, και αξίζει να το διαδοθεί. Να το ακούσετε με όλο σας το είναι. Μας διδάσκει εξάλλου ένα σημαντικό μάθημα: Πως τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σε καιρό πολέμου, το να δείχνουμε τον καλύτερό μας εαυτό αποτελεί ένα διαχρονικό παράδειγμα αυτοσεβασμού, αξιοπρέπειας και καρτερικότητας. Και μια σύνοψη της τραγωδίας της Κύπρου –όπως τη βιώσαμε τον 20ό αιώνα, και όπως τη βίωσε ο ίδιος ο Δημήτρης Μπτσάτσος.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Διασώστες στην πόλη Χμελνίτσκι της Ουκρανίας, όπου μετά από πυραυλική επίθεση της Ρωσίας τουλάχιστον δύο άνθρωποι σκοτώθηκαν και άλλοι οκτώ τραυματίστηκαν.

Τα αβγά του Νετανιάχου

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Για εισαγωγή, Predator: «Δύο ημέρες μετά την ανακοίνωση επιβλητών κυρώσεων από τις ΗΠΑ σε πρόσωπα και εταιρείες που συνδέονται με το Predatorgate, υποβλήθηκαν στον Έφορο Εταιρειών έγγραφα για αλλαγές αξιωματικών της κυπριακής εταιρείας Santinomo, η οποία κατέχει το 35% της ελληνικής Intellexa ΑΕ. Η υπόθεση της παράνομης παρακολούθησης πολιτικών και δημοσιογράφων στην Ελλάδα με το λογισμικό Predator της εταιρείας Intellexa, το οποίο παραμένει μετά από δύο χρόνια ανοικτό και ανεξιχνίαστο, είχε εξαρχής και ένα ισχυρό κυπριακό άρωμα. Η κεντρική φιγούρα του σκανδάλου είναι ο Ισραηλινός Ταλ Ντίλιαν, πρώην διοικητής της Μονάδας 81 των Ισραηλινών Δυνάμεων Άμυνας (IDF), ο οποίος δραστηριοποιήθηκε στην Κύπρο από το 2013 μέχρι το 2020. Στην Κύπρο έγινε γνωστός με την περιβόητη υπόθεση με το μαύρο βαν για την οποία τελικά δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη και επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους 26.000 ευρώ», (Πηγή: «Πολίτης», 20/3).

Υστερα το συμβόλαιο. Ο εκπρόσωπος του υπουργείου Άμυνας Χρ. Πιερί μίλησε στην Digital (4/11/21) «για μια πολύ σημαντική συνεργασία και το κράτος του Ισραήλ –ένα Government - to Government συμβόλαιο. Σύστημα καμερών και άλλων ηλεκτρονικών μέσων επιτήρησης σε πραγματικό χρόνο». Η Κύπρος χρειάζεται να βλέπει τον

κάρτη και να κάνει προσεκτικά βήματα. Δύο είναι οι κύριοι παίκτες στην περιοχή, και οι σχέσεις τους περνούν διάφορες φάσεις, κατά κύριο λόγο σχέσεις σε ένταση. Η σκέψη ότι η Κύπρος θα παίξει με το Ισραήλ κατά της Τουρκίας αποτελεί το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα από το επιδιωκόμενο. Το Cyprus Times στις 18/11/19 γράφει πως «πολίτες θορυβήθηκαν από τα μαχητικά αεροσκάφη που πετάνε πάνω από τον ουρανό της επαρχίας Πάφου. Πρόκειται για ισραηλινά μαχητικά τα οποία συμμετέχουν στην άσκηση Ονήσιλος-Γεδεών, που πραγματοποιείται από τις ένοπλες δυνάμεις Κύπρου και Ισραήλ».

Πετούν ισραηλινά πολεμικά στην Πάφο. Ο Ταλ Ντίλιαν, πρώην διοικητής της Μονάδας 81 των Ισραηλινών Δυνάμεων Άμυνας (IDF), δραστηριοποιήθηκε στην Κύπρο από το 2013 μέχρι το 2020. Αλλά «η μεγάλη πλειοψηφία από τις 2.672 άδειες αγοράς ακίνητης περιουσίας στα κατεχόμενα το 2022 δόθηκαν σε Ισραηλινούς για την αγορά γης, όπως γράφει η Χαλκίνη Σεσί. Δύο χιλιάδες εταιρείες στα Κατεχόμενα έχουν ισραηλινούς μετόχους και μέσω αυτών των εταιρειών Ισραηλινοί αγόρασαν γύρω στις 25.000 στρέμματα γης, κατά μεγάλο μέρος γεωργική γη, κυρίως στην Κερπασία, λέγεται επίσης ότι έχουν αγοράσει 2.000 στρέμματα και στη Λευκία», (Πηγή: Ρεπόρτερ 27/3/23).

Είναι μόνο στραβός ο γιαιλός ή στραβή αρμενίζουμε; Η Τουρκία μετά το 2017 άλλαξε πολιτική στο Κυπριακό και δεν ήταν μόνο εξαιτίας του γε-

κλήματος στο Κραν Μοντάνα, είναι και εξαιτίας της αξιοποίησης του, υπό την Κυπριακή Δημοκρατία, εδάφους ως μοχλού πίεσης του Ισραήλ εναντίον της. Γι' αυτό και ιδιαίτερα μετά την πολεμικές επιχειρήσεις του Ισραήλ στην Γάζα ο Τ. Ερντογάν ζήτησε από τον Ε. Τατάρ να ελέγξει τις αγοραπωλησίες που διεξάγουν Ισραηλινοί στα Κατεχόμενα. Επίσης, η Τουρκία αντιμετωπίζει πλέον τις σχέσεις Νετανιάχου-Χριστοδουλίδη στο πλαίσιο της νέας κατάστασης πραγμάτων που συντελείται στη Μέση Ανατολή με τον έλεγχο της Γάζας από τον ισραηλινό στρατό. Το όλα τα αβγά της Λευκωσίας στον Νετανιάχου ισούται με αδιαφορία για την επίλυση, το όλα τα αβγά στον Νετανιάχου ισούται με το «μα ποιο Κυπριακό, έσει κυπριακό σόρ;». Υστερα όλα «πρίμα» καθώς ο Νετανιάχου μια χαρά περνά και με το «Government - to Government συμβόλαιο» και μια χαρά με τις αγορές ακίνητης περιουσίας Ισραηλινών στα Κατεχόμενα.

Όλα τα πιο πάνω τρέχουν καθώς η απεσταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ Μαρία Άνχελ Ολγκίν ολοκλήρωσε τη δεύτερη επίσκεψή της στο νησί. Δήλωσε: «Άκουσα όλες τις απόψεις και τις προοπτικές για να κατανοήσω καλύτερα τις κύριες δυσκολίες και ευκαιρίες. Μερικές φορές φαίνεται ότι όλα τα μονοπάτια έχουν δοκιμαστεί και ότι η αλλαγή δεν είναι δυνατή». Τα μονοπάτια είναι γνωστά. Τα κόμματα της ακινησίας λένε τα ίδια, ελάχιστα εξελίσσονται, ο χρόνος και οι συνθήκες ελάχιστα βελτιώνουν τις

αναλύσεις τους. Άρα, εύκολα υποθέτουμε τι άκουσε από τα ε/κ κόμματα που λένε μόνο τι δεν θέλουν, ή τι άκουσε από τα τ/κ που λένε «πρώτα η ΤΔΒΚ». Δήλωσε, επίσης: «Ωστόσο, υπάρχουν πάντα φωνές που αποκαλύπτουν την ανθεκτικότητα των κοινωνιών που ονειρεύονται μια διαφορετική ζωή και που αποδεικνύουν ότι η ελπίδα είναι αναγκαία και υποχρέωση». Σαφές μήνυμα της απεσταλμένης ότι υπάρχουν δυνάμεις που κρατούν ανοικτή την πόρτα της ελπίδας –«αν ανθεκτικότητα, υποχρέωση στην ελπίδα». Το «ωστόσο», δείχνει ότι δεν αποτελούν το κυρίαρχο ρεύμα, αλλά η απεσταλμένη τονίζει τη βαρύτητα της παρουσίας τους στη δημόσια δράση. Δήλωσε ακόμη: «Η αποστολή μου είναι να προσδιορίσω εάν υπάρχει κοινό έδαφος για τη δέσμευση και των δύο πλευρών προς την εξεύρεση βιώσιμης λύσης. Στους μήνες που απομένουν, είμαι πρόθυμη και δεσμευμένη να συνεχίσω τις καλύτερες προσπάθειές μου για να εκπληρώσω το αίτημα του γ.γ. των Η.Ε.». Τα στοιχεία δείχνουν ότι είμαστε μακριά από τον στόχο ώστε να «προσδιορίσει κοινό έδαφος». Έχει τη σημασία η δήλωσή της ότι τον «Απρίλιο θα επισκεφθεί κάποιες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και ίσως να έχει επαφές και σε επίπεδο Ε.Ε.». Το ερώτημα είναι αν η απεσταλμένη θα πάει στις επισκέψεις αυτές με άδεια χέρια ή εάν στο τρίγωνο Λευκωσία-Τουρκία-Βρυξέλλες προκύψει από μηχανής θεός...

www.larkoslarkou.org.cy

Τι θέλουν από εμάς

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Το τι θέλει η ελληνοκυπριακή πλευρά από τους Τουρκοκύπριους, την Τουρκία, από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον διεθνή παράγοντα είναι γνωστό και το ακούμε συνεχώς. Θέλουμε, αντίστοιχα, αντιλήψη της δικής μας οπτικής, διαλλακτικότητα και διάθεση διαλόγου, ενισχυμένη αλληλεγγύη και ρόλο στο Κυπριακό, και στήριξη και πρωτοβουλίες για να μετακινηθεί ο ισχυρός γείτονας και πηγή των κινδύνων όλων στον κόσμο τούτο.

Σπανιότερα μιλάμε για το τι θέλουν οι προαναφερθέντες από εμάς. Και όταν το κάνουμε το παρουσιάζουμε ως πίεση, πρόκληση και εκβιασμό, ενίοτε και τα τρία. Κάποτε έχουμε δίκαιο γιατί δεν ζούμε σε κόσμο αγγέλων. Κάποτε έχουμε άδικο γιατί δεν ζούμε σε κόσμο αγέλων, και ως μη άγγελοι, όταν

έχουμε ευκαιρία να πιέσουμε, την εκμεταλλευόμαστε. Ίσως και σωστά όταν ξέρουμε τα όρια της πίεσης που μπορούμε να ασκήσουμε, τι θέλουμε να πάρουμε, και ποιο είναι το πλάνο «αποκλιμάκωσης». Οι άλλοι όμως δεν θέλουν μόνο να παίρνουν επειδή είμαστε θύματα ή αδύναμοι. Κάποτε θεωρούν και πως μπορούν να πάρουν γιατί έχουμε κάτι να προσφέρουμε, ως αυτόνομοι παίκτες με εργαλεία και «πόρους» στη διάθεσή μας.

Γι' αυτό τα Ηνωμένα Έθνη και η Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένουν βήματα προς την πλευρά των Τουρκοκυπρίων. Ξεκάθαρα. Και έχουν δει τα μέτρα προς τους Τουρκοκύπριους, αλλά τα βλέπουν ως ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ότι η σωστή κατεύθυνση. Από εκεί και πέρα δεν φαίνεται να γνωρίζουν ποιο πλάνο υπάρχει, αν υπάρχει, ως προς το τι είμαστε έτοι-

μοι να κάνουμε αναλόγως των βημάτων των άλλων πλευρών. Και αν θυμόμαστε ότι όπως το ξέρουμε κι εμείς έτσι το ξέρουν και οι άλλοι, ένα παράδειγμα δίνω, η προσθήκη προϊόντων στον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής είναι υποχρέωση, όχι χάρη στους Τουρκοκύπριους.

Ένα καίριο κομμάτι του προβλήματος βρίσκεται στο πώς ο πρόεδρος θέλει να επικοινωνεί τις πρωτοβουλίες, φουσκώνοντας τις αρχικά σε βαθμό που διατρέχει τον κίνδυνο να εκτεθεί αν αυτές δεν του βγουν.

Τα ξαναείπαμε για την πρωτοβουλία «Αμάλθεια» πως, παρά τους μηδενισμούς που ακούστηκαν, ήταν όντως μια ιδέα με προοπτική, που εκμεταλλεύτηκε αυτά που μπορεί να δώσει η Κύπρος (που εδράζονται όχι στη στρατιωτική της ισχύ, ούτε στο μέγεθος της οικο-

νομίας αλλά στη γεωγραφική της θέση) για να αποβεί χρήσιμη και να συνεισφέρει έστω εν μέρει σε ένα συλλογικό πρόβλημα της περιοχής.

Παρά τη σημερινή θριαμβολογία, οι συνθήκες θα μπορούσαν να μην είχαν συντείνει στο να ευοδωθεί η πρωτοβουλία. Αυτό δεν θα ήταν μομφή προς την κυβέρνηση, καθώς οι σχεδιασμοί δεν αποδίδουν πάντα. Αλλά επειδή οι σχεδιασμοί δεν αποδίδουν πάντα, οι προσπάθειες κάθε λίγο να δημιουργηθεί η εντύπωση πως το σχέδιο ξεκινούσε όπου να 'ναι (όπως την υπόθεση με το πλοίο από τη Μάλτα) δημιουργούσαν επικοινωνιακό κίνδυνο στο εσωτερικό. Έτσι και τα μέτρα για τους Τουρκοκύπριους, παρά το γεγονός ότι κάποια είχαν θετικά στοιχεία, ή πολλές φορές που μίλησε ο ΠτΔ γι' αυτά δημιουργούσαν προσδοκίες, και η επικοινωνιακή τους παρου-

σίαση, ως επικεφαλίδες χωρίς επιβάρυνση και χωρίς –όπως φάνηκε στην πράξη– ενδελεχή προενημέρωση των τ/κ ΜΜΕ, αναπόφευκτα απογοήτευσε.

Αλλά η συζήτηση του τι θέλουν οι άλλοι από εμάς δεν αφορά μόνο την επικοινωνία. Αφορά και την επιλογή τέτοιων μέτρων που να απαντούν σε αυτό που χρειάζονται και οι άλλοι (δικαίως ή κυνικώς), και με τον βασιλικό ποτίζουν και τη γλάστρα. Έτσι η «Αμάλθεια» συνεισφέρει στην αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών αναγκών, αλλά και στις πολιτικές ανάγκες κρατών της Ε.Ε., της υποψήφιας Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, και του υποψήφιου Μπάιντεν.

Με αυτή την προσέγγιση μπορούμε να δούμε και το θέμα των βημάτων που πρέπει να κάνουμε στο Κυπριακό. Για να γίνουν ευπρόσδεκτα πρέπει να είναι χρήσιμα

σε εμάς, στην άλλη πλευρά, αλλά και στους άλλους. Η δεδλωμένη διάθεση για παράδειγμα του ΠτΔ να συνδυάσει το Κυπριακό με τα ευρωτουρκικά, είναι σωστή στρατηγική στη βάση της, όμως πρέπει να εξισορροπήσει μεταξύ της προώθησης των εφικτών θέλω και της αποφυγής της εστίασης στα ανέφικτα για χάρην εσωτερικής κατανώσεως.

Η «Αμάλθεια» είναι ίσως μια καλή ευκαιρία για την κυβέρνηση, και τον ΠτΔ προσωπικά, να αρχίσει να αξιοποιεί –και να αναγνωρίζει και να προβάλλει όπως έκανε ευχαριστώντας το προσωπικό του ΥΠΕΞ– τη συνεισφορά και την εφαρμογή ιδεών από υφιστάμενους, χωρίς να μένει σε αυτά που ο ίδιος θέλει να πει δημόσια για να γίνει αρεστός.

ykakouris@gmail.com

Η παγίδα Ελληνισμού και Ορθοδοξίας

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Η μεγαλύτερη παγίδα στον χώρο του Ελληνισμού, αλλά και στον χώρο του Χριστιανισμού, είναι όλα αυτά τα περί συναλλαγίας, τα περί συνεργασίας και τα περί συμπίεσης, Ελληνισμού και Ορθοδοξίας, κράτους και Εκκλησίας. Ο ίδιος ο Χριστός ξεκαθάρισε ότι «τα του Θεού τα Θεά και τα του Καίσαρος τα Καίσαρι...». Τόσο απλά είναι τα πράγματα. Ωστόσο, πάντα υπάρχει ο πειρασμός της ανθρώπινης εξουσίας, από τους ανθρωποκίτους τους πομπηνούσας Εκκλησίας. Αλλά και ο πειρασμός των ανθρώπων της κοσμικής εξουσίας, οι οποίοι θέλουν την εξωθεν καλή μαρτυρία, από τον χώρο της Εκκλησίας. Πιο απλά, ποιμένες της Εκκλησίας αποζητούν κομμάτι της κοσμικής εξουσίας, με το άλλοθι της προσφοράς προς τους αναξιοπαθούντες και για να καλύψουν ενδεχομένως το κενό της αγίας βιοτής τους. Από την άλλη, ηγέτες του κόσμου τούτου, αναζητούν τη στήριξη της Εκκλησίας, όχι μόνο για να μαζέψουν ψήφους, αλλά κυρίως για να διευκολύνουν το έργο τους. Οι άνθρωποι με πίστη στον Θεό είναι άνθρωποι της προσφοράς, της αγάπης και με λιγότερα πάθη, και δεν είναι άνθρωποι πολεμικοί της εξουσίας, εκτός και αν απειλείται η πίστη τους. Η ιστορία είναι γεμάτη από θλιβερά παραδείγματα ανθρώπων με ράσα, οι οποίοι ανέλαβαν κοσμικές εξουσίες και τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά. Αντιστρόφως όταν πολιτικοί ηγέτες δεν ακολουθούν τους νόμους αλλά θρησκευτικές νόρμες, τα αποτελέσματα είναι εξίσου καταστροφικά.

Ιστορικά, οι σχέσεις κράτους και Εκκλησίας θεσμοθετήθηκαν με δύσκολο πολλές φορές τρόπο, κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Η Εκκλησία ανέλαβε την κοινωνική πρόνοια, τη φροντίδα των αναξιοπαθούντων και αποτέλεσε και τον συνδετικό κρίκο των υπηκόων της Αυτοκρατορίας. Από την άλλη, οι αυτοκράτορες συγκαλούσαν Οικουμενικές Συνόδους και επέβαλλαν τις αποφάσεις των Συνόδων, ενώ πρόσφεραν και πολλά προνόμια σε εκκλησιαστικά ιδρύματα. Ωστόσο πάντα υπήρχαν σχέσεις αγάπης και μίσους, ανάμεσα στους δύο θεσμούς, κυρίως όταν υπήρχαν διαφορές σε δογματικά θέματα, ή ακόμη και απλές διαφωνίες με τα πάθη των αυτοκρατόρων και της αυλής τους. Άγιοι πατριάρχες εξορίζονταν, αλλά και επίστρεφαν στον θρόνο με δόξες και τιμές, είτε εν ζωή, είτε μετά θάνατο, με καλύτερο παράδειγμα τον Άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο.

Ο εορτασμός της Εθνικής Παλιγγενεσίας, της έναρξης της επα-

νάστασης του 1821, στις 25 Μαρτίου, μαζί με την εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, έστω και αν ιστορικά η επανάσταση ξεκίνησε λίγες μέρες προηγουμένως, στοχεύει στη σύζευξη του Ελληνισμού μαζί με την Ορθοδοξία, στο ελληνικό κράτος. Την ίδια ώρα, ουσιαστικά λερματίζεται και ο «εθνικός πόθος» για ανασύσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και της επαναλειτούργιας της Αγίας Σοφίας, του Ναού της του Θεού Σοφίας, στην Κωνσταντινούπολη.

Σε αυτό το επίπεδο τέθηκε και το σύνθημα υπέρ «Πίστεως και Πατριδός», το οποίο αποτελεί διαχρονικά τη μεγαλύτερη δύναμη και την καλύτερη δικαιολογία, για τη θυσία των νέων στα πεδία των μαχών. Ανάλογα συνθήματα, με πολλές παραλλαγές, ιδεολογικά και φιλοσοφικά, ισχύουν σε όλους τους λαούς του κόσμου.

Η δύναμη του Ελληνισμού είναι δύναμη πολιτισμού, η οποία εκπνέει από τη φιλοσοφία και τη γλώσσα, τις τελειότερες ίσως ανθρώπινες επινοήσεις στον πλανήτη. Από την άλλη, η δύναμη της Ορθοδοξίας είναι η δύναμη του μυστηρίου του Θεού και της προσπάθειας για θέωση του ανθρώπου, είναι η δύναμη της βίωσης του παραδείσου –και σε αυτή και στην άλλη, την αληθινή, ζωή. Όσες φορές και όπου έγινε προσπάθεια για ανακάτωμα των δύο δυνάμεων, τα αποτελέσματα ήταν συνθήματα τραγικά, ενώ κατά κανόνα αυτά η πρόσμιξη γινόταν από ανθρώπους οι οποίοι ήταν και είναι ημιμαθείς. Οι άνθρωποι καταφεύγουν στην Εκκλησία για να μπορέσουν πρώτα και κύρια να αντιμετωπίσουν τα υπαρξιακά και τα άλλα προσωπικά τους προβλήματα. Οι ίδιοι άνθρωποι, υπερασπίζονται την εθνική καταγωγή τους, αφού «τύχη αγαθή» τους γέννησε σε αυτόν τον τόπο.

Η τελειότερη και πιο επαναστατική συσχέτιση –όχι σμιζιμο– Ελληνισμού και Ορθοδοξίας, έγινε από τους τρεις Ιεράρχες, οι οποίοι τόλμησαν να πάρουν την ελληνική φιλοσοφία και την ελληνική γλώσσα και τη χρησιμοποιήσαν για να μεταφέρουν τις αλήθειες του Χριστού στους ανθρώπους. Με άλλα λόγια, αυτό το οποίο βίωσαν με την εμπειρία επικοινωνίας με τον Θεό, το μετέφεραν στο χαρτί, ορίζοντας την έννοια του Θεού ως το άπειρο και απεριγράπτο. Κατά τα άλλα, Ελληνισμός και Ορθοδοξία ήταν και είναι δύο έννοιες εντελώς διαφορετικές, οι οποίες καταξιώνονται και αποκτούν το πραγματικό τους σωστικό νόημα μόνο όταν αντιμετωπίζονται μακριά από εθνικισμούς και προσωπικές φιλοδοξίες.

kaparispan@yahoo.gr

Τολμήστε επιτέλους Ευρωπαίοι ηγέτες

Του ΜΑΡΙΟΥ ΗΛΙΑΔΗ

Στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ) στο Βουκουρέστι, στις αρχές Μαρτίου, τα κόμματα της Ευρωπαϊκής Κεντροδεξιάς ασχολήθηκαν με διάφορα θέματα που σχετίζονται με την Ευρώπη και το μέλλον της, ιδιαίτερα την εποχή των αχαρτογράφητων μεταβλητών, όπως προσφυγές χαρακτηριστική η εποχή μας. Ανάμεσα στα θέματα με τα οποία ασχολήθηκε η σύνοδος ήταν και η θέση του ΕΛΚ σε σχέση με την ηγεσία των ευρωπαϊκών θεσμών που θα αναδειχθεί μετά τις ευρωεκλογές του προσεχούς Ιουνίου. Μετά από διήμερες διαβουλεύσεις, το ΕΛΚ κατέληξε να προτείνει για τη θέση του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια ακόμη πενταετή θητεία τη νυν πρόεδρο Ούρσουλα Φον ντερ Λάιεν.

Σε άρθρο που ακολούθησε τη σύνοδο με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Κεντροδεξιά ως πυλίδα για το μέλλον της Ε.Ε.», ο γενικός γραμματέας του ΕΛΚ Θανάσης Μπακόλας υποστηρίζει πως η κα Φον ντερ Λάιεν «επέδειξε ηγετικό πνεύμα και ηγήθηκε πολλών κρίσιμων αποφάσεων», πράγμα που κατά τη γνώμη του δικαιολογεί την πλήρη υποστήριξη της υποψηφιότητάς της για ακόμη μία θητεία.

Δεν επιθυμώ να υπεισέλθω στην αξιολόγηση της κυρίας Φον ντερ Λάιεν ως προέδρου της Επιτροπής μεταξύ 2019 έως 2024 και θα εστιάσω την προσοχή μου στο αν υπάρχουν στο ευρωπαϊκό πο-

λιτικό στερέωμα ηγετικά αναστήματα για τη θέση του προέδρου της Επιτροπής που θα έπρεπε να αξιολογηθούν με σοβαρότητα από το ΕΛΚ, έστω και αν δεν προέρχονται από τα κόμματα της Κεντροδεξιάς.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπη με πλειάδα προκλήσεων που απειλούν την ίδια την ύπαρξή της. Προκλήσεις που υπαγορεύουν την παρουσία επικεφαλής των ευρωπαϊκών θεσμών δοκιμασμένων, πραγματικών ηγετών. Προϋπόθεση για μια τέτοια εξέλιξη είναι η απελευθέρωση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων από τη «δουλεία», τον καταναγκασμό της επιλογής αξιωματούχων της Ένωσης με κριτήρια κομματικής ταυτότητας και προέλευσης.

Αναγκαία υπενθύμιση η ιστορική απόφαση δύο μεγάλων ηγετών της Γαλλίας και της Γερμανίας, του Σοσιαλιστή Φρανσουά Μιτεράν και του Χριστιανοδημοκράτη Χέλμουτ Κολ, οι οποίοι δρασκελίζοντας τα σύνορα των ιδεολογικών τους προσανατολισμών πρωτοστάτησαν στην επιλογή και εξέλεξαν δημοκρατικά τον Ζακ Ντελόρ ως πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1985-1995). Ο Ζακ Ντελόρ θεωρείται μέχρι σήμερα ο πιο επιτυχημένος πρόεδρος της Επιτροπής. Πιστώνεται με τα πιο σημαντικά επιτεύγματα της Ένωσης μέχρι σήμερα. Ανάμεσα σε αυτά η Ενιαία Αγορά, το ευρώ, η συνθήκη του Σένγκεν και τόσα άλλα. Μπορούν άραγε οι ση-

μερινοί ηγέτες της Ευρωπαϊκής Κεντροδεξιάς και των άλλων ομάδων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, να αντλήσουν διδάγματα από το παρελθόν; Κριτήριο λοιπόν στη διαδικασία επιλογής των αξιωματούχων της Ένωσης θα έπρεπε να είναι ένα και μοναδικό: Η αφοσίωση του όποιου υποψηφίου στο ευρωπαϊκό ιδεώδες και τις θεμελιώδεις δημοκρατικές του αξίες και η αποδεδειγμένη, πανθομολογούμενη δράση του για την υλοποίησή του. Με κριτήριο λοιπόν το πιο πάνω ένας Ευρωπαίος πολίτης με απaráμιλλες περγαμινές προκύπτει ως το αδιαφιλονίκητο φαβορί για τη θέση είναι ο Μάριο Ντράγκι (πρώην πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και πρώην πρωθυπουργός της Ιταλίας).

Για να ελεγχθεί το βάσιμο του ισχυρισμού μου ότι ο κ. Ντράγκι αποτελεί το αδιαμφισβήτητο φαβορί για τη θέση αρκούμαι εδώ να αναφέρω τη δράση του όταν στη δίνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης (2012-2013) που έπληξε ιδιαίτερα την Ευρώπη υπήρξε ο πρόεδρος της ΕΚΤ που μόνος ύψωσε το αναστήμα του απέναντι στην πρωτοφανή τότε οικονομική καταγίγδα, διασώζοντας το ευρώ με την ιστορική του τοποθέτηση ότι «θα ήταν έτοιμος να κάνει ότι απαιτείται για να σωθεί το ευρώ». Εκείνη του η παρέμβαση διέσωσε το ευρώ και πολύ πιθανόν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Στη συνέχεια ως πρωθυπουρ-

γός της Ιταλίας για δεκαετώ μήνες πέτυχε τη μετάλλαξη της χώρας του από μεγάλο ασθενή της Ευρώπης, όπως χαρακτηριζόταν η Ιταλία μέχρι τότε σε «Χώρα της Χρονιάς 2022» παγκοσμίας με βάση το έγκυρο περιοδικό Economist.

Πιστεύω βαθιά πως εθνικοί ηγέτες όλων των ιδεολογικών αποχρώσεων, ευρωπαϊκά κόμματα, παράγοντες της δημόσιας ζωής της Ευρώπης που γνοιάζονται για το μέλλον της ηπείρου μας και όσοι έχουν λόγο στην επιλογή των θεσμικών αξιωματούχων αυτών δεν θα επετύχαναν στην επίτευξη της αποστολής τους, αν διατηρούσαν ως κριτήρια των επιλογών τους την κομματική ταυτότητα, την ιδεολογική προέλευση, την εθνική καταγωγή ή άλλα παρόμοια κριτήρια των υποψηφίων.

Αν αντίθετα οι εθνικοί ηγέτες των 27 χωρών της Ένωσης και άλλοι ενδιαφερόμενοι υιοθετούσαν ως κυρίαρχο κριτήριο επιλογής την αξιοσύνη του ανθρώπου και το πολιτικό του ανάστημα όχι μόνο θα θωράκιζαν την Ευρώπη αλλά θα αποδείκνυαν και την προσπάθεια τους στο διαχρονικά αναλλοίωτο αξίωμα της Παγκόσμιας Ιστορίας και οδυσνηρίας για μας τους Ευρωπαίους εμπειρίας πως την ιστορία και τη μοίρα των λαών τη γράφουν οι ηγέτες, όχι οι αρχές.

Ο κ. Μάριος Ηλιάδης είναι πρώην υπουργός.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Πόσο σημαντικό είναι το Ευρωκοινοβούλιο;

Οδύοντες προς τις ευρωεκλογές, πολλοί είναι αυτοί που φοβούνται μια μεγάλη άνοδο των ακροδεξιών και ανθενωτικών κομμάτων. Οι Ευρωπαίοι ψηφοφόροι έχουν πάντα μια τάση να ενισχύουν τα αντιπολιτευτικά κόμματα στις εκλογές εις βάρος των κομμάτων της εξουσίας της εθνικής τους σκηνής.

Έτσι, η ψήφος για το Ευρωκοινοβούλιο μετατρέπεται σε μια μορφή διαμαρτυρίας για τα κακώς κείμενα σε εθνικό επίπεδο. Η συμπεριφορά αυτή θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί «δομική». Αν και παλαιότερα η ψήφος στις ευρωεκλογές εννοούσε τα μικρότερα κόμματα, αυτή τη φορά υπάρχει, σύμφωνα με πολλούς αναλυτές, ένας πραγματικός κίνδυνος να χαθεί η πλειοψηφία από τα παραδοσιακά ενωτικά κόμματα και να περάσει στα χέρια όσων εχθρεύονται τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Σε αυτό το δυσόμοιο σενάριο, άραγε πόσο πίσω θα πάει η Ευρώπη σε μια στιγμή της ιστορίας της που όλα την καλούν να κάνει ένα άλμα

προς τα εμπρός, να συγκροτηθεί πολιτικά και στρατιωτικά απέναντι σε δύο μεγάλους κινδύνους; Από τη μία, υπάρχει η έντονη και βίσιμη ανησυχία για εγκατάλειψη της από την παραδοσιακή της σύμμαχο στο ΝΑΤΟ, τις ΗΠΑ.

Με τις αμερικανικές εκλογές να πλησιάζουν και τον Ντόναλντ Τραμπ να είναι ξανά προ των πυλών της εξουσίας στον Λευκό Οίκο, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα εντός του 2024 να δούμε το ΝΑΤΟ να δυσλειπορχει. Έλλειψη κονδυλίων, λόγω μη στήριξης του από μια κυβέρνηση Τραμπ, αλλά και απροθυμία για συνέχιση του πολέμου στην Ουκρανία, θα δώσουν ένα σοβαρό πλεονέκτημα στον Πούτιν για να ολοκληρώσει το καταστροφικό του έργο. Θα του δώσουν μάλλον και την αίσθηση ότι πλέον η Ευρώπη είναι στο έλεός του, κάτι που θα αυξήσει τη ρωσική επιθετικότητα στην Υπερδνειστερία και πιθανόν αλλού.

Από την άλλη, αν, όπως πολλοί αναλυτές εκτιμούν, η δυναμική του Ρώσου δικτάτορα είναι παρόμοια με του Στάλιν, το βέβαιο είναι ότι η Ευρώπη θα πρέπει να επιδείξει

αξιοθαύμαστη τόλμη στην αναθεώρηση των θεσμών της όσον αφορά τις προσπάθειες πολέμου. Θα χρειαστεί να αναδομηθεί η ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία, οι ευρωπαϊκοί εθνικοί στρατοί να εφοδιάζονται αποκλειστικά από πολεμικές βιομηχανίες εντός της Ένωσης με σκοπό την ανάπτυξη μιας ενδοευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας, με στόχο το μεσοπρόθεσμο έως βραχυπρόθεσμο πέρας σε μια οικονομία πολέμου. Κάτι τέτοιο θα οδηγήσει στην ανάπτυξη ενός ισχυρού ευρωπαϊκού στρατού και ικανής αποτρεπτικής πυρηνικής ισχύος. Πόσο πιθανό είναι το σενάριο αυτό είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Αμερικανός ιστορικός και βιογράφος του Στάλιν, Stephen Kotkin, ο Στάλιν δεν γεννήθηκε Στάλιν. Μετατράπηκε σε άνθρωπο τέρας λόγω των συνθηκών που τον έφεραν στην εξουσία και των διαδικασιών και κρίσιμων αποφάσεων που κληθήκε να πάρει για να παραμείνει και να επεκτείνει την εξουσία του. Παρόμοιο μονοπάτι έχει ήδη πάρει και ο τωρινός Ρώσος δικτάτορας.

Πλέον μόνο η δύναμη μπορεί να τον σταματήσει. Αντίθετα, όπου οσμίζεται αδυναμία, αποχαλινώνεται να επεκταθεί η ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία, οι ευρωπαϊκοί εθνικοί στρατοί να εφοδιάζονται αποκλειστικά από πολεμικές βιομηχανίες εντός της Ένωσης με σκοπό την ανάπτυξη μιας ενδοευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας, με στόχο το μεσοπρόθεσμο έως βραχυπρόθεσμο πέρας σε μια οικονομία πολέμου. Κάτι τέτοιο θα οδηγήσει στην ανάπτυξη ενός ισχυρού ευρωπαϊκού στρατού και ικανής αποτρεπτικής πυρηνικής ισχύος. Πόσο πιθανό είναι το σενάριο αυτό είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Δύο χώρες, πέρα από τη Μολδαβία, βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο, η Πολωνία και η Φινλανδία. Η μόνημ εκθρόνιση, αν όχι το άσβεστο μίσος, των Ρώσων κατά των χωρών αυτών μόνο με το μίσος του Δαρείου κατά των Αθηναίων μπορεί να παρομοιαστεί.

Σε αυτή τη συγκεκριμένη γεωστρατηγική συγκυρία, το διακύβευμα των επόμενων εκλογών είναι ζωτικής σημασίας, όχι μόνο για την Ευρώπη και το μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλλά για το μέλλον των εθνών της Ευρώπης, της ειρήνης και της Δημοκρατίας. Αν και το Ευρωκοινοβούλιο δεν είναι το μοναδικό όργανο συλλογικής απόφασης που διαθέτει η Ε.Ε., η περίπτωση πλειοψηφίας των ανθενωτικών, αντιευρωπαϊκών και αντιφιλελευθέρων κομμάτων σε αυτό, θα επιβεβαιώσει αυτό που ο Μακιαβέλλι έλεγε για τον Πάπα:

δεν είναι αρκετά δυνατός για να ενώσει την Ιταλία, αλλά έχει αρκετή δύναμη και επιρροή για να μην αφήσει κανέναν άλλο να το κάνει. Επομένως, ακόμη και αν οι σημαντικότερες αποφάσεις λαμβάνονται σε επίπεδο αρχηγών κρατών, ο ρόλος του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής είναι απαραίτητος σε όλα τα στάδια της ευρωπαϊκής διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε επίπεδο συλλογικής νομοθεσίας. Επιπλέον, σε περίπτωση πλειοψηφίας των κομμάτων διαμαρτυρίας, ο κίνδυνος να επικρατήσει ως πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κάποιος με τις ιδέες και τη νοοτροπία του Ούγγρου προέδρου Όρμπαν δεν μπορεί να αποκλειστεί. Αυτό βέβαια δεν θα σημάνει την είσοδο σε μια ακροδεξιά ευρωπαϊκή κυβέρνηση ή μια νέα αποχή επικράτησης ενός ευρωπαϊκού εθνικισμού.

Δεν θα σημάνει πάλι ούτε τη διάλυση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, το οποίο έχει πλέον αρκετή ιστορία και παράδοση ώστε να αντέξει και αυτό ακόμη το χτύπημα. Θα κάνει ένα ακόμη χειρότερο κακό, θα καταστήσει την Ευ-

ρώπη ευάλωτη μπρος στον μεγαλύτερο κίνδυνο της μετασοβιετικής εποχής. Θα αφήσει τους ευρωπαϊκούς λαούς έρμαιο στα χέρια στυγνών δικτατόρων, προσκαλώντας τους στην ουσία, όπως άλλωστε έκανε ήδη ο πρώην Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ, να εισβάλουν στρατιωτικά στην Ευρώπη.

Ως εκ τούτου, η σύνθεση και η πολιτική φρόνηση των Ευρωπαίων ψηφοφόρων ποτέ άλλοτε δεν ήταν πιο χρήσιμες και πιο αναγκαίες απ' ό,τι την παρούσα στιγμή. Η ψήφος τους στις επόμενες εκλογές δεν αποφασίζει για μια μακρινή και ελιτιστική Ευρώπη των Βρυξελλών, αλλά για τα εθνικά δρώμενα και πεπρωμένα. Συνεπώς, τεράστια είναι η ευθύνη όσων απορρίπτουν τα σενάρια αυτά ως καταστροφολογίες ή θεωρίες συνωμοσίας. Ακόμη και δυσμενές, ένα τέτοιο σενάριο πρέπει να οδηγήσει τους Ευρωπαίους στην κάλπη με συναίσθηση της ιδιαίτερης ιστορικής συγκυρίας.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΣΤΟ ΝΑΔΙΡ ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

«Η ασυλία σας τελείωσε»

Την οργή της Μόσχας προκαλεί ο αποκλεισμός των Ρώσων διπλωματών από τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου. Η ιστορία ενός σχίσματος σε 5 πράξεις

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Οι ελληνορωσικές σχέσεις βρίσκονται στο χειρότερο δυνατό σημείο. Εκατέρωθεν δηλώσεις και ενέργειες είναι ενδεικτικές του κλίματος.

Η οδγία της ελληνικής πλευράς προς τις ανά τον κόσμο πρεσβείες μας να μην προσκαλέσουν Ρώσους και Λευκορώσους διπλωμάτες στις δεξιώσεις για την 25η Μαρτίου έδωσε τη δυνατότητα σε ορισμένους κύκλους να ξιφουλκίσουν, ενθουσιάζοντες τον ρόλο της Ρωσίας στην Επανάσταση του 1821. Αυτό που λησμόνησαν βέβαια να πουν είναι ότι μετά τη ναυμαχία του Ναυαρίνου και τις συνθήκες ανεξαρτησίας του ελληνικού κράτους, με λίγες εξαιρέσεις, η Ρωσία δεν στάθηκε με συνέπεια στο πλευρό της Ελλάδας.

Ακόμη και στο πολύ ευαίσθητο για εμάς ζήτημα του Κυπριακού έχει αποκαλυφθεί ότι η εισβολή της Τουρκίας το 1974 ήταν εις γνώσιν της Σοβιετικής Ένωσης, ενώ η φαινομενικά σθεναρή στάση της Μόσχας υπέρ των Ελληνοκυπρίων υπέκρυπτε διάθεση διεμβολισμού της δυτικής επιρροής, εξεύρεση φορολογικών και τραπεζικών παραδείσων, και βέβαια απροθυμία επίλυσης του κυπριακού προβλήματος. Οχι ότι η αντίστοιχη στάση των δυτικών μας εταίρων στο εν λόγω ζήτημα κρίνεται ικανοποιητική. Το αντίθετο. Απλώς για δεκαετίες η Ρωσία καλλιέργησε την προσδοκία ότι αποτελούσε την οιοδήποτε προστάτιδα δύναμη των Ελληνοκυπρίων.

Υπενθυμίζεται ότι τον Αύγουστο του 2023, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ δεν μπόρεσε να καταλήξει σε κοινή δήλωση καταδίκης των τουρκικών ενεργειών στην Πύλα λόγω της άρνησης της Ρωσίας να εγκρίνει το προσχέδιο που είχε ετοιμαστεί από τη Βρετανία. Είχαν προηγηθεί το 2022 αναφορές στην «Τουρκική Δημοκρατία Βόρειας Κύπρου» από τον Ρώσο υπουργό Εξωτερικών, Λαβρόφ. Επομένως, η θέση της Μόσχας έχει στην ουσία πάψει να είναι θέση αρχής και αποδεικνύεται ότι βασίζεται αποκλειστικά και μόνο σε ίδια συμφέροντα. Αυτό εξάλλου ενίσχυσε στο πετσί της η Αρμενία, η οποία προστρέχει στη Δύση αναζητώντας στήριξη, διαπιστώνοντας το άδειασμα που της επιφύλασσε μετά από σχεδόν 30 χρόνια συμμαχικής σχέσης η Ρωσία στον πόλεμο της πρώτης εναντίον του Αζερμπαϊτζάν. Ασφαλώς, αντιστοιχά πολλοί σύμμαχοι των Αμερικανών αισθάνονται μετέωροι, όπως οι Κούρδοι της Συρίας, και είναι αυτός ένας από τους λόγους που παρατηρούμε την υποχώρηση της αμερικανικής επιρροής.

2003-2008

Το ενεργειακό ειδύλλιο

Το χρονικό διάστημα 2003-2008 καλλιεργήθηκαν προσδοκίες για το στρατηγικό βάθος που θα μπορούσαν να λάβουν οι ελληνορωσικές σχέσεις. Αρχικά, η Αθήνα είχε αντιστρατεύσει την αμερικανική επέμβαση στον Ιράκ, όπως και η Μόσχα, και εν συνεχεία η ελληνική προεδρία είχε πιστωθεί τη συμφωνία των τεσσάρων κοινών χώρων Ε.Ε. - Ρωσίας στην Αγία Πετρούπολη. Αργότερα είχαν ξεκινήσει οι διαβουλεύσεις για τη συμμετοχή της Ελλάδας σε δύο ενεργειακά σχέδια, τον πετρελαιογωγό Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη και τον αγωγό φυσικού αερίου South Stream. Τελικά κανένα από αυτά δεν υλοποιήθηκε και η δεκαετία που ακολούθησε ήταν αυτή της συνειδητοποίησης αφενός των ορίων των ελληνορωσικών σχέσεων, αφετέρου των βλέψεων της Ρωσίας όχι μόνο στον μετασοβιετικό χώρο αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, συμπεριλαμβανομένων των Βαλκανίων, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής.

Διαδηλωτής επιδεικνύει αφίσα κατά του Πούτιν, σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας για τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, στην πλατεία Συντάγματος τον Φεβρουάριο του 2022. Τα τελευταία χρόνια η στάση της Μόσχας σε σειρά ζητημάτων ελληνικού ενδιαφέροντος έχει μεγαλώσει την «απόσταση» από την Αθήνα.

2010-2015

Κορώνα - γράμματα με τη δραχμή

Οι ελληνορωσικές σχέσεις δοκιμάζονται σοβαρά από το 2018 και μετά. Το 2010 είχε προηγηθεί το αίτημα της ελληνικής πλευράς για αγορά ομολόγων πριν προσφύγει στον μηχανισμό στήριξης Ε.Ε. - ΔΝΤ, το οποίο είχε απορριφθεί κατηγορηματικά από τον τότε πρωθυπουργό, Πούτιν. Μετά και τις παλινωδίες του 2015, όταν επιχειρήθηκε να χρησιμοποιηθεί η Μόσχα ως αντιστάθμισμα στην εν εξελίξει διαπραγματεύσει μας με τους πιστωτές και την καταγραφή στο βιβλίο του Γάλλου τότε προέδρου, Ολάντ, σύμφωνα με την οποία ο Πούτιν τον κάλεσε και του είπε ότι «η Ελλάδα μας ζητήσει να εκτυπώσουμε δραχμές στη Ρωσία γιατί δεν έχουν πια εκτυπωτική μηχανή για να το κάνουν», κατέστη σαφές πως η πραγματικότητα εκείνη τα χρόνια ρωσική ηγεσία έκρινε ως δεδομένο ότι η Ελλάδα δεν επρόκειτο να αλλάξει τον στρατηγικό προσανατολισμό της και σε καμία περίπτωση δεν ήθελε να ρισκάρει τη σχέση της ιδίως με τη Γερμανία αλλά και τη Γαλλία, κατηγορούμενη ότι υπονομεύει το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

2018

Τρικυμία στις Πρέσπες

Το 2018, εξαιτίας της Συμφωνίας των Πρεσπών, στην οποία η Ρωσία αντιτάχθηκε, υπήρξαν εκατέρωθεν απελάσεις και κήρυξη προσώπων ως personae non gratae. Μάλιστα η επιλογή από ελληνικής πλευράς, ακόμη και η δημοσιοποίηση, έγινε με εντολή του Μεγάρου Μαξίμου, λόγω της δημοσιοποίησης της συμφωνίας με τη Βόρεια Μακεδονία. Η διείσδυση της Μόσχας στον θρησκευτικό χώρο και στην τοπική αυτοδιοίκηση είχε θορυβήσει την κυβέρνηση, ενώ είχε εντοπιστεί και έντονη κατασκοπευτική δραστηριότητα.

Παρά την προσάρτηση της Κρι-

Η επιστολή του υπουργείου Εξωτερικών της 15ης Μαρτίου προς όλες τις διπλωματικές και προξενικές αρχές της Ελλάδας ανά τον κόσμο, με την οποία ζήτησε να μην προσκληθούν εκπρόσωποι των διπλωματικών και προξενικών αρχών Ρωσίας και Λευκορωσίας σε εκδηλώσεις για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου.

Τον Αύγουστο του 2023, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ δεν μπόρεσε να καταλήξει σε κοινή δήλωση καταδίκης των τουρκικών ενεργειών στην Πύλα λόγω της άρνησης της Ρωσίας να εγκρίνει το προσχέδιο που είχε ετοιμαστεί από τη Βρετανία.

μαίας τον Μάρτιο του 2014 και τις κυρώσεις που ακολούθησαν, οδηγώντας τις ελληνορωσικές σχέσεις σε ύφεση, μέχρι την εισβολή στην Ουκρανία, χωρίς να ήταν πάντα λειτουργικές, βρισκόνταν σε ένα ανεκτό επίπεδο. Υπήρχαν ανταλλαγές επισκέψεων σε υψηλό και μεσαίο επίπεδο, η συνεργασία στον τομέα της ενέργειας ήταν διαρκής και μάλιστα είχε επιτευχθεί αναδιαπραγμάτευση του συμβολαίου της ΔΕΠΑ με την Gazprom, με καλύτερους όρους για την πρώτη, στον πολιτιστικό τομέα υπήρχε κινητικότητα και το 2021, στη συμπλήρωση 200 χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης, αποφασιστικώς να κηρυχθεί κοινό έτος ιστορίας Ελλάδας - Ρωσίας, με διάφορες εκδηλώσεις να διοργανώνονται ανά τη χώρα. Στον κρίσιμο κλάδο της

ενέργειας η Gazprom επιχειρήσει να εμπλακεί στον διαγωνισμό για την πώληση της ΔΕΠΑ, αλλά κατόπιν παρέμβασης των Βρυξελλών αποσύρθηκε την τελευταία στιγμή, ενώ φέρεται να είχε λάβει διαβεβαιώσεις περί του αντιθέτου από την ελληνική πλευρά.

2021 μέχρι σήμερα

Συνεταιρισμός με Ερντογάν και Ουκρανία

Στο μεσοδιάστημα, η μεν Ελλάδα είχε ενισχύσει τους δεσμούς της με τις Ηνωμένες Πολιτείες, η δε Ρωσία είχε προσδώσει στρατηγικό χαρακτήρα στις σχέσεις της με την Τουρκία. Η πώληση του ιδιαίτερα αποτελεσματικού αντιπυραυλικού συστήματος S-400 στην Τουρκία ενόχλησε την Ελλάδα, εξίσου και η σύμπραξη για τη δημιουργία πυρηνικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην τουρκική επικράτεια, όπως άλλωστε και η προοπτική, αλλά εμφανής για τα έμπειρα μάτια διαφοροποίηση της Μόσχας (έστω και λεκτική) από πάγιες θέσεις της, με το βλέμμα στραμμένο στην Αγκυρα. Ακόμη και η επί της αρχής θετική δήλωση Λαβρόφ, κατά την επίσκεψή του στην Αθήνα το 2021, υπέρ του δικαιώματος της Ελλάδας να διευρύνει τα χωρικά της ύδατα στα 12 ναυτικά μίλια είχε θολώσει με την επισήμανσή του πως «άλλο πράγμα ήταν να χωρικά ύδατα που καθορίζει ένα κράτος έρχονται σε αντίθεση με τα συμφέροντα ενός γειτονικού κράτους. Εάν διαπισωθεί ότι αυτά τα συμφέροντα είναι νόμιμα σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, είναι απαραίτητο να αναζητηθούν λύσεις μέσω διαλόγου και ισορροπίας συμφερόντων». Είχε έτσι υιοθετήσει κατά κάποιον τρόπο τη θέση της Τουρκίας, ενθαρρύνοντας τα δύο μέρη να συνεννοηθούν για ένα μονομερές κατά τα άλλα δικαίωμα της Ελλάδας. Προς αποφυγήν παρεξηγήσεων, αυτή την άποψη εκφράζουν και οι δυτικοί μας εταίροι.

Τα ζητήματα που επιβάρυναν περαιτέρω το κλίμα, τοποθετώντας έκτοτε τις ελληνορωσικές σχέσεις σε ένα συνεχές αρνητικό σπράλ, ήταν οι διευκολύνσεις που παρέχονται στον αμερικανικό παράγοντα στην Αλεξανδρού-

πολη και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Η Μόσχα θεωρεί περίπου εχθρική ενέργεια τη μεταφορά στρατιωτικού υλικού, κατά αυτή πολεμικού υλικού, μέσω Αλεξανδρούπολης προς τη Ρουμανία και από εκεί προς την Ουκρανία. Προφανώς προβληματίζεται και από την υποδοχή υγροποιημένου φυσικού αερίου, κυρίως αλλά όχι μόνο από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ως μια επιπλέον, έστω και σε μικρές ποσότητες, εναλλακτική για τη διαφοροποίηση της ευρωπαϊκής και δη της βαλκανικής αγοράς από το ρωσικό φυσικό αέριο. Ωστόσο η χρήση της Αλεξανδρούπολης ως στρατιωτικής βάσης από τους Αμερικανούς, όπως και η εντονότερη παρά ποτέ αμερικανική στρατιωτική παρουσία στην ελληνική επικράτεια, έχει εμπεδώσει την πεποίθηση ότι η Ελλάδα αποτελεί άβουλο ενεργούμενο της Ουάσινγκτον.

Οι ομοιότητες με τον «Ατίλα»

Η Αθήνα, από την πλευρά της, διαπιστώνει αρκετές ομοιότητες στον αναθεωρητισμό της Ρωσίας απέναντι στην Ουκρανία συγκριτικά με τον αντίστοιχο της Τουρκίας έναντι της Ελλάδας, ακόμη και σε επίπεδο εκφοβιστικών πρακτικών και προπαγανδιστικών μεθόδων, με την επίκληση της δάθεν προστασίας ομόρριζων πληθυσμών. Ετσι έσπευσε από την αρχή να σταθεί ξεκάθαρα στο πλευρό του Κιέβου, δεδομένης της παραβίασης της εδαφικής του ακεραιότητας, κόντρα σε κάθε έννοια διεθνούς δικαίου. Ακόμη και η αποστρατιωτικοποίηση, την οποία επιδιώκει η Τουρκία, για να μείνουν ανοχύρωτα τα ελληνικά νησιά, αντιστοιχεί με τη ρωσική θέση για αφοπλισμό της Ουκρανίας, επειδή συνιστά απειλή για τη ρωσική ασφάλεια. Αυτή λοιπόν η... συγγένεια θέσεων ανάμεσα σε Μόσχα και Αγκυρα επέβαλε στην Αθήνα να στηρίξει αναφανδόν και χωρίς αστερίσκους το Κίεβο. Ο βομβαρδισμός ελληνικών χωριών στη Μαριούπολη τον Μάρτιο του 2022 που οδήγησε στον θάνατο Ελλήνων ομογενών, όπως και η συμπεριληψη της Ελλάδας στη λίστα μη φιλικών κρατών τον Ιούλιο του ίδιου έτους ήταν αποκλαυπτικές ενέργειες της νέας συνθήκης των ελληνορωσικών σχέσεων.

Η ελληνική πλευρά θεωρεί ότι η Ρωσία κινείται εκτός διεθνούς νομιμότητας και δημιουργεί αρνητικά προηγούμενα με την απόχιση Νότιας Οσετίας και Αμπχαζίας, την προσάρτηση της Κριμαίας και εν συνεχεία περίπου του 1/5 της ουκρανικής επικράτειας, κάτι που ενθαρρύνει τους αναθεωρητές ανά τον κόσμο, με τουλάχιστον έναν εξ αυτών να βρίσκεται στη γειτονία μας. Από την άλλη, η Μόσχα αναζητεί ρήγματα και ερείσματα στο δυτικό στρατόπεδο, αδυνατώντας όμως να βρει στην Ελλάδα ένα από αυτά, γιατί βρισκόμαστε πλέον στον σκληρό πυρήνα της Δύσης. Το μαρτυρούν άλλωστε ο μεγάλος αριθμός απελάσεων Ρώσων διπλωματών και η ταύτισή μας με τα κράτη της Βαλτικής και την Πολωνία, που όμως έχουν καταγεγραμμένες άλλες ιστορικές μνήμες από ό,τι εμείς. Καθοριστική για τις έτσι κι αλλιώς κλονισμένες διμερείς μας σχέσεις θα είναι τυχόν υπογραφή συμφωνίας ασφαλείας Αθήνας - Κιέβου, όπως αφήνει να διαρρεύσει ο Ζελένσκι. Υπογραμμίζεται ότι ανάλογες συμφωνίες έχουν μέχρι τώρα υπογραφεί με Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Γαλλία, Δανία, Καναδά και Ιταλία. Όπως, πάντως, μου επιστημάνθηκε από ρωσικής πλευράς, τελείωσε μια περίοδος σχετικής «ασυλίας» που απολάμβανε η Ελλάδα.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA) και καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Οι στόχοι πίσω από τα πρόσωπα

Ποιες εκλογικές ανάγκες αποτυπώνει η χημεία του ευρωψηφοδέλιου της Ν.Δ. – Ποιοι λείπουν

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΩΝΙΟΥ

Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα. Η λαϊκή ρήση έχει απόλυτη εφαρμογή σε αυτές τις ευρωεκλογές, καθώς το Μέγαρο Μαξίμου, σε μια «ύπουλη» πολιτική εποχή, είναι αναγκασμένο να προσαρμόσει το ευρωψηφοδέλτιο ανάλογα με τις ανάγκες που υποδεικνύει μάλλον η εσωτερική πολιτική συγκυρία παρά οι προδιαγραφές των Βρυξελλών. Τα 28 ονόματα που έγιναν γνωστά πριν από δύο 24ωρα αντανακλούν συγκεκριμένες στρατηγικές, αλλά δεν συνιστούν ολόκληρη την εικόνα, καθώς το 1/3 του ψηφοδέλιου παραμένει κενό. Ο στόχος του Μεγαρό Μαξίμου είναι να διαμορφώσει τελικά ένα ψηφοδέλτιο που θα ανταποκρίνεται στην πολιτική συγκυρία και θα κλείνει, όσο το δυνατόν, τις πληγές που έχουν ανοίξει για τη Ν.Δ., μετά σχεδόν πέντε χρόνια στη διακυβέρνηση.

Το κενό

Η χαλαρή ψήφος των ευρωεκλογών και η έλλειψη του συριζαϊκού «μπαμπούλα», που λειτούργησε συσπειρωτικά στις εθνικές εκλογές, φοβίζουν το Μαξίμου, καθώς «φουσκώνουν» τα δεξιά κόμματα. Το δεξιό αντίβαρο αναζητείται εδώ και καιρό, χωρίς όμως επιτυχία. Η συμπερίληψη του Γιώργου Μπλιούμη, επίτιμου αρχηγού ΓΕΑ, μπορεί να αποτελεί μια προσθήκη ενσώλου στις ευρωλίστες αλλά δεν είναι γνωστός στο ευρύ κοινό και δεν αποτελεί πρόσωπο-κλειδί, καθώς για την επιλογή του έχει παίξει ρόλο και η καταγωγή του από την πλημμυροπαθή Θεσσαλία. Συνεπώς, όπως λέει κυβερνητική πηγή, «η αναζήτηση συνεχίζεται».

Όλα στο σκέλος αυτό θα κριθούν από τη συμμετοχή ή όχι του Φρέντι Μπελέρη. Οι πιθανότητες συμμετοχής του εκλεγμένου – αλλά και φυλακισμένου – δημάρχου Χειμάρρας είναι μοιρασμένες, καθώς υπάρχουν επιχειρήματα και για τις δύο επιλογές, με όσους είναι κατά της υποψηφιότητας να λένε πως υπάρχει ο κίνδυνος η υποψηφιότητα να περιπλέξει τις ήδη κακές ελληνοαλβανικές σχέσεις και να έχει μεσοπρόθεσμα αρνητικό αντίκτυπο στις εξωτερικές μας σχέσεις. «Η απόφαση θα είναι του πρωθυπουργού», λένε οι ίδιες πηγές, αφήνοντας ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα. Εάν ο κ. Μπελέρης είναι υποψήφιος, τότε η «δεξιά υποψηφιότητα» κλείνει, καθώς θεωρείται πως ο Βορειοπειρώτης πολιτικός μπορεί να συσπειρώσει «πατριωτικές δυνάμεις» για να τον στείλουν στις Βρυξέλλες. Αν δεν είναι υποψήφιος, τότε η αναζήτηση θα συνεχιστεί.

Οι απόστρατοι

Ένα όνομα που έχει πέσει στο τραπέζι τελευταία είναι αυτό του επίτιμου αρχηγού ΓΕΣ με τις διακλυγμένες απόψεις και τις συμμετοχές στα συλλαλητήρια κατά των Πρεσπών Φράγκου Φραγκούλη. Ο στρατηγός συζητείται τουλάχιστον μία δεκαετία – από την εποχή Σαμαρά – ως πιθανός υποψήφιος, αλλά στο τέλος ποτέ δεν προχωρούσε. Και πάλι οι πιθανότητες δεν

είναι πολλές, καθώς έχει κατά καιρούς εκφραστεί με ακραία γλώσσα κατά συμμάχων και εταίρων. Από εκεί και πέρα είναι σχεδόν βέβαιο πως στο ευρωψηφοδέλτιο θα ενταχθεί ο συνδικαλιστής της ΕΛ.ΑΣ. Γιώργος Καλλιακιάνης, που θα επιχειρήσει να συσπειρώσει το κομμάτι της αστυνομίας αλλά και ευρύτερα τους πιο συντηρητικούς ψηφοφόρους, έχοντας ήδη αρχίσει να γράφει αρκετά χιλιόμετρα στα τηλεοπτικά πάνελ.

Ο Ευρωπαίος και ο Κύπριος

Στη λίστα των ονομάτων που ανακοινώθηκαν την Παρασκευή υπήρχαν έξι ομογενείς: ο σύμβουλος επιχειρήσεων Δημήτρης Κατσαούνης, από τον Καναδά, η δικηγόρος Βρυξελλών Μαρία-Ορσέλη Κουτσοπούλα, ο επίσης κάτοικος Βρυξελλών και δικηγόρος

Ελλείπει συριζαϊκού «μπαμπούλα», η Πειραιώς αναζητεί αντίβαρο στα κόμματα που «φουσκώνουν» στα δεξιά της. Τα υπέρ και τα κατά μιας υποψηφιότητας Φρέντι Μπελέρη έχουν μπει στο μικροσκόπιο του πρωθυπουργού.

Ορέστης Ομράν, ο γ.γ. της Νεολαίας του ΕΛΚ Βασίλειος Σακελλάρης από το Ηνωμένο Βασίλειο, ο επιχειρηματίας στην Αυστραλία Αρθούρ Τσουκαντάρης, ο οποίος είναι και

πρόεδρος της ΝΟΔΕ Αυστραλίας, και η Νιόβη Χριστοπούλου, ομογενής Νέας Υόρκης και δικηγόρος. Και πάλι όμως λείπουν δύο βασικά κομμάτια του παζλ: ένας απόδημος από χώρα της Ευρώπης – κατά προτίμηση από τη Γερμανία, που έχει μεγάλη ελληνική κοινότητα – και ένας από την Κύπρο.

Η επιλογή τους θεωρείται κομβική πολιτικά, καθώς μπορεί να επουλώσει απόψεις από το εσωτερικό. Χαρακτηριστικό είναι πως μέχρι την Παρασκευή είχαν εγγραφεί από την Ευρώπη 13.000 πολίτες, ένας αριθμός ικανοποιητικός, που το επόμενο δίμηνο θα πολλαπλασιαστεί, φτάνοντας τον πληθυσμό μιας μεγάλης πόλης.

Στη Βόρεια Ελλάδα

Η χαλαρή ψήφος αντιμετωπίζεται με ισχυρές τοπικές υπο-

ψηφιότητες. Σε αυτό έχουν καταλήξει στο Μαξίμου, εξ ου και θέλουν πρόσωπα που δεν είναι πανελλαδικά γνωστά, αλλά στον τόπο τους έχει ισχυρά ερείσματα. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως το βλέμμα στρέφεται στην τοπική αυτοδιοίκηση. Στην ανακοίνωση της Παρασκευής συμπεριλαμβανόταν ο πρώην δήμαρχος Σάμου Μιχάλης Αγγελόπουλος, που είναι μια τέτοια περίπτωση καθώς συμβολίζει μια «ακριτική» υποψηφιότητα από ένα νησί του Ανατολικού Αιγαίου.

Στο ευρωψηφοδέλτιο θα είναι και η αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλονίκης Βούλα Πατουλίδου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ένα ακόμη όνομα που συζητείται είναι του πρώην δημάρχου Κατερίνης Κώστας Κουκοδήμου, χωρίς όμως να έχει «κλειδώσει». Το βέβαιο είναι ότι το Μαξίμου αναζητάει «τουλάχιστον μια δυνατή υποψηφιότητα» με αναφορές στη Βόρεια Ελλάδα για να ενισχύσει κι άλλο το κόμμα σε μια περιοχή με δημοσκοπική πτώση για τη Ν.Δ. Υποψηφιότητα άλλωστε που έχει στόχευση τη Βόρεια Ελλάδα είναι και αυτή του Θανάση Εξαδάκτυλου, προέδρου του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

Η δυστοκία

Το πρόβλημα πάντως για τη Ν.Δ. είναι πως το διάστημα έως τις ευρωεκλογές είναι μικρό, καθώς απομένουν μόλις δύο μήνες και κάτι, με αποτέλεσμα ακόμη και στελέχη που θα το σκέφτονταν κάποιους μήνες πριν, τώρα να απορρίπτουν την πρόταση, αφού μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα θα πρέπει να κάνουν μια προεκλογική καμπάνια σε όλη τη χώρα. Κάτι καθόλου εύκολο. Στο πλαίσιο αυτό, πηγές του Μαξίμου έλεγαν στην «Κ» πως τα 14 ονόματα που απομένουν δεν πρόκειται να κρύβουν μεγάλες εκπλήξεις, αλλά θα πρόκειται για κινήσεις με έμφαση στο να δώσουν λύσεις «τοπικά», όπως στη Βόρεια Ελλάδα που προαναφέρθηκε.

Οι κορμνοί

Την πολιτική στόχευση Μπυστάκη δεν δείχνουν μόνο αυτοί που θα επιλέξει να βάλει στο ευρωψηφοδέλτιο, αλλά και αυτοί που θα αφήσει απέξω. Η απόσυρση της Άννας-Μισέλ Ασπμακοπούλου είχε βασικό στόχο να προστατευτεί την επιστολική ψήφο, την οποία η αντιπολίτευση ενέπλεξε στο θέμα της διαρροής e-mails.

Η σκέψη για συμμετοχή του Φαίλου Κρανιδιώτη, που τελικά δεν προχώρησε, δείχνει πως ο πρωθυπουργός δεν θέλει να μπει σε αντιπαράθεση με την Αριστερά, καθώς ο γνωστός δικηγόρος αρέσκειται στο ακραίο λεξιλόγιο, αλλά να παραμείνει σε μια θετική ατζέντα. Το κόψιμο, τέλος, του Θεωρή Ζαγοράκη έχει να κάνει με τη κριτική που θέτει το Μέγαρο Μαξίμου, τα οποία δεν πληροί ο πρώην διεθνής ποδοσφαιριστής, κάτι που δείχνει πως το κυνήγι του σταυρού δεν θα συνοδεύεται με χαμήλωμα των στάνταρ των κριτηρίων που έχει θέσει το Μαξίμου.

Το κομμάτι που λείπει

Την Παρασκευή, η Ν.Δ. ανακοίνωσε τα πρώτα 28 πρόσωπα του ευρωψηφοδέλιού της, με τα ονόματα να παραπέμπουν ευθέως στη στρατηγική που ακολουθεί το κυβερνητικό κόμμα με το βλέμμα στην εσωτερική πολιτική συγκυρία. Πλέον, απομένει να συμπληρωθεί και το υπόλοιπο 1/3 της λίστας, με την Πειραιώς να αναζητεί, εκτός από εκείνη την υποψηφιότητα που θα συσπειρώσει τις «πατριωτικές δυνάμεις», δύο ακόμη βασικά κομμάτια του παζλ: έναν απόδημο από χώρα της Ευρώπης – κατά προτίμηση από τη Γερμανία, που έχει μεγάλη ελληνική κοινότητα – και έναν από την Κύπρο.

Το «σκονάκι» του Γκρίνμπεργκ για τον Ιούνιο

Ο Αμερικανός Σταν Γκρίνμπεργκ δεν έχει μόνο μεγάλη εκλογική εμπειρία στις ΗΠΑ. Από τότε που έφθασε στην Ελλάδα ως σύμβουλος στρατηγικής του Κυριάκου Μητσοτάκη, «έχει πέσει μέσα», όπως λέει κυβερνητική πηγή, «σε όλες τις προβλέψεις του», κερδίζοντας ακόμη περισσότερο την εμπιστοσύνη του πρωθυπουργού. Ως εκ τούτου οι εκτιμήσεις του Αμερικανού «γκουρού», που έχει κολλήσει έντομα σε προεκλογικές εκστρατείες Αμερικανών προέδρων όπως ο Μπιλ Κλίντον, έχουν τη σημασία τους. Στο τελευταίο σημείωμά του προς τον πρωθυπουργό, σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, ο κ. Γκρίνμπεργκ αναλύει την πο-

λιτική κατάσταση και δίνει «κατευθύνσεις» για το πώς πρέπει να κινηθεί η Ν.Δ. κατά την προεκλογική περίοδο.

Ο κ. Γκρίνμπεργκ θεωρεί πως η Ν.Δ. τροφοδοτείται από την ψήφο υπέρ της Ε.Ε., κερδίζοντας τη μερίδα του λέοντος από τους ευρωπαϊστές. Συνεπώς, όσο πιο ισχυρό είναι το ευρωπαϊκό μήνυμα τόσο περισσότεροι ψηφοφόροι θα κινηθούν προς τη Ν.Δ.

Όσον αφορά τη συσπείρωση, ο Αμερικανός σύμβουλος εκτιμά πως η Ν.Δ. δεν θα έχει το πρόβλημα που βλέπουν μερικοί, συσπειρώνοντας τελικά τον κόσμο της, ωστόσο επισημαίνει πως το ίδιο θα κάνουν και οι «ακροδεξιοί λαϊκιστές», υπογραμμίζοντας μεν

τη δυναμική τους, χωρίς όμως να βλέπει πως θα δημιουργήσουν ανακατατάξεις στο πολιτικό σκηνικό. (Για όσους έχουν ισχυρή μνήμη, αυτό είχε πει πρόσφατα και ο πρωθυπουργός σε συνέντευξή του, εκφράζοντας την πεποίθησή πως τα ακροδεξιά κόμματα δεν θα αλλάξουν τις ισορροπίες.)

Από εκεί και πέρα έχει ενδιαφέρον τι θεωρεί ο κ. Γκρίνμπεργκ ως «αγκάθια» της κυβέρνησης. Ο ίδιος σημειώνει πως η κυβέρνηση πρέπει να αντιμετωπίσει το θέμα της ακρίβειας, να τονώσει το αίσθημα ασφάλειας και να διαχειριστεί την οδύνη για τα Τέμπη, ενώ ενδιαφέρον έχει η άποψή του για τον γάμο των ομόφυλων ζευγαριών, θέ-

μα για το οποίο πιστεύει πως «δεν το συζητάει πα κανείς».

Όσον αφορά το πού πρέπει να εστιάσει η κυβέρνηση για να κερδίσει εκ νέου τις εκλογές, ο Αμερικανός σύμβουλος πιστεύει πως ο κ. Μητσοτάκης πρέπει να επενδύσει στη θετική ατζέντα. Το αίσθημα πως έχει σημειωθεί πρόοδος σε πολλούς τομείς και η κυβέρνηση έχει μεταρρυθμιστική ατζέντα αποτελεί το μείζον για τον Αμερικανό, που δίνει ως κορυφαίο παράδειγμα τη μεταρρύθμιση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Την έμφαση στη θετική ατζέντα παρατηρούμε το τελευταίο διάστημα να επιδιώκουν τα κυβερνητικά στελέχη, όσο αυτό είναι εφικτό λόγω της έντασης που υπάρχει στη

συζήτηση για τα Τέμπη αλλά και για τη διαρροή των e-mails.

Τονίζοντας πως οι ψηφοφόροι γνωρίζουν ότι η κυβέρνηση έχει μια σταθερή δύναμη και μια αντιπολίτευση που αδυνατεί να την απειλήσει, ο κ. Γκρίνμπεργκ επισημαίνει τον κίνδυνο αλαζονείας, που αποτελεί βαρόμετρο για εκείνον. Η άποψή του, δε, είναι πως η κυβέρνηση πρέπει να θέσει ένα ισχυρό δίλημμα, καθώς τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν έχουν σημαντικές προτάσεις και απλώς αρέσκονται να κατηγορούν την κυβέρνηση. Σύμφωνα μάλιστα με τον ίδιο, την προσοχή της κυβέρνησης βοηθά και η αντιπολίτευση με τον τρόπο με τον οποίο πολιτεύεται.

Παραλλαγή χωρίς λούφα

Να αξιοποιήσουν το κενό της θητείας Κασσελάκη για να διαβάσουν σωστά τα γκάλοπ επιχειρούν στον ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Πολλές ιστορίες από τον στρατό δεν θα έχει να λέει ο Στέφανος Κασσελάκης εξαιτίας της βραχείας θητείας που πραγματοποιεί στη Θήβα. Η ζωή σε ένα στρατόπεδο ωστόσο, ακόμα και αν δεν έχει μεγάλη διάρκεια, αποτελεί την καλύτερη ευκαιρία για περισύλλογή και ενδοσκόπηση. Και ήταν μοιραίο μάλλον, δύο ήρωες του θηβαϊκού κύκλου να του δείξουν τον δρόμο. Ο θεός Διόνυσος της υπέρτατης έξαρσης, που πήγαινε από πόλη σε πόλη για να μαθαίνει στον κόσμο την παρασκευή του κρασιού και ο ημίθεος Ηρακλής με τους δώδεκα άθλους, που διάλεξε τον δύσβατο δρόμο της αρετής κερδίζοντας τελικά την αναγνώριση. Την κατάλληλη δοσολογία της δημοσιότητας και τον χαρακτήρα αυτής θα κληθεί να βρει ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ, όταν σε λίγες ημέρες βγάλει από πάνω του τα κακί. Η επικοινωνιακή «καταγίδα» των τελευταίων εβδομάδων είναι γεγονός ότι του έδωσε πολλούς «πόντους» και έπαιξε καταλυτικό ρόλο στο να επαναφέρει τον ΣΥΡΙΖΑ στη δεύτερη θέση δημοσκοπικά. Οπου γυρνούσε κανείς το κεφάλι του, έβλεπε νυχθημερόν τον Κασσελάκη. Ήταν η υπερέκθεση της προσωπικής του ζωής που κέρδισε τις εντυπώσεις; Οι αναφορές στον Τάιλερ και στη Φάρλι; Ή ήταν η πυγμή που έδειξε στο συνέδριο σε συνδυασμό με την παρουσίαση του οικονομικού προγράμματος και το σχέδιό του για την Ευρώπη. Το γεγονός πως κανείς στον ΣΥΡΙΖΑ δεν χάρηκε για την τελευταία του συνέντευξη με την αναφορά στον «Καλλιόπο», μαρτυρά πως ενόψει των ευρωεκλογών το πιο θεσμικό και πολιτικό του προφίλ είναι αυτό που θα προκριθεί.

Η Interview πρώτα, η GPO μετά, η Marc την Κυριακή που πέρασε, η Metron Analysis και η Opinion Poll την Πέμπτη έδειξαν τον ΣΥΡΙΖΑ να ανακτά τη δεύτερη θέση και τις πιθανότητες ο Στέφανος Κασσελάκης να βρεθεί «αναφερόμενος» το βράδυ της 9ης Ιουνίου να μειώνονται. Το καλοκαιρινό 17,8% είναι ο επόμενος στόχος, που είναι και ο πιο δύσκολος. Η κίνηση του Χρήστου Σπύρτζη –που μόνο φιλοκασσελακικός δεν είναι– να ζητήσει τη συγκρότηση της ειδικής επι-

τροπής για τα Τέμπη απογειώσε τη στήριξη που παρέχει ο ΣΥΡΙΖΑ όλες τις τελευταίες ημέρες στις οικογένειες των θυμάτων. Ήρθε παράλληλα να βάλει «σφραγίδα» σε μια περίοδο ενόπτης του κόμματος έπειτα από δύο διασπάσεις και ένα θυελλώδες συνέδριο.

Στην Κουμουνδούρου αυτή την περίοδο υπάρχουν μικρές «μπόρες» που είναι διαχειρίσιμες και ίσως σε κάποιες περιπτώσεις να πρόκειται για τις αρρυθμίες ενός κόμματος που ακόμα ψάχνει να πατήματά του. Τα «ραντάρ» της «Κ» έπιασαν τις δύο τελευταίες εβδομάδες την απορία βουλευτών για το γεγονός πως ο πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας, Σωκράτης Φάμελλος, με τη συνεπή στάση και στιβαρή παρουσία στις μάχες της Ολομέλειας, δεν έχει κληθεί να συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Εκτελεστικού Γραφείου. Η υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων σε

Τουλάχιστον πέντε τελευταίες δημοσκοπήσεις εμφανίζουν το κόμμα να περνάει ξανά στη δεύτερη θέση ενόψει ευρωεκλογών, ενώ συνεχίζεται η αναζήτηση φόρμουλας για την είσοδο του προέδρου στη Βουλή.

κάποια πρόσωπα έχει προκαλέσει συζητήσεις. Οι αναθέσεις σε βουλευτές επιπλέον νομών, όπου δεν υπάρχει εκπροσώπηση, χωρίς να υπάρξει πριν κάποια ενημέρωση, προκάλεσε μουρμούρα κατά τη συνεδρίαση της κοινοβουλευτικής ομάδας της Τρίτης. Δεν είναι εύκολο να είσαι στη θάλασσα και στο βουνό ταυτόχρονα... Την ίδια ημέρα, όπως είχε δημοσιοποιήσει η «Κ», το γεγονός πως εμφανίστηκαν στην Κ.Ο. μόνο 25 βουλευτές, οι οποίοι στην πορεία έμειναν 16, οδήγησε στην καταγραφή των απόντων σε τεφτέρι. Πρόκειται για οργανωτικά ζητήματα, για μικρές ιστορίες κοινοβουλευτικής και κομματικής καθημερινότητας, που δεν αποτελούν απειλή για εμφύλιες «συρράξεις», όμως απαιτούν προσοχή σε μια κρίσιμη στιγμή για το κόμμα. Ένα ακόμα παράδειγμα αποτελεί η αποκέρυξη της περιόδου 2015-2019 από την ηγεσία.

Ολγα Γεροβασιλά, Κώστας Ζαχαριάδης και Γιώργος Βασιλειάδης ξεκαθάρισαν με δημόσιες τοποθετήσεις τους πως η παρακαταθήκη του ΣΥΡΙΖΑ και του Αλέξη Τσίπρα αποτελεί την κληρονομιά του και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποκοιεί από το σήμερα. Εταιρεία επικοινωνίας που θα αναλάβει το κόμμα ενόψει ευρωεκλογών δεν έχει βρεθεί ακόμα και σίγουρα δεν είναι κάτι αμελητέο.

Μια αναμονή που δεν βοηθάει έχει προκαλέσει και η στάση του Θανάση Ηλιόπουλου. Όχι πως υπάρχει κάποιος στην Κουμουνδούρου που να επιθυμεί την απομάκρυνση του διακεκριμένου καθηγητή από τη θέση του. Το ακριβώς αντίθετο. Από τη στιγμή όμως που εξακολουθεί να ψιθυρίζεται πως εξαιτίας του ασυμβίβαστου που υπάρχει με το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ είναι δύσκολο να παραμείνει βουλευτής, όλοι περιμένουν πότε θα κάνει την επόμενη κίνηση. Καλά πληροφορημένες πηγές ανέφεραν στην «Κ» πως ο κ. Ηλιόπουλος σκεφτόταν να ανακοινώσει την παραίτησή του στο συνέδριο, σχεδόν ένα μήνα πριν. Η πιθανή έλευση της Πόπης Τσαπανίδου είναι ένα γεγονός που θα δημιουργήσει νέες ισορροπίες. Στην «εξίσωση» δεν μπορεί να μην μπει και η μη επίτευξη του στόχου ο Στέφανος Κασσελάκης να εισέλθει στη Βουλή. Παρά τα όσα ακούστηκαν η μη ένταξη στους «300» δεν προκάλεσε κάποια σκέψη για συμμετοχή του στο ευρωψηφοδέλτιο. Απλώς όλοι πλέον συνειδητοποιούν πως τρία χρόνια εκτός Ολομέλειας δεν είναι καθόλου λίγα, καθώς ο τίτλος του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης αποκτά υπόσταση μέσα στη Βουλή.

Και επειδή όλα στην Κουμουνδούρου κινούνται στον αστερισμό των ευρωεκλογών, μέσα στην εβδομάδα αναμένεται η ανακοίνωση της τελικής λίστας των προσώπων που θα πάρουν μέρος στις προκριματικές κάλπες. Την επίπονη δουλειά του «ξεσκαρταρισματος» και της κατηγοριοποίησης των βιογραφικών είχαν αναλάβει οι Μανώλης Καπνισάκης, Ρένα Δούρου, Νίκος Παππάς, Θεοδώρα Τζάκρη, Παναγιώτης Ρήγας και Γιάννης Μπουρνούσης.

Να τυπώσουν ένα γιγάντιο πορτρέτο του Λένιν είχε ζητήσει από τους στρατιώτες του –ντάλα κούντα– ο συνταγματάρχης Κοντέλλης (Σταύρος Ξενίδης) στο «Λούφα και Παραλλαγή». Ο στρατιώτης Κασσελάκης θα έχει σίγουρα λιγότερο ριψοκίνδυνο καθήκοντα. Θα έχει όμως και τον χρόνο να μελετήσει το δικό του πορτρέτο – την (αυτο)προβολή του στα media, για την απήχηση της οποίας διατυπώνονται αντικρουόμενες κρίσεις στον ΣΥΡΙΖΑ.

ΑΠΟΨΗ

Το πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ και το μοντέλο της Αριστεράς

Του **ΕΥΚΛΕΙΔΗ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΥ**

Η μακροοικονομική πολιτική στηρίζεται ρητά ή άρητα σε ένα κοινωνικό και παραγωγικό μοντέλο. Αν εξετάσει κανείς το κοινωνικό μοντέλο, μια επιλογή είναι η προτεραιοποίηση της ατομικής καταναλωτικής σε σχέση με τη συλλογική. Έτσι, όταν, για παράδειγμα, θεωρεί κανείς ότι το δημόσιο σύστημα υγείας δεν μπορεί ή δεν οφείλει να καλύπτει όλες τις ανάγκες, επιλέγονται πολιτικές που ενισχύουν το διαθέσιμο εισόδημα –μέσω της μείωσης των φόρων– με σκοπό οι πολίτες να μπορούν να πληρώσουν το ιδιωτικό σύστημα ή τα απογευματινά χειρουργεία. Στον αντίποδα, βρίσκονται αυτοί που πιστεύουν ότι το δημόσιο σύστημα υγείας είναι κοινωνικό αγαθό και χρειάζεται πόρους έτσι ώστε να προσφέρει επαρκείς υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο. Ως προς το παραγωγικό μοντέλο, μπορεί κανείς να πιστεύει ότι η οικονομία κινείται κυρίως από την ιδιωτική πρωτοβουλία. Έτσι οι επενδύσεις αυτών που «παράγουν πλούτο» πρέπει να διευκολυνθούν με κάθε τρόπο, συμπεριλαμβανομένων και των μειώσεων των φόρων και εισφορών. Από την άλλη βρίσκονται αυτοί που πιστεύουν ότι το αναπτυξιακό κράτος πρέπει να επενδύει σε έρευνα, υποδομές,

δημόσιες επιχειρήσεις κ.λπ., γιατί δεν παράγει πλούτο μόνο ο ιδιωτικός τομέας.

Τα τελευταία 40 χρόνια η μακροοικονομική πολιτική καθορίζεται δίνοντας προτεραιότητα στις ιδιωτικές δαπάνες και τις ιδιωτικές επενδύσεις, επιλογές που ακόμη και σήμερα στηρίζουν ακράδαντα η δεξιά και οι ορθόδοξοι οικονομολόγοι. Το ερώτημα που τίθεται πλέον είναι κατά πόσον οι πράσινοι, οι σοσιαλδημοκράτες και αριστεροί στηρίζουν τις εναλλακτικές επιλογές. Αυτό είναι το ερώτημα που μου δημιουργήθηκε διαβάζοντας την πρόταση που παρουσιάστηκε από τον κ. Κασσελάκη για το οικονομικό πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ. Και κυρίως αναφέρομαι στις μόνιμες φορολογικές και ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις, χωρίς να αναλύσω τα προσωρινά μέτρα αντιμετώπισης της ακρίβειας. Γιατί είναι δύσκολο να πιστέψουμε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ του 2024 δεν μετατοπίζεται κάπως στις παραπάνω, δεξιόστροφου χαρακτήρα επιλογές, ειδικά αν λάβουμε υπόψη ότι αφήνει να εννοηθεί ότι το πρόγραμμα θα είναι αυτοχρηματοδοτούμενο από την έκρηξη ανάπτυξης. Το παραπάνω αποτελεί επιχείρημα βγαλμένο από τα νεοφιλελεύθερα χειρίδια των τελευταίων δεκαε-

τιών και άρα δεν μπορεί να είναι ανταγωνιστικό στην πολιτική της Νέας Δημοκρατίας.

Επιπλέον, ένα πρόγραμμα αριστερών αναδιανεμητικών πολιτικών δεν μπορεί να ενσωματώνει ταυτόχρονα μειώσεις στα χαμηλά και μεσαία στρώματα –που είναι σημαντικές και απαραίτητες– με

Πρέπει να κοιτάξουμε ακριβώς την αλληλουχία της μακροοικονομικής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής και του παραγωγικού μοντέλου. Γιατί αυτά τα τρία ως σύνολο θα απαντήσουν στο ερώτημα τι είδους ανάπτυξη θέλουμε.

μειώσεις σε υψηλά εισοδήματα. Πόσο μάλλον, όταν στο πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ βλέπουμε μειώσεις της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης σε εισοδήματα ακόμη και πάνω από 200.000 ευρώ – γιατί μπορεί να έχουμε αύξηση των οριακών συντελεστών πάνω από 200.000 αλλά αυτά για πολλούς

δεν αρκεί να αντισταθμίσει τα οφέλη από τους μειωμένους συντελεστές για τις πρώτες 100.000 ευρώ ατομικού εισοδήματος.

Οποιοδήποτε μακροοικονομική πολιτική επιλεγεί, για να είναι βιώσιμη, χρειάζεται πόρους προκειμένου να χρηματοδοτηθεί είτε η αύξηση δαπανών (π.χ. για το κοινωνικό κράτος) είτε η μείωση εσόδων (π.χ. μέσω της μείωσης φόρων) είτε ένα μείγμα των δύο. Μια πρόταση πολιτικής δεν αρκεί να είναι φρεσνή, πρέπει να είναι και πιστευτή, κάτι που φάνηκε ξεκάθαρα στις εκλογές του 2023 όπου τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και ο ΣΥΡΙΖΑ είχαν προγράμματα πιο γενναιόδωρα από τη Ν.Δ. αλλά δεν αποκόμισαν εκλογικά οφέλη. Το ίδιο πρόβλημα έχει και η τωρινή πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ.

Στο κοινωνικό μοντέλο προτείνει μια ευρεία γκάμα από φοροαπαλλαγές, λίγο πολύ σε όλους. Έχει μειώσεις στη φορολογία εισοδήματος, στον ΦΠΑ, στη φορολογία των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα ο ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζει την ενίσχυση των κρατικών κοινωνικών δαπανών, κάτι που απαιτεί πόρους – τους οποίους η μείωση της φορολογίας για όλους θα περιορίσει. Είναι δύσκολο να δούμε πως θα γίνει αυτό όταν 99,8% των φυσι-

κών προσώπων θα έχουν μείωση των φόρων.

Αντίθετα, η Νέα Δημοκρατία και γενικά οι δεξιές κυβερνήσεις, αποστερώντας πόρους με τη μείωση της φορολογίας, στηρίζουν τον οικονομικό τους σχεδιασμό στη μείωση του κράτους και τη συγκράτηση ή τον περιορισμό των κοινωνικών δαπανών. Με τον τρόπο αυτό, γίνονται περισσότερο πιστευτές από τον ΣΥΡΙΖΑ που φαίνεται να αυξάνει δαπάνες και να μειώνει έσοδα στηριζόμενος στη λογική των trickle down economics. Πέρα από αυτό, υπάρχει και ένα δομικό πρόβλημα στο παραγωγικό μοντέλο στο οποίο ο ΣΥΡΙΖΑ στοχεύει. Η πρότασή του δεν οδηγεί σε αλλαγή παραγωγικού μοντέλου αλλά σε αναπαραγωγή του ίδιου. Γιατί μειώνοντας τη φορολογία σε όλους με την ελπίδα ότι θα αυξηθεί το διαθέσιμο εισόδημα, η κατανάλωση και οι επενδύσεις, τροφοδοτεί το ίδιο παραγωγικό μοντέλο. Ο κίνδυνος είναι ότι η ζήτηση θα καλυφθεί όχι από επενδύσεις αλλά με αύξηση των εξαγωγών και του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών.

Στον αντίποδα, το μοντέλο ανάπτυξης που στηρίζεται σε αύξηση των μισθών (και όχι αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος μέ-

σω της μείωσης της φορολογίας), αποτρέπει τις επιχειρήσεις από το να προσπαθούν να γίνουν ανταγωνιστικές στηριζόμενες στην φτηνή εργασία και τις αναγκάζει να αναπτύξουν νέες αγορές, προϊόντα και τεχνολογία προκειμένου να αυξήσουν τα κέρδη τους. Υπάρχει δηλαδή άμεση σχέση της μακροοικονομικής πολιτικής με την ανάπτυξη – κάτι που οδηγεί σε αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου, που στην περίπτωση της χώρας μας είναι και το ζητούμενο.

Ολα τα παραπάνω συνθέτουν το πλαίσιο στο οποίο θα πρέπει να γίνεται οποιαδήποτε συζήτηση του προοδευτικού αριστερού χώρου για τη μακροοικονομική πολιτική: πρέπει να κοιτάξουμε ακριβώς την αλληλουχία της μακροοικονομικής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής και του παραγωγικού μοντέλου. Γιατί αυτά τα τρία ως σύνολο θα απαντήσουν στο ερώτημα τι είδους ανάπτυξη θέλουμε αλλά και πως θα αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα της εποχής των πολυκρίσεων. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η συζήτηση για τη φορολογία κάθε άλλο από εύκολο θα είναι.

Ο κ. Ευκλείδης Τσακαλώτος είναι βουλευτής της Νέας Αριστεράς, πρώην υπουργός Οικονομικών.

ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΤΡΑΜΠ

3

εκατ. δολάρια συγκέντρωσε τον Ιανουάριο ο Τραμπ από μικρές δωρεές μέχρι 200 δολαρίων

378

εκατ. δολάρια ήταν η συγκομιδή του από μικρές συνδρομές στην προηγούμενη προεκλογική εκστρατεία το 2020

500

εκατ. δολάρια είναι τα χρήματα που έχουν επιδικαστεί εις βάρος του τέως προέδρου με βάση τις δικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί

ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΜΠΑΪΝΤΕΝ

10

εκατ. δολάρια συγκέντρωσε ο Μπάιντεν μέσα σε ένα μόλις 24ωρο μετά την Ομιλία του για την Κατάσταση της Ένωσης στις αρχές του μηνός

53

εκατ. δολάρια συγκέντρωσε το επελείο του Μπάιντεν μόνο τον Φεβρουάριο (τον Μάρτιο το συνολικό διαθέσιμο ποσό ήταν 155 εκατ. δολάρια)

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Μακριά τα βρωμόκερά σας από τον Πύργο Τραμπ!». Με αυτό το μήνυμα ζητάει ο τέως πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, από ένα εκατομμύριο «πατριώτες» υποστηρικτές του να συνδράμουν στην προεκλογική του καμπάνια και να τον βοηθήσουν να συγκεντρώσει το μισό δισ. δολάρια που έχει επιδικαστεί η αμερικανική Δικαιοσύνη ως εγγύηση για να ασκήσει έφεση στην υπόθεση της τεχνικής διόγκωσης της περιουσίας του. Αν δεν καταφέρει να συγκεντρώσει έως αύριο το συγκεκριμένο ποσό, οι αμερικανικές αρχές θα μπορούσαν να προχωρήσουν σε κατάσχεση των περιουσιακών του στοιχείων ή «πάγωμα» των τραπεζικών λογαριασμών του. Το πιο διάσημο ακίνητο που κινδυνεύει με κατάσχεση είναι ο ομώνυμος ουρανοξύστης, στον αριθμό 725 της Πέμπτης Λεωφόρου με τη χρυσή πρόσοψη, στον οποίο κατέχουν διαμερίσματα αρκετοί Έλληνες, ανάμεσά τους και ο Δάκης Ιωάννου, Ελληνοκύπριος επιχειρηματίας και γνωστός συλλέκτης έργων τέχνης.

«Η τρελή ακραία Δημοκρατική εισαγγελέας Λετίτια Τζέιμς θέλει να ΚΑΤΑΣΧΕΙ τα περιουσιακά μου στοιχεία στη Νέα Υόρκη. ΑΥΤΟ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΟΝ ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΟ ΠΥΡΓΟ ΤΡΑΜΠ!», συνεχίζει το μήνυμα γεμάτο

Μια λύση θα ήταν να κηρύξει πτώχευση, αλλά σύμφωνα με δημοσίευμα της Washington Post δεν θέλει να το πράξει, γιατί αυτό θα έπληττε την εικόνα του ως επιτυχημένου επιχειρηματία.

απειλητικά κεφαλαία γράμματα και αναφορές στο γνωστό «ΚΥ-ΝΗΓΙ ΜΑΓΙΣΣΩΝ».

Ο τέως πρόεδρος των ΗΠΑ μοιάζει να έχει καταστήσει συγκοινωνούντα δοχεία τα χρήματα της προεκλογικής εκστρατείας του και τις δικαστικές του δαπάνες. Η ομοσπονδιακή νομοθεσία απαγορεύει τη χρήση προεκλογικών δωρεών για προσωπικούς λόγους, αλλά ο Τραμπ ισχυρίζεται ότι η υπεράσπισή του έχει σχέση με την καμπάνια του. Τα στοιχεία της ομοσπονδιακής εκλογικής επιτροπής τον περασμένο μήνα δείχνουν ότι το επτελείο του έχει δαπανήσει δεκάδες εκατ. δολάρια σε δικηγορικά έξοδα στο τελευταίο μισό του 2023. Για παράδειγμα, μία από τις επιτροπές χρηματοδότησης του ξόδεψε τον περασμένο μήνα 5,4 εκατ. δολάρια για να καλύψει τις δαπάνες του στα δικαστήρια, ενώ τα χρήματα που συγκέντρωσε από δωρεές ήταν μόλις 4 εκατ. Μια λύση θα ήταν να κηρύξει πτώχευση, αλλά σύμφωνα με δημοσίευμα της Washington Post δεν θέλει να το πράξει, γιατί αυτό θα έπληττε την εικόνα του ως επιτυχημένου επιχειρηματία.

Οικογενειακές μπιζνες

Την ίδια στιγμή, το συγγενικό του περιβάλλον συνεχίζει να συνάπτει αμφιλεγόμενες εμπορικές συμφωνίες, αδιαφορώντας για τις αιτιάσεις περί συγκρούσεων συμφερόντων. Όπως αποκάλυψαν οι New York Times, ο γαμπρός του, Τζάρεντ Κούσνερ, ο οποίος είχε σοβαρό ρόλο πολιτικού συμβούλου του Τραμπ όσο ήταν πρόεδρος, προωθεί τρία μεγάλα επενδυτικά σχέδια στην Αλβανία και στη Σερβία συνολικού ύψους ενός δισ. δολαρίων με στόχο την αναδιαμόρφωση του τουριστικού τοπίου και της αγοράς ακινήτων στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Στο Βελιγράδι, ο παλαι ποτέ «πρώτος

γαμπρός» θέλει να αναβιώσει ένα τετράγωνο στο κέντρο που καταστράφηκε από τους νατοϊκούς βομβαρδισμούς του 1999. Η ιδέα είχε πέσει πρώτα από τον Τραμπ το 2013, «πάγωσε» όταν κέρδισε τις εκλογές και υλοποιείται σήμερα, λίγους μήνες πριν από τις κρίσιμες προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου. Στις αλβανικές φιλοδοξίες του συγκαταλέγεται η μετατροπή της νήσου Σαζάν, άλλοτε στρατιωτικού οχυρού, σε υπερπολυτελές θέρετρο υπό την αιγίδα της αλυσίδας ξενοδοχείων Aman. Εξόχως προβληματική είναι, εξάλλου, η ανάμειξη στο πρότζεκτ του πρώην πρόεδρου στη Γερμανία Ρίτσαρντ Γκρενέλ, ο οποίος διορίστηκε στη συνέχεια από τον τότε πρόεδρο Τραμπ ειδικός απεσταλμένος στα Βαλκάνια, αναπτύσσοντας στενές σχέσεις με τοπικούς παράγοντες, τις οποίες εκμεταλλεύεται σήμερα για επιχειρηματικούς σκοπούς.

Κι ενώ ο Τραμπ εμφανίζεται να προηγείται του Τζο Μπάιντεν

Η εκλογική ρουλέτα ενός υπόδικου κροίσου

Ο Ντόναλντ Τραμπ δυσκολεύεται να συγκεντρώσει δωρεές για την εκστρατεία του, την ώρα που καλείται να σηκώσει δικαστικό βάρος μισού δισ. δολαρίων

Ο Ντόναλντ Τραμπ σε εκδήλωση της εκστρατείας του στο Νιου Χαμσάιρ τον περασμένο Ιανουάριο. Πίσω του διακρίνεται η νύφη του, Λάρα Τραμπ, σύζυγος του Ερικ Τραμπ, αναπληρώτρια επικεφαλής -πλέον- της ρεπουμπλικανικής επιτροπής. Η ίδια εσχάτως στέλνει προσωπικά μηνύματα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε ψηφοφόρους του κόμματος, τους οποίους δήθεν «βραβεύει» ψηφιακά για την αφοσίωσή τους, με την ελπίδα ότι εκείνοι θα συνδράμουν οικονομικά στην καμπάνια Τραμπ.

250.000

δολάρια είναι το «εισιτήριο» για τη συμμετοχή στην «επιτροπή φιλοξενίας» σε εκδήλωση μεγαλοδωρητών στις 6 Απριλίου, στο Παλμ Μπιτς της Φλόριδα. 814.000 δολάρια καλείται να καταβάλει ο «πρόεδρος» της επιτροπής, ποσό που του εξασφαλίζει θέση στο τραπέζι του Τραμπ.

στις περισσότερες δημοσκοπήσεις με δύο ποσοστιαίες μονάδες, ο σημερινός πρόεδρος έχει σημαντικό πλεονέκτημα σε επίπεδο χρηματοδότησης, έχοντας συγκεντρώσει 40 εκατ. δολάρια παραπάνω από τον Ρεπουμπλικανό αντίπαλό του. Το επιτελείο του Τραμπ έχει θορυβηθεί και προσπαθεί να προσελκύσει τους μεγάλους χρηματοδότες του κόμματος διοργανώνοντας ιδιωτικά δείπνα στο Μαρ-α-Λάγκο στη Φλόριδα και προσφέροντας, έναντι αδράς δωρεάς, ως αντάλλαγμα μια θέση στο τραπέζι του τέως προέδρου. Το γεγονός ότι οι επιτροπές που συγκεντρώνουν τις δωρεές απασχολούν υπαλλήλους και αγοράζουν διαφημιστικό χρόνο και καταχωρίζουν τις δωρεές έχει προκαλέσει χάος στο επιτελείο Τραμπ, που προχώρησε πρόσφατα σε απόλυση του ενός τρίτου των εργαζομένων, προκειμένου να εξοικονομηθούν δαπάνες και να εγκατασταθούν ημέτεροι στον

κομματικό μηχανισμό. «Λουτρό αίματος», αποκάλεσαν οι δημοσιογράφοι τις προγραφές. Η επίσημη εκδοχή είναι η εξάλειψη της γραφειοκρατίας στο εσωτερικό του κόμματος, αλλά η σπουδή είναι συμβατή με την προσωπικότητα του Τραμπ, ο οποίος μόλις κέρδισε το κρίσιμα θέλησε αμέσως να διορίσει τους δικούς του ανθρώπους σε θέσεις-κλειδιά.

Λάρα, δεύρο έξω

Στο πλαίσιο του σαρωτικού περάσματος Τραμπ από το κόμμα, αντικαταστάθηκε η επικεφαλής της ρεπουμπλικανικής επιτροπής, Ρόνα ΜακΝτάνιελ, πρώην στενή σύμμαχός του, από την οποία όμως είχε πρόσφατα παράπονα. Στη θέση της τοποθετήθηκε ο εκλεκτός του Μάικλ Ουάτλεϊ και ως αναπληρώτρια του η νύφη του, Λάρα Τραμπ, σύζυγος του Ερικ Τραμπ. «Σε επιλέξαμε ως ζωντανό θρύλο των Ρεπουμπλικανών σε αναγνώριση της απεριόστης αφοσίωσής σου στις συντηρητικές αξίες. Αυτό το βραβείο μπορεί να απονεμηθεί μόνο στους σημαντικότερους πατριώτες του κόμματος κι εμείς διαλέξαμε ΕΣΣΕΝΑ», είναι το προσωπικό μήνυμα της Λάρα Τραμπ που καταφτάνει τις τελευταίες ημέρες στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο των ψηφοφόρων των Ρεπουμπλικανών με εικονογράφηση ένα γυαλιστερό μετάλλιο.

Η είσοδος της πλατφόρμας του, Truth Social, στο χρηματιστήριο αναμένεται να του αποφέρει με βάση εκτιμήσεις της Wall Street Journal 3,5 δισ. δολάρια. Ένα λαχείο ακριβώς τη στιγμή που το είχε ανάγκη.

Φυσικά, με ένα κλικ το μείλι παραπέμπει σε έτερο λινκ: πρόκειται για ξεδιάντροπη προσπάθεια εξεύρεσης δωρεών και ο ευφάνταστος τρόπος έχει προκαλέσει ειρωνικά σχόλια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. «Το βάζω στο βιογραφικό μου», έγραψε ένας χρήστης και άλλοι του έδιναν συχαρητήρια για το «επιτεύγμα».

Ο Μπάιντεν, στο μεταξύ, αναμένεται να συγκεντρώσει φέτος έως και 1 δισ. δολάρια από ανεξάρτητες προοδευτικές πηγές που επιθυμούν την επανεκλογή του. Ανάμεσά τους βρίσκεται και η ομάδα ψηφοφόρων υπέρ της προστασίας της φύσης, μια περιβαλλοντική οργάνωση που σχεδιάζει να προσφέρει στην καμπάνια του 120 εκατ. δολάρια. Συνολικά τα χρήματα που πιστεύεται ότι θα συγκεντρώσει και θα δαπανήσει ο Μπάιντεν εκτός από ανεξάρτητους χρηματοδότες είναι 2 δισ. δολάρια. Ο Μπάιντεν προσπαθεί να κινητοποιήσει και όσους χρηματοδότησαν την καμπάνια της πτηνθείσας εσωκομματικής αντιπάλου του Τραμπ, Νίκι Χέιλι. Αν το πετύχει θα πρόκειται για χρηματοδοτικό πραξικόπημα εις βάρος του Τραμπ, για το οποίο όμως ευθύνεται και ο ίδιος ο τέως πρόεδρος. «Οποιοσδήποτε δώσει χρήματα στη Χέιλι από αυτήν τη χρονική στιγμή και μετά θα αποκλειστεί οριστικά από το στρατόπεδό μας. Δεν τους θέλουμε και δεν τους δεχόμαστε», είχε γράψει στα τέλη Ιανουαρίου στην πλατφόρμα του, Truth Social. Η οποία παρεμπιπτόντως αναμένεται να εισαχθεί στο χρηματιστήριο, αποφέροντας με βάση τις εκτιμήσεις της Wall Street Journal στον μεγαλομέτοχό της, Ντόναλντ Τραμπ, 3,5 δισ. δολάρια. Ένα λαχείο ακριβώς τη στιγμή που το είχε περισσότερο ανάγκη.

Η ζωή της σε πέντε σταθμούς

Από τη γνωριμία στο St Andrews μέχρι το σοκαριστικό «διάγγελμα» της Παρασκευής

Η οικογένειά της

Γεννιέται στις 9 Ιανουαρίου, η μεγαλύτερη κόρη του Μάικλ και της Κάρολ, οι οποίοι έχουν επιχείρηση που πουλάει παιχνίδια στο Μπέρκασιρ, μια κομητεία στη νοτιοανατολική Αγγλία. Ως μαθήτρια, φοιτά στο κολέγιο Μάρλμπορο, όπου, μεταξύ άλλων, ηγείται της ομάδας χόκεϊ. Είχε σκοπό να σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, αλλά τελικά αποφασίζει να πάει στη Χιλή για μερικούς μήνες μετά την αποφοίτησή της από το σχολείο και την επόμενη χρονιά, ξεκινά τις σπουδές της στο St Andrews στην ιστορία της τέχνης.

1982

Η γνωριμία με τον πρίγκιπα

Το όνομά της γίνεται γνωστό παγκοσμίως όταν ξεκινά η σχέση της με τον πρίγκιπα Ουίλιαμ, συμφοιτητή της στο St Andrews. Γνωρίζονται το 2001, αλλά γίνονται ζευγάρι την επόμενη χρονιά. Η στιγμή που ο πιο περιζήτητος εργέντης της Μεγάλης Βρετανίας είδε τη μέχρι πρότινος φίλη του Κέιτ διαφορετικά δραματοποιήθηκε πρόσφατα στη σειρά «The Crown». Ήταν στις 27/3/2002, όταν η Κέιτ έλαβε μέρος σε φιλανθρωπικό ντεφιλέ, φορώντας ένα διαφανές φόρεμα, το οποίο το 2011 πωλήθηκε για 78.000 λίρες Αγγλίας.

2001

A.PHOTO/MARTIN MESSNER

Ο πρίγκιπας Ουίλιαμ και η Κέιτ Μίντλετον, πανευτυχείς εξέρχονται από το Αββαείο του Γουεστμίνστερ αμέσως μετά τον γάμο τους στις 29 Απριλίου 2011. Την τελετή παρακολούθησαν στη Βρετανία περισσότεροι από 24 εκατ. τηλεθεατές.

BBC STUDIOS VIA AP

Ντυμένη απλά, καθισμένη σε ένα παγκάκι, η πριγκίπισσα της Ουαλλίας Κάθριν ανακοινώνει στους Βρετανούς την περιπέτεια της υγείας της. «Αυτή τη στιγμή σκέφτομαι όλους αυτούς των οποίων η ζωή έχει επηρεαστεί από τον καρκίνο. Ολοι όσοι αντιμετωπίζετε αυτήν την ασθένεια σε οποιαδήποτε μορφή, παρακαλώ μη χάνετε την πίστη ή την ελπίδα σας. Δεν είστε μόνοι». Το μήνυμα, που βιντεοσκοπήθηκε την Τετάρτη από το BBC, δόθηκε στη δημοσιότητα την Παρασκευή από την ίδια την πριγκίπισσα, προξενώντας σοκ στη βρετανική κοινή γνώμη.

Αρρωσταίνοντας στη μέση της αρένας

Μαζί με την ασθένειά της η πριγκίπισσα Κάθριν είχε να αντιμετωπίσει το όργιο φημών για την προσωπική της ζωή και την απόπειρα κλοπής του ιατρικού της φακέλου. Σοκ και οργή στη Βρετανία μετά την ανακοίνωση

Των **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ, ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ, ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Με **σπασμένη** φωνή, εμφανώς αδυνατισμένη, πιο ευάλωτη και ανθρωπίνη από ποτέ η ατσάλκινη μέχρι πρότινος πριγκίπισσα Κάθριν αποκάλυψε προχθές το βράδυ ότι πάσχει από καρκίνο και υποβάλλεται σε χημειοθεραπεία. Η συγκινητική εικόνα της θύμισε την πριγκίπισσα Νταϊάνα και έφερε στη μνήμη της κοινής γνώμης του Ηνωμένου Βασιλείου την αγωνία της βασιλικής οικογένειας για σεβασμό στην ιδιωτικότητα όταν δοκιμάζεται από τα βάσανα των κοινών θνητών. Στην περίπτωση της Κάθριν, φάνηκε ότι η αρρώστια του σώματος μπορεί να μην είναι τόσο δεινή, όσο η μάλιστα των media, που διψάει κανιβαλικά για λάμψη και δυστυχία.

Επί εβδομάδες η Μίντλετον ενώ προσπαθούσε να διαχειριστεί το σοκ της διάγνωσης και του τρόπου με τον οποίο θα εξηγήσει στα τρία μικρά παιδιά της τι της συμβαίνει, βρισκόταν αντιμέτωπη με τις αδηφάγες διαθέσεις ενός κοινού που έχει εθιστεί να καταναλώνει κάθε λεπτομέρεια του μοναρχικού βίου. Θεωρίες συνωμοσίας για την κατάσταση της υγείας της, ακόμη και σενάρια ότι έχει πεθάνει κούρσομπολιά για τη σχέση της με τον πρίγκιπα Ουίλιαμ, εξονυχιστική εξέτα-

ση της φωτογραφίας της που δόθηκε στη δημοσιότητα αλλά ήταν προϊόν κακού φώτοσοπ από κάθε ερασιτέχνη ντετέκτιβ της υπηλίου: όλα αυτά είδαν την εγκληματική κορυφώσή τους όταν μέλη του προσωπικού του νοσοκομείου στο οποίο νοσηλεύονταν επιχείρησαν να αποκτήσουν πρόσβαση στον ιατρικό της φάκελο.

Αυτά ακριβώς ήρθε να ανασκευάσει με την προχθεσινή ειλικρινή εμφάνισή της. Ο βασιλιάς Κάρολος, ο οποίος επίσης πάσχει από καρκίνο και υποβάλλεται σε θεραπεία, την συνεχάρη για τη γενναιότητά της.

Στη δραματική ανακοίνωση που μαγνητοσκοπήθηκε την Τετάρτη στο Ουίνδσορ από το BBC και δόθηκε την Παρασκευή το βράδυ στη δημοσιότητα η πριγκίπισσα της Ουαλλίας είπε ότι η διάγνωση έγινε μετά την επέμβαση στην κοιλιακή χώρα τον Ιανουάριο. Όπως εξήγησε η ίδια από κοινού με τον σύζυγό της, πρίγκιπα Ουίλιαμ χρειάστηκαν χρόνο προκειμένου να εξηγήσουν στα τρία τους παιδιά, τον Τζορτζ, δέκα ετών, τη Σάρλοτ, οκτώ και τον Λούις πέντε ετών, τι ακριβώς συμβαίνει. «Όλα αυτά φυσικά αποτελέσαν ένα τεράστιο σοκ και ο Ουίλιαμ κι εγώ κάναμε τα πάντα για να διαχειριστούμε την υπόθεση ιδιωτικά για το καλό της οικογένειάς μας», ανέφερε.

«Όπως μπορείτε να φαντα-

Ο βασιλιάς Κάρολος, ο οποίος επίσης πάσχει από καρκίνο και υποβάλλεται σε θεραπεία, την συνεχάρη για τη γενναιότητά της.

Ο χρόνος που ζήτησε η ίδια για να διαχειριστεί η οικογένειά της το σοκ τελείωσε. Εφεξής όλη η υπήλιος θα έχει την ασθένειά της. Ούτε ο καρκίνος δεν της ανήκει πλήρως.

στείτε αυτό χρειάστηκε χρόνο. Μου πήρε χρόνο να αναρρώσω από μια μεγάλη εγχείρηση και να αρχίσω τη θεραπεία μου. Πάνω από όλα όμως μας πήρε χρόνο να εξηγήσουμε τα πάντα στον Τζορτζ, τη Σάρλοτ και τον Λούις με έναν τρόπο ταιριαστό γι' αυτά τα παιδιά, ώστε να τους διαβεβαιώσουμε ότι θα γίνω καλά».

Καθισμένη σε έναν πάγκο στους κήπους του παλατιού, η Κέιτ μίλησε για δύο λεπτά και δεκαέξι δευτερόλεπτα. Φορώντας λευκό πουλόβερ με μαύρες ρίγες έκανε την ανακοίνωση χωρίς να εκδηλώνει τα συναισθηματά της αν και κατέβασε το βλέμμα της για λίγο όταν αναφέρθηκε στο σοκ της οικογένειάς της. Το Παλάτι ανακοίνωσε πως η πριγκίπισσα ήθελε να παράσχει πρόσθετες πληροφορίες για την κατάσταση της υγείας της, για να μπει ένα τέλος στην ατέρμονη σεναριολογία. Η 42χρονη πριγκίπισσα εισήχθη στην κλινική του Λονδίνου στις 16 Ιανουαρίου για μια σοβαρή επέμβαση στην κοιλιακή χώρα. Εκείνη την περίοδο το Παλάτι αρνήθηκε να επιβεβαιώσει ότι η Κέιτ έπασχε από καρκίνο, επιμένοντας ότι η νόσος της δεν είναι καρκινώδης. Η ίδια διευκρίνισε ότι ο καρκίνος ανιχνεύθηκε μετά την επέμβαση. Πάντως στο μήνυμά της η Κέιτ είπε ότι αισθάνεται καλά και πως βελτιώνεται κάθε

μέρα. «Ήταν δύο πολύ δύσκολοι μήνες για την οικογένειά μας, αλλά έχω μια υπέροχη ιατρική ομάδα που με φροντίζει. Είμαι ευγνώμων». «Να έχω τον Ουίλιαμ στο πλευρό μου είναι μεγάλη πηγή παρηγορίας και ασφάλειας. Όπως εξάλλου και η αγάπη, η υποστήριξη, η καλοσύνη, που μου έχουν δείξει τόσο πολλοί από εσάς. Σημαίνει πολλά και για τους δυο μας», κατέληξε.

Αμέσως μετά την ανακοίνωση, καθώς παρήλθε το πρώτο σοκ, άρχισαν πάλι οι εκκασίες. Τι μορφή θα έχει η χημειοθεραπεία (κάπια ή ενέσεις), θα είναι άγρια ή ήπια, θα διαρκέσει τρεις ή έξι μήνες. Ογκολόγοι, βασιλικοί ανταποκριτές και παιδοψυχολόγοι άρχισαν να αναλύουν την νόσο και την ψυχική της διάσταση. Ο χρόνος που ζήτησε η ίδια για να διαχειριστεί η οικογένειά της το σοκ τελείωσε. Είς το εξής όλη η υπήλιος θα έχει λόγο και άποψη για την ασθένειά της. Ούτε ο καρκίνος δεν της ανήκει πλήρως. Γι' αυτό ακόμη κι αυτό το τόσο προσωπικό διάγγελμα της κατέληξε με μια δήλωση πολιτική: «Αυτήν τη στιγμή σκέφτομαι όλους τους ανθρώπους των οποίων η ζωή έχει επηρεαστεί από τον καρκίνο. Ολοι όσοι αντιμετωπίζετε αυτήν την ασθένεια σε οποιαδήποτε μορφή, παρακαλώ μη χάνετε την πίστη ή την ελπίδα σας. Δεν είστε μόνοι».

“

Όταν η είδηση έφτασε στην Tate

Μία από τις αίθουσες της λονδρέζικης Tate Modern, όπου αυτόν τον καιρό φιλοξενείται η έκθεση της Γκόο Ονο, έχει θέμα «Messages to our Mums». Οι επισκέπτες καλούνται να γράψουν σε χαρτάκια μηνύματα για τη μητέρα τους. Μπροστά σ' αυτό το τεράστιο παζλ αγάπης στάθηκε για λίγο αμήχανη. Παρά ταύτα, αποφάσισε να βάλει τη δική της ψιφίδα. «Μου λείπει η μαμά μου. Είκοσι τρία χρόνια χωρίς εκείνη», έγραψε. Τόσα έχουν περάσει από τη μέρα που έφυγε έπειτα από γενναία μάχη με τον καρκίνο. Εμβαθόν για την ανακοίνωση της Κέιτ Μίντλετον αμέσως μόλις βγήκα από την έκθεση. Και σκέφτηκα για μία ακόμη φορά ότι πάνω από τον κοινό παρονομαστή της νόσου καθόλου δεν διαφέρουν οι άνθρωποι. Την αγωνία που ένιωσα η μητέρα μου -όχι για τον εαυτό της, αλλά για τα παιδιά της και τον άντρα της- αισθάνεται τώρα και η πριγκίπισσα της Ουαλλίας. Στο μετρό, μια νεαρή μαύρη έριξε μια φευγαλέα ματιά στο κινητό μου. Διάβασε το σχετικό ρεπορτάζ του BBC. «She's one of us after all», μου είπε. Είναι μία από εμάς, τελικά.

ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Ο μυθικός γάμος

Δέκα χρόνια αργότερα, κι ενώ στο μεταξύ έχει εργαστεί στον χώρο της μόδας, αλλά και στην οικογενειακή επικεφαλής της, γίνεται η πρώτη κοινή θνητή που παντρεύεται ένα μέλος της βασιλικής οικογένειας με τόση εγγύτητα στον θρόνο, τα τελευταία 350 χρόνια. Αρραβωνιάζονται τον Οκτώβριο του 2010 κατά τη διάρκεια διακοπών τους στην Κέννα, και το δαχτυλίδι –με διαμάντια και ζαφείρια– ήταν της μητέρας του, πριγκίπισσας Νταϊάνα. Τον γάμο τους, στις 29 Απριλίου του 2011, παρακολουθούν τηλεοπτικά στη Βρετανία περισσότεροι από 24 εκατ. άνθρωποι.

2011

Τα τρία παιδιά

Στις 22 Ιουλίου, η Κέιτ –πριγκίπισσα Κάθριν πλέον– και ο Ουίλιαμ γίνονται για πρώτη φορά γονείς, όταν γεννιέται ο γιος τους, πριγκίπας Γεώργιος, ο οποίος αυτή τη στιγμή είναι δεύτερος στη σειρά διαδοχής του βρετανικού θρόνου, μετά τον πατέρα του. Το δεύτερο παιδί τους, και μοναχοκόρη τους, πριγκίπισσα Σάρλοτ, γεννιέται στις 2 Μαΐου του 2015, ενώ το τρίτο, ο πριγκίπας Λούις, στις 23 Απριλίου του 2018. Δημοσιεύματα στον βρετανικό Τύπο θέλουν την Κέιτ Μίντλετον εδώ και χρόνια να είναι μια μητέρα που πήγαινε καθημερινά –μέχρι πρόσφατα– τα παιδιά της στο σχολείο.

2013

CHRIS JACKSON/POOL PHOTO VIA AP

Με τα παιδιά της,

Τζορτζ, Λούις και Σάρλοτ, στον εορτασμό των γενεθλίων της βασίλισσας Ελισάβετ Β', τον Ιούνιο του 2022. Ο βρετανικός Τύπος την παρουσιάζει σαν μια γυναίκα που διακρίνεται για την απλότητά της.

Η ασθένεια

Η πριγκίπισσα Κάθριν πλέον υποβάλλεται τον Ιανουάριο σε προγραμματισμένη χειρουργική στην κοιλιακή χώρα. Καθώς οι μήνες περνούν και δεν εμφανίζεται δημοσίως, οι θεωρίες συνωμοσίας φροντίζουν επικίνδυνα. Το Παλάτι δημοσιεύει μια φωτογραφία της με τα τρία παιδιά της, η οποία μετά αποκαλύπτεται ότι είναι επεξεργασμένη, με την ίδια να ανακοινώνει μέσω δήλωσης πως είναι αποτελεσματικό του δικού της photoshop. Την Παρασκευή, σε ένα βιντεοσκοπημένο μήνυμα, βάζει σε όλες τέλος, ανακοινώνοντας πως έχει αρχίσει χημειοθεραπείες.

2024

Η λάμψη της ευγένειας απέναντι στην ανθρωποφαγία

Δικαίωμα στην ηρεμία

Η πριγκίπισσα της Ουαλλίας έκανε μια αυθόρμητη, συγκινητική και ευγενή δήλωση. Έχει να αντιμετωπίσει μια επιπλέον δυσκολία, που οι περισσότεροι δεν την έχουμε, να ζήσει τη ζωή της –με τα καλά και τα άσχημα– υπό τον προβολέα μιας συχνά ανηλεούς και μοχθηρής δημοσιότητας και μιντιακού σχολιασμού. Η φροντίδα της για την οικογένειά της και η συμπόνια της για όλους τους άλλους που μάχονται με τον καρκίνο έλαμψαν. Όλοι έχουμε φίλους και αγαπημένους μας στην ίδια θέση και όλοι όσοι υποφέρουν και αναρρώνουν από αυτή την αρρώστια αξίζουν να τους επιτρέπεται να θεραπευτούν με ηρεμία. Η πριγκίπισσα της Ουαλλίας μάς έδωσε πολλά να σκεφτούμε. Προσεύχομαι για εκείνη και για όλους όσοι πάσχουν από καρκίνο.

ΤΖΟΝ ΚΙΤΜΕΡ

Πρώην πρόεδρος του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα

Συμβολικές καρατομήσεις

Η βασιλεία μπορεί να μην έχει καταργηθεί στη Μ. Βρετανία, όμως εδώ και δεκαετίες έχει χαθεί κάθε προνόμιο ιδιαιτερότητας και απόστασης της βασιλικής οικογένειας απέναντι στην κοινή γνώμη. Όπως έχει δείξει παραδειγματικά και η σειρά «The Crown», ο δημοκρατικός αναχρονισμός της βασιλείας δεν μπορεί να λειτουργήσει έξω από τα συνεχή φώτα της δημοσιότητας και του κουτσομπολιού που ανακυκλώνουν ο ταμπλόιντ Τύπος και τα social media, όσο και αν κατά καιρούς το επιχειρεί. Πολλές φορές, την όποια «μυστικότητα» και «ιερότητα» του βασιλικού θεσμού την έχουν διαρρήξει τα ίδια τα μέλη της οικογένειας. Δύσκολα μπορεί να βρεθεί μεγαλύτερη απόδειξη του ότι ζούμε στην εποχή του «πανοπτικού», δηλαδή στην εποχή που οι πολλοί δικαιούνται να παρακολουθούν και επιτηρούν την πολιτική και κοινωνική ελίτ, και όχι το αντίστροφο. Η ομολογία της ασθένειας της Κέιτ Μίντλετον

έρχεται ως φυσικό αποτέλεσμα του δικαιώματος της κοινής γνώμης –και ιδιαίτερα της φιλοβασιλικής– να μη μένει τίποτα μύσιο σε μια οικογένεια που τελικά πρέπει να αποδεικνύει ότι, παρά τη θεσμική «διάκριση» της, βιώνει και παλεύει με όλα τα τετριμμένα, μικρά ή μεγάλα, προβλήματα που ζει κάθε κοινή οικογένεια. Το κεφάλι του βασιλιά, ως συμβόλου της εξουσίας κατά τον Φουκώ, μπορεί να μην κόπηκε ποτέ στη Μ. Βρετανία, αλλά το πρόσωπό του έχει γίνει ο αντικατοπτρισμός του μέσου Βρετανού και Βρετανίδας. Το στέμμα στην εποχή της απόλυτης επικοινωνιακής οικειότητας.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΜΒΑΚΑΣ

Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Επικοινωνίας στο ΑΠΘ

Η δοκιμασία του διαδόχου

Η ανακοίνωση ήταν ένα σοκ. Όπως πάντα με τις ανακοινώσεις της βασιλικής οικογένειας, υπάρχουν τόσες ερωτήσεις όσες και απαντήσεις, αλλά νομίζω πως ο πε-

ρισσότερος κόσμος αυτή τη στιγμή έχει επικεντρωθεί στο τι αυτό σημαίνει για μια οικογένεια που βρίσκεται ήδη υπό τρομερή πίεση και για τον Ουίλιαμ, του οποίου και ο πατέρας και η σύζυγος αυτή τη στιγμή υποβάλλονται σε θεραπεία για τον καρκίνο. Οι φόβοι του για τα παιδιά του θα γίνουν ακόμη μεγαλύτεροι λόγω του καμού της δικιάς του μητέρας όταν ήταν κι εκείνος μικρός. Μελλοντικά, θα αρχίσουν να υπάρχουν ερωτήσεις για το αν ο Ουίλιαμ ή ο μονάρχης ως θεσμός μπορεί να το διαχειριστεί. Ο Κάρολος έχει προσπαθήσει να μεταφέρει τη μοναρχία σε ένα πιο σύγχρονο πλαίσιο, με τον Ουίλιαμ και την Κέιτ να παίρνουν κομβικούς ρόλους, αλλά μπορεί να πρέπει όλων αυτό τον προγραμματισμό να τον βάλουν στην άκρη. Όταν πέθανε η βασίλισσα, η μοναρχία έμοιαζε διαχρονική, αλλά είναι μόνον όσο σταθεροί είναι και οι ανώτατοι εκπρόσωποι της. Η έξοδος του Χάρι και της Μέγκαν έχει φέρει όλο το βάρος στον Κάρολο, στον Ουίλιαμ και στην Κέιτ, και υπάρχουν μέλη της αυλής που ανησυχούν ότι ο Ουίλιαμ τους χρειάζεται και

τους δύο για να τον βοηθήσουν να ετοιμαστεί για τη μέρα που θα πάρει τον θρόνο.

ΤΙΜ ΣΙΠΜΑΝ, επικεφαλής πολιτικός σχολιαστής στους Sunday Times

Ανελέπτο κυνηγητό

Οι δημοσιογράφοι έχουν ως αποστολή τους να ενημερώνουν τους πολίτες για θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος, εξ ου και διεκδικούν πολλά δικαιώματα. Αλλά το ανελέητο «κυνηγητό της είδησης» για την υγεία μιας νέας και όμορφης γυναίκας ξεπερνά κατά πολύ τα δικαιώματά τους. Αποτελεί ανθρωποφαγία, στην οποία παρακινούν κι εμάς να συμμετάσχουμε. Στραπατσάρουν έτσι τη διακριτικότητα μας, τον σεβασμό μας για τον πόνο του άλλου και τη σιωπή μας, εκεί που δεν μπορούμε να βοηθήσουμε. Οι δημοσιογράφοι, και οι εκδότες εφημερίδων και τα ΜΜΕ γενικά, δεν έχουν το ελεύθερο ούτε στην ιδιωτική ζωή να τρυπώνουν ούτε –πολύ, πολύ χειρότερο– να χαμπλώνουν με

τέτοιες πρακτικές το πολιτιστικό επίπεδο ενός λαού, που κατά παράδοση γνωρίζει να αγαπά και να σέβεται τον πλησίον του.

ΑΘΗΝΑ ΚΑΚΟΥΡΗ, συγγραφέας

Παραβίαση και των θεσμών

Ήταν μια θαρραλέα ανακοίνωση, που δείχνει ότι έχει κάθε δικαίωμα να αντιμετωπίσει το πρόβλημά της όπως εκείνη κρίνει καλύτερα. Υπάρχει μια μεγάλη διαφορά της Κάθριν με τον βασιλιά Κάρολο. Ο Κάρολος είναι μέλος του θεσμού, έχει συνταγματικό ρόλο. Η κατάσταση της υγείας του παίζει ρόλο στην πορεία και στον μηχανισμό του κράτους. Η υγεία της πριγκίπισσας της Ουαλλίας είναι ένα δικό της, ιδιωτικό θέμα. Οι θεσμοί του κράτους λειτουργούν και χωρίς να γνωρίζουμε την υγεία της συζύγου του διαδόχου. Ο κόσμος και τα μέσα ενημέρωσης οφείλουν να σεβαστούν την ιδιωτικότητα της.

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Συγγραφέας

ΑΠΟ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Σεβασμός σε μια γυναίκα που νοσεί

Της ΕΛΕΑΝΝΑΣ ΒΛΑΣΤΟΥ

Αρκετά! Όλοι είμαστε απασχολημένοι με ανοησίες. Με τούφες μαλλιών / με την απουσία δαχτυλιδιού / με το αποκλίνον φερμουάρ / με τα κομμένα δάχτυλα / με το παράταιρο ύφασμα της παραπομπής φωτογραφίας της Κέιτ.

Ο κόσμος βρίσκεται σε παράκρουση. Τα ειδησιογραφικά πρακτορεία υποδηλώνουν «απαράδεκτο» και αναφέρουν ότι «ανακάλυψαν» –τους πήρε λίγο χρόνο– ότι «σαφώς» η φωτογραφία είναι επεξεργασμένη. Το συμβάν «παραβιάζει τους κανόνες» και το Παλάτι στο εξής δεν θα αποτελεί αξιόπιστη πηγή. Μάλιστα, υψώνουν τους τόνους και το αναστήμα τους, διότι δεν είναι χθεσινός, και δίνουν ομαδικά την πομπώδη πολεμική εντολή να «σκοτωθεί» η φωτογραφία! «Kill!» στο τόσο ήπιο και ευπροσέγγιστο ενσταντάνε: τρία παιδιά, στο κέντρο μια μητέρα, όλοι χαμογελαστοί. Ένα overkill, θα έλεγα, σε ένα στιγμιότυπο τόσο κουραστικά ανώδυνο, σαν να έχει τραβηχτεί για τις ανάγκες διαφημιστικού καταλόγου πόλωσης ρούχων.

Πρακτορεία και μίντια, ωστόσο, ζουν το δράμα τους και το πάνε ακόμη παρακάτω. Μιλούν για εξαπάτηση, λες και δεν έχουμε συλλογικά συνεννοηθεί ότι οποιαδήποτε φωτογραφία κυκλοφορεί στο Διαδίκτυο ενδέχεται να είναι ελαφρώς πειραγμένη. Κάνουν λόγο για «χειραγώγηση». Και από που περιμένουμε, λέει το Γαλλικό Πρακτορείο, τη χειραγώγηση, κύριοι; Μονάχα από τη Βόρεια Κορέα και το Ιράν! Μια άκυρη, χωρίς αντιστοιχία, σύγκριση, διότι η Κέιτ Μίντλετον δεν είναι ηγέτης. Δεν είναι ο Κιμ Γιονγκ Ουν ούτε ο αγατολάχ Αλί Χαμενέι. Τη συμπάθουμε ακριβώς επειδή δεν προτιμάται ούτε να υπονοήσει, ούτε να καθοδηγήσει, ούτε να δράσει. Τη συμπάθουμε για τη στατικότητα του ρόλου, για τον θεσμοθετημένο συμβολισμό της,

για τη συγκρατημένη της στάση. Για το χαμόγελο της. Χαμογελάει, άρα υπάρχει.

Μου περνάει από το μυαλό ότι δεν είναι τυχαίο που ο άντρας της επαινεί συχνά-πυκνά την καλλιτεχνική φύση της γυναίκας του. Και αν η Κέιτ είναι η έκπληξη; Και είναι ο καλλιτέχνης Banksy –που ποτέ δεν έχει αποκαλύψει την ταυτότητά του– και τα βράδια βγαίνει λάθρα από το παλάτι του Ουίνδσορ και ζωγραφίζει τοίχους στο βόρειο Λονδίνο;

Μετά συνειδητοποιώ ότι η πριγκίπισσα, που δεν είναι αγνοούμενη, αλλά νοσεί, πράγματι, μπορεί να μη νιώθει πολύ καλά. Η τόσο μετρημένη Κέιτ αυτή τη φορά πήρε το ρίσκο της. Ρίσκο είναι η έκπληξη, ό,τι μένει όταν νομίζεις ότι έχεις υπολογίσει τα

Η Κέιτ Μίντλετον έχει δικαίωμα να χειρίζεται την αρρώστια της όπως εκείνη προτιμάει. Έχει δικαίωμα στην ηρεμία, στη σιωπή, στην ιδιωτικότητα.

πάντα. Τόσες φορές τα κατάφερε, αλλά αυτή τη φορά απέτυχε στο photoshop: ίσως γιατί έλειπε η συγκέντρωση. Ίσως επειδή θα προτιμούσε να κάνει κάτι άλλο εκείνη την ώρα. Όπως να ξεκουράζεται και να βλέπει Netflix την Κυριακή, την ημέρα της μητέρας, όπως όλες οι μητέρες του κόσμου.

Παρ' όλ' αυτά, αφού της έχουμε χαλάσει τη διάθεση, μπαίνει στη διαδικασία και αναλαμβάνει την ευθύνη γράφοντας ένα σύντομο περιεκτικό μήνυμα, που μόνο ακούστηκε λογικό. «Όπως πολλοί ερασιτέχνες φωτογράφοι, κάποιες φορές πειραματίζομαι. Θέλω να εκφράσω τις απολογίες μου για οποιαδήποτε

Μανχάταν, 22 Μαρτίου 2024. Το βίντεο με το οποίο η πριγκίπισσα δημοσιοποίησε ότι πάσχει από καρκίνο έκανε τον γύρο της υψηλίου.

τε σύγχυση προκλήθηκε από την οικογενειακή φωτογραφία».

Ακόμη και πίσω από αυτό το νηφάλιο μήνυμα πολλοί θεώρησαν ότι κάτι κρύβεται. Κάτι βαθύτερο από μια ηλικιακή απολογία για μια γκάφα. Αλλά, να τι συμβαίνει. Στη συνωμοσιολογική ψηφιακή εποχή μας, τίποτα δεν μπορεί να είναι αθώο. Δεν μπορεί να υπάρχουν αθώα λάθη. Όλα πρέπει να πηγάζουν από μια δεξαμενή αδιευκρίνιστων θολών κινήτρων και να οδηγούν σε δαιδαλώδη σκοτεινά μονοπάτια. Όλα πρέπει να έχουν μια περίπλοκη κρυφή ατζέντα και να υπονοούν μια πράξη διαπλοκής. Έτσι καταναλώνουμε τις ειδήσεις, με παρα-

νοϊκή καχυποψία. Δεν δίνουμε χώρο σε ό,τι αντιλαμβάνομαστε ως ακατανόητο.

Διότι ψάχνουμε νόημα στη ζωή μας. Ευελπιστούμε πως αν ανακαλύψουμε ό,τι αντίστροφο εκτός από τετριμμένο είναι και αρκετά θλιβερό. Δεν έχουμε έλεγχο στις καταστάσεις, δεν υπάρχουν βεβαιότητες, γίνονται αστοχίες, ό,τι συμβαίνει συχνά είναι τυχαίο. Καλούμαστε να είμαστε σκεπτικοί και να αναρωτιόμαστε για τη σημαντικότητα, και όταν υπάρχει απουσία πληροφορίας, μπορεί να είναι σημαντική, αλλά ενδέχεται να μη μας αφορά.

Κατά τ' άλλα, πρέπει να υπομένουμε τα σφάλματα, τα ολισθήματα, τις ανεξέλεγκτες κινήσεις των υπολοίπων, ακόμη και της αψεγάδιαστης Κέιτ. Και να ελπίζουμε στην κατανόηση των άλλων για τα δικά μας λάθη και τις ασυνάρτητες πράξεις. Γιατί η καθημερινότητα δεν είναι συνωμοσία, είναι απλώς η παραδοχή ότι ο πραγματικός κόσμος είναι μια δυσάρεστη αλυσίδα σύγχυσης, παρανόησης, ενίοτε παραλογισμού. Μια ακολουθία κουρασμένων ανθρώπων, αδιευκρίνιστων σκέψεων και συγκεκαλυμμένων ενεργειών.

Έχουμε μια 42χρονη γυναίκα, την πριγκίπισσα της Ουαλλίας,

που υποβλήθηκε σε σοβαρή επέμβαση. Τώρα, μόλις τώρα που τελειώνει το άρθρο, η ίδια ανακοινώνει ότι διαγνώστηκε με καρκίνο και θα υποβληθεί σε προληπτική χημειοθεραπεία. Έχει, τώρα, κάποια σημασία εάν ήταν αδέξια στο photoshop; Δεν μοιάζουν ευτελείς όλες οι εικασίες; Δεν πχούν άκρες, αυτή τη στιγμή, όλες οι παραπάνω θεωρίες συνωμοσίας; Γιατί ποτέ δεν συνυπολογίζουν το χειρότερο, το pesimistico, το ρεαλιστικό σενάριο; Και πόσο μικροπρεπείς πρέπει να αισθάνονται οι τρεις υπάλληλοι από την κλινική του Λονδίνου, όπου νοσηλεύτηκε, που ανακρίνονται ως ύποπτοι υπεξαίρεσης των ιατρικών δεδομένων της;

Έχουμε μια πραγματική νεαρή γυναίκα που νοσεί. Έχει δρόμο μπροστά της. Έχει ανηφόρα. Πολλά διαδικαστικά, πρωτόγνωρα στάδια με τα οποία πρέπει να ασχοληθεί, πολλές ιατρικές φάσεις να διαβεί, πολλές δυσάρεστες θεραπείες να υποστεί. Έχει δικαίωμα να χειρίζεται την αρρώστια της όπως εκείνη προτιμάει. Έχει δικαίωμα στην ηρεμία, στη σιωπή, στην ιδιωτικότητα. Έχει κάθε δικαίωμα να βάλει τις προτεραιότητες και να πάρει τον χρόνο της. Να ασχοληθεί πρώτα με το να καθουσιάζει τα τρία μικρά παιδιά της κι έπειτα να φροντίζει τον εαυτό της. Υπάρχει μια άβολη, πικρή, βαριά αίσθηση σε ένα σπίτι όταν υπάρχει αρρώστια, κάποιος το έχουν χήσει, εξαπλώνεται και παραλύει. Επηρεάζει όλα τα μέλη της οικογένειας. Τρυπώνουν ο φόβος και η ανασφάλεια. Μαζί αναμειγνύονται το άγχος, η αβεβαιότητα και ο αποπροσανατολισμός.

Ας τους σεβαστούμε. Τους ευχόμαστε κουράγιο, της ευκόμαστε ταχύτατη ανάρρωση. Την περιμένουμε. Να μας χαμογελάσει.

Η κ. Ελεάννα Βλαστού είναι συγγραφέας και ζει στο Λονδίνο.

1821

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΑΡΧΕΙΑ

Η κατάληψη του Μεσολογγίου ου είχε γίνει έμμονη ιδέα για τον σουλτάνο. Ένα χρόνο νωρίτερα, τον Απρίλιο του 1825, ο ίδιος ο Μαχμούτ Β΄ έγραφε σε αυτόγραφο διάταγμα (φωτογραφία) πως «ένας Θεός ξέρει ότι, μέρα και νύχτα, το μυαλό μου βρίσκεται στο Μεσολόγγι» δεν σκέφτομαι τίποτε άλλο από το πότε θα έρθει η ώρα που θα μάθω πως το Μεσολόγγι έπεσε».

Τρεις ημέρες στον βάλτο

Ανάμεσα στους πρόσφυγες που διέσωσαν οι Βρετανοί, υπήρχαν ένας ηλικιωμένος άντρας, έξι γυναίκες και δύο παιδιά. Κατάφεραν να αποδράσουν από την πόλη και κρύφτηκαν σ' έναν βάλτο για τρεις ημέρες τρώγοντας φύκια. Όταν ένα τουρκικό απόσπασμα πέρασε από κοντά τους και ένα από τα μικρά παιδιά που είχαν μαζί τους άρχισε να κλαίει, αναγκάστηκαν να το πνίξουν μέσα στον βάλτο για να μην τους προδώσει...

Των **ΣΟΥΚΡΟΥ ΙΛΙΤΖΑΚ** και **ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΧΑΤΖΗ**

Το βράδυ του Σαββάτου 17 Απριλίου 1826, συνεδρίαζε στην Κωνσταντινούπολη, στο σπίτι του μουφτή, το υπουργικό συμβούλιο με παρόντα τον Αγά των Γεντισάρων. Λίγο πριν διαλυθεί η συνάντηση, έφτασε αγγελιαφόρος του Ιμπραήμ πασά που τους ανέγγιξε πως το Μεσολόγγι είχε πέσει. Ο Βρετανός πρέσβης στην Κωνσταντινούπολη, Στράτφορντ Κάνιγκ, όταν το έμαθε, ενημέρωσε αμέσως τον εξάδελφό του, υπουργό Εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας, Τζορτζ Κάνιγκ. Τις επόμενες ημέρες, ο πρέσβης έστειλε λεπτομερείς αναφορές με τις πληροφορίες που είχε συγκεντρώσει από διαφορετικές πηγές. Πρόσθετε, με φανερά δυσθυμία, πως «οι άλλες διπλωματικές αποστολές πήγαν να συγχαρούν τον Οθωμανό υπουργό Εξωτερικών για τη μεγάλη επιτυχία. Δεν χρειάζεται να σου πω πως εγώ δεν το έκανα. Το θεωρώ τελείως ανάρμοστο».

Η κατάληψη του Μεσολογγίου («Μεσολένκ» στα τουρκικά) είχε γίνει έμμονη ιδέα για τον σουλτάνο. Ένα χρόνο νωρίτερα, τον Απρίλιο του 1825, ο ίδιος ο Μαχμούτ Β΄ έγραφε σε αυτόγραφο διάταγμα του πως «ένας Θεός ξέρει ότι, μέρα και νύχτα, το μυαλό μου βρίσκεται στο Μεσολόγγι» δεν σκέφτομαι τίποτε άλλο από το πότε θα έρθει η ώρα που θα μάθω πως το Μεσολόγγι έπεσε». Δεν είχε άδικο. Το Μεσολόγγι είχε αναδειχθεί για την Ευρώπη και ιδίως για τους φιλέλληδες και τους φιλελεύθερους του πολιτικό κέντρο της Επανάστασης. Το 1826 είναι η μοναδική χρονιά που στον παγκόσμιο Τύπο η λέξη «Μεσολόγγι» αναφέρεται περισσότερες φορές από τη λέξη «Αθήνα».

Η ώρα ήρθε, αλλά τη νίκη πρόσφερε στον σουλτάνο ο Ιμπραήμ, ο διάδοχος του πασά της Αιγύπτου. Γιατί χρειάστηκε να καταφύγει ο σουλτάνος σε έναν υποτελή του, ο οποίος έξι, μόλις, χρόνια αργότερα θα απειλήσει με τον στρατό του ακόμη και την Κωνσταντινούπολη.

Ο Μαχμούτ, για μία δεκαετία πριν ξεσπάσει η Ελληνική Επανάσταση, βρισκόταν σε αντιπαράθεση με τους δεκάδες επαρχιακούς άρχοντες διαφορετικού διαμετρήματος, θρησκείας και εθνότητας – όπως ο Αλβανός Αλή πασάς ή ο Λαζός Τουτζιζούγλου. Αυτός ο δεκαετής εμφύλιος πόλεμος είχε εξαντλήσει τη στρατιωτική δεξαμενή των Οθωμανών κι έτσι όταν χρειάστηκε να αντιμετωπίσουν τους Έλληνες, ικανοί και έμπειροι αυτοκρατορικοί βεζίρηδες, όπως ο Χουρσίτ και ο Κιουταχής, δυσκολεύονταν πολύ να κινητοποιήσουν, να τροφοδοτήσουν και να χρηματοδοτήσουν στρατιώτες.

Εργολάβοι πολέμου

Όσον αφορά το οθωμανικό κράτος, η στρατιωτική ιστορία των πρώτων πέντε ετών της Ελληνικής Επανάστασης είναι η ιστορία της απειλημένης προσπάθειας της Υψηλής Πύλης να πείσει τους Αλβανούς οπλαρχηγούς να στραφούν εναντίον των Ελλήνων. Ουμίζοντας συνθήκες κατάρρευσης αρχαίων αυτοκρατοριών, η Πύλη βρισκόταν κυριολεκτικά στο έλεος «στρατιωτικών εργολάβων» και μισθοφόρων που στην πλειονότητά τους ήταν Αλβανοί. Σύμφωνα με τους Οθωμανούς αξιωματούχους, οι δύο πρώτες πολιορκίες του Μεσολογγίου (1822-23), απέτυχαν λόγω των «τερτιπών» των Αλβανών, που ήταν απρόθυμοι επειδή ήταν βέβαιο πως αν κατέπνιγαν την εξέγερση των Ελλήνων, θα αποτελούσαν αυτοί τον επόμενο στόχο.

Το 1825, η Πύλη αποφάσισε να αλλάξει ριζικά την πολιτική της, υιοθετώντας μια ευφυή αυτοκρατορική πολιτική στρατηγική. Πρώτα απομάκρυνε από την περιοχή τον Ομέρ Βρυώνη, τον ηγέτη των Τόσκιδων Αλβανών, γιατί τον θεωρούσε κύριο υπεύθυνο για την αποτυχία καταστολής της ελληνικής εξέγερσης. Ακολούθησε η απεξάρτηση από τους Αλβανούς, που επετεύχθη με τη μεταφορά από τη Θράκη εθνοτικά Τούρκων στρατιωτών. Αλλάσσει οι «Αυλωνίτες», που αποτελούσαν την πλειονότητα των αλβανικών στρατευμάτων, εγκατέλειψαν αυτοβούλως την πολιορκία τον Σεπτέμβριο του 1825. Ο Ιμπραήμ κατέφτασε από

Αρματολός, στις Αλυκές της Φοινικιάς Απωλικού έξω από το Μεσολόγγι. Φωτογραφία από το πρότζεκτ «Μίτος / Το νήμα της Ελλάδας», ένα εθνογραφικό αφιέρωμα του φωτογράφου Μιχάλη Παππά, που εστιάζεται στις τοπικές φορεσιές σε όλη την Ελλάδα. Εικονίζεται ο Δημήτριος Μπαρμπέρης με φορεσιά από τη συλλογή του Νίκου Πλακίδα.

Τρώγαμε ρίζες και φύκια. Έτσι αποφασίσαμε την Εξοδο

Δύο άγνωστα έγγραφα, μια οθωμανική επιστολή και μια μαρτυρία ενός διασωθέντος, φωτίζουν τη θυσία των πολιορκημένων στο Μεσολόγγι

τον Μοριά τον Δεκέμβριο, για να ενισχύσει και να διεξαγάγει την πολιορκία μαζί με τον Κιουταχά.

Τα Βρετανικά Εθνικά Αρχεία περιέχουν πλήθος εγγράφων για την πολιορκία του Μεσολογγίου. Πληροφορίες που προέρχονται από τη βρετανική πρεσβεία, τον στόλο και τις Αρχές των Ιονίων. Αλλά στα Οθωμανικά Κρατικά Αρχεία φυλάσσονται αναρίθμητα έγγραφα για όλες τις πολιορκίες του Μεσολογγίου (1822-1826). Ορισμένες από τις αναφορές των Οθωμανών αξιωματούχων προκαλούν δάκρυα στα μάτια ακόμη και έμπειρων ιστορικών που έχουν διαβάσει σπαρακτικές περιγραφές για την Εξοδο. Ελπίζουμε να βρούμε τα μέσα για να αξιοποιήσουμε το ογκώδες ανεκμετάλλευτο υλικό που έχουμε συγκεντρώσει. Ακολουθούν, ενδεικτικά, αποσπάσματα από δύο έγγραφα.

Η επιστολή

Ο Νετζίφ Εφέντης, ο εκπρόσωπος του πασά της Αιγύπτου στην Κωνσταντινούπολη, στάλθηκε στο Μεσολόγγι, με την εντολή να εξασφαλίσει ομαλές σχέσεις μεταξύ των Αιγυπτίων και των Οθωμανών στην τελευταία φάση της πολιορκίας. Σε επιστολή του, με ημερομηνία 19/4/1826, περιγράφει την πτώση του Μεσολογγίου:

«Οι άπιστοι είχαν οχυρώσει τόσο καλά το Μεσολόγγι ώστε ήταν αδύνατο να κατακτηθεί με επίθεση. Αν και τα νησιά Βασιλάδι και Ανατολικό –το κλειδί για το Μεσολόγγι– είχαν καταληφθεί και ο απο-

κλεισμός από ξηρά και θάλασσα ήταν ολοκληρωτικός, για περίπου δεκαπέντε μέρες, περνούσε ανεφοδιασμός με μικρές βάρκες από το νησί Πεταλάς, καθώς το ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον γύρω από το Μεσολόγγι το ευνοούσε. Όμως ο Αυστριακός πρόξενος στην Πρέβεζα ενημέρωσε τον Ιμπραήμ πασά και αυτός έκλεισε αυτά τα περάσματα με οχυρώματα, κανόνια και στρατιώτες. Όταν διαπιστώθηκε ότι οι ληστές ήταν εξαντλημένοι από την πείνα, τους προσφέρθηκε αρκετές φορές αμνηστία σύμφωνα με τους κανόνες της Σαρία. Αλλά όταν τους παραδόθηκε το έγγραφο με τους όρους του Ιμπραήμ πασά του Ρεσίτ πασά [Κιουταχά], στο οποίο τους εξηγούσαν τη διαδικασία αμνηστίας και τους ανακοίνωναν το έλεος και τη χάρη του σουλτάνου, οι ληστές εξέφρασαν την περιφρόνηση και την εχθρότητα τους με αλαζονικά λόγια, λέγοντας: “Δεν μπορούμε να παραδώσουμε τα επτά χιλιάδες αιματοβαμμένα όπλα μας με τα ίδια μας τα χέρια”. Ελπίζαν να έρθουν προμήθειες και στρατιώτες για να τους ενισχύσουν και πράγματι εμφανίστηκαν τριάντα πέντε με σαράντα βάρκες ληστών και ξεκίνησε μια ανελέητη σύγκρουση με τον Αυτοκρατορικό Στόλο που κράτησε δύο μέρες. Ευτυχώς, δεν μπόρεσαν να προκαλέσουν καμία ζημία στον Αυτοκρατορικό Στόλο, ούτε με τα πυρπολικά τους, ενώ οι ίδιοι υπέστησαν μεγάλες ζημιές και υποχώρησαν προς τα στενά της Ζακύνθου και του Πεταλά. Οι ληστές στο Μεσολόγγι απελπίστηκαν.

Ένας μουσουλμάνος αιχμάλωτος που δραπετεύσε από το Μεσολόγγι μετέφερε την πληροφορία ότι το ηλιοβασιλέμα του Σαββάτου, της δεκάτης τέταρτης μέρας του Ραμαζανιού [10 Απριλίου 1826], θα έφταναν ενισχύσεις για τους πολιορκημένους από τα βουνά βόρεια του Μεσολογγίου, πίσω από τον στρατό μας, και τότε θα δινόταν το σύνθημα και οι άπιστοι στο Μεσολόγγι θα έπαιρναν τις γυναίκες και τα παιδιά τους και θα εξορίζονταν όλοι μαζί από την πόλη. Αμέσως ελήφθησαν όλα τα απαραίτητα μέτρα. Πράγματι, το ηλιοβασιλέμα του Σαββάτου, παρατηρήθηκε κίνηση στις κορυφές των βουνών και λίγο αργότερα οι ληστές, μαζί με τις γυναίκες και τα παιδιά τους, βγήκαν από την ανατολική ακτή του Μεσολογγίου. Καθώς υπήρχαν Αιγύπτιοι στρατιώτες σε εκείνη την πλευρά, όταν επικείμενος οι Έλληνες να περάσουν μέσα από τις οχυρώσεις, οι στρατιώτες μας αναμετρήθηκαν γενναία και με επιμονή, χτυπώντας τους με το πυροβολικό και τα τουφέκια. Κάποιοι από τους άπιστους δεν μπόρεσαν να προχωρήσουν και γύρισαν πίσω στο Μεσολόγγι, ενώ άλλοι, αδιαφορώντας για τις απώλειές τους, έτρεξαν προς τα βουνά αλλά οι στρατιώτες μας τους ακολούθησαν και τους έσφαζαν σε όλη τη διαδρομή. Κατά τη διάρκεια της εξόδου των άπιστων, ο ουρανός ήταν συννεφιασμένος. Ωστόσο, μετά την έξοδό τους, με τη χάρη του Θεού, τα σύννεφα διαλύθηκαν και η λάμψη του φεγγαριού ήταν τόσο έντονη όπως το

φως της μέρας. Εκείνη τη στιγμή, ο συνταγματάρχης Χουσεΐν Μπέη του έβδομου τάγματος των Αιγυπτίων εξαπέλυσε επίθεση με ξιφολόγη στο Μεσολόγγι, από τα οχυρά που βρισκόνταν στην πλευρά όπου είχαν εμφανιστεί οι άπιστοι. Οι ληστές είχαν τοποθετήσει μπαρούτι στους λάκκους που είχαν σκάψει μέσα στην πόλη, και δεδομένου ότι ο ανεμόμυλος μέσα στο λιμάνι του Μεσολογγίου ήταν ισχυρό και οχυρωμένο μέρος, είχαν τοποθετήσει μπαρούτι κι εκεί, όπου είχαν εγκλωβιστεί περίπου τριακόσιοι άπιστοι. Τα ξημερώματα της Κυριακής, καθώς άναβαν την πυρίτιδα και ανατινάζαν τους λάκκους, ο ήχος των εκπυροσκορήσεων ήταν ασταμάτητος. Οι περισσότεροι από τους ληστές ανατινάχτηκαν, ελάχιστοι σκοτώθηκαν από τα σπαθιά των στρατιωτών μας που τους επιτράπηκε να λεπλάτσουν παιδιά, γυναίκες και περιουσίες. Δόξα τω Θεώ, επιτεύχθηκε μια μεγάλη νίκη. 1.734 ζευγάρια αυτών που πάρθηκαν από το στρατό του Ιμπραήμ πασά και 1.015 που πάρθηκαν από το στρατό του Ρεσίτ πασά, συνολικά 2.749 ζευγάρια αυτών, στάλθηκαν στην Κωνσταντινούπολη για να εκτεθούν και να παραδειγματίσουν».

Η μαρτυρία

Καθώς οι Αιγύπτιοι έμπαιναν στο Μεσολόγγι, το βρετανικό μπρίκι «HMS Chanticleer» βρισκόταν κοντά στη λιμνοθάλασσα. Ο καπετάνιος του έλπριζε, μέχρι την τελευταία στιγμή, να βοηθήσει στην παράδοση της πόλης και στην ασφαλή έξοδο των πολιορκημένων. Αιφνιδιάστηκε από την Εξοδο και προσπάθησε να διασώσει όσους επικαιρίσσαν να εγκαταλείψουν την πόλη από τη λιμνοθάλασσα. Ανάμεσα σε όσους διέσωσε τα ξημερώματα της Κυριακής των Βαΐων, υπήρχε ένας τραυματισμένος αιμόφυρτος Κερκυραίος που έδωσε στις βρετανικές αρχές, στον Πεταλά, μαρτυρική κατάθεση, την οποία βρήκαμε στα Βρετανικά Εθνικά Αρχεία:

«Είχαμε να φάμε ψωμί δεκαεπτά μέρες. Ζούσαμε τρώγοντας κουφάρια αλόγων, γάτες και αρουραίους. Όταν κι αυτά εξαντλήθηκαν αναγκαστικάμε να τρώμε φύκια και ρίζες που μαζεύαμε από την ακτή. Τέλειωσαν κι αυτά και μείναμε τέσσερις μέρες χωρίς τροφή μέχρι που αποφασίσαμε, εξαντλημένοι από την πείνα, να κάνουμε την έξοδο το βράδυ του Σαββάτου. Μοιραστήκαμε σε τέσσερις φάλαγγες, καθεμία από τις οποίες θα έπαιρνε διαφορετική κατεύθυνση, με τους ηλικιωμένους, τους ασθενείς, τις γυναίκες και τα παιδιά στο κέντρο. Μόλις ξεκίνησε η επίθεση όσοι όρμησαν στα τουρκικά οχυρά κομματιάστηκαν αμέσως από τα πυρά. Όσοι σώθηκαν κατευθύνθηκαν προς τα βουνά ενώ τους καταδίωκε το τουρκικό ιππικό, δεν γνωρίζω αν σώθηκαν. Καθώς ο στρατηγός [Κίτσιος] Τζαβέλας είδε την καταστροφή διάταξε να μην ακολουθήσουν άλλοι, αλλά να παραμείνουν και να πεθάνουν στο Μεσολόγγι. Οι Τούρκοι εισέβαλαν στην πόλη, έβαλαν φωτιά στα ξύλινα σπίτια, έσφαξαν όλα τα παιδιά και τις γυναίκες που έπεσαν στα χέρια τους. Οι Έλληνες κατέφυκαν στα τριάντα οχυρωμένα σπίτια που ήταν εφοδιασμένα με πυρομαχικά. Πολέμησαν για ώρες μέχρι που κατάλαβαν ότι όλα τελείωσαν και τότε ανατινάξαν τα σπίτια, προτιμώντας να καούν ή να θαστούν στα ερείπια παρά να πιαστούν αιχμάλωτοι. Εμειναν μόνο 150 άντρες στους οχυρωμένους μύλους που τους κράτησαν ολόκληρη την Κυριακή [των Βαΐων], αλλά τελικά εξαντλήθηκαν, έβαλαν φωτιά στα πυρομαχικά και ανατινάχτηκαν. Οι ασθενείς, οι γυναίκες και τα παιδιά που είχαν καταφύγει σε ένα οικισμό, πολέμησαν για αρκετές ώρες και τελικά ανατινάχτηκαν κι αυτοί. Εγώ κατάφερα να αποδράσω, μαζί με άλλους επτά, δύο ώρες πριν το ξημερώμα».

Ο κ. Σουκρού Ιλιτζάκ είναι διδάκτωρ Ιστορίας του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ και μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών. Ο κ. Αριστείδης Χατζής είναι καθηγητής Φιλοσοφίας Δικαίου και Θεωρίας Θεσμών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ευχαριστούν την υπ. διδ. Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κρήτης Άννα Αθανασούλη για τη βοήθεια.

«1.734 ζευγάρια αυτών που πάρθηκαν από το στρατό του Ιμπραήμ πασά και 1.015 που πάρθηκαν από το στρατό του Ρεσίτ πασά, συνολικά 2.749 ζευγάρια αυτών, στάλθηκαν στην Κωνσταντινούπολη για να εκτεθούν και να παραδειγματίσουν».

1821

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Το Κέντρο Ναυτιλιακής Ιστορίας του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών (www.ims.forth.gr) και η «Καθημερινή» παρουσιάζουν άγνωστες πτυχές της πορείας των Ελλήνων στο «θαλάσσιο επικεχειν», από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα.

Ο Κωνσταντίνος Κανάρης από τον Καρλ Κρατσαίζεν, 1829. Λιθογραφία σε χαρτί. Τον Ιούνιο του 1822, ο Έλληνας καπετάνιος κατόρθωσε να πυρπολήσει τη ναυαρχίδα του Καρά Αλή στη Χίο επιτυγχάνοντας καίριο χτύπημα στο τουρκικό ναυτικό, το οποίο άνοιξε δρόμο για ανάλογες επιτυχίες του ελληνικού στόλου.

Ο ελληνικός στόλος παρενοχλούσε αδιάκοπα τους Οθωμανούς και διατάρασσε το ευρωπαϊκό εμπόριο στην ανατολική Μεσόγειο, κερδίζοντας χρόνο εν αναμονή μιας ξένης παρέμβασης.

Η φρεγάτα «Ελλάς» και το ατμόπλοιο «Καρτερία» από τον Καρλ Κρατσαίζεν, 1831. Λιθογραφία σε χαρτί. Η συμμετοχή του «Καρτερία» υπό τη διοίκηση του Φρανκ Αμπνεί Χάστινγκς στη ναυμαχία στον Πειραιά τον Ιανουάριο του 1827 ήταν η πρώτη παγκοσμίως συμμετοχή ατμοπλοίου σε ναυμαχία.

Ο Αγώνας κρίθηκε στη θάλασσα

Ο κομβικός ρόλος του στόλου των 700 μεγάλων εμπορικών πλοίων, αλλά και των μικρότερων

Των **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΓΑΛΑΝΗ**
και **ΤΖΕΛΙΝΑΣ ΧΑΡΛΑΥΤΗ**

Από τους 40 ναυτοτόπους του Ιονίου και του Αιγαίου πελάγους, που είχαν αναδειχθεί τον 18ο αιώνα σε εύρωστες κοινότητες μέσα από το εμπόριο και τη ναυτιλία στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα, οι 25 ναυτοτόποι κηρύσσουν την Επανάσταση. Εκτός από την Υδρα, τις Σπέτσες και τα Ψαρά, που έχουν συνδεθεί άρρηκτα με τον ναυτικό αγώνα, στην Επανάσταση συμμετέχουν με τα πλοία τους και άλλα νησιά και παραθαλάσσιες πόλεις, όπως για παράδειγμα το Γαλαξίδι, το Μεσολόγγι, το Αιτωλικό στον Πατραϊκό και τον Κορινθιακό κόλπο, ο Πόρος, το Κρανίδι, η Σκόπελος και το Τρίκερι στο δυτικό Αιγαίο, η Τήνος, η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Ανδρος, η Κύμη, η Κίμωλος, η Νάξος, η Μήλος και η Κρήτη στο κεντρικό Αιγαίο, η Πάτμος, η Σύμη και το Καστελλόριζο νότια, η Αίγινα, η Λήμνος, η Λέρος και η Σάμος στο βορειοανατολικό Αιγαίο, μαζί με τις Κυδωνίες και τον Τσεσμέ στα μικρασιατικά παράλια. Συνολικά οι επαναστατημένοι ναυτοτόποι του Ιονίου και του Αιγαίου συγκεντρώνουν 700 μεγάλα εμπορικά πλοία, κατά μέσον όρο άνω των 150 τόνων, που υψώνουν την «διχροον εθνικήν του πολέμου σημαία». Σε αυτόν τον μεγάλο στόλο θα πρέπει φυσικά να συνυπολογιστούν και τα μικρότερα σκάφη που εκτελούσαν βοηθητικές υπηρεσίες και αξιοποιήθηκαν ως

μεταγωγά, ακταιωφοί και αγγελιαφόροι, διασφαλίζοντας τη ροή των προμηθειών και της επικοινωνίας στα μέτωπα του πολέμου.

Όπως ανέδειξε η έρευνα των τελευταίων χρόνων, που διεξήχθη με αφορμή την επέτειο των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, τα πλοία κατά την επαναστατική δεκαετία έλαβαν πολλαπλούς και εναλλασσόμενους ρόλους: ως πολεμικά, καταδρομικά, μεταγωγά και φυσικά ως εμπορικά. Το πλοίο λειτουργούσε ακόμη και ως προσωρινή έδρα της κυβέρνησης κατά την κρίση του εμπυλίου πολέμου, όταν το ιστιοφόρο «Κίμων» φιλοξένησε το Εκτελεστικό και το ιστιοφόρο «Διομήδης» το Βουλευτικό κατά τη μεταφορά της έδρας της διοίκησης από το Κρανίδι στο Ναύπλιο το 1824.

Η ναυτιλία αποδείχθηκε ένας από τους σημαντικούς πυλώνες για τους Έλληνες όχι μόνο σε στρατιωτικό αλλά και σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Το πολεμικό και το εμπορικό ναυτικό εξάπλωσαν την Επανάσταση στο Αιγαίο μέχρι τα πιο απομακρυσμένα νησιά και παράλια: ήλεγχαν και απέκλειαν τους θαλάσσιους δρόμους· εμπόδιζαν τη μεταφορά και τον ανεφοδιασμό οθωμανικών στρατευμάτων· συμμετείχαν από θαλάσσης στον αποκλεισμό των κάστρων που ήλεγχαν οι Οθωμανοί· συνέδεαν τη νησιωτική και την ηπειρωτική επικράτεια με την εθνική διοίκηση· συγκέντρωναν οικονομικούς πόρους, κυρίως

από το εμπόριο και την καταδρομή, εξασφαλίζοντας την επιβίωση των ναυτικών κοινοτήτων και τη χρηματοδότηση του Αγώνα. Παράλληλα, η ναυτιλία αποτελεί ένα πεδίο σχεδιασμού και ωρίμανσης της πολιτικής συγκρότησης και της εθνικής συνοχής. Καθώς είναι η Προσωρινή Διοίκηση, και όχι τα ναυτικά νησιά, που αναλαμβάνει το μεγάλο κόστος της διεξαγωγής του πολέμου στη θάλασσα, από το τοπικό και το ιδιωτικό γεννιέται το εθνικό και το δημόσιο.

Τα εθνικά δάνεια

Οι επαναστατημένοι Έλληνες, ως υπήκοοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, προφανώς δεν διέθεταν συντεταγμένο πολεμικό στόλο, αλλά όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Κολοκοτρώνης πολεμήσαν με τα «σιταροκάραβα», δηλαδή με τα εμπορικά πλοία που έως τότε ειδικεύονταν στη μεταφορά σιταριού. Αυτά τα πλοία, ήδη κατά την προεπαναστατική περίοδο, ήταν εφοδιασμένα με κανόνια, πιστόλια και μαχαίρια για την προστασία τους από τους κινδύνους στη θάλασσα και λειτουργούσαν ως πολεμικά πλοία κατά τη διάρκεια της Επανάστασης. Ο ιδιότυπος επαναστατικός στόλος συγκροτήθηκε από ιδιόκτητα πλοία των ναυτοτόπων, που καλούνταν από την Προσωρινή Διοίκηση να συμμετάσχουν για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε μια συγκεκριμένη αποστολή, π.χ. στην πολιορκία ενός κάστρου, την περι-

πολία ακτών ή τη συμμετοχή σε ναυμαχία, επιστρέφοντας μετά την ολοκλήρωσή της στις άλλες δραστηριότητές τους.

Η πορεία προς έναν εθνικό στόλο συνδέεται άρρηκτα με την ιστορία των εθνικών δανείων. Το παράδοξο είναι ότι τα δύο εθνικά δάνεια, που χορηγήθηκαν το 1824 και το 1825 από τη χρημαγορά του Λονδίνου, δόθηκαν σε ένα κράτος που δεν υπήρχε, σε μια επαναστατική Προσωρινή Κυβέρνηση που μαστιζόταν από εμφύλιο και ήττες στα πολεμικά μέτωπα, με υποθήκη εθνικές γαίες μιας επικράτειας που δεν είχε οριστεί. Αποτελούν όμως την de facto αναγνώριση των Ελλήνων ως εμπόλεμου έθνους και δεσμεύουν αμετάκλητα τη βρετανική πλευρά στην εξεύρεση πολιτικής λύσης για την ελληνική ανεξαρτησία. Παρά τη δεινή οικονομική κατάσταση και την πολιτική αστάθεια, η Προσωρινή Διοίκηση οραματίστηκε και δρομολόγησε έναν σύγχρονο στόλο υιοθετώντας την τεχνολογική πρωτοπορία της εποχής. Όπως τα πρώτα ελληνικά Συντάγματα αφομοίωσαν τα πιο προοδευτικά στοιχεία της εποχής τους, κατ'αντιστοιχία ο σχεδιασμός για τον πρώτο εθνικό στόλο στράφηκε προς τις πιο νεωτερικές και προοδευτικές λύσεις, υιοθετώντας τη νέα τεχνολογία του ατμού. Η συμμετοχή του «Καρτερία» υπό τη διοίκηση του Φρανκ Αμπνεί Χάστινγκς στη ναυμαχία στον Πειραιά τον Ιανουάριο του 1827 ήταν η πρώτη παγκοσμίως

συμμετοχή ατμοπλοίου σε ναυμαχία.

Παρά τις αντιζηλιότητες, ο ελληνικός στόλος δήλωνε σταθερά την παρουσία του σε όλη τη διάρκεια της Επανάστασης σημειώνοντας μικρότερες ή μεγαλύτερες επιτυχίες. Είτε μέσα από τις πολεμικές επιχειρήσεις είτε χάρη στις καταδρομές, ο Αγώνας στη θάλασσα παρέμεινε ενεργός κρατώντας στην ουσία την Επανάσταση ζωντανή όταν η μάχη στην ξηρά φαινόταν χαμένη. Ο στόλος παρενοχλούσε αδιάκοπα τους Οθωμανούς και διατάρασσε το ευρωπαϊκό εμπόριο στην ανατολική Μεσόγειο, κερδίζοντας χρόνο εν αναμονή μιας ξένης παρέμβασης και μιας πολιτικής λύσης στο ελληνικό ζήτημα. Παράλληλα, η συντήρηση του τοπικού και του περιφερειακού εμπορίου, η αδιάκοπη ναυτιλιακή δραστηριότητα των ελληνικών πλοίων, καθώς και τα κέρδη που δημιουργούσε η οικονομία του πολέμου με τις μεταγωγές και την εκποίηση των λειών συντηρούσαν οικονομικά την Επανάσταση. Η επιμονή και η αντοχή του στόλου αποτελούν ίσως την πιο σημαντική συμβολή του ναυτικού αγώνα στην Επανάσταση, που φαίνεται πως τελικά κρίθηκε στη θάλασσα. Αλλάσσει, η καθοριστική παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων έγινε πάλι στη θάλασσα με τη ναυμαχία του Ναυαρίνου, όπου η καταστροφή του οθωμανικού στόλου σφράγισε την τύχη της Επανάστασης και δρομολόγησε τις πολιτικές εξελίξεις.

«Η ναυμαχία της Σάμου», αγνώστου καλλιτέχνη, υδατογραφία σε χαρτί, 51x72 εκ., Μουσείο Μπενάκη. Η Σάμος ήταν μεταξύ των 25 ναυτοτόπων που κήρυξαν την Επανάσταση.

Η γκριζα ζώνη της «καταδρομής»

Παράλληλα με τον πολεμικό στόλο, ένας δεύτερος επικουρικός στόλος διαμορφώθηκε κατά τον ναυτικό Αγώνα από τα καταδρομικά πλοία. Η καταδρομή είναι μια λιγότερο γνωστή πτυχή του πολέμου στη θάλασσα, όπου η πολεμική με την οικονομική λειτουργία του πλοίου ταυτίζονται. Τα όρια μεταξύ καταδρομής και πειρατείας συχνά συγχέονται στη βιβλιογραφία και στις πηγές, παραθεωρώντας έτσι τη συνεισφορά της καταδρομής στην Επανάσταση. Ως καταδρομικά ορίζονται τα πλοία που ανήκουν σε ιδιώτες και πλέουν με άδεια διεξαγωγής πολέμου, η οποία τους εξουσιοδοτεί να ασκήσουν οποιαδήποτε είδους βία μέσα στα επιτρεπόμενα όρια του πολέμου στη θάλασσα. «Η Καταδρομή είναι εν από τα ισχυρότερα όπλα κατά του εχθρού, αρκεί μόνο να ενεργήται

μ'όλην την απαιτούμενη τάξη και να απέχη από παν είδος καταρρήσεως», έγραφε η προσωρινή κυβέρνηση προς τους προκρίτους των Σπετσών, τον Αύγουστο του 1827.

Η πρακτική της καταδρομής ήταν εξαιρετικά διαδεδομένη στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες, ενώ κατά τη διάρκεια των Αγγλοαλλικών και Ναπολεόντειων Πολέμων τα καταδρομικά έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην αποδυνάμωση των αντίπαλων στόλων. Η καταδρομή έχει εύστοχα θεωρηθεί ως «το τρίτο δάνειο ληφθέν διά της βίας από την Ευρώπη». Με την καταδρομή συλλαμβάνονται εκατοντάδες αυστριακών, γαλλικών, αγγλικών και ρωσικών πλοίων που προσπαθούν να σπάσουν τον ναυτικό αποκλεισμό των επαναστατημένων Ελλήνων και να τροφοδοτήσουν, με τους

υψηλούς ναύλους της εποχής, τα οθωμανικά κάστρα και φρούρια που είναι σε πολιορκία. Οι Έλληνες καταδρομείς με τα πλοία-λείες και τα φορτία που κατάσχουν ενδυναμώνουν τον πολεμικό στόλο, γεμίζουν το εθνικό ταμείο, τις «κάσες» των ναυτικών κοινοτήτων και των δικών τους «οσπιτίων».

Υπήρχαν αρκετές περιπτώσεις όπου και τα πολεμικά πλοία ασκούσαν καταδρομική δραστηριότητα ενώ βρισκόταν σε αποστολή ή επιφυλακή, με τα ανάλογα οφέλη για τα πληρώματα του στόλου που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη εκστρατεία. Για παράδειγμα, το πολεμικό πλοίο «Τερψιχόρη» με καπετάνιο τον Αλέξανδρο Ραφαήλ ενώθηκε με τον πολεμικό στόλο στη Σαντορίνη στις 17 Αυγούστου 1824. Ο αρχηγός της εκστρατείας, Ανδρέ-

ας Μιαούλης, τον είχε στείλει «εις κατασκόπευσιν του Αιγυπτιακού στόλου». Ο Ραφαήλ επέστρεψε με νέα για τον αιγυπτιακό στόλο αλλά και ένα πλοίο-λεία «εν βρίσκον Αυστριακόν εμπορικόν, διοικούμενον υπό του Φιλίππου Ιβανίσκη, το οποίον συνέλαβεν όπισθεν του Αιγυπτιακού στόλου όστις ήραξεν εις την νήσον Ρόδον». Κατά διαταγήν του Μιαούλη εξετάσθηκαν τα έγγραφα του πλοίου, όπου κατ' αρχάς δηλώνονταν ότι το φορτίο προοριζόταν για Ευρωπαϊό παραλήπτη. Σε μια δεύτερη, όμως, πιο εξονυχιστική έρευνα βρέθηκαν έγγραφα «μέσα εις εν ζεμπίλι με ορούζι» που αποδείκνυαν ότι το φορτίο ήταν τουρκικής ιδιοκτησίας. Αποφάσισαν, λοιπόν, «οι ναύαρχοι και οι πλοίαρχοι» του πολεμικού στόλου να σταλεί το πλοίο στην Υδρα, όπου η λεία θα

αξιολογείτο και με την επιστροφή του στόλου θα μοιραζόταν σε όλα τα πληρώματα του στόλου. Για να εξασφαλισθεί η δίκαιη μοιρασιά, διόρισαν μια «επιτροπή παραλαβής», με «διευθυντή» της «επιτροπής» τον Αντώνιο Χ. Ανδρέου και έναν ναύτη από κάθε πλοίο.

Η κ. Κατερίνα Γαλάνη είναι εκλεγμένη επικ. καθηγήτρια του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Η κ. Τζελίνα Χαρλαύτη είναι καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κρήτης, διευθύντρια του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών-ΙΤΕ και επικεφαλής του Κέντρου Ναυτιλιακής Ιστορίας. Μόλις εκδόθηκε το βιβλίο τους «Ο εμπορικός και πολεμικός στόλος κατά την Ελληνική Επανάσταση (1821-1831)», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, 2024.

Με μπροστάρηδες τους «παλιούς» αλλά και τους αρχηγούς της, η γαλανόλευκη είναι μία ομάδα που βγάζει υγεία και είναι οικογένεια.

Ετοιμη και αποφασισμένη στον «τελικό» με τη Γεωργία

Η εθνική Ελλάδας δείχνει ικανή να εξασφαλίσει τη συμμετοχή της σε τελική φάση μεγάλης διοργάνωσης ύστερα από 10 χρόνια

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ

Σε αντίθεση με το αντιπροσωπευτικό συγκρότημα της Κύπρου μας στο ποδόσφαιρο, που εδώ και χρόνια πάει από το κακό στο χειρότερο, η εθνική ομάδα της Ελλάδας δείχνει μεγάλες αρετές και ικανότητα να πάρει ένα εισιτήριο για τα τελικά του Euro2024.

Την περασμένη Πέμπτη (21/3), η Ελλάδα μετέτρεψε τον αγώνα-μπαράζ με το Καζακστάν, στην καυτή «ORAP Arena», σε πάρτι, κερδίζοντας με 5-0 και πάει με την καλύτερη ψυχολογία στον «τελικό» με τη Γεωργία, την ερχόμενη Τρίτη (26/3) στην Τιφλίδα, με στόχο να νικήσει και να εξασφαλίσει τη συμμετοχή της σε τελική φάση μεγάλης διοργάνωσης, ύστερα από 10 χρόνια.

Το παιχνίδι της Πέμπτης εξελίχθηκε ιδανικά για την Ελλάδα, αφού

Ο προπονητής της εθνικής Ελλάδας, Γκουστάβο Πογιέτ έκανε καλή δουλειά και, παρά την έντονη κριτική που του ασκήθηκε, έφερε την εθνική έναν αγώνα μακριά από την τελική φάση του Euro.

το Καζακστάν κατέρρευσε μετά τα δύο γρήγορα γκολ της εθνικής. Οι Έλληνες διεθνείς επέδειξαν αποφασιστικότητα, σοβαρότητα και απόλυτη συγκέντρωση στο παιχνίδι, μειώνοντας τα λάθη στο ελάχιστο.

Με μπροστάρηδες τους «παλιούς» αλλά και τους αρχηγούς της, η γαλανόλευκη πείθει ξανά ότι είναι μία ομάδα που βγάζει υγεία και είναι οικογένεια. Διαθέτει παίκτες με προσωπικότητα, με ποδοσφαιρικό εγωισμό, που παλεύουν για να ζήσουν το όνειρο των μεγάλων διοργανώσεων.

Η συμβολή του Πογιέτ

Ο προπονητής της εθνικής Ελλάδας, Γκουστάβο Πογιέτ έκανε καλή δουλειά και, παρά την έντονη κριτική που του ασκήθηκε, έφερε την εθνική έναν αγώνα μακριά από την τελική φάση του Euro.

Άλλαξε το στάτους των παικτών, τους εξέλιξε την τελευταία διετία, τους μπόλιασε το πνεύμα του νικητή και συνέβαλε τα μέγιστα προκειμένου να είναι ξανά ανταγωνιστικοί απέναντι σε ομάδες όπως η Γαλλία και η Ολλανδία, αλλά και να παίρνουν άνετες νίκες, κόντρα σε «θεωρητικά» υποδεέστερες ομάδες.

Η Ελλάδα μετέτρεψε τον αγώνα-μπαράζ με το Καζακστάν, στην καυτή «ORAP Arena», σε πάρτι, κερδίζοντας με 5-0 και πάει με την καλύτερη ψυχολογία στον «τελικό» με τη Γεωργία, την ερχόμενη Τρίτη.

Στον αγώνα με τον Καζακστάν, ο Ουρουγουανός διάβασε εξαιρετικά το ματς, τον βοήθησαν και τα δύο γρήγορα γκολ, και στη συνέχεια έκανε μία σωστή διαχείριση ενόψει και του αγώνα με τη Γεωργία την Τρίτη. Παρουσίασε μια ομάδα πολύ έτοιμη, στοχοπροσηλωμένη, που σεβάστηκε όσο έπρεπε τον κατώτερο από την ίδια, όπως αποδείχτηκε, αντίπαλό της και τον συνέντριψε.

Ίσως η πιο μεγάλη επιτυχία του προπονητή είναι ότι έπεισε τους παίκτες του ότι όλα εξαρτώνται από

την απόδοσή τους, αλλά και ότι δεν έπρεπε να υποτιμήσουν τον άγνωστο αντίπαλό τους. Όχι τυχαία, το ξεκίνημα του ματς ήταν το καλύτερο διάστημα της Ελλάδας. Η εθνική μπήκε στο γήπεδο για να δείξει ότι θέλει να τελειώνει γρήγορα κι απλά. Και ότι έγινε ξανά πραγματική ομάδα.

Ο «τελικός» με τη Γεωργία

Σίγουρα η Γεωργία δεν θα είναι εύκολος αντίπαλος. Για τους Γεωργιανούς ο «τελικός» της Τρίτης (19:00), είναι ο αγώνας της ιστορίας τους.

Διαθέτουν μια εξαιρετική φουρνιά παικτών, με μπροστάρη τον σούπερ σταρ Κβαρτσκέλια.

Οι Έλληνες διεθνείς δείχνουν τον απαραίτητο σεβασμό στους Γεωργιανούς και παραμένουν απόλυτα συγκεντρωμένοι στον στόχο τους. Θέλουν να είναι στο Euro2024 και θα κάνουν τα αδύνατα δυνατά για να τα καταφέρουν. Η Ελλάδα έχει στην Τιφλίδα ένα πολύ δύσκολο ματς μπροστά της.

Αν τα καταφέρει και πάει στα τελικά της Γερμανίας, θα αναμετρηθεί με την Πορτογαλία, την Τσεχία και την Τουρκία. Βρίσκεται ένα ματς μακριά από τη συμμετοχή της σε μια πολύ μεγάλη διοργάνωση, και έδειξε την Πέμπτη πως όλα είναι στο χέρι της. Το αξίζει και μπορεί να το πετύχει μέσα στην Τιφλίδα.

Ο Κβαρτσκέλια και οι άλλοι

Όπωςδήποτε από τους διεθνείς της Γεωργίας ξεχωρίζει το μεγάλο τους αστέρι, Κβίτσα Κβαρτσκέλια. Ο σπέρ σταρ της Νάπολι είναι ό,τι καλύτερο έχει να επιδείξει το ποδόσφαιρο της Γεωργίας τα τελευταία χρόνια, αλλά ο «Κβαρραντόνα» δεν είναι μόνος του. Οι Γεωργιανοί έχουν καλό σύνολο και ο Κβάρτα είναι το κερασάκι στην τούρτα. Πρόκειται για μία ομάδα που βρίσκεται στα θεμέλια. Έχει τον παγκοσμίου κλάσος παίκτη, και πάνω σε αυτόν θα βασιστεί για να βρεθεί τα επόμενα χρόνια σε μεγάλη διοργάνωση.

Ο Ντβάλι και ο Κβιλίτσια

Από το πάντρεμα που έχει γίνει μεταξύ διάφορων ηλικιών, έχει προκύψει μια καλή φουρνιά ποδοσφαιριστών, να μην γίνεται η βρώμικη δουλειά πίσω από τον κορυφαίο, όμως, με το Λουξεμβούργο απέδειξαν ότι καθαρίζουν και χωρίς αυτόν. Δύο πολύ γνώριμοί μας, ο κεντρικός αμυντικός Ντβάλι και ο επιθετικός Κβιλίτσια (αμφότεροι αγωνίζονται στον ΑΠΟΕΛ), αγωνίστηκαν στη νίκη – πρόκριση επί του Λουξεμβούργου. Ο πρώτος αγωνίστηκε σε όλο το παιχνίδι και ο δεύτερος στο τελευταίο δεκάλεπτο.

Με μυαλό αλλά και πάθος

Ο Γκουστάβο Πογιέτ γνωρίζει πολύ καλά τι πρέπει να κάνει και στην Τιφλίδα, αλλά σε τέτοια παιχνίδια δεν παίζει ρόλο μόνο η τακτική, πρέπει να υπάρχει και καθαρό μυαλό και πάθος – δυνατές καρδιές. Οι Έλληνες διεθνείς και ο προπονητής τους είναι αποφασισμένοι και το δείχνουν μέσα από το δέσιμο της ομάδας, το δείχνουν μέσα από αυτό που βγάζουν στο χορτάρι και κάνουν τους Έλληνες ποδοσφαιρόφιλους να πιστεύουν στην πρόκριση όλο και περισσότερο.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Στο 2017, στο 2024, στο άπειρο

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Ένα ρίγος διαπερνά το σώμα σου την ίδια ώρα που ο συναισθηματικός σου κόσμος ταρακουνιέται συθέμελα. Μαζί και η αίσθηση ανόρθωσης των τριχών που προκαλείται κυρίως από έντονο συναίσθημα, μια δυνατή συγκίνηση, ένα δέος που λυγίζει όλο σου το είναι.

Διαβάζεις και ξαναδιαβάζεις την ειδηση και σκέφτεσαι μήπως είναι σενάριο ταινίας επιστημονικής φαντασίας, μήπως είναι το περιεχόμενο ενός μιρεστ-σέλερ μυθιστορημάτων, μήπως είναι απλά μια ιστορία που δεν αφορά εμάς, δεν έχει σχέση με την κοσμοθεωρία, τις συνθήκες, τη νοοτροπία ή την κουλτούρα μας.

Κι όμως, όλα τα αξιόπιστα Μέσα ανά το παγκόσμιο, μεταδίδουν ότι η ισπανική Αστυνομία έκανε έφοδο στα γραφεία της ισπανικής ομοσπονδίας ποδοσφαίρου, προβαίνοντας σε συλλήψεις εφτά ατόμων. Ταυτόχρονα, αναφέρουν ότι προέβησαν σε έρευνες σπιτιών παραγόντων της ομοσπονδίας, μεταξύ των οποίων και την οικία του πρώην προέδρου, Ρουμπιάλες, του μοναδικού παράγοντα εξ Ευρώπης, που παρευρέθηκε στην τελετή ανάληψης καθηκόντων του Γιώργου Κούμα, κατά το προηγούμενο καλοκαίρι.

Δεν έχει όμως σημασία και σίγουρα δεν ευθύνεται ο Κούμας, για τις πράξεις των φίλων του. Σημασία έχει η ειδηση, έτσι όπως μεταδίδεται από τα ΜΜΕ που φέρει την ισπανική Αστυνομία να διερευνά τυχόν παρατυπίες σε συμβάσεις και συμβόλαια που σύνταξε η διοίκηση Ρουμπιάλες με τη Σαουδική Αραβία, όπου διοργανώνεται τα τελευταία χρόνια το ισπανικό Σούπερ Καπ. Αποδεδειγμένα οι τακτικές – και κυρίως οι προθέσεις – των ισπανικών Αρχών, μακράν απέχουν από τις δικές μας.

Μόλις το 2017 συνέλαβαν τον τότε παντοδύναμο πρόεδρο της Ομοσπονδίας Άνχελ Μαρία Βιγιάρ για υπεξαίρεση, δωροδοκία και πλαστογραφία, κατηγορώντας τον επίσης ότι χρηματοδοτούσε τοπικές ενόσεις ούτως ώστε να «εξαγοράζει» τις ψήφους τους και να διατηρεί τη θέση ως επικεφαλής της Ομοσπονδίας (κάτι μου θυμίζει αυτό). Και όμως μια πανίσχυρη Ομοσπονδία, που έχει παρεμπιπτότως καθιερώσει το ισπανικό ποδόσφαιρο ως μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις ανά το παγκόσμιο, ηγούμενη από άτομα με οικονομική και κοινωνική δύναμη, βρίσκεται συνεχώς υπό το μικροσκόπιο των δικτικών Αρχών, που προσπαθούν να επιβάλουν τη νομιμότητα. Μαζί και με τα ΜΜΕ της χώρας, που καταγγελλικά στέκονται απέναντι από τη διαφθορά και τις ατασθαλίες των μεγάλων παραγόντων, σε αντίθεση με την πλειοψηφία των δικών μας που μπερδέψαν-ανέμιξαν τις δημόσιες σχέσεις με τη δημοσιογραφία.

Εντός μιας επταετίας δύο πρόεδροι της εκεί Ομοσπονδίας διώχθηκαν από τον νόμο, την ίδια ώρα που σε κάποιες χώρες – όπως και τη δική μας – το περιεχόμενο της ειδησης για κινητοποίηση των Αρχών κατά ισχυρών, φίλων και κουμπάρων του νησιού, μοιάζει να μην μπορεί να γίνει ποτέ, ούτε καν στο άπειρο.

Ενδεχομένως, να μάθουμε...

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΤΗ

Η χειραγώγηση αγώνων, πιο απλά τα στημένα παιχνίδια, και κατ' επέκταση ο επηρεασμός ή και η χειραγώγηση ολόκληρου πρωταθλήματος, είναι ό,τι πιο σοβαρό μπορεί να πλύξει το ποδόσφαιρο. Στη βάση κυρίως της θέσης πως όλοι αθώοι είναι μέχρι αποδείξεις του αντιθέτου, στην πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής Δεοντολογίας, μπροστά από τη λέξη χειραγώγηση (ουσιαστικά μπροστά από την ερμηνεία του πορίσματος), μπαίνει η λέξη ενδεχομένως. Στη βάση της...

προϊστορίας ανάλογων πορισμάτων, ερευνών, υποθέσεων και καταγγελιών, στη χώρα και το ποδόσφαιρό μας, η λέξη ενδεχομένως θα πρέπει να προστίθεται και στο τέλος.

Ενδεχομένως λοιπόν, να στοιχειοθετηθεί υπόθεση, να αρχίσει ποινική διερεύνηση και απ' εκεί και πέρα βλέπουμε. Ενδεχομένως να υπάρξει συνέχεια, σε όλα όσα (λίγα και αόριστα για την ώρα) έχουν ειπωθεί το φως της δημοσιότητας στη σχετική ανακοίνωση. Λογικά πολύ περισσότερα θα πρέπει να περιλαμβάνονται στο πόρισμα, αν και στο πρόσφατο παρελθόν καταγράψαμε και περιπτώσεις κατά τις οποίες λίγη έως καθόλου ουσία διαπιστώθηκε σε σχέση με τον θόρυβο που δημιουργήθηκε. Ενδεχομένως – και πολύ πιο πιθανό – να φορτωθεί εκ νέου και μ' ένα ακόμη φάκελο, το ράφι με τις ανεξιχνίαστες υποθέσεις. Γιατί δεν είναι η πρώτη φορά που φθάνουμε σε αυτό το σημείο, είτε από ανάλογες έρευνες, είτε από στοιχεία που περιλαμβάνονται σε εκθέσεις της ΟΥΕΦΑ (κόκκινοι φάκελοι) ή ακόμη και από επώνυμες καταγγελίες. Στις πλείστες περιπτώσεις ακούσαμε για την έλλειψη στοιχείων ή τεκμηρίων ικανών να δώσουν συνέχεια, ή για την απροθυμία κάποιων να μιλήσουν και πολύ περισσότερο να καταθέσουν. Υπάρχει, ωστόσο, και η άλλη όψη του νομίσματος, από την οποία δεν μπορεί να αποκλειστεί η έλλειψη αποφασιστικότητας και θέλησης των αρμόδιων να... σπράξουν και να φθάσουν το μαχαίρι μέχρι το κόκκαλο.

Ενδεχομένως λοιπόν, να μάθουμε κάτι περισσότερο, αν και λίγιο το πιστεύουν. Δεν πρόκειται για απασιόδοξη εκτίμηση και καμία σχέση δεν έχει με τα όποια στοιχεία μπορεί να περιλαμβάνει το σχετικό πόρισμα. Είναι που περιμένουμε ακόμη απαντήσεις, για ανάλογες υποθέσεις που χρονολογούνται...

Για την ώρα, από το ενδεχόμενο χειραγώγησης αγώνων ή και ολόκληρου πρωταθλήματος όπως καταγράφεται στη σχετική ανακοίνωση, εκτεθειμένοι στην κοινή γνώμη μένουν, και όχι απαραίτητα με δική τους ευθύνη, όλοι όσοι εντός της περιόδου (2019-2023), που έγγιξε η σχετική έρευνα, διεκδίκησαν και πολύ περισσότερο κέρδισαν κάτι... Ενδεχομένως, το... όνομά τους να καθαρίσει...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-0,06%

Χ.Α.
0,22%

Dow Jones

2,19%

Nasdaq

2,64%

Nikkei

5,36%

Dax

1,32%

FTSE 100

1,80%

ΔΙΕΘΝΗ

Άλλα αγορών
και ρεκόρ για
την τιμή
του χρυσού
Σελ. 11

Πετρέλαιο

-0,64%

€/δ

-0,62%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Ασθμαίνουν οι οικονομίες Γερμανίας και Γαλλίας

Οι δύο μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης, Γερμανία και Γαλλία, ασθμαίνουν καθώς προσπαθούν να ξεφύγουν από την ύφεση. Παραμένουν ωστόσο εγκλωβισμένες σε αρνητικούς ρυθμούς. Τα στοιχεία του Μαρτίου καθιστούν σαφές ότι θα περάσει αρκετός καιρός μέχρι να ανακάμψουν. Σελ. 9

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αναμένουν νέα αύξηση στις τιμές των κατοικιών

Το 44% των 200 στελεχών της ελληνικής κτηματαγοράς που συμμετείχαν στην ετήσια έρευνα αγοράς της Cerved Property Services, αναμένει περαιτέρω αύξηση των τιμών νεόδμητων και παλαιών κατοικιών. Βασική αιτία για τις νέες αυξήσεις είναι η ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Σελ. 12

Εντονο παρασκήνιο για διοικητή ΚΤΚ

Ο πρόεδρος φαίνεται να ευνοεί Χριστάκη Πατσαλίδη, και ΔΗΚΟ και Αναστασιάδης παραμονή Ηροδότου

Εντονο παρασκήνιο βρίσκεται σε εξέλιξη για το θέμα της θέσης του κεντρικού τραπεζίτη της Κύπρου, καθώς σε λιγότερο από 20 ημέρες τελειώνει η θητεία του νυν διοικητή κ. Κωνσταντίνου Ηροδότου. Ο πρόεδρος

δεν έχει λάβει ακόμα τις αποφάσεις του και φαίνεται να είναι όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά, είτε για ανανέωση της θητείας του κ. Ηροδότου, είτε για αντικατάστασή του. Οι φήμες για παραμονή ή για αντικατάσταση του

κ. Ηροδότου «δίνουν και παίρνουν». Όπως ακούγεται, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης μπορεί να είναι ευχαριστημένος με τις ενέργειες του νυν διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, αλλά έχει «άνθρωπο δικό του» γι' αυτή

τη θέση, τον κ. Χριστόδουλο (Χριστάκη) Πατσαλίδη. Από την άλλη, οι πληροφορίες θέλουν το ΔΗΚΟ να τάσσεται υπέρ του επαναδιορισμού του κ. Ηροδότου, θέση την οποία ευνοεί και ο τώως πρόεδρος της Δημοκρα-

τίας Ν. Αναστασιάδης. Στο μεταξύ ολοκληρώθηκε η διαδικασία επιλογής του νέου επικεφαλής του Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης, έχοντας ένα «shortlist» 10 προσώπων. Σελ. 5

Ντουμπάι: Η βιώσιμη πόλη κόστισε 354 εκατ. δολ.

Η Βιώσιμη Πόλη του Ντουμπάι, το φιλόδοξο σχέδιο της πιο φιλικής προς το περιβάλλον πόλης των χωρών του Κόλπου, έχει κοστίσει 354 εκατ. δολ. και σήμερα είναι πλήρης, καθώς αριθμεί 3.000 κατοίκους και η λίστα οικογενειών που θέλουν να εγκατασταθούν σε αυτήν έχει αναμονή έως και τρία έτη. Η πόλη έχει τις αναγκαίες υποδομές και παράγει το 80% της ενέργειας που καταναλώνει τον χειμώνα, και το 40% το καλοκαίρι, όταν η θερμοκρασία φτάνει στους 45 βαθμούς. Εκεί κατορθώσει να είναι κατά 80% πόλη χωρίς αυτοκίνητο και οι δρόμοι της έχουν το κατάλληλο οδόστρωμα ώστε οι κάτοικοί της κυκλοφορούν με ποδήλατα. Σελ. 10

Τέλος Μαρτίου εκταμιεύονται 152 εκατ. ευρώ

Του Σχεδίου Ανάκαμψης

Η Κύπρος έχει υλοποιήσει τα ορόσημα που έχουν τεθεί για εκταμίευση της 2ης και 3ης δόσης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και υπέβαλε αίτηση στην Κομισιόν για εκταμίευση των 152 εκατ. ευρώ. Όπως δήλωσε η υφυπουργός παρά τω πρόεδρω Ειρήνη Πικκή, το έμβλημα των χρημάτων αναμένεται περί τα τέλη Μαρτίου με αρχές Απριλίου. Σελ. 3

Ενώπιον νέων προκλήσεων ο τουρισμός

Κλίμα και μάρκετινγκ

Καθοριστικές αλλαγές συντελούνται για το μέλλον του τουρισμού. Η κλιματική αλλαγή με τη συνεχή άνοδο της θερμοκρασίας, το ψηφιακό μάρκετινγκ και η τάση για διαδραστικές αυθεντικές εμπειρίες, είναι τα τρία στοιχεία που πρέπει να κερδηθούν καθότι θα καθορίσουν το παιχνίδι τα επόμενα χρόνια. Σελ. 4.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΚΡΙΣΤΑΛΙΝΑ ΓΚΕΟΡΓΚΙΕΒΑ*

Σημαντικότερη από ποτέ η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών

Σήμερα οι επικεφαλής των κεντρικών τραπεζών βρίσκονται ενώπιον πολλών προκλήσεων ως προς την ανεξαρτησία τους. Οι εκκλήσεις για μειώσεις των επιτοκίων πληθαίνουν, έστω και αν δείχνουν πρόωρες, και είναι πιθανό να ενταθούν, δεδομένου ότι ο μισός πληθυσμός του πλανήτη ψηφίζει φέτος. Αυξάνονται οι κίνδυνοι πολιτικών παρεμβάσεων στη λήψη αποφάσεων των κεντρικών τραπεζών και στους διορισμούς προσωπικού. Είναι σημαντικό να αντισταθούν σε αυτές τις πιέσεις οι κυβερνήσεις και οι διοικητές τους. Απλώς σκεφτούμε τι πέτυχαν οι ανεξάρτητες κεντρικές τράπεζες τα τελευταία χρόνια: διαχειρίστηκαν αποτελεσματικά την πανδημία,

εφαρμόζοντας μια επιθετική νομισματική χαλάρωση που απέτρεψε την παγκόσμια οικονομική κατάρρευση και επιτάχυνε την ανάκαμψη. Όταν το επίκεντρο μετατοπίστηκε στην αποκατάσταση της σταθερότητας των τιμών, οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών συνέσφιξαν κατάλληλα τη νομισματική πολιτική, αν και σε διαφορετικά χρονοδιαγράμματα. Η κινητοποίησή τους συνέβαλε στο να διατηρηθούν σταθερές οι προσδοκίες για τον πληθωρισμό στις περισσότερες χώρες, ακόμη κι όταν οι αυξήσεις τιμών ανήλθαν σε υψηλά επίπεδα δεκαετιών. Ως αποτέλεσμα, ο πληθωρισμός αποκλιμακώθηκε σε πολύ πιο διαχειρίσιμα επίπεδα και περιορίστηκαν οι κίνδυνοι

Ο μισός πληθυσμός του πλανήτη ψηφίζει φέτος και αυτό αυξάνει τον κίνδυνο πολιτικών παρεμβάσεων στις αποφάσεις των κεντρικών τραπεζών.

μιας ανώμαλης προσεγγίσεως των οικονομιών.

Ο πόλεμος δεν τελείωσε, αλλά η επιτυχία τους μέχρι στιγμής οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ανεξαρτησία και στην αξιοπιστία τους. Κι αυτό έρχεται σε αντίφαση με την οικονομική αστάθεια των

περίοδο του υψηλού πληθωρισμού της δεκαετίας του 1970. Τότε οι κεντρικές τράπεζες δεν είχαν σαφείς εντολές να δώσουν προτεραιότητα στη σταθερότητα των τιμών ή σαφείς νόμους υπέρ της αυτονομίας τους. Μελέτη του ΔΝΤ, που εξετάζει δεκάδες κεντρικές τράπεζες από το 2007 έως το 2021, δείχνει ότι οι ούσες ανεπάρχειες από την πολιτική παρέμβαση σε μεγάλο βαθμό πέτυχαν περισσότερο να ελέγξουν τις προσδοκίες των ανθρώπων για τον πληθωρισμό, κάτι που βοηθά στη διατήρησή του σε χαμηλά επίπεδα. Μια άλλη μελέτη του ΔΝΤ για 17 κεντρικές τράπεζες της Λατινικής Αμερικής τα τελευταία 100 χρόνια εξετάζει την ανεξαρτησία στη λήψη αποφά-

σεων, τη σαφήνεια της εντολής και το αν θα υποχρεώνονταν να δανείσουν την κυβέρνηση. Πάντως, στα δημοκρατικά καθεστώτα η εμπιστοσύνη είναι το «κλειδί». Οι κεντρικές τράπεζες πρέπει να κερδίζουν αυτήν την εμπιστοσύνη κάθε μέρα μέσω της ισχυρής διακυβέρνησης, της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της εκτέλεσης βασικών αρμοδιοτήτων. Οι κυβερνήσεις έχουν ευθύνη να βοηθήσουν τις κεντρικές τράπεζες να εκπληρώσουν τους στόχους τους και να αντιμετωπίσουν τους μελλοντικούς κινδύνους.

* Η κ. Κρισταλίνα Γκεοργκιέβα είναι γενική διευθύντρια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Κυπριακή αγορά ακινήτων & ανάπτυξης γης

Ανασκόπηση για το 2023

Η έκδοση είναι διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της ΤΖΑΓΙΑΤΙ ΓΚΟΣ*

Η αλαζονεία της σημερινής οικονομίας

Η ανάγκη δραστικών αλλαγών στην οικονομική επιστήμη δεν ήταν ποτέ τόσο επιτακτική. Η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει υπαρκτές κρίσεις. Η υγεία του πλανήτη και τα περιβαλλοντικά προβλήματα καθίστανται πηγή έντονων ανησυχιών. Αλλωστε η παγκόσμια οικονομία έδειχνε εύθραυστη ήδη πριν από την πανδημία. Η δε επακόλουθη ανάκαμψη αποκάλυψε βαθιά και οξυζώνουσες ανισότητες.

Πολλά από όσα παρουσιάζονται ως σοφή προσέγγιση του τρόπου λειτουργίας των οικονομιών και των επιπτώσεων των πολιτικών είναι, στην καλύτερη περίπτωση, παραπλανητικά και, στη χειρότερη,

Πολλά από όσα παρουσιάζονται ως σοφή προσέγγιση του τρόπου λειτουργίας των οικονομιών είναι παραπλανητικά ή λάθος.

λάθος. Επί σειρά ετών μια ισχυρή ομάδα πίεσης στους κόλπους των θεωρητικών έχει διατυπώσει μισές αλήθειες, ακόμη και ψέματα σε πολλά μείζονα, όπως στο πώς λειτουργούν οι χρηματοπιστωτικές αγορές και αν μπορούν να είναι «αποδοτικές» χωρίς ρύθμιση, στο ποιες είναι οι μακροοικονομικές και διανεμητικές επιπτώσεις των δημοσιονομικών πολιτικών, στο πώς ανταποκρίνονται οι ιδιωτικές επενδύσεις σε φορολογικές ελαφρύνσεις και επιδοτήσεις κ.ο.κ. Οι περισσότεροι κυρίαρχοι θεωρητικοί οικονομολόγοι θα υποστηρίξουν ότι έχουν απομακρυνθεί πολύ από τις πρώτες νεοκλασικές υποθέσεις, όπως ο τέλειος αντα-

γωνισμός, οι σταθερές αποδόσεις κλίμακας και η πλήρης απασχόληση, που δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματική οικονομική λειτουργία. Επίσης, οι δομές εξουσίας εντός του επαγγέλματος ενισχύουν το κυρίαρχο ρεύμα με διάφορους τρόπους, όπως μέσω της τυραννίας των λεγόμενων κορυφαίων περιοδικών και της απασχόλησης στον χώρο των πανεπιστημίων και των επαγγελματιών οικονομολόγων. Τέτοιες πιέσεις εκτρέπουν πολλά από τα πιο έξυπνα μυαλά από μια γνήσια μελέτη της οικονομίας, για να προσπαθήσουν να κατανοήσουν τη λειτουργία της και τις επιπτώσεις της στους ανθρώπους. Οι οικονομικές δυνάμεις, που είναι αναγκαστικά περιπλοκές και αποτυπώνουν τον αντίκτυπο της Ιστορίας, της κοινωνίας και της πολιτικής, δεν μελετώνται υπό το πρίσμα αυτών των παραγόντων. Η αυστηρή ιεραρχία εντός της επιστήμης κατέστειλε την εμφάνιση εναλλακτικών θεωριών σε συνδυασμό και με άλλες διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, εθνικότητας και τόπου. Στον κλάδο κυριαρχούν οι ΗΠΑ και η Ευρώπη όσον αφορά το κύρος, την επιρροή και την ικανότητα καθορισμού του περιεχομένου και της κατεύθυνσής του. Η τεράστια συνεισφορά από οικονομολόγους των πιο πολυπληθών χωρών αγνοείται σε μεγάλο βαθμό. Τέλος, η αλαζονεία απέναντι σε άλλες επιστήμες συνιστά σοβαρό μειονέκτημα και εκφράζεται, για παράδειγμα, από την έλλειψη ισχυρής αίσθησης της Ιστορίας, η οποία θα πρέπει να διαποτίζει την κοινωνικοοικονομική ανάλυση.

* Η κ. Τζαγιατί Γκος είναι καθηγήτρια Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ψηφιακό περιοδικό του ΔΝΤ.

ΔΗΚΤΗΣ

Οι τρεις προϋποθέσεις για μείωση των επιτοκίων

Για να επανέλθει η οικονομία στην πρότερη νομισματική της κατάσταση θα πρέπει να επικρατήσει η βεβαιότητα ότι η πορεία του αποπληθωρισμού μπαίνει σε ρυθμούς εμβάθυνσης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν οι μισθοί παραμείνουν σε διαχειρίσιμη κατάσταση, ενώ παράλληλα υπάρχουν σημάδια βελτίωσης της παραγωγικότητας. Όμως, ο πολύ χαμηλός δείκτης ανεργίας δεν συνηγορεί πως κάτι τέτοιο είναι πιθανό να επιτευχθεί σε συνθήκες έστω και οριακής ανάπτυξης. Οι προσδοκίες για καλύτερη οικονομική δομή ενέχει επίσης τον κίνδυνο να επικριθεί αύξηση των περιθωρίων κερδοφορίας των επιχειρήσεων, σπρώχνοντας τις τιμές προς τα πάνω. Τέλος, η παραγωγικότητα συνιστά κομβική παράμετρο συγκράτησης των τιμών, μιας και μπορεί να αποτελέσει ανάχωμα στην ανάγκη των επιχειρήσεων να αυξήσουν τα περιθώρια κερδοφορίας τους μέσω αύξησης των τιμών.

Η ανθεκτικότητα δεν είναι μόνο κεφάλαια

Το τραπεζικό σύστημα χρειάζεται να γίνει ανθεκτικό. Η ανθεκτικότητα μέχρι σήμερα ήταν συνυφασμένη με την κεφαλαιακή επάρκεια του ισολογισμού. Ισχύει και σήμερα, αλλά αυτό από μόνο του δεν αρκεί. Χρειάζεται να προστεθεί η καλή διακυβέρνηση ως εκέγγυο για αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων. Η διαπίστωση αφορά στους παραδοσιακούς αλλά και στους νέους κινδύνους. Πλέον στο προσκήνιο εμφανίζεται η κλιματική κρίση και όλοι οι κίνδυνοι σχετίζονται με το περιβάλλον. Η λειτουργική ανθεκτικότητα των τραπεζών σχετίζεται και με τις επενδύσεις στην τεχνολογία. Πέραν των στόχων της ψηφιακής μετάβασης υπάρχει και η ολοένα αυξανόμενη απειλή των κυβερνοεπιθέσεων. Το επόμενο διάστημα αρκετοί έλεγχοι θα επιχειρήσουν να αποτυπώσουν την κατάσταση σε σχέση με την ψηφιακή ανθεκτικότητα των τραπεζών. Στη συνέχεια, η αξιολόγηση εκτός από απαιτητική θα είναι και πολύ-επίπεδη.

Η κλιματική κρίση βρίσκεται εκεί που δεν την περιμένεις

Αυξημένες αναμένονται οι τιμές στα πασχαλινα βγά φέτος, γεγονός που επίσης αποδίδεται στην κλιματική κρίση. Οι φυτείες κακάο της δυτικής Αφρικής πλήττονται από καύσιμα και υγρασία, με αποτέλεσμα να παρατηρείται χαμηλή απόδοση στις καλλιέργειες. Σε περιοχές όπως η Ακτή του Ελεφαντοστού και η Γκάνα βίωσαν θερμοκρασίες πάνω από 40 βαθμούς κελσίου προκαλώντας σημαντικά προβλήματα στον ιδιαίτερο και υπέρ-πολύτιμο αυτό καρπό, η τιμή του οποίου εκτοξεύθηκε στα 8,500 δο-

Η βελτίωση των εκτιμήσεων για την οικονομία είναι εμφανής σε όλα τα επίπεδα, αλλά από αυτούς που διαχειρίζονται και αναλύουν τα δεδομένα η σύσταση είναι προς την κατεύθυνση της συγκράτησης των προσδοκίων.

λάρια τον τόνο. Ήδη μεγάλες σοκολατοβιομηχανίες που διαχειρίζονται παγκόσμια brands έχουν ανακοινώσει αυξήσεις στις τιμές, προκαλώντας αλυσιδωτές επιπτώσεις. Η επιστημονική κοινότητα από την άλλη, μελετά τρόπους παροχής τεχνικής βοήθειας στους κακάο-παραγωγούς για άμβλυνση των προβλημάτων.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών περιλαμβάνει το Εμπορικό Ισοζύγιο, το Ισοζύγιο Υπηρεσιών, το Ισοζύγιο Εισοδημάτων και το Ισοζύγιο Τρεχουσών Μεταβιβάσεων. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών αποτελεί, μαζί με το Ισοζύγιο Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων/Κινήσεων, το Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών και τα Τακτοποιήτα Στοιχεία, τα κύρια μέρη του Ισοζυγίου Πληρωμών, το οποίο καταγράφει τις συναλλαγές μιας χώρας με το εξωτερικό κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής διοίκησης και οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Ρωγμές στο αφήγημα της μείωσης των επιτοκίων

Για πέμπτη συνεδρίαση η Fed αφήνει τα επιτόκια αμετάβλητα προκαλώντας ποικίλες αντιδράσεις. Μεταξύ αυτών και η θέση της Vanguard που έρχεται να γκρεμίσει το αφήγημα των μειώσεων των επιτοκίων για φέτος. Σύμφωνα με εκτιμήσεις από επίσημα χείλη, η ομοσπονδιακή νομισματική αρχή θα προχωρήσει φέτος σε τρεις μειώσεις των επιτοκίων. Όμως η κραταιά εταιρεία διαχείρισης κεφαλαίων δεν φαίνεται να προσφέρει. Μεταξύ αυτών και η επικεφαλής των αναλυτών της JPMorgan παγκοσμίως, που τολμά να βάλει τα πράγματα στη θέση τους αφού ούτε είναι, ούτε προσποιείται πως είναι πολιτικός. Η μετανάστευση προσφέρει δυναμική στην κατανάλωση την ίδια ώρα που ενισχύει μια ήδη υγιή αγορά εργασίας. Το κόστος με οικονομικούς όρους είναι μικρότερο από το όφελος. Αρκεί βέβαια να υπάρχει η κατάλληλη πολιτική ενσωμάτωσης. Η απομόνωση και ο εγκλωβισμός γίνεται για ενίσχυση του αφηγηματος της απειλής που φέρνει πολιτικά οφέλη σε συγκεκριμένες ομάδες, όπως αναμένεται να διαφρανεί στις επερχόμενες ευρωεκλογές.

Τα πράγματα στη θέση τους

Πολύς λόγος γίνεται για το μεταναστευτικό με όρους απειλής. Λίγοι όμως έχουν το σθένος να αναγνωρίσουν την οικονομική δυναμική που η σωστή διαχείριση του μεταναστευτικού μπορεί να προσφέρει. Μεταξύ αυτών και η επικεφαλής των αναλυτών της JPMorgan παγκοσμίως, που τολμά να βάλει τα πράγματα στη θέση τους αφού ούτε είναι, ούτε προσποιείται πως είναι πολιτικός. Η μετανάστευση προσφέρει δυναμική στην κατανάλωση την ίδια ώρα που ενισχύει μια ήδη υγιή αγορά εργασίας. Το κόστος με οικονομικούς όρους είναι μικρότερο από το όφελος. Αρκεί βέβαια να υπάρχει η κατάλληλη πολιτική ενσωμάτωσης. Η απομόνωση και ο εγκλωβισμός γίνεται για ενίσχυση του αφηγηματος της απειλής που φέρνει πολιτικά οφέλη σε συγκεκριμένες ομάδες, όπως αναμένεται να διαφρανεί στις επερχόμενες ευρωεκλογές.

Σταματήστε την ορολογία «long COVID»

Σχεδόν ταυτόχρονα με την πανδημία του κορωνοϊού μπήκε στις ζωές μας και μια άλλη πάθηση. Ο κορωνοϊός μακράς διάρκειας (long COVID) είναι μια σύνθετη και εν πολλοίς άγνωστη πάθηση που ταλαιπωρεί ορισμένους ανθρώπους για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την ανάρρωσή τους από την COVID-19.

Ωστόσο, νέα έρευνα Αυστραλών επιστημόνων έρχεται να δείξει πως η long COVID, που έχει αποτελέσει «σπαζοκεφαλιά» για τους γιατρούς, πιθανότητα να μη διαφέρει σημαντικά από αντίστοιχα σύνδρομα που ακολουθούν συνθησιμένες ιώσεις. Συγκεκριμένα, οι συντάκτες της μελέτης από το Πανεπιστήμιο του Κουίνσλαντ εξέτασαν τις μακροχρόνιες επιπτώσεις της γρίπης και τις συνέκριναν με εκείνες του κορωνοϊού, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η διαφορά είναι μικρότερη από εκείνη που πιθανώς φανταζόμαστε.

Η έρευνα εξέτασε 5.112 ενήλικους που παρατήρησαν συμπτώματα στο αναπνευστικό τους σύστημα και υποβλήθηκαν σε μοριακό τεστ κατά τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2022. Από αυτούς, οι 2.399 ήταν θετικοί στον κορωνοϊό, οι 995 θετικοί στη γρίπη και οι 1.718 αρνητικοί και στα δύο. Ένα χρόνο αργότερα, όλοι οι συμμετέχοντες

κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο που εστάλη στα κινητά τους τηλέφωνα με μορφή sms. Το 16% δήλωσε πως εξακολουθεί να έχει κάποιο (οποιοδήποτε) σύμπτωμα, ενώ το 3,6% αντιμετωπίζει μέτρια έως βαριά αδυναμία στην καθημερινότητα.

Τα πλήρη αποτελέσματα της

Τι δείχνει νέα έρευνα Αυστραλών επιστημόνων από το Πανεπιστήμιο του Κουίνσλαντ για τον κορωνοϊό μακράς διάρκειας.

μελέτης θα παρουσιαστούν τον επόμενο μήνα στο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Κλινικής Μικροβιολογίας και Λοιμωδών Νοσημάτων στη Βαρκελώνη. Ωστόσο, ο επικεφαλής δρ Τζον Τζέραντ ξεκαθάρισε ότι δεν βρέθηκαν στοιχεία που να αποδεικνύουν πως οι άνθρωποι που νόσησαν με COVID-19 είχαν περισσότερες πιθανότητες να εμφανίσουν σοβαρές μακροχρόνιες δυσλειτουργίες σε σχέση με όσους νόσησαν από γρίπη.

Συγκεκριμένα, το 3% των συμ-

Στη μελέτη δεν βρέθηκαν στοιχεία που να αποδεικνύουν πως οι άνθρωποι που νόσησαν με COVID-19 είχαν περισσότερες πιθανότητες να εμφανίσουν σοβαρές μακροχρόνιες δυσλειτουργίες σε σχέση με όσους νόσησαν από γρίπη.

μετεκτόντων στη μελέτη παρουσίασε συμπτώματα διάρκειας αρκετών εβδομάδων έως και μηνών μετά τη μόλυνση με COVID-19 και το 3,4% αντίστοιχα συμπτώματα μετά τη γρίπη.

Ο επικεφαλής της έρευνας δρ Τζον Τζέραντ δήλωσε ότι «ήρθε η ώρα να σταματήσουμε να χρησιμοποιούμε όρους όπως "COVID μακράς διάρκειας", διότι είναι σαν να υπονοούμε ότι υπάρχει κάτι μοναδικό σχετικά με τα μακροχρόνια συμπτώματα που συνδέονται με τον ιό. Η υπερένταση, η έλλειψη ύπνου και η αδυναμία συγκέντρωσης είναι στην πραγματικότητα συνέπειες που προκαλούνται εξί-

σου συχνά και από τη γρίπη». Ο «κορωνοϊός μακράς διάρκειας» είναι πιθανό να έχει φτάσει να θεωρείται ξεχωριστή πάθηση περισσότερο λόγω του μεγάλου αριθμού μολύνσεων με COVID-19 σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα παρά λόγω της σοβαρότητάς του.

Βεβαίως, ο δρ Τζέραντ ξεκαθαρίζει πως η long COVID είναι υπαρκτή κατάσταση και σε καμία περίπτωση δεν υποτιμάται η σημασία της. «Τα συμπτώματα που περιγράφουν οι ασθενείς είναι πραγματικά και φυσικά το πιστεύουμε. Αυτό που προσπαθούμε να πούμε είναι ότι η συχνότητα εμφάνισης των συμπτωμάτων αυ-

τών δεν είναι μεγαλύτερη στους ασθενείς με κορωνοϊό από ό,τι σε εκείνους με άλλους ιούς που προσβάλλουν το αναπνευστικό σύστημα. Ο όρος "κορωνοϊός μακράς διάρκειας" είναι κατά τη γνώμη μου παραπλανητικός και επιβλαβής».

Μέχρι στιγμής, οι ορισμοί της long COVID ποικίλλουν αρκετά, όμως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει την post COVID ή long COVID ως την κατάσταση κατά την οποία ένας ασθενής εμφανίζει συμπτώματα που δεν μπορούν να εξηγηθούν με άλλο τρόπο τουλάχιστον τρεις μήνες μετά την επιβεβαιωμένη μόλυνσή του από κορωνοϊό.

Νέο στέλεχος στρεπτόκοκκου

Ειδικοί προειδοποιούν πως μια σπάνια αλλά επικίνδυνη βακτηριακή μόλυνση «κερδίζει έδαφος» τους τελευταίους μήνες στην Ιαπωνία. Σύμφωνα με τον βρετανικό Guardian, η ασιατική χώρα γνωρίζει έξαρση σε κρούσματα στρεπτόκοκκου με ένα νέο στέλεχος. Ο αριθμός των κρουσμάτων αναμένεται φέτος να ξεπεράσει τα περυσινά νούμερα-ρεκόρ, ενώ εντείνεται η ανησυχία πως η πιο σκληρή και δυνητικά θανατηφόρα μορφή της νόσου (το γνωστό ως σύνδρομο στρεπτοκοκκικού τοξικού σοκ - STSS) θα συνεχίσει να εξαπλώνεται. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, πέρυσι καταγράφηκαν 941 περιπτώσεις STSS, ενώ μέσα στους δύο πρώτους μήνες του 2024 έχουν ήδη καταγραφεί 378 κρούσματα, σε 45 από τους 47 νομούς της Ιαπωνίας. Οι στρεπτοκοκκικές λοιμώξεις, όπως αυτές της COVID-19, μεταδίδονται μέσω σταγονιδίων και σωματικής επαφής. Το βακτήριο μπορεί επίσης να μολύνει τους ασθενείς μέσω πλεγμάτων στα χέρια και στα πόδια. Αν και οι ηλικιωμένοι θεωρείται ότι διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από την ασθένεια, το νέο στέλεχος προκαλεί σημαντικά περισσότερους θανάτους μεταξύ ασθενών κάτω των 50 ετών. Χαρακτηριστικά, από τα 65 άτομα κάτω των 50 ετών που διαγνώστηκαν με STSS μεταξύ Ιουλίου και Δεκεμβρίου 2023, περίπου το ένα τρίτο κατέληξε.

Θέμα ημερών η εισροή 152 εκατ. ευρώ

Η Κομισιόν εγκρίνει την εκταμίευση της 2ης και 3ης δόσης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ**

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι το όχημα που θα οδηγήσει σε ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις και θα ενισχύσει την προσπάθεια των κρατών-μελών στην προσπάθειά τους για μετάβαση σε μία νέα εποχή, ενεργειακά αυτόνομη, δίκαιη και τεχνολογικά συμβατή. Μέχρι τώρα η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επωφεληθεί από το ταμείο εκταμιεύοντας €262,9

Η ύπαρξη διαφορετικών προτεραιοτήτων και συμφερόντων μεταξύ των υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε διαφονίες για τον τρόπο υλοποίησης των έργων του ΣΑΑ.

εκατ., ποσό που περιλαμβάνει την καταβολή της προχρηματοδότησης ύψους €157 εκατ. ευρώ, την πρώτη δόση ύψους €85 εκατ. αλλά και την καταβολή της αρχικής επιχορήγησης ύψους €20,9 εκατ. από το έκτακτο χρηματοδοτικό εργαλείο RE-PowerEU. Επιπλέον, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει ήδη καταχωρήσει από τον προηγούμενο Δεκέμβριο το δεύτερο αίτημα πληρωμής προς την Κομισιόν για την εκταμίευση της 2ης και 3ης δόσης συνολικού ύψους €152 εκατ. ευρώ, αίτημα το οποίο ακόμα να ικανοποιηθεί. Ωστόσο, η υφυπουργός παρά τω προέδρω Ειρήνη Πικκή ανέφερε στην «Κ»

Η υλοποίηση των δράσεων θα επιφέρει επιπλέον 1,1 δισ. ευρώ από ιδιωτικά κεφάλαια.

πως αναμένεται το έμβασμα των χρημάτων περί τα τέλη Μαρτίου με αρχές Απριλίου. Παράλληλα, αιτήματα προς έγκριση έχουν ήδη υποβληθεί και για την 4η και 5η δόση. Η ιδιαιτερότητα του σχεδίου αυτού είναι ότι η Κομισιόν έχει λάβει από τα κράτη-μέλη τα ορόσημα για τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν. Ούτως ή άλλως, βασικός όρος του σχεδίου είναι πως η επιτροπή δεν πληρώνει κανένα ποσό στην περίπτωση που τα ορόσημα εκάστης αίτησης δεν έχουν υλοποιηθεί. Στην περίπτωση της Κύπρου, μέχρι τώρα έχουν υλοποιηθεί τα ορόσημα της πρώτης δόσης

που εκταμιεύθηκε, ενώ έχουν υποβληθεί και αιτήσεις για τη 2η και 3η. Πάντως στόχος της κυβέρνησης είναι η ικανοποίηση όλων των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και ως εκ τούτου προωθούνται όλα τα μέτρα ανάλογα με τα χρονοδιαγράμματα που τέθηκαν στο σχέδιο.

Ορόσημα και καθυστερήσεις

Συγκεκριμένα, στη δεύτερη δόση αντιστοιχούν 16 ορόσημα και στην τρίτη 22, ενώ στην τέταρτη αντιστοιχούν 23 και στην πέμπτη 18. Είναι απορίας άξιο για πιο λόγο

υπάρχει σχετική καθυστέρηση σε σχέση με άλλα κράτη-μέλη όσον αφορά την υλοποίηση των στόχων που έχει κάθε ορόσημο, και την εκταμίευσή τους. Φαίνεται ότι αναδεικνύονται πολλές δυσκολίες για την επίτευξη των στόχων. Το γεγονός πως σε πολλούς από τους στόχους εμπλέκονται διάφορες υπηρεσίες και εξωγενείς παράγοντες αφαιρεί τον κεντρικό έλεγχο υλοποίησης από την κυβέρνηση και αποτελεί τροχοπέδη στην συνολική προσπάθεια μετάβασης. Ένα κραυγαλέο παράδειγμα έχει να κάνει με την ΑΗΚ και τους εξοπλισμούς μετρητές που από ό,τι φαί-

νεται δεν θα τηρηθούν τα υποβληθέντα χρονοδιαγράμματα, με ορατό τον κίνδυνο να χάσουμε 40 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, ενώ η Αρχή βιαζόταν να ολοκληρώσει τις διαδικασίες σύνταξης των εγγράφων προσφορών με στόχο να προλάβει τα χρονοδιαγράμματα για το εν λόγω έργο, μία εκ των εταιρειών που έχασαν την προσφορά πρόσβαλαν την απόφαση με αποτέλεσμα το ζήτημα να οδηγηθεί στην αναθεωρητική Αρχή προσφορών

Στόχος της κυβέρνησης είναι η ικανοποίηση όλων των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί, και ως εκ τούτου προωθούνται όλα τα μέτρα ανάλογα με τα ορόσημα.

και να υπάρχει δραματική καθυστέρηση με ορατό τον κίνδυνο, όπως είπαμε, να χάσουμε τα 40 εκατ. Το όλο ζήτημα μάλιστα έχει πάρει και τον δρόμο της δικαιοσύνης από πλευράς εταιρείας. Πηγές ανέφεραν στην «Κ» πως αυτή η εξέλιξη δημιούργησε εκνευρισμό σε κυβέρνηση και ΑΗΚ, αφού δεν χάνονται μόνο τα χρήματα αλλά και μία ευκαιρία για καλύτερες και οικονομικότερες υπηρεσίες προς τους καταναλωτές. Η ύπαρξη διαφορετικών προτεραιοτήτων και συμφερόντων μεταξύ των υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε διαφονίες για τον τρόπο υλοποίησης

των έργων του ΣΑΑ. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει καθυστερήσεις και να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων.

Ευαισθητοποίηση φορέων

Επιπρόσθετα, εκτός από την κεντρική εξουσία ευθύνης έχουν και τα κοινοβουλευτικά κόμματα τα οποία είναι επιφορτισμένα με το να εγκρίνουν διαμέσου Ολομέλειας τις σχετικές μεταρρυθμίσεις. Μόλις την προηγούμενη Πέμπτη ψηφίστηκε από την Ολομέλεια ο νόμος για την υποχρεωτική προδημοσκήνιση εκπαίδευση στα παιδιά από την ηλικία των 4 ετών. Το έργο αυτό χρηματοδοτείται πλήρως από το Ταμείο Ανάκαμψης, με ορισμένα κόμματα να καταψηφίζουν το νομοσχέδιο επειδή δεν πέρασαν οι τροπολογίες που εισηγήθηκαν. Αν ο νόμος όμως δεν περνούσε, πάλι θα χάναμε δεκάδες εκατομμύρια από το ταμείο, τα οποία προορίζονταν για το έργο αυτό. Η προσπάθεια αλλά και η ευθύνη για ορθολογιστική εφαρμογή των στόχων για την εισροή ολόκληρου του ποσού που έχει εγκριθεί για την Κυπριακή Δημοκρατία και το οποίο ανέρχεται στα 1,2 δισ. ευρώ, είναι συλλογική και δεν αφορά μόνο τους χειρισμούς του κεντρικού κράτους. Φυσικά, και η κυβέρνηση δεν είναι άμοιρη ευθυνών αφού οφείλει να ευαισθητοποιήσει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, μιας και το κέρδος για τη χώρα μας δεν θα περιοριστεί μόνο στο 1,2 δισ. ευρώ. Θα φέρει και ιδιωτικά κεφάλαια που υπολογίζονται στο 1,1 δισ. ευρώ επιπλέον από επιχειρήσεις που θα επενδύσουν επί των έργων που θα υλοποιηθούν από το ταμείο.

The
Black Range
Nutrients

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS

Αντοχή
Ενέργεια - Τόνωση
Ενίσχυση των
αρθρώσεων

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS

**OSTEJOINTS
COMPLEX
PLUS HYALURONIC ACID**

◆◆◆ Fresh Freeze-dried

with micronutrients | sustained release

0% Sugar • Salt • GMO
0% Gluten • Lactose
Additives • Preservatives

Food Supplement
30 capsules

Η Κύπρος έχει σοβαρό προβάδισμα και προϊόν, ωστόσο έχει μείνει πίσω στην παραγωγή εμπειριών που μπορούν να της προσδώσουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι άλλων προορισμών.

Τα τρία στοιχεία για τον τουρισμό

Κλιματική αλλαγή, ψηφιακό μάρκετινγκ και αυθεντικές storytelling εμπειρίες θα καθορίσουν το παιχνίδι τα επόμενα χρόνια

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Η ανθεκτικότητα, η ικανότητα προσαρμογής σε οποιαδήποτε αλλαγή στο περιβάλλον, είναι το βασικό ζητούμενο στην παρούσα φάση στον τουρισμό της χώρας. Αυτή η πρόταση θα μπορούσε να συνοψίσει το συμπέρασμα των συζητήσεων στο ετήσιο τουριστικό συνέδριο του ΣΤΕΚ για το 2024, στο πλαίσιο του οποίου αναπτύχθηκαν τα νέα δεδομένα και η ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης και προσαρμογής σε αυτά. Έγινε σαφές ότι, πέραν των τρεχουσών προκλήσεων για τον τουρισμό, που σχετίζονται με τις ελλείψεις ανθρώπινου δυναμικού, τα τεχνικά ζητήματα σε συγκεκριμένους τύπους αεροσκαφών που προέκυψαν τους τελευταίους

Η ολόχρονη λειτουργία δρομολογίων είναι προτιμότερη από τις αερογραμμές, ενώ οι επιβάτες δείχνουν να αναζητούν ταξίδια εκτός περφόρμους.

μήνες και που μπορεί να οδηγήσουν σε ακυρώσεις πτήσεων – που είναι βεβαίως σημαντικά – συζητούνται την ίδια ώρα αλλαγές καθοριστικές στο μέλλον του τουρισμού – κλιματική αλλαγή και άνοδος της θερμοκρασίας, ψηφιοποίηση, και η τάση για διαδραστικές αυθεντικές εμπειρίες.

Μέχρι 9% πιο κάτω

Ξεκινώντας από την άνοδο της θερμοκρασίας, όπως τονίστηκε και στο πλαίσιο του συνεδρίου, πρόκειται για παράγοντα με άμεσο αντίκτυπο στις διανυκτερεύσεις, εφόσον επηρεάζει τελικά το πού επιλέγουν οι τουρίστες να κάνουν τις διακοπές τους. Σύμφωνα με τελευταίες έρευνες επί του θέματος οι οποίες αναφέρονται στο επιστημονικό άρθρο Climate Impacts, στο σενάριο αύξησης της θερμοκρασίας κατά 1,5°C και 2°C τα επόμενα χρόνια, η Κύπρος εκτιμάται ότι θα έχει τη μεγαλύτερη επίπτωση στην τουριστική ζήτηση με μείωση κατά 1,86%, ενώ την ίδια ώρα επωφελούνται βορειότερες περιοχές. Εκτιμήσεις ειδικών αναφέρουν ότι τα επόμενα χρόνια, 52 περιφέρειες σε Βουλγαρία, Ελλάδα, Κύπρο, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Πορτογαλία και Ρουμανία προβλέπεται να απώλεσουν τουριστικές ροές σε σύγκριση με το 2019. Στην περίπτωση της Κύπρου αυτές οι απώλειες μπορεί να φτάσουν και το 9,1% σε σύγκριση με το 2019. Περισσότερα στοιχεία σε σχέση με αυτά τα σενάρια έδωσε, μιλώντας στο πλαίσιο του ετήσιου τουριστικού συνεδρίου του ΣΤΕΚ, η γενική διευθύντρια του συνδέσμου Χρυσάιμιλη Ψηλογιάννη: Αν η θερμοκρασία αυξηθεί κατά 2% τα επόμενα χρόνια, θα έχει επίπτωση στις διανυκτερεύ-

Στο σενάριο αύξησης της θερμοκρασίας κατά 1,5°C και 2°C τα επόμενα χρόνια, η Κύπρος εκτιμάται ότι θα έχει τη μεγαλύτερη επίπτωση στην τουριστική ζήτηση με μείωση κατά 1,86%.

σεις κατά περίπου 3%, μια αύξηση θερμοκρασίας της τάξης του 3% θα φέρει μείωση διανυκτερεύσεων στο 5%, ενώ οι απώλειες μπορούν να ξεπεράσουν το 8%. Ήδη, είναι προφανές ο προβληματισμός τουριστικών εταιριών της Κύπρου, εφόσον θεωρείται βέβαιο ότι η κλιματική αλλαγή θα φέρει νέες ισοροπίες στα τουριστικά δεδομένα της Κύπρου – και όχι μόνο – καθώς και μείωση των αφίξεων κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

Ειδικές μορφές και εκπτώσεις

Ο τέως υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περίδης αναφέρθηκε στη σημασία μιας έγκαιρης προετοιμασίας ώστε να αντιμετωπιστούν αυτές οι αλλαγές αποτελεσματικά. Αυτή θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από επενδύσεις στις ειδικές μορφές

τουρισμού καθώς και στην προσπάθεια αύξησης του τουρισμού κατά τη χειμερινή περίοδο. Η μπάλα όμως δεν είναι μόνο στα πόδια του υφυπουργείου, αλλά και του ιδιωτικού τομέα, με τις ξενοδοχειακές μονάδες να πρέπει να επικεντρωθούν σε επενδύσεις στοχευμένες τα επόμενα χρόνια, έτσι ώστε το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν να είναι ολόχρονο και ίσως να απευθύνεται σε διαφορετικά πελατεία. Κάτι που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν τα ξενοδοχεία και ταξιδιωτικά γραφεία είναι να δίνουν εκπτώσεις, ή ακόμα και δωρεάν γεύμα ή δωρεάν διαμονή σε κάποιες περιπτώσεις (π.χ. για τα παιδιά επισκεπτών που ταξιδεύουν οικογενειακά), κατά τη χειμερινή περίοδο, μια κίνηση που θα μπορούσε να έχει πολλαπλάσια οφέλη με την εφαρμογή της. Είναι πάντως

σημαντικό το γεγονός ότι καταγράφεται αύξηση της συνεισφοράς του χειμερινού τουρισμού το 2024, που βρίσκεται στο 26%, με αύξηση 6% σε σχέση με την προηγούμενη πενταετία. Στο μεταξύ, η ολόχρονη λειτουργία δρομολογίων είναι προτιμότερη από τις αερογραμμές ενώ οι επιβάτες δείχνουν να αναζητούν ταξίδια εκτός περιόδου αιχμής, αυθεντικές εμπειρίες, και νέους προορισμούς. Το συμπέρασμα των πιο πάνω είναι ότι πέραν της κλιματικής αλλαγής, σπρώχνουν προς τον χειμερινό τουρισμό αλλά και το «άπλωμα» της τουριστικής σεζόν ολόχρονα και οι επιβάτες αλλά και οι αερογραμμές.

Οι διαδραστικές εμπειρίες

Ένα δεύτερο συμπέρασμα που προκύπτει είναι η προσφορά αυ-

θεντικών διαδραστικών εμπειριών. Είναι κομμάτι στο οποίο επικεντρώθηκε η destination manager Cyprus & Malta TUI, κα Tracey Steele, η οποία ανέφερε τη σημασία της εξειδίκευσης και της εξατομίκευσης των εμπειριών εστιάζοντας στα βασικά πλεονεκτήματα του προορισμού, ενώ τονίστηκε και από άλλους ομιλητές ότι πλέον οι πελάτες αναζητούν πιο αξεχάστες ταξιδιωτικές εμπειρίες. Η εμπειρία λοιπόν του επισκέπτη είναι καθοριστική για τη ζήτηση ενός προορισμού και κατ'επέκταση και το πτητικό πρόγραμμα των αεροπορικών εταιριών. Στην παρουσίασή της η ανώτερη διευθύντρια μάρκετινγκ και επικοινωνίας της Hermes Airports κα Μαρία Κουρούπη τόνισε την ανάγκη να επικεντρωθούμε ως προορισμός στα story-

telling experiences. Όπως ανέφερε, όλο και περισσότερες εταιρίες σημειώνουν ότι, να μην η Κύπρος έχει σοβαρό προβάδισμα και προϊόν, ωστόσο έχει μείνει πίσω στην παραγωγή εμπειριών που μπορούν να της προσδώσουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι άλλων προορισμών. «Πρόκειται για μια πηγή διαφοροποίησης που θα μας δώσει ανταγωνιστικότητα, θα βοηθήσει την ολόχρονη λειτουργία της βιομηχανίας, συμβάλλοντας σε θέματα αειφορίας, θα δώσει μια δυναμική στο μάρκετινγκ που γίνεται, και θα ενισχύσει το word of mouth για τον προορισμό». Την ίδια ώρα, επισήμανε ότι χρειάζεται συνεργασία και ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για τη δημιουργία και τη διανομή των εμπειριών, είτε

Το 86% κάνουν online έρευνα για τον προορισμό, 68% κάνουν την κράτηση τους online, και το 75% αλλάζει την κράτησή του αν δεν ικανοποιείται.

μέσω κοινών ιστοσελίδων για ενπύρωση και προώθηση των εμπειριών, είτε και πρακτικά με θέματα που αφορούν τη μεταφορά των τουριστών στα σημεία των εμπειριών. Τέτοιες εμπειρίες είναι που θα διαφωτίσουν τη συνδεσιμότητα και θα ανοίξουν και νέους προορισμούς.

Ψηφιοποίηση

Την σημασία της προσαρμογής στις σύγχρονες ανάγκες και τα δεδομένα ανέδειξε στην παρουσίαση της η δρ Γεωργία Ζούνη, καθηγήτρια τουριστικού μάρκετινγκ στο Τμήμα Τουριστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι σε μια εποχή όπου ζούμε online, το ψηφιακό μάρκετινγκ είναι ίσως το «Α» και το «Ω» για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας και της αναγνωρισιμότητας ενός προορισμού. Παρέθεσε συγκεκριμένα στοιχεία σύμφωνα με τα οποία, το 86% των επισκεπτών κάνουν online έρευνα πριν επισκεφθούν ένα προορισμό, 68% κάνουν την κράτηση τους online, 80% διαβάζουν τις αξιολογήσεις επισκεπτών στο Διαδίκτυο πριν κάνουν την κράτησή τους, και το 75% αλλάζει την κράτησή του αν τα reviews που διαβάζει δεν είναι ικανοποιητικά. Όπως τόνισε η δρ Ζούνη, το παιχνίδι στον τουρισμό παίζεται πλέον διαδικτυακά, στη θέση που εμφανίζεται ο προορισμός ή ένα ξενοδοχείο στις διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης. Επομένως το ψηφιακό μάρκετινγκ είναι ζωτικής σημασίας για τις τουριστικές επιδόσεις ενός προορισμού. Σημειώνεται ότι οι δαπάνες της Κύπρου για το ψηφιακό μάρκετινγκ στον τουρισμό ανέρχεται σε 4 εκατ. ευρώ και καλύπτει 30 αγορές.

Από το συνέδριο του ΣΤΕΚ.

Στα 11,45 εκατ. η επιβατική κίνηση

Φέτος εκτιμάται ότι η επιβατική κίνηση –εισερχόμενοι και εξερχόμενοι επιβάτες– θα ανέλθει στα 11,45 εκατομμύρια. Πρόκειται για αριθμό χαμηλότερο από το 2023 (11,6 εκατ.), είναι ωστόσο πιο πάνω από τα 11,3 εκατ. του 2019. Από το σύνολο των εισερχόμενων επισκεπτών εκτιμάται ότι ποσοστό 67-70% αφορά σε τουριστικές αφίξεις. Σύμφωνα με την κα Κουρούπη, η επιβατική κίνηση έχει μια ανοδική πορεία παρά τις δυσκολίες και τις προκλήσεις. Ειδικότερα για φέτος, 55 αεροπορικές εταιρίες εκτελούν δρομολόγια

στα κυπριακά αεροδρόμια, με αύξηση μεριδίου των low cost εταιριών. Εξυπηρετούνται 154 προορισμοί, οι 95 από το διεθνές αεροδρόμιο Λάρνακας και οι 59 από το 11,6 εκατ.), είναι ωστόσο πιο πάνω από τα 11,3 εκατ. του 2019. Από το σύνολο των εισερχόμενων επισκεπτών εκτιμάται ότι ποσοστό 67-70% αφορά σε τουριστικές αφίξεις. Σύμφωνα με την κα Κουρούπη, η επιβατική κίνηση έχει μια ανοδική πορεία παρά τις δυσκολίες και τις προκλήσεις. Ειδικότερα για φέτος, 55 αεροπορικές εταιρίες εκτελούν δρομολόγια

Την υστάτη η απόφαση για κεντρικό τραπεζίτη

Ο πρόεδρος φαίνεται να θέλει Χριστάκη Πατσαλίδη, το ΔΗΚΟ και ο τώως ΠτΔ θέλουν Κωνσταντίνο Ηροδότου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Έντονο παρασκήνιο βρίσκεται σε εξέλιξη για το θέμα της θέσης του κεντρικού τραπεζίτη της Κύπρου, καθώς σε λιγότερο από 20 ημέρες τελειώνει η θητεία του νυν διοικητή κ. Κωνσταντίνου Ηροδότου. Ο πρόεδρος δεν έχει λάβει ακόμα τις αποφάσεις του και φαίνεται να είναι όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά, είτε για ανανέωση της θητείας του κ. Ηροδότου, είτε για αντικατάστασή του. Οι πληροφορίες που θέλουν ένα από τα κόμματα που στηρίζουν την κυβέρνηση να ευνοούν την παραμονή του κ. Ηρο-

Οι φήμες για παραμονή ή για αντικατάσταση του κ. Ηροδότου «δίνουν και παίρνουν» στο παζάρι.

Εάν δεν ανανεωθεί για ακόμα μία 5ετία η θητεία του κ. Ηροδότου στην Κεντρική, το σίγουρο είναι ότι δεν θα «χαθεί».

Για μία 7ετία, και συγκεκριμένα μέχρι το 1996, ο κ. Χριστάκης Πατσαλίδης ήταν στην Κεντρική Τράπεζα.

δότου εντείνονται. Συγκεκριμένα το Δημοκρατικό Κόμμα (ΔΗΚΟ) τάσσεται υπέρ αυτής της θέσης. Πέραν της ηγεσίας του ΔΗΚΟ όμως, υπέρ της παραμονής Ηροδότου στην Κεντρική τάσσονται, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, και οι δυνάμεις του τώως προέδρου της Δημοκρατίας, του κ. Νίκου Αναστασιάδη.

Οι φήμες για παραμονή ή για αντικατάσταση του κ. Ηροδότου «δίνουν και παίρνουν» σε οικονομικούς και πολιτικούς κύκλους. Από τη μία ακούγεται ότι ο κ. Ηροδότος έχει λάβει ήδη το μήνυμα μέσω « τρίτου» από τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη ότι δεν θα ανανεωθεί η θητεία του για ακόμη πέντε έτη και από την άλλη ακούγεται ότι ο πρόεδρος έχει πει στον τώως

αναπληρωτή CEO της Τράπεζας Κύπρου, κ. Χριστόδουλο (Χριστάκη) Πατσαλίδη προ δύο μηνών ότι θα λάβει τη θέση του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας. Έκτοτε ωστόσο –όπως ακούγεται στην ίδια φημολογία που αιωρείται– καμία αναφορά δεν έχει συνεχιστεί σχετικά με τη θέση.

Εκείνο πάντως που με ασφάλεια μπορεί να εξαχθεί είναι ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης μπορεί μεν να είναι ευχαριστημένος με τις ενέργειες του νυν διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, αλλά έχει «άνθρωπο δικό του» γι' αυτή τη θέση. Κι αυτός δεν είναι άλλος από τον κ. Χριστόδουλο (Χριστάκη) Πατσαλίδη. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης είχε δίπλα του τον έμπειρο τραπεζίτη κ. δρ. Χρ. Πατσαλίδη

από την αρχή της υποψηφιότητάς του για πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ μετά την εκλογή του τον διορίσε ως ειδικό σύμβουλο για θέματα οικονομίας. Το όνομά του ήταν και στη «χρυσή τριάδα» για υπουργός Οικονομικών της Κύπρου, όταν ανέλαβε τα νήια του κράτους ο πρόεδρος. Επιστρέφοντας στα της ενημέρωσης προ δύο μηνών για την πιθανότητα τοποθέτησης του κ. Χρ. Πατσαλίδη στην Κεντρική Τράπεζα, συντηίνουν και οι πληροφορίες ότι ο κ. Χρ. Πατσαλίδης στα τέλη του 2023 δεν ανανέωσε τη σχέση που είχε με έναν εκ των τεσσάρων «Big 4» της Κύπρου. Δεν παρατηρήθηκε από θέση που κατείχε στη μία εκ των «Big 4», απλώς δεν προχώρησε στην ανανέωση του συμβολαίου του.

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης δεν είναι ότι δεν είναι ευχαριστημένος με τις ενέργειες του νυν διοικητή της ΚΤΚ, αλλά έχει «άνθρωπο δικό του».

Το μόνο σίγουρο είναι ότι οι αποφάσεις θα ληφθούν –όπως χρονικά αποδεικνύεται– την υστάτη, και όλα τα ενδεχόμενα είναι ανοικτά.

Έχει εξελιχθεί σε ένα παιχνίδι «πολιτικών δυνάμεων» η θέση του κεντρικού τραπεζίτη της Κύπρου,

καθώς αν κριθεί η θέση από το 5ετές έργο του Κωνσταντίνου Ηροδότου, τότε ο πρόεδρος δεν θα έχει να πει κάτι ιδιαίτερα αρνητικό. Από την άλλη και ο κ. Χρ. Πατσαλίδης είναι γνώστης του τραπεζικού γίγνεσθαι της Κύπρου, αλλά και του ευρωπαϊκού. Εξάλλου θήτευσε στην μεγαλύτερη τράπεζα του νησιού σε θέσεις ευθύνων και διετέλεσε και πρόεδρος του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου.

Ξανά στην Αγ. Παρασκευή;

Για μία 7ετία, και συγκεκριμένα μέχρι το 1996, ο κ. Χρ. Πατσαλίδης ήταν στην Κεντρική Τράπεζα, στον τομέα Διαχείρισης Εξωτερικού Δημοσίου Χρέους και Συναλλαγματικών Αποθεμάτων. Έκτοτε, ο κ. Πατσαλίδης εντάχθηκε στην Τρά-

πεζα Κύπρου, όπου κατείχε διάφορες θέσεις, που έφτασε να είναι μέχρι και Deputy CEO. Από την Τράπεζα Κύπρου αποχώρησε το φθινόπωρο του 2020.

«Αβγάτεψε» το CV του

Εάν δεν ανανεωθεί για ακόμα μία 5ετία η θητεία του κ. Ηροδότου στην Κεντρική, το σίγουρο είναι ότι δεν θα «χαθεί». Πέραν της επί 21 χρόνια εργασίας του σε Λονδίνο και Παρίσι σε «fund management» θέσεις, το βιογραφικό του σημείωμα «αβγατεύτηκε» και με μία θητεία επιτρόπου αποκρατικοποιήσεων στην Κύπρο και ως διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας με επιτυχείς χειρισμούς σε μία 5ετία με υγιεινολογική κρίση, πολέμους, επιτόκια και πληθωρισμό.

Πρόσω ολοταχώς για χρηματοοικονομικό επίτροπο

Και γυναίκες και άνδρες από τον νομικό και χρηματοπιστωτικό τομέα της Κύπρου στη «χρυσή δεκάδα»

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ολοκληρώθηκε η διαδικασία επιλογής του νέου επικεφαλής του Φορέα Εξωδίκων Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης, έχοντας ένα «shortlist» 10 προσώπων. Ο κατάλογος των ονομάτων για τη θέση του χρηματοοικονομικού επιτρόπου, ο οποίος/α μετά τη θέσπιση του νέου πλαισίου για τις εκπομπές θα έχει διευρυμένες αρμοδιότητες, όπως πληροφορείται ασφαλώς η «Κ», έχει ανδρικά και γυναικεία ονόματα, με εξειδίκευση είτε στη Νομική, είτε στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Το ενδιαφέρον για τη θέση του χρηματοοικονομικού επιτρόπου ήταν μεγάλο και τα πρόσωπα που μπήκαν στο «shortlist» είναι γνωστά στο κυπριακό επιχειρείν. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, ωστόσο, «έχει και την πύλα, έχει και το μαχαίρι», καθώς το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα θα διαμορφώσει μία «εισήγηση» για το πρόσωπο που προτείνει. Το πρόσωπο που θα είναι ο νέος χρηματοοικονομικός επίτροπος μπορεί να μην είναι κανένας από αυτούς που μπήκε στη διαδικασία και εισηγείται το Συμβούλιο, αλλά ένα πρόσωπο που θα αποφασίσει ο πρόεδρος. Η περίοδος υποβολής ενδιαφερόντων έληξε την 1η Μαρτίου 2024, ενώ το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα είχε ανακοινώσει πρόσκληση υποβολής ενδιαφερόντων στις 22 Φεβρουαρίου 2024.

Μέσα από την «χρυσή 10άδα» των προσώπων-εισηγήσεων του Συμβουλίου βρίσκεται μία γυναίκα που είναι στενά συνδεδεμένη με την λειτουργία του Φορέα, ενώ ένα πρόσωπο ανδρικό είναι Κύπριος και με χρόνια παρουσία στα τραπεζικά δρώμενα της Κύπρου. Διετέλεσε, δε, και σε ανώτατη θέση σε κυπριακή τράπεζα. Υπενθυμίζεται πως εκτός των εισηγήσεων

Εκτός των εισηγήσεων του Δ.Σ., είχε ανακοινωθεί από τον Ιανουάριο του 2024 ότι θα βρισκόταν το όνομα του πρώην χρημ. επιτρόπου κ. Παύλου Ιωάννου.

του Διοικητικού Συμβουλίου είχε ανακοινωθεί από τον Ιανουάριο του 2024 ότι θα βρισκόταν το όνομα του πρώην χρηματοοικονομικού επιτρόπου, του κ. Παύλου Ιωάννου, λόγω του ότι είχε εξαντλήσει ήδη δύο θητείες που ορίζει ο υφιστάμενος νόμος. Στη διαδικασία συμμετείχαν συνολικά 40-50 πρόσωπα, περίπου όσα –αριθμητικά– είχαν συμμετάσχει και στη διαδικασία που είχε «τρέξει» το καλοκαίρι μετά το τέλος της θητείας του κ. Ιωάννου του περασμένου Ιουνίου. Η θητεία είναι πενταετής και δύναται να ανανεωθεί για ακόμη μία θητεία.

Τα νέα καθήκοντα

Ενημερωτικά σημειώματα προς τους καταναλωτές –σε σχέση με το νέο νομικό πλαίσιο που διέπει τις διευρυμένες αρμοδιότητες του χρηματοοικονομικού επιτρόπου– εξέδωσε τον προηγούμενο μήνα η βοηθός χρηματοοικονομικός επίτροπος Βαλεντίνα Γεωργιάδου. Το πρώτο ενημερωτικό σημείωμα, απευθύνεται σε κάθε ενδιαφερόμενο καταναλωτή που επιθυμεί να προσφύγει στο Γραφείο του Επιτρόπου, προκειμένου να υποβάλει παράπονο εναντίον χρηματοοικονομικής επιχείρησης, με βάση το νέο νομικό πλαίσιο και τις σχετικές διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθηθούν οι εν-

Το πρόσωπο που θα λάβει τη θέση μπορεί να μην είναι κανένας από αυτούς που μπήκε στη διαδικασία

διαφερόμενοι (φυσικά και νομικά πρόσωπα) για υποβολή και εξέταση παραπόνου από τον χρηματοοικονομικό επίτροπο.

Οι οδηγίες που αφορούν στις διαδικασίες υποβολής και εξέτασης παραπόνων, είναι οι περί της Διαδικασίας Υποβολής και Εξέτασης Παραπόνων Φυσικών Προσώπων από τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο Οδηγία του 2024 (Μέρους Α και Β) και η περί της Διαδικασίας Υποβολής και Εξέτασης Παραπόνων Νομικών Προσώπων από τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο Οδηγία του 2024.

Στο σημείωμα αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία για υποβολή παραπόνων, από φυσικά πρόσωπα/καταναλωτές, εναντίον χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων (τράπεζες, εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών κ.ά.), εφαρμόζεται σε κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν τελεί υπό καθεστώς πτώχευσης και επιθυμεί να υποβάλει παράπονο εναντίον χρηματοοικονομικής επι-

χείρησης και το παράπονο πρέπει να αφορά σε διαφορά εναντίον χρηματοοικονομικής επιχείρησης, το ύψος της οποίας δεν υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων πενήντα χιλιάδων ευρώ (€250.000).

Σε σχέση με την υποβολή και εξέταση παραπόνων, από επιλέξιμους οφειλέτες, εναντίον αδειοδοτημένων ιδρυμάτων (Επαγγελματιών απαιτούμενου ενυπόθηκου χρέους) εφαρμόζεται σε κάθε επιλέξιμο οφειλέτη (ενυπόθηκο οφειλέτη), ο οποίος επιθυμεί να υποβάλει παράπονο εναντίον χρηματοοικονομικής επιχείρησης.

Επιλέξιμος οφειλέτης (φυσικό πρόσωπο), σύμφωνα με την βοηθό χρηματοοικονομικό επίτροπο, είναι ο ενυπόθηκος οφειλέτης του οποίου το ενυπόθηκο υπό εκποίηση ακίνητο αποτελεί κύρια κατοικία που χρησιμοποιείται για τη διαμονή αυτού ή/και των μελών της οικογένειάς του, για περίοδο πέραν των έξι (6) μηνών κατ' έτος.

Σημειώνεται ότι, η εκτιμημένη αξία της κύριας κατοικίας δεν πρέπει να υπερβαίνει τις τριακόσιες

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, ωστόσο, «έχει και την πύλα, έχει και το μαχαίρι», καθώς το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα θα διαμορφώσει απλώς μία «εισήγηση».

πενήντα χιλιάδες ευρώ (€350.000) και ο ίδιος ο οφειλέτης δεν έχει καταταχθεί ως μη συνεργάσιμος, μετά τις 14/7/2023.

Οι δύο οδηγίες

Σε δεύτερο σημείωμα, σύμφωνα με τη βοηθό χρηματοοικονομικό επίτροπο, επεξηγούνται οι δύο οδηγίες, οι οποίες σχετίζονται με τις διαδικασίες αίτησης για διορισμό διαμεσολαβητή, με σκοπό την αναδιάρθρωση πιστωτικών διευκολύνσεων.

Πρόκειται, συγκεκριμένα, για τις Οδηγίες περί του Διορισμού Διαμεσολαβητή για Σκοπούς Αναδιάρθρωσης Πιστωτικών Διευκολύνσεων Οδηγία του 2024 και την περί του Τρόπου Εγγραφής Διαμεσολαβητών στο Ειδικό Μητρώο Διαμεσολαβητών που τηρεί ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος Οδηγία του 2024.

Αναφορικά με την οδηγία περί του Διορισμού Διαμεσολαβητή για Σκοπούς Αναδιάρθρωσης Πιστωτικών Διευκολύνσεων Οδηγία του 2024, στο σημείωμα αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία εφαρμόζεται σε κάθε φυσικό πρόσωπο/κρεώστη ή νομικό πρόσωπο/κρεώστη που δεν τελεί υπό καθεστώς πτώχευσης και που επιθυμεί να υποβάλει αίτηση για διορισμό διαμεσολαβητή για αναδιάρθρωση πιστωτικών διευκολύνσεων, αρ-

χικής εν ισχύ συμβατικής υποχρέωσης, μέχρι €350.000.

Σημειώνεται ότι, στην πιστωτική διευκόλυνση, η ενυπόθηκη εξασφάλιση θα πρέπει να περιλαμβάνει κύρια κατοικία, εκτιμημένης αξίας μέχρι €350.000 ή επαγγελματική στέγη, εκτιμημένης αξίας μέχρι €750.000.

Αναφορικά με την οδηγία περί του Τρόπου Εγγραφής Διαμεσολαβητών στο Ειδικό Μητρώο Διαμεσολαβητών που τηρεί ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος Οδηγία του 2024, στο σημείωμα αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Διαμεσολαβητών του υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως και να έχουν τύχει επιμόρφωσης από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου σε θέματα αναδιάρθρωσης πιστωτικών διευκολύνσεων.

Στο τρίτο σημείωμα, σύμφωνα με τη βοηθό χρηματοοικονομικό επίτροπο, επεξηγούνται οι διαδικασίες διορισμού εμπειρογνομώνων από τον επίτροπο, στη βάση της της Διαδικασίας Διορισμού Εμπειρογνομώμονα από τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο Οδηγίας του 2024.

Αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι ο επίτροπος δύναται, βάσει των περι τής Σύστασης και Λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Εξωδίκων Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης Νόμων, να χρησιμοποιεί εμπειρογνομώμονες, στις περιπτώσεις όπου, τεκμηριωμένα, απαιτείται να λάβει γνώμη για συγκεκριμένες και εξειδικευμένες φύσους παράπονα ή καταγγελίες, περιλαμβανομένων και όχι περιορισμένων, σε ιατρική γνωμάτευση, αναλογιστική μελέτη, μελέτη εκτίμησης ακινήτου, εξειδικευμένες χρηματοοικονομικές ανάλυσης ή/και άλλως πως.

Καλή τουριστική σεζόν δείχνει η διάθεση αεροπορικών θέσεων

Καταγράφεται σημαντική αύξηση σε όλες τις σημαντικές για την Ελλάδα αγορές

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Κατά 10,1% έχουν αυξηθεί τις διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις για ταξίδια στην Ελλάδα φέτος το καλοκαίρι οι αεροπορικές εταιρείες, διαβλέποντας ισχυρή ζήτηση. Μεταξύ των τεσσάρων μεγαλύτερων αγορών από τις οποίες έλκει επισκέπτες η Ελλάδα ξεχωρίζουν οι Ηνωμένες Πολιτείες με αύξηση 27,2% των διαθέσιμων αεροπορικών θέσεων, στις 613.200 θέσεις για την περίοδο Μαρτίου - Οκτωβρίου. Οι προγραμματισμένες αεροπορικές θέσεις από τη Γερμανία για την ίδια περίοδο έχουν αυξηθεί κατά 11% στα 4,5 εκατ., ενώ από το Ηνωμένο Βασίλειο η αύξηση είναι ηπιότερη, της τάξης του 6,4% στα 5,5 εκατ. Κατά 10,1% είναι αυξημένες και οι προγραμματισμένες αεροπορικές θέσεις από τη Γαλλία, ενώ αντίστοιχη αύξηση καταγράφεται και για τη μεταφορική δυνατότητα από την Ιταλία.

Τα νέα αυτά δεδομένα προέρχονται από το Airdata tracker, του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων και αφορούν τον προγραμματισμό των αεροπορικών θέσεων κατά την τρέχουσα περίοδο σε σχέση με τον αντίστοιχο προγραμματισμό την ίδια χρονική περίοδο το 2023.

Πρόκειται για την πιο ισχυρή μέχρι σήμερα ένδειξη πως ο ελληνικός τουρισμός οδεύει προς μία ακόμη χρονιά-ρεκόρ. Παράλληλα, τα στοιχεία προμηνύουν πως οι δημόσιες υποδομές, όπως δρόμοι, συστήματα ηλεκτροδότησης, διαχείρισης απορριμμάτων και υδάτων, όπου είναι ανεπαρκείς θα δοκιμαστούν και, σημειώνουν πηγές της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας.

Δεν είναι όμως μόνο ο προγραμματισμός των αεροπορικών θέσεων που παραπέμπει σε μεγάλη αύξηση του αριθμού των εισερχομένων επισκεπτών κατά το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2024. Οι επιβεβαιωμένες κρατήσεις, δηλαδή τα αγορασμένα αεροπορικά εισι-

Μία ακόμη ισχυρή ένδειξη που παραπέμπει σε αυξημένες αφίξεις τουριστών είναι ότι τα αγορασμένα αεροπορικά εισιτήρια αυτή την περίοδο είναι αυξημένα κατά 7,9% σε σχέση με την ίδια χρονική περίοδο πέρυσι.

Για δεύτερη συνεχόμενη σεζόν ο προγραμματισμός των αεροπορικών θέσεων προς τη Μύκονο και τη Σαντορίνη εμφανίζει μείωση.

τήρια, αυτή την περίοδο είναι αυξημένες κατά 7,9% σε σχέση με την ίδια χρονική περίοδο πέρυσι. Η Ελλάδα δεν είναι η μόνη χώρα που δείχνει αύξηση στις επιβεβαιωμένες κρατήσεις. Μεγαλύτερη του 10% είναι η αύξηση στις κρατήσεις αεροπορικών θέσεων και για ταξίδια προς την Ισπανία και την Ιταλία, χώρες ευθέως ανταγωνιστικές της Ελλάδας. Το στοιχείο αυτό παραπέμπει σε μία ευρύτερη δυναμική του τουρισμού

καθώς, μετά την Ελλάδα που προηγήθηκε, και άλλες χώρες ολοκληρώνουν την ανάκαμψη από την ύφεση της τουριστικής τους οικονομίας κατά την πανδημία, η οποία συνέχισε να επηρεάζει τα διεθνή ταξίδια έως και τα μέσα του 2022.

Μετά τη Βρετανία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, που προηγούνται σε απόλυτους αριθμούς αεροπορικών θέσεων προς την Ελλάδα, ισχυρή δυναμική εμφανίζουν και η Ολλανδία και η Ελβετία. Αντιθέτως, λιγότερες αεροπορικές θέσεις σε σχέση με πέρυσι έχουν προγραμματίσει για την καλοκαιρινή περίοδο οι αεροπορικές που πετάνε από το Ισραήλ και την Κύπρο. Αξίζει να σημειωθεί πως η Πολωνία, μια αγορά που τα τελευταία χρόνια δίνει πολύ μεγάλους αριθμούς επισκεπτών στην Ελλάδα, εμφανίζει ιδιαίτερη δυναμική με περισσότερες από 700.000

προγραμματισμένες αεροπορικές θέσεις.

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός πως για μία ακόμη δεύτερη συνεχόμενη χρονιά ο προγραμματισμός των αεροπορικών θέσεων προς τη Μύκονο και τη Σαντορίνη εμφανίζει μείωση, σε αντίθεση με το σύνολο της ελληνικής επικρατείας. Ειδικότερα η Μύκονος εμφανίζει 10,2% λιγότερες αεροπορικές θέσεις για την περίοδο Μαρτίου - Οκτωβρίου, ενώ ηπιότερη μείωση, της τάξης του 3,9% εμφανίζει και η Σαντορίνη. Οι δύο αγορές εκτιμάται ότι δεχονται τις συνέπειες των πολύ μεγάλων αριθμών επισκεπτών που προσέλκυαν τα προηγούμενα χρόνια σε σχέση με τη φέρουσα ικανότητα των υποδομών τους, ενώ ειδικά για τη Μύκονο εκτιμάται ότι αρνητική επίπτωση έχουν και οι ιδιαίτερα υψηλές τιμές στο κόστος διαμονής τα προηγούμενα χρόνια.

Κερδίζουν έδαφος τα υβριδικά και ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Αύξηση 11,2 ποσοστιαίες μονάδες έχει σημειωθεί στο μερίδιο αγοράς των καινούργιων υβριδικών επιβατικών αυτοκινήτων στην ελληνική αγορά το πρώτο δίμηνο του 2024 σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, ενώ αυξάνεται διαρκώς, αν και με χαμηλότερους ρυθμούς, το μερίδιο των αμιγώς ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Από την άλλη, μειώνεται διαρκώς το μερίδιο αγοράς των βενζινοκίνητων και των ντιζελοκίνητων οχημάτων. Η απόσταση πλέον των υβριδικών από τα βενζινοκίνητα είναι μικρότερη από τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

Από τα αναλυτικά στοιχεία του Συνδέσμου Εισαγωγέων Αυτοκινήτων (ΣΕΑΑ) για τις ταξινομήσεις καινούργιων επιβατικών αυτοκινήτων προκύπτει ότι στο δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2024 τα υβριδικά κατέχουν μερίδιο αγοράς 37,3%, από 26,1% το αντίστοιχο διάστημα του 2023. Την ίδια ώρα, το μερίδιο αγοράς των βενζινοκίνητων υποχώρησε το πρώτο δίμηνο του 2024 σε 39,9% από 44,1% πέρυσι. Το μερίδιο των ντιζελοκίνητων είναι φέτος 11,9% από 19,5% πέρυσι, ενώ των αμιγώς ηλεκτρικών (επαναφορτιζόμενων) 9,7% από 7,9% πέρυσι. Τα μερίδια αγοράς των επιβατικών με υγραέριο και με φυσικό αέριο διαμορφώνονται σε 1,1% και 0,1% αντίστοιχως.

Συνολικά οι πωλήσεις καινούργιων επιβατικών αυτοκινήτων αυξήθηκαν τον Φεβρουάριο του 2024 σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2023 κατά 15,1%, ενώ στο δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου η αύξηση είναι 18,2%. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) οι πωλήσεις εισαγόμενων μεταχειρισμένων επιβατικών αυξήθηκαν

τον Φεβρουάριο του 2024 κατά 26,8%, ενώ στο πρώτο δίμηνο του τρέχοντος έτους αυξήθηκαν κατά 6,8% σε σύγκριση με το αντίστοιχο δίμηνο του 2023.

Τον Φεβρουάριο του 2024 κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα 20.206 αυτοκίνητα, καινούργια και εισαγόμενα μεταχειρισμένα, όλων των κατηγοριών (επιβατικά, λεωφορεία, φορτηγά), αυξημένα κατά 17,3% σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2023. Την περίοδο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2024 κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά 42.745 αυτοκίνητα (καινούργια ή μεταχειρισμένα εξωτερικού) έναντι 38.362 που κυκλοφόρησαν την αντίστοιχη περίοδο του 2023, παρουσιάζοντας αύξηση

Συνολικά οι πωλήσεις καινούργιων επιβατικών αυξήθηκαν το πρώτο δίμηνο του έτους κατά 18,2% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

11,4%. Η κυκλοφορία νέων μοτοσικλετών κυβισμού άνω των 50 cc (καινούργιων και μεταχειρισμένων εξωτερικού) τον Φεβρουάριο του 2024 ανήλθε σε 4.372 έναντι 3.045 τον Φεβρουάριο του 2023, παρουσιάζοντας αύξηση 43,6%.

Τα μερίδια αγοράς στα καινούργια επιβατικά με βάση τις πωλήσεις του α' διμήνου του 2024 διαμορφώνονται ως εξής: Toyota 15,5%, Peugeot 9,4%, Citroen/DS 7%, Suzuki 7%, Hyundai 6,9%, Opel 6,8%, BMW 4,2%, Volkswagen 4%, Fiat 3,9%, KIA 3,3%, λοιπές μάρκες 32,1%.

Περιστατικά βίας και παρενόχλησης σε χώρους εργασίας

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Σε εμπόριο, ξενοδοχεία και εστίαση καταγράφηκαν κατά την προηγούμενη χρονιά οι περισσότερες καταγγελίες για περιστατικά βίας και παρενόχλησης στην εργασία, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση πεπραγμένων του αρμόδιου τμήματος της Επιθεώρησης Εργασίας. Αναλυτικά, τα περισσότερα καταγγελλόμενα περιστατικά προέρχονται από το λιανικό και χονδρικό εμπόριο σε ποσοστό 21% κι ακολουθούν τα ξενοδοχεία με 12% και η εστίαση με 7%. Μάλιστα, για άλλη μια χρονιά η μεγάλη πλειονότητα (95%) των καταγγελιών αφορά περιστατικά βίας (λεκτικές, σωματικής, ψυχολογικής) και μόλις το 5% σεξουαλική παρενόχληση, καθώς υπάρχει μια διαχρονική τάση υποδήλωσης αυτών των περιστατικών, εξαιτίας της ιδιαιτερότητας και της δυσκολίας ως προς την απόδειξή τους.

Όσον αφορά το φύλο των θιγομένων εργαζομένων, επί του συνόλου των καταγγελιών για το 2023, 180 ήταν γυναίκες (60%) και 120 άνδρες (40%), κάτι που επιβεβαιώνει ότι η θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας παραμένει πιο ευάλωτη και πιο αδύναμη από αυτά των ανδρών. Ως προς την ιδιότητα των καταγγελλομένων, διαπιστώνεται ότι σε 105 (46%) από τις 230 υποθέσεις το θέμα σχετίζεται με βία και παρενόχληση από τον ίδιο τον εργοδότη ή τον νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης και στις υπόλοιπες 125

(54%) καταγγελλόμενοι είναι άλλος εργαζόμενος (προϊστάμενος, υπεύθυνος βάρδιας κ.λπ.) ή άλλο πρόσωπο (μέλος Δ.Σ., συγγενής εργοδότη κ.λπ.).

Σε σύνολο 230 καταγγελιών, οι 73 υποθέσεις επιλύθηκαν εξωδικαστικά, με λήψη πρόσφορων και ανάλογων μέτρων από την καταγγελλόμενη επιχείρηση και τη διατύπωση σχετικών συστάσεων, και 12 υποθέσεις ματαιώθηκαν.

Σε 105 υποθέσεις έχει καταγραφεί από τον διεξαγοντα τη διαδικασία επιθεωρητή εργασιών σχέσεων αιτιολογημένη σύσταση προσφυγής στα αρμόδια δικαστήρια, εξαιτίας αντικρουόμενων ισχυρισμών επί αμφισβητούμενων πραγματικών και νομικών ζητημάτων, που χρήζουν δικαστικής εκτίμησης. Σε 25 υποθέσεις επιβλήθηκαν, με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, σχετικές κυρώσεις συνολικού ποσού 106.500 ευρώ, ενώ ακόμη 15 υποθέσεις βρισκονται σε εξέλιξη.

Επιπλέον, η αυξητική τάση στις υποβολές κανονισμών εργασίας των υπόχρεων προς τούτο διαδικασίας επιθεωρητή εργασιών σχέσεων αιτιολογημένη σύσταση προσφυγής στα αρμόδια δικαστήρια, εξαιτίας αντικρουόμενων ισχυρισμών επί αμφισβητούμενων πραγματικών και νομικών ζητημάτων, που χρήζουν δικαστικής εκτίμησης. Σε 25 υποθέσεις επιβλήθηκαν, με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, σχετικές κυρώσεις συνολικού ποσού 106.500 ευρώ, ενώ ακόμη 15 υποθέσεις βρισκονται σε εξέλιξη.

Πρόταση μείωσης του ΕΦΚ στα ποτά σε βάθος τριετίας

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Το βαπόρι απ' την Περσία—έστω κι αν ήταν από τον Λίβανο και η Περσία χρησιμοποιήθηκε ποιητική αδεία από τον Βασίλη Τσιτσάνη— είχε παστεί στην Κορινθία. Δεν ισχύει, ωστόσο, το ίδιο για τα φορτηγά από τη Βουλγαρία κυρίως, αλλά και από τη Βόρεια Μακεδονία, που φέρνουν παρανόμως στην Ελλάδα γνήσια αλκοολούχα ποτά, χωρίς να καταβάλλονται οι προβλεπόμενοι φόροι. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, μόνο ένα στα δέκα τέτοια φορτηγά εντοπίζονται και κατασχονται. Και για να αντληφθεί κάποιος το μέγεθος των απωλειών, όταν ένα φορτηγό περνάει τα σύνορα και φέρνει στην Ελλάδα λαθραία αλκοολούχα ποτά, εκτιμάται ότι διαφεύγουν φόροι ύψους 152.000 ευρώ, όπως ανέφερε στο πλαίσιο ενημερωτικής εκδήλωσης η Σοφία Παπανικολάου, γενική διευθύντρια της Ενωσης Επιχειρήσεων Αλκοολούχων Ποτών (ΕΝΕΑΠ).

Αξίζει να σημειωθεί δε, ότι αν και δεν μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια το μέγεθος του παράνομου εμπορίου στην Ελλάδα—λαθραία εισαγωγή και νοθευμένα ποτά—, οι εταιρείες του κλάδου υπολογίζουν ότι αυτό ξεπερνάει το 20% της εγχώριας κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών, ποσοστό διπλάσιο από τον μέσο όρο που εκτιμούν για την παγκόσμια αγορά οι διεθνείς οργανισμοί (11%). Και στο

Αν και τα έσοδα από τον ειδικό φόρο καταβάλλωσης θα μειωθούν, στο τέλος το τελικό ισοζύγιο θα είναι θετικό, εκτιμά η Ενωση του κλάδου.

παραπάνω ποσοστό δεν συγκαταλέγεται το χύμα παράνομο τσίπουρο και παρεμφερή αποστάγματα που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά.

Βασικός λόγος γι' αυτές τις

καθόλου τιμητικές επιδόσεις θεωρείται από τις εταιρείες του κλάδου ο πολύ υψηλός ειδικός φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται στα αλκοολούχα ποτά στην Ελλάδα, 2.550 ευρώ/100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης, ο τέταρτος υψηλότερος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ο υψηλότερος με βάση την αγοραστική δύναμη. Επίσης, η Ελλάδα έχει τον υψηλότερο συντελεστή ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών ανάμεσα σε γειτονικές και σε ανταγωνιστικές τουριστικές χώρες, κάτι που ευνοεί τις διασυνοριακές αγορές και το παράνομο εμπόριο. Για παράδειγμα, ο ΕΦΚ στην Ελλάδα

είναι κατά 4,6 φορές υψηλότερος σε σύγκριση με τη Βόρεια Μακεδονία και κατά 4,5 φορές σε σύγκριση με τη Βουλγαρία. Έτσι, εάν σε μια φιάλη ποτού, π.χ. σε ένα ουίσκι, οι φόροι είναι 11 ευρώ, στη Βουλγαρία είναι 1,9 ευρώ.

Αυτό που προτείνει τώρα η ΕΝΕΑΠ—μέλη της οποίας είναι κορυφαίες ελληνικές και ξένες εταιρείες, όπως η Diageo, η Pernod Ricard, η Campari Group, η Αμβυξ και η Β.Σ. Καρούλιας—είναι η μείωση του ΕΦΚ κατά 30%, όχι μονομιάς, αλλά μέσω τριών διαδοχικών μειώσεων, κατά 10% ανά έτος, έτσι ώστε να φτάσει στα 1.800 ευρώ/100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης, που αποτελεί τον μέσο όρο της Ε.Ε. Αν και τα έσοδα από τον ΕΦΚ θα μειωθούν, εκτιμάται—σύμφωνα με έρευνα που υλοποίησε το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)—ότι στο τέλος της τριετίας το τελικό ισοζύγιο θα είναι θετικό κατά 8 εκατ. ευρώ, λόγω των αυξημένων εσόδων από ΦΠΑ, από τον φόρο στα κέρδη επιχειρήσεων και τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, λόγω επέκτασης της απασχόλησης. Η ΕΝΕΑΠ έχει ζητήσει ήδη συνάντηση με την πολιτική ηγεσία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ενώ προγραμματίζει συνάντηση και με τους υπουργούς Ανάπτυξης και Υγείας.

Υψηλό το κόστος συναλλαγών με κάρτες λόγω των προμηθειών

Διεθνές πρόβλημα οι μεγάλες προμήθειες, οι δράσεις της E.E. και οι πιέσεις του ΥΠΟΙΚ

της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Από την Αγγλία έως την Αυστραλία οι προμήθειες που πληρώνουν οι έμποροι για τη χρήση της κάρτας στο POS ή στο ηλεκτρονικό κατάστημα αποτελεί διεκυστινδα μεταξύ των εμπλεκόμενων στο κύκλωμα των κρεώσεων, των κυβερνήσεων αλλά και των εποπτικών αρχών.

Στην Αγγλία οι αυξήσεις που επέβαλαν οι Visa και MasterCard μετά το Brexit έχουν βρεθεί στο στόχαστρο των Αρχών. Έως το 2020 οι κρεώσεις στις κάρτες ήταν εν μέρει «ρυθμισμένες», βάσει ενός ευρωπαϊκού κανονισμού, αλλά μετά το Brexit η κατάσταση ξέφυγε και οι προμήθειες που πληρώνουν οι έμποροι για τις συναλλαγές με κάρτες πενταπλασιάστηκαν. Τώρα, η ρυθμιστική αρχή προτείνει την επαναφορά των τελών στα επίπεδα της E.E.

Στην Αμερική που το κόστος των κρεώσεων είναι από τα υψηλότερα στον κόσμο, μια πρώτη προσπάθεια ελέγχου των προμηθειών έγινε μέσω της τροπολογίας Durbin, που επιχειρεί να θέσει ανώτατο όριο κρεώσεων για συναλλαγές με κρεωστικές και προπληρωμένες κάρτες, με βάση το

εργητικό της τράπεζας. Εκτός από τις τράπεζες αυτό εντοπίζεται και στα σχήματα πληρωμών όπως η Visa, η MasterCard και η Amex. Το πρόβλημα είναι ότι εκτός από τις συναλλαγές στην Αμερική ελέγχουν και το κύκλωμα των συναλλαγών παγκοσμίως και φυσικά στην Ελλάδα που όχι μόνο είναι μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες αγορές στον τομέα των κρεώσεων, αλλά στερείται και ενός εθνικού συστήματος κρεώσεων, όπως έχουν η Γερμανία, η Γαλλία, η Πολωνία. Κοινός παρονομαστής όλων αυτών είναι το γεγονός ότι κόντρα στην κοινή πεποίθηση ότι η χρήση της κάρτας είναι δωρεάν, στην πραγματικότητα ισχύει το αντίθετο. Η χρήση της κάρτας είναι από τους πιο ακριβούς τρόπους συναλλαγής στον ηλεκτρονικό κόσμο σε σύγκριση με τον άμεσως προηγούμενο ανταγωνιστή τους που είναι οι απευθείας πληρωμές μέσω λογαριασμών (account to account) και μάλιστα με τη μορφή άμεσων πληρωμών, δηλαδή τα instant payments. Δεν είναι τυχαίο ότι σε πολλά μέρη του κόσμου εκτός Ευρώπης, η χρήση της κάρτας έχει πλέον ευθέως κόστος για τον καταναλωτή. Στην Κίνα η ανάδειξη των δύο μεγά-

Με ποιο τρόπο πληρώνουν οι Ευρωπαίοι πολίτες

	ΚΑΡΤΕΣ	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	ΑΜΕΣΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ*
Γερμανία	40,5%	25,8%	33,5%
Ελλάδα	73,0%	22,8%	1,2%
Ισπανία	66,6%	16,2%	14,5%
Γαλλία	62,8%	18,3%	15,4%
Ιταλία	56,6%	17,3%	5,6%
Ολλανδία	49,1%	32,3%	18,2%
Αυστρία	54,2%	25,9%	18,2%
Πορτογαλία	75,5%	11,4%	7,6%

ΠΗΓΕΣ: ΙΟΒΕ, ΕΚΤ * Πάγιες εντολές

Η Κομισιόν προωθεί τη λύση των φθηνότερων άμεσων πληρωμών ως αντίπαλο δέος στη μονοκρατορία των κρεώσεων.

λων ιδιωτικών εταιρειών (Alipay, Wechat) και η εξέλιξη τους σε SuperApps έχει σε μεγάλο βαθμό να κάνει με την «απέχθεια» των Κινέζων εμπόρων στη χρήση κρεώσεων λόγω του κόστους. Έτσι προέκυψαν λύσεις όπως τα QR codes.

Αντίπαλο δέος

Το πρόβλημα της γιγάντωσης των ξένων σχημάτων πληρωμών εντός Ευρώπης έχει γίνει αντιληπτό και από την ίδια την ΕΚΤ και την Κομισιόν, η οποία πρόσφατα θεσμοθέτησε τον κανο-

νισμό για τις άμεσες πληρωμές (instant payments), δηλαδή τις άμεσες πληρωμές απευθείας από τον λογαριασμό χωρίς τη χρήση κρεώσεων.

Ο κανονισμός επιβάλλει στις τράπεζες να τιμολογούν τις άμεσες πληρωμές χωρίς πρόσθετο κόστος και προωθούνται ως το αντίπαλο δέος στη σχεδόν μονοκρατορία των κρεώσεων, καθώς παρακάμπτουν ένα σημαντικό μέρος των κρεώσεων, αφού δεν μεσολαβούν πολλοί μεσάζοντες.

Στη χώρα μας που δεν υπάρχει ένα εθνικό σχήμα κρεώσεων όπως το Girocard στη Γερμανία ή το Carte Bancaire στη Γαλλία (και τα οποία επιτρέπουν συναλλαγές εντός της χώρας, χωρίς τους διεθνείς μεσάζοντες), οι τράπεζες προωθούν τις πληρωμές μέσω λογαριασμού με τη χρήση του IRIS, που εκτός από τη μεταφορά κρεώσεων μεταξύ φυσικών προσώπων, έχει γίνει υποχρεωτική για τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Η δυνατότητα των καταναλωτών να πληρώνουν μέσω IRIS, και η επέκτασή του και στα φυσικά σημεία, δηλαδή η χρήση του στο τερματικό POS ή στο ηλεκτρονικό σημείο, είναι θέμα χρόνου για τις τράπεζες, που η μία μετά την άλλη μειώνουν σταδιακά την προμήθεια για το προϊόν σε μια προσπάθεια να το καταστήσουν ανταγωνιστικό των κρεώσεων.

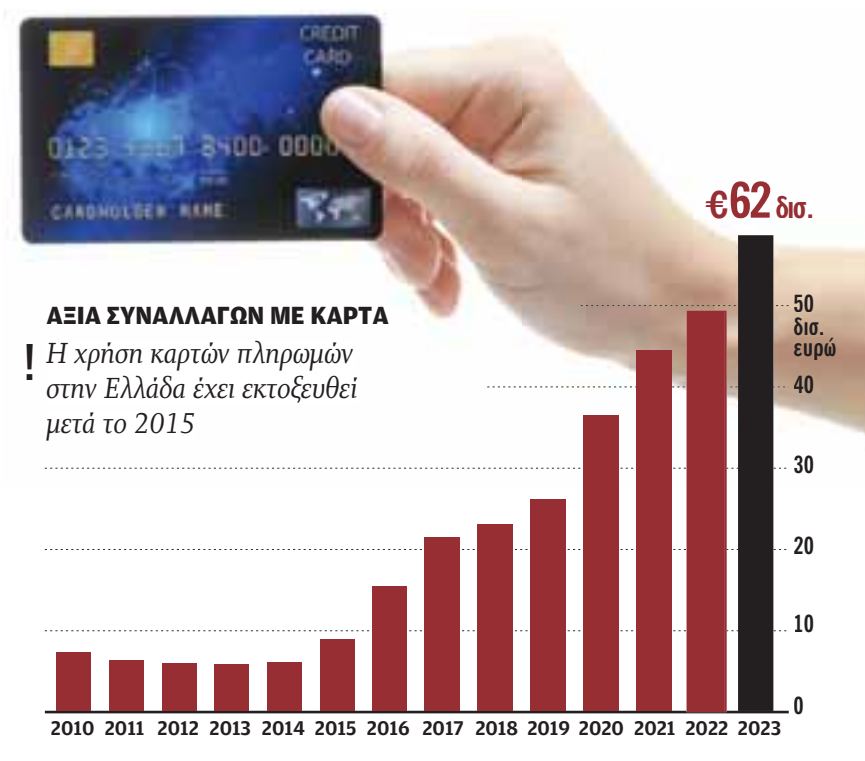
Οι μικροσυναλλαγές

Το πρόβλημα έχει γίνει αντιληπτό και στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας που στο πλαίσιο της υποχρεωτικής εγκατάστασης POS για την αποδοχή κρεώσεων σε όλη την οικονομία επιδιώκει να βρει μια λύση, με έμφαση τις κατηγορίες προϊόντων που έχουν πολύ μικρό περιθώριο κέρδους όπως είναι ο καπνός, οι εφημερίδες και τα καύσιμα, αλλά και τις μικροσυναλλαγές των 2, 3 ή 5 ευρώ. Για τον λόγο αυτό ο υπουργός Κωστής Χατζηδάκης

πραγματοποιεί τις τελευταίες δύο εβδομάδες διαδοχικές συναντήσεις με όλους τους εμπλεκόμενους, προκειμένου να βρεθεί λύση και η υποχρεωτικότητα της εγκατάστασης τερματικών POS να πετύχει και να μη γυρίσει μπουμερανγκ.

Βασικό επιχείρημα στις συζητήσεις του υπουργού Εθνικής Οικονομίας είναι ότι οι συναλλαγές με κάρτες έχουν εκτιναχθεί τα τελευταία χρόνια και από τα 8 δισ. ευρώ που ήταν η αξία τους το 2015, ως αποτέλεσμα έκτοτε των capital controls και της πανδημίας στη συνέχεια, αλλά κυρίως της πολιτικής αποφασιστικότητας για την καθιέρωσή τους, έχουν φτάσει τα 62 δισ. ευρώ το 2023.

Αρα, σύμφωνα με τον Κωστή Χατζηδάκη, όλοι πρέπει να συμβάλλουν συμμετρως σε αυτή την προσπάθεια. Και κάπως έτσι φτάνουμε στο ζουμί της υπόθεσης.

Αξία συναλλαγών με κάρτα

Η χρήση κρεώσεων πληρωμών στην Ελλάδα έχει εκτοξευθεί μετά το 2015

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 15 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (Not in Education, Employment, or Training NEETs) συνδυασμένο με δίμηνη κατάρτιση»

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Κύπρου

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 15 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (Not in Education, Employment, or Training NEETs) συνδυασμένο με δίμηνη κατάρτιση». Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και χρηματοδοτείται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το κεντρικό εργαλείο του NextGenerationEU, του προσωρινού μέσου χρηματοδότησης της ανάκαμψης και εξόδου της ΕΕ από την κρίση που προκάλεσε η πανδημία του COVID-19.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην άμβλυση της ανεργίας στους νέους ηλικίας από 15 μέχρι 29 ετών, οι οποίοι δεν μετέχουν σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης και στη βιώσιμη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, μέσω τοποθέτησης τους σε επιδοτούμενες θέσεις απασχόλησης και απόκτησης εργασιακής πείρας συνδυασμένο με δίμηνη κατάρτιση.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελοούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Η χορηγία αθροίζεται σε 14 συνεχόμενους μήνες εργοδότησης ως εξής:

- δύο (2) μήνες κατάρτιση
- δώδεκα (12) μήνες συνεχούς εργοδότησης (δέκα (10) μήνες επιχορηγημένης εργοδότησης και δύο (2) μήνες υποχρεωτικής εργοδότησης, χωρίς επιχορήγηση). Το Ανώτατο όριο χορηγίας ορίστηκε στις €8.600 ανά συμμετοχή στο Σχέδιο, με επιπρόσθετο ποσό τα €1.000 που αντιστοιχούν στη δίμηνη κατάρτιση. Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι €7.824.000. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τον Οδηγό Εφαρμογής του Σχεδίου, στον οποίο αναφέρονται όλες οι απαιτούμενες λεπτομέρειες, το Έντυπο της Αίτησης Υποβολής Πρότασης και κάθε άλλο απαιτούμενο έντυπο ή έγγραφο, από την ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 20/3/24 μέχρι 31/5/2024. Σε περίπτωση εξάντλησης του ποσού του προϋπολογισμού πριν από τις 31/5/2024, η διαδικασία παραλαβής των αιτήσεων τερματίζεται με ανακοίνωση στον Τύπο και στην ιστοσελίδα του Φορέα Υλοποίησης. Τα σχετικά έντυπα υποβολής των αιτήσεων θα πρέπει να αποστέλλονται μόνο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (σε μορφή pdf), πριν τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας www.mlsi.gov.cy/dl

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Ανέργων με παροχή ευέλικτων μορφών εργασίας μέσω της Τηλεργασίας»

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Κύπρου

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Ανέργων με παροχή ευέλικτων μορφών εργασίας μέσω της Τηλεργασίας». Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και χρηματοδοτείται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το κεντρικό εργαλείο του NextGenerationEU, του προσωρινού μέσου χρηματοδότησης της ανάκαμψης και εξόδου της ΕΕ από την κρίση που προκάλεσε η πανδημία του COVID-19.

Το Σχέδιο αφορά στην επιδότηση μέρους του μισθολογικού κόστους του προσωπικού ως κίνητρο για τους εργοδότες να προσλάβουν ανέργους που θα εργαστούν με διάφορες μορφές τηλεργασίας.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων επιλογών κόστους. Το μοναδιαίο κόστος για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/δεδολεωμένη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε δεδολεωμένη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελοούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Η επιδότηση θα παρέχεται για δέκα (10) μήνες συνεχούς απασχόλησης με υποχρέωση του εργοδότη να διατηρήσει την απασχόληση του εργαζόμενου για άλλους δύο (2) μήνες χωρίς επιδότηση. Το Ανώτατο όριο χορηγίας ορίστηκε στις €8.600 ανά συμμετοχή στο Σχέδιο. Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι €3.870.000.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τον Οδηγό Εφαρμογής του Σχεδίου, στον οποίο αναφέρονται όλες οι απαιτούμενες λεπτομέρειες, το Έντυπο της Αίτησης Υποβολής Πρότασης και κάθε άλλο απαιτούμενο έντυπο ή έγγραφο, από την ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 20/3/24 μέχρι εξάντλησης του κονδυλίου ή ανακοίνωσης για λήξη του Σχεδίου. Τα σχετικά έντυπα υποβολής των αιτήσεων θα πρέπει να αποστέλλονται μόνο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (σε μορφή pdf), πριν τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας www.mlsi.gov.cy/dl

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

Η... συνταγή για την ανάπτυξη δεν άλλαξε, παρά τις κρίσεις

Από την κατανάλωση το 88% του ΑΕΠ, όπως και πριν από τη μεγάλη ύφεση

Του ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ

Η κατανάλωση εξακολουθεί να εισφέρει το 88% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας, ποσοστό αντίστοιχο με αυτό που αποτυπώνονταν και το 2009, πριν ξεσπάσει η μεγάλη ύφεση. Το μερίδιο των επενδύσεων αυξήθηκε ελάχιστα το 2023 και εξακολουθεί να απέχει περισσότερες από οκτώ μονάδες από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, κάτι που σημαίνει ότι η Ελλάδα παραμένει «ουραγός» όσον αφορά τη συμμετοχή των επενδύσεων στο ΑΕΠ. Όσο για τις εξαγωγές –στις οποίες ενσωματώνεται και η επίδοση του τουρισμού– υποχώρησαν σημαντικά σε σχέση με το 2022 αναλογικά με το ΑΕΠ. Τα στοιχεία αποτυπώνουν ότι η προσπάθεια αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου αλλά και περιορισμού του λεγόμενου «επενδυτικού κενού» παραμένει πολύ δύσκολη και θα τραβήξει σε μακρός.

Ο στόχος του 2024

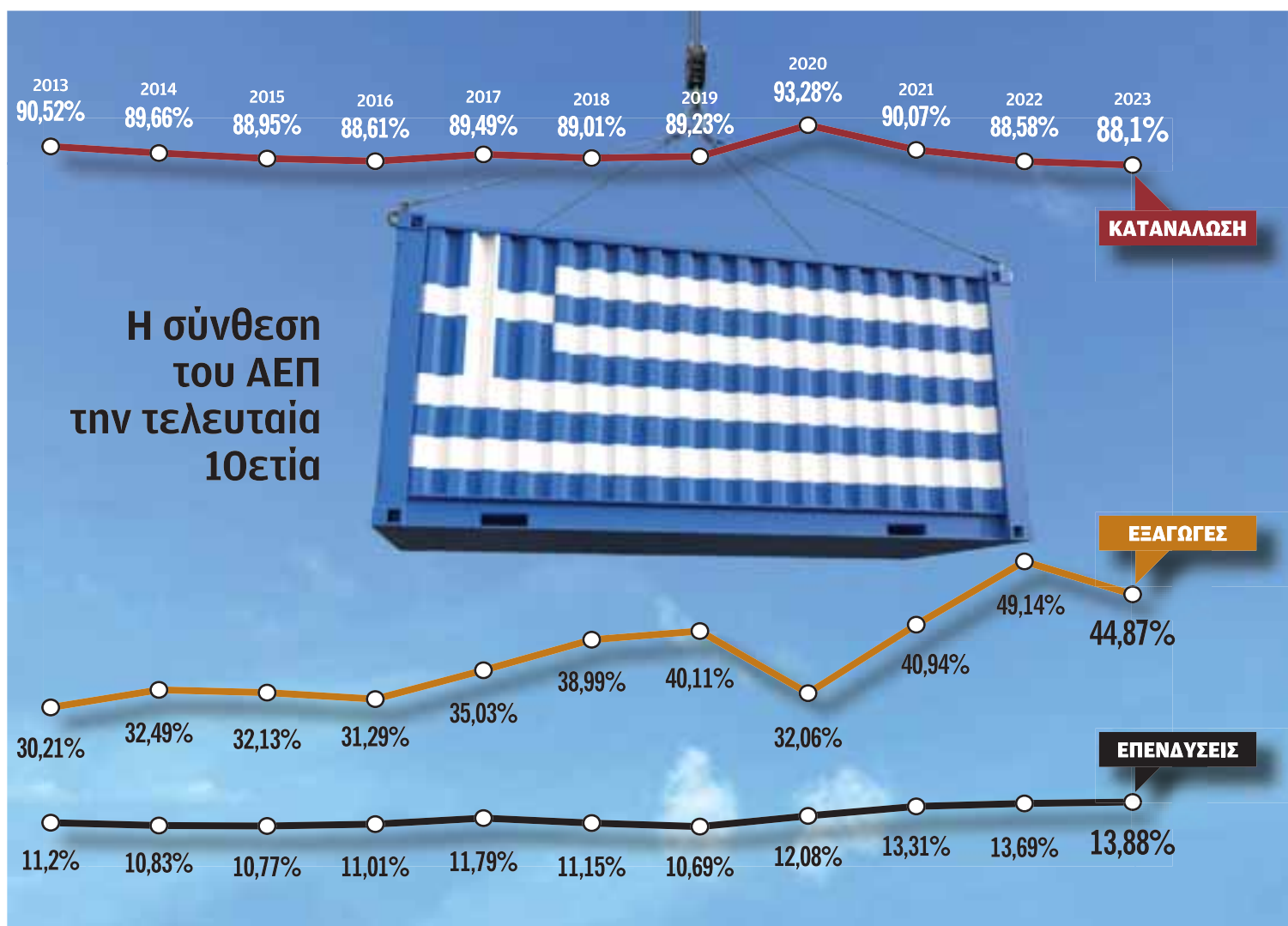
Με την ελληνική κυβέρνηση να θέτει πολύ φιλόδοξο στόχο ανάπτυξης για φέτος –ο πίκυς είναι στο +2,9% τη στιγμή που κανένας οργανισμός δεν προβλέπει ποσοστό μεγαλύτερο του 2,3%– τα στοιχεία σύνθεσης του ΑΕΠ δείχνουν ότι για μια ακόμη χρονιά το στοίχημα θα κριθεί από την κατανάλωση ιδίως των νοικοκυριών και δευτερευόντως του Δημοσίου, το οποίο υπό την πίεση της παραγωγής υψηλότερων πρωτογενών πλεονασμάτων είναι υποχρεωμένο να κινηθεί «συγκρατημένα» όχι μόνο φέτος αλλά και τα επόμενα χρόνια. Ήδη, με τον πακτωλό των μέτρων στήριξης λόγω

πανδημίας, η κατανάλωση του Δημοσίου έφτασε το 2020 στο 23,08% του ΑΕΠ που συνιστά και ιστορικό ρεκόρ. Εκτοτε, υποχωρεί συνεχώς: το 2023 έκλεισε στο 19,72% και το 2024 θα πέσει αρκετά χαμηλότερα, κοντά στα χαμηλά των τελευταίων 30 ετών που σημειώθηκαν την περίοδο 1995-2000 όταν η δημοσία κατανάλωση κινούνταν στην περιοχή του 17%-18% (ήταν η περίοδος λιτότητας για την ένταξη στο ευρώ).

Η ιδιωτική κατανάλωση από την άλλη πλευρά παρέμεινε και το 2023 στο 68%. Στην πραγματικότητα, αυτή η αναλογία δεν έχει «σπάσει» εδώ και δεκαετίες. Γι' αυτό και η ετήσια διαμόρφωση του ΑΕΠ κάθε χρόνο εξαρτάται κυρίως από το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, τη χρηματοδότησή τους αλλά και από την πορεία των τιμών πέραν βεβαίως και του τουρισμού που επηρεάζει άμεσα τον δείκτη. Η υψηλότερη αναλογία της κατανάλωσης ως προς το ΑΕΠ τουλάχιστον τα τελευταία 30 χρόνια, σημειώθηκε το 2020: 93%. Είναι παράδοξο, δεδομένου ότι στο μεγαλύτερο μέρος της συγκεκριμένης χρονιάς η αγορά ήταν κλειστή εξαιτίας της COVID-19, όμως το ποσοστό αυξήθηκε λόγω του... παρονομαστί. Η μεγάλη ύφεση ήταν αυτή που προκάλεσε το πολύ υψηλό ποσοστό.

Ο ρόλος των εξαγωγών

Οι εξαγωγές έκαναν το 2022 ιστορικό ρεκόρ με την αναλογία τους να φτάνει στο 49%. Αυτό συνέβη για τρεις λόγους: λόγω της αύξησης των πωλήσεων ελληνικών προϊόντων, λόγω της αναδικής πορείας του τουρισμού αλλά και λόγω της κατακόρυφης

Η Ελλάδα παραμένει «ουραγός» στην Ευρώπη όσον αφορά τη συμμετοχή των επενδύσεων στο ΑΕΠ.

αύξησης των τιμών ενέργειας. Το 2023 εξέλιπε ο πρώτος λόγος (οι αυξημένες τιμές ενέργειας), ενώ ο δεύτερος άρχισε να περιορίζεται (σ.σ. προς το τέλος του 2023 παρατηρείται μείωση στις εξαγωγές προϊόντων). Ο τουρισμός πήγε το 2023 καλύτερα από κάθε άλλη χρονιά. Όμως η αναλογία των εξαγωγών υποχώρησε στο 44,87% (δεύτερη καλύτερη επίδοση των τελευταίων 30 ετών) και μένει να φανεί τι θα γίνει το 2024. Τα προβλήματα στη ναυσιπλοΐα και η ανησυχία για την πορεία της ευρωπαϊκής οικονομίας (κάτι που έχει επίπτωση στον τουρισμό) θα είναι το βαρόμετρο για την πορεία των εξαγωγών αναλογικά με το ΑΕΠ. Το μερίδιο των επενδύσεων

στο ΑΕΠ αυξήθηκε αλλά πολύ λιγότερο από ό,τι είχε προϋπολογιστεί. Συνολικά, οι επενδύσεις ανήλθαν στα 30,6 δισ. ευρώ χωρίς όμως η αναλογία να ξεπεράσει –για 3η διαδοχική χρονιά– το 14%. Από τα 30,58 δισ. ευρώ, μόλις τα 4,17 δισ. ευρώ προήλθαν από τις επενδύσεις σε κατοικίες. Η άλλοτε «ατμομηχανή» των ελληνικών επενδύσεων έχει κατεβάσει ταχύτητα, καθώς από τα 20-25 δισ. ευρώ του παρελθόντος έχουμε πέσει πλέον πάνω από 70%-75% και αυτό παρά την αύξηση των τελευταίων ετών. Οι επενδύσεις σε υπόλοιπες κατασκευές είναι πλέον περισσότερες (φτάνουν στα 7,5 δισ. ευρώ), ενώ το μεγαλύτερο μερίδιο στην πίτα των επενδύσεων έχουν πλέον οι μεταλλικές κατασκευές με 10,8 δισ. ευρώ.

Οι επενδύσεις

Την τελευταία θέση στην Ευρώπη όσον αφορά τη συμμετοχή των επενδύσεων στο ΑΕΠ καταλαμβάνει η Ελλάδα και το

2023. Η αύξηση των επενδύσεων, λόγω και της εισροής των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης αλλά και το ΕΣΠΑ, δεν ήταν τέτοια που να μεγαλώσει την αναλογία σε βαθμό που να μας «ξεκολλήσει» από τη βάση της κατάταξης. Μάλιστα, η διαφορά από την προτελευταία θέση παραμένει πολύ μεγάλη και για να κλείσει θα χρειαζούσαν πολλά δισ. ευρώ επιπλέον.

Η αναλογία των επενδύσεων ως προς το ΑΕΠ στην Ελλάδα διαμορφώθηκε το 2023 στο 13,9% από 13,7% το 2022 και 13,3% το 2021. Λόγω της μακροχρόνιας οικονομικής κρίσης, η αναλογία είχε φτάσει να υποχωρήσει ακόμη και στο 10,7%-10,8% (αυτό συνέβη από το 2015 μέχρι το 2019) σε μια περίοδο που γιγαντώθηκε το επενδυτικό κενό, δηλαδή η απόσταση ανάμεσα στην αναλογία επενδύσεων προς το ΑΕΠ της Ελλάδας με την αντίστοιχη αναλογία της Ε.Ε. Το 2019 καταγράφηκε η μεγαλύτερη απόσταση η οποία έφτασε στις 11,5 ποσοστιαίες μονάδες καθώς οι

επενδύσεις ως προς το ΑΕΠ της Ε.Ε. κινούνται στην περιοχή του 22%-22,5% σταθερά.

Η χώρα έχει θέσει ως στόχο η απόσταση να μειωθεί στις πέντε ποσοστιαίες μονάδες, κάτι που σημαίνει ότι από το 13,9% θα πρέπει να φτάσουμε τουλάχιστον στο 37%-38%. Ή, οι επενδύσεις που το 2023 ανήλθαν στα 30 δισ. ευρώ, θα πρέπει να ανέβουν τουλάχιστον στα 37-38 δισ. ευρώ. Δεν είναι μια «άγνωστη» επίδοση για την Ελλάδα. Το 2007, με την τερματισμένη από την κτηματαγορά, η αναλογία έφτασε στο 26% με τις επενδύσεις να ανέρχονται τότε στα 63 δισ. ευρώ. Επανάληψη ωστόσο μιας τέτοιας επίδοσης προϋποθέτει κατακόρυφη αύξηση της χρηματοδότησης και μέσω του τραπεζικού δανεισμού, προσέλευση άμεσων ξένων επενδύσεων που δεν θα κινούνται μόνο στον τομέα της εξαγοράς ακινήτων και του χρηματοοικονομικού κλάδου, αλλά και πλήρη αξιοποίηση των διαθέσιμων κοινοτικών πόρων.

Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Τη μεγαλύτερη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μεταξύ 82 χωρών σημειώνει η Ελλάδα, σύμφωνα με τον Economist, που την κατατάσσει έτσι στην 34η θέση, για την περίοδο 2024-2028. Ακολουθούν η Αργεντινή και η Ινδία.

Στην περίοδο 2014-2018 η Ελλάδα καταλάμβανε την 62η θέση, επομένως οι συντάκτες της έκθεσης βλέπουν ένα άλμα 28 θέσεων στη δεκαετία αυτή, αποδίδοντας μάλιστα εύσημα στην κυβέρνηση της Ν.Δ. Αναφέρει συγκεκριμένα η έκθεση: «Η Ελλάδα βλέπει τη μεγαλύτερη βελτίωση στο επιχειρηματικό περιβάλλον στον δείκτη μας την περίοδο αυτή. Αυτό αντανακλά την επίδραση μιας φιλικής προς τις επιχειρήσεις κυβέρνησης, υπό τη Νέα Δημοκρατία, που διανύει τώρα τη δεύτερη θητεία της και έχει δρομολογήσει μεταρρυθμίσεις και φοροελαφρύνσεις και ενισχύσει την επιχειρηματική εμπιστοσύνη».

Η κατηγορία στην οποία σημειώνεται η μεγαλύτερη βελτίωση στην περίπτωση της Ελλάδας είναι η χρηματοδότηση, σύμφωνα με τους συντάκτες της έκθεσης.

Ο Economist έχει εντυπωσιαστεί με τις επιδόσεις της οικονομίας τελευταίας. Τον Δεκέμβριο του 2023 κατέταξε την Ελλάδα στην 1η θέση μεταξύ 35 χωρών για την καλύτερη επίδοση στην οικονομία.

Ο δείκτης του για το επιχειρηματικό περιβάλλον είναι ένας

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Οι χώρες με τη μεγαλύτερη βελτίωση

(μεταβολή στη βαθμολογία μεταξύ 2019-2023 και 2024-2028)

ΧΩΡΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ (2024-2028)
ΕΛΛΑΔΑ	1,38	34
Αργεντινή	1,32	54
Ινδία	1,08	51
Ανγκόλα	1,01	78
Κατάρ	0,93	26
Κένυα	0,93	68
Δομιν. Δημοκρ.	0,74	57
Βενεζουέλα	0,73	82
Λιθουανία	0,72	28
Σερβία	0,72	52

ΠΗΓΗ: EIU

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

εναλλακτικός δείκτης σε σύγκριση με τον Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας που διακόπηκε το 2021. Βασικά δείχνει, όπως αναφέρει ο ίδιος, ποιες οικονομίες είναι καλύτερα τοποθετημένες για να σημειώσουν καλές αναπτυξιακές επιδόσεις. Επισημαίνεται μάλιστα ότι σε αντίθεση με τον δείκτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, ο δικός του δείκτης έχει προβλέψει επιτυχώς κατά τα τελευταία 20 χρόνια, που μπορεί να αναμένεται ανάπτυξη.

Τις πρώτες θέσεις στην κα-

τάταξη του καταλαμβάνουν η Σιγκαπούρη, η Δανία, οι ΗΠΑ, η Γερμανία και η Ελβετία. Η Ελλάδα είναι η χώρα με τη μεγαλύτερη βελτίωση, αν και καταλαμβάνει την 34η θέση.

Όπως επισημαίνει, «το να γνωρίζει κανείς προκαταβολικά πού αναμένεται να επιταχυνθεί η ανάπτυξη μπορεί να κάνει τη διαφορά μεταξύ της επιτυχίας και της αποτυχίας ενός επενδυτή». Υποστηρίζει άλλωστε ότι έχει επιβεβαιωθεί και η θετική συσχέτιση μεταξύ του δείκτη του και των επενδύσεων. Εκεί

που προβλέπουμε άνοδο της βαθμολογίας πρέπει να αναμένεται και άνοδος των επενδύσεων, σημειώνουν. Συνολικά, εκτιμά ότι για κάθε 1 μονάδα βελτίωσης της βαθμολογίας πρέπει να αναμένεται 0,1 αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και των κατά κεφαλήν επενδύσεων και 0,4 μονάδες στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Η Ελλάδα έχει αύξηση της βαθμολογίας της κατά 1,38 μονάδες. Επομένως, πρέπει να αναμένεται άνοδος του ΑΕΠ και των επενδύσεων.

Τα 91 συνολικά κριτήρια που εξετάζει ο Economist περιλαμβάνουν το πολιτικό περιβάλλον, το μακροοικονομικό περιβάλλον, ευκαιρίες αγοράς, πολιτικές προς τη φιλελευθεροποίηση και τον ανταγωνισμό, πολιτικές για τις ξένες επενδύσεις, ελέγχους για το εξωτερικό εμπόριο, φόρους, χρηματοδότηση, αγορά εργασίας, υποδομές και τεχνολογική επιτομότητα. «Η εξέλιξη αυτή είναι μία ακόμα απόδειξη ότι η οικονομία μας κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση», σχολίασε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κωστής Χατζηδάκης. «Δεν έχει συνωμοτήσει το σύμπαν υπέρ της κυβέρνησης έτσι ώστε ο Economist, γνωστός ότι η Ελλάδα έχει πετύχει αυτή την επίδοση, σε συνέχεια μιας σειράς άλλων θετικών αξιολογήσεων. Αποτελεί επίσης απόδειξη σε όσους επιμένουν να καταστrophολογούν και να μνηνίζονται τις προσπάθειες».

Στο 6,7% ο πληθωρισμός τροφίμων στην Ελλάδα για τον Φεβρουάριο

Τον δεύτερο μεγαλύτερο πληθωρισμό στα τρόφιμα μεταξύ των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σημείωσε η Ελλάδα για δεύτερο συνεχές μήνα, καθώς αυτός διαμορφώθηκε, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, σε 6,7% τον Φεβρουάριο του 2024, με τη Μάλτα να βρίσκεται στην πρώτη θέση (6,8%). Τον Φεβρουάριο ο πληθωρισμός τροφίμων στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στο 3%. Συνολικά ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή διαμορφώθηκε στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 2024 σε 3,1%, έναντι 2,6% στην Ευρωζώνη.

Τα προϊόντα στα οποία παρατηρούνται οι μεγαλύτερες ετήσιες αυξήσεις τιμών είναι το ελαιόλαδο, 63,7% στην Ελλάδα, στη δεύτερη θέση μετά την Ισπανία (67%). Την πρώτη σε αυξήσεις τιμών σε ετήσια βάση κατέχει η Ελλάδα στην κατηγορία των φρούτων (12,2%), έναντι 6,3% στην Ευρωζώνη και 5,1% στην Ε.Ε. Στα λαχανικά καταγράφηκε η τρίτη υψηλότερη ετήσια αύξηση, 6,5%, έναντι 1,2% στην Ευρωζώνη και στην Ε.Ε. Στις πρώτες θέσεις στην εν λόγω κατηγορία βρίσκονται η Κροατία και η Ιρλανδία. Σημαντικές ανατιμήσεις καταγράφονται στα κρέατα, 4,8% στην Ελλάδα, έναντι 3,3% στην Ευρωζώνη. Από την άλλη, τα στοιχεία δείχνουν μείωση στην τιμή του φρέσκου γάλακτος, της τάξης του 4%, τάση που καταγράφεται συνολικά στην Ευρώπη.

Υπενθυμίζεται ότι από την 1η Μαρτίου 2024 εφαρμόζονται τέσσερα νέα μέτρα με στόχο τη μείωση των τιμών, ενώ εξακολουθούν να βρίσκονται σε ισχύ το «καλάθι του νοικοκυριού», καθώς και το πλαφόν στο περιθώριο μεκτικού κέρδους για σειρά προϊόντων.

Με αφορμή μάλιστα τη συμπλήρωση τεσσάρων ετών από την εφαρμογή του τελευταίου αυτού μέτρου ο κ. Αριστοτέλης Παντελιάδης, επικεφαλής της METRO ΑΕΒΕ και πρόεδρος της Ένωσης Σούπερ Μάρκετ Ελλάδας, σχολίασε την κυβερνητική πολιτική με άρθρο του στην πλατφόρμα LinkedIn. Σε αυτό επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι η μέση καθαρή κερδοφορία των σούπερ μάρκετ είναι 1,47%. «Αναμφίβολα ο κύκλος εργασιών μας είναι πολύ μεγάλος και το τελικό ποσό μπορεί να είναι αρκετά σεβαστό. Έχουμε όμως και αρκετές περιπτώσεις οριακής κερδοφορίας, ακόμα και ζημιών».

Δεν χρειάζεται περισσότερο από απλή λογική για να σκεφτεί κανείς ότι περαιτέρω συμπίεση των περιθωρίων κέρδους θα οδηγήσει σε δημιουργία προβληματικών επιχειρήσεων, τις οποίες μετά θα τρέχει το κράτος να διασώσει», τονίζει. Σε άλλο δε σημείο υποστηρίζει ότι η παρέμβαση της κυβέρνησης στην λειτουργία της αγοράς κινείται στα όρια των συνταγματικών διατάξεων.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Αγκομαχούν οι οικονομίες Γερμανίας και Γαλλίας

Εμφανίζουν πολύ χειρότερη εικόνα σε σύγκριση με την ευρύτερη Ευρωζώνη

Οι δύο μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης, Γερμανία και Γαλλία, ασθμαίνουν καθώς προσπαθούν να γυρίσουν σελίδα και να ξεφύγουν από την ύφεση. Παραμένουν, ωστόσο, εγκλωβισμένες σε αρνητικούς ρυθμούς, όπως προδίδουν τα στοιχεία του Μαρτίου που καθιστούν σαφές ότι θα περάσει αρκετός καιρός μέχρι να ανακάμψουν.

Σύμφωνα με σχετική έρευνα της S&P Global μεταξύ ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, ο ιδιωτικός τομέας της Γαλλίας συρρικνώθηκε τον Μάρτιο και ελαφρώς περισσότερο σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο. Στο ίδιο χρονικό διάστημα η οικονομία της Γερμανίας επιβραδύνθηκε, αλλά λιγότερο σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα. Αιτία, όμως, ήταν αποκλειστικά ο τομέας των υπηρεσιών που τείνει να σταθεροποιηθεί. Οι σημαντικές βιομηχανίες της Γερμανίας διέψευσαν για ακόμη μία φορά τις ελπίδες των οικονομολόγων πως θα ανέκαμπταν μέσα στον Μάρτιο. Το αντανάκλα ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών που τον Μάρτιο υποχώρησε στις 41,6 μονάδες από τις 42,5 του Φεβρουαρίου, σημειώνοντας ακόμη μεγαλύτερη πτώση. Σε όλη την Ευρωζώνη ο τομέας των υπη-

ρεσιών οδήγησε συνολικά την οικονομική δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων εννέα μηνών. Ο μεταποιητικός τομέας, όμως, υποχώρησε αιφνιδιαστικά στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων τριών μηνών.

Σχολιάζοντας τα απογοητευτικά στοιχεία για τη μεταποίηση, ο Σάιρος ντε λα Ρούμπια, οικονομολόγος στη Hamburg Commercial Bank, υπογράμμισε πως «όποιοι ήλπιζε να δει ανάκαμψη του μεταποιητικού τομέα το α' τρίμηνο του έτους είναι καιρός να το ξεχάσει». Ο ίδιος εξηγεί πως τα στοιχεία του Μαρτίου επιβεβαίωσαν την αναιμική κατάσταση του κλάδου, που σε ευρωπαϊκό επίπεδο φαίνεται να κυριαρχείται από το «βαρύ πυροβολικό» της Γερμανίας. Σε ό,τι αφορά τη σύγκριση ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες ευρωπαϊκές οικονομίες, τη Γαλλία και τη Γερμανία, ο ίδιος οικονομολόγος επισημαίνει πως ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών καταδεικνύει λίγο έως πολύ και στις δύο τον ίδιο βαθμό αδυναμίας. Είναι γεγονός ότι τον τελευταίο καιρό οι δύο μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρώπης εμφανίζουν πολύ χειρότερη πορεία σε σύγκριση με

Η κεντρική τράπεζα της Γερμανίας, η Bundesbank, προέβλεψε πως η γερμανική οικονομία θα συρρικνωθεί περαιτέρω στη διάρκεια του α' τριμήνου, με «τους κακούς ανέμους να έρχονται από πολλές κατευθύνσεις» και τον βιομηχανικό κλάδο να παραμένει ένα ιδιαίτερος αδύναμο στοιχείο.

Οι σημαντικές γερμανικές βιομηχανίες διέψευσαν τις ελπίδες για ανάκαμψη, ο γαλλικός ιδιωτικός τομέας συρρικνώθηκε εκ νέου τον Μάρτιο.

την ευρύτερη Ευρωζώνη. Σημειώνουν αξιόλογη ανάπτυξη ακόμη και οι οικονομίες χωρών όπως η Ισπανία, που στο παρελθόν έχει πληγεί από μεγάλες κρίσεις. Η Γερμανία έχει ήδη διολισθήσει σε ύφεση μετά τη συρρίκνωση που γνώρισε το δ' τρίμηνο του περασμένου έτους και από την οποία αγωνίζεται να απεγκλωβιστεί από τις αρχές του 2024.

Τη δυσοίωνη εικόνα της άλλοτε ατμομηχανής της ευρωπαϊ-

κής οικονομίας επιβεβαίωσε, άλλωστε, η κεντρική τράπεζα της Γερμανίας, η Bundesbank, καθώς προέβλεψε πως η γερμανική οικονομία θα συρρικνωθεί περαιτέρω στη διάρκεια του α' τριμήνου, με «τους κακούς ανέμους να έρχονται από πολλές κατευθύνσεις» και τον βιομηχανικό κλάδο να παραμένει ένα ιδιαίτερος αδύναμο στοιχείο. Στη μηνιαία έκθεσή της η πανίσχυρη ομοσπονδιακή τράπεζα της Γερμανίας τονίζει πως σε ό,τι αφορά το β' τρίμηνο του έτους οι δείκτες, όπως για παράδειγμα ο δείκτης προσδοκίων του ινστιτούτου Ifo, «δεν εμφανίζουν ουσιαστικά ενδείξεις ανάκαμψης της οικονομίας». Το εν λόγω ινστιτούτο δεν προβλέπει, πάντως, σοβαρή πτώση της γερμανικής οικονομίας, μολονότι η εικόνα τείνει να παρουσιάζει την πρώτη ύφεση μετά την πανδημία.

Σε ό,τι αφορά τη δεύτερη σε

μέγεθος οικονομία της Ευρωζώνης, τη Γαλλία, η επιδείνωση οφείλεται στην πτώση της ζήτησης τόσο για προϊόντα όσο και για υπηρεσίες. Όπως επισημαίνει στη σχετική έκθεσή της για τη Γαλλία η S&P Global, οι ερωτηθέντες παραθέτουν ως επιβαρυντικούς παράγοντες «τη διαστατικότητα της πελατείας, τις ανησυχιακές συνθήκες στην οικονομία και τις πληθωριστικές πιέσεις». Καταγράφεται, πάντως, βελτίωση της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης τόσο στον τομέα των βιομηχανιών όσο και στις υπηρεσίες. Στις δύο μεγαλύτερες ευρωπαϊκές οικονομίες οι πληθωριστικές πιέσεις αποκλιμακώνονται. Αποτελούν, ωστόσο, πηγή ανησυχίας οι αυξήσεις των μισθών ιδιαίτερα στις εταιρείες του τομέα των υπηρεσιών, στον οποίο το κόστος της εργασίας παίζει πιο καθοριστικό ρόλο. Συνολικά ο δείκτης υπευθύνων

προμηθειών για όλη την Ευρωζώνη παρουσιάζει τον Μάρτιο μια μικρή βελτίωση στις 49,9 μονάδες, από τις 49,7 μονάδες που είχαν προβλέψει οι οικονομολόγοι. Πλησιάζει, άλλωστε, για πρώτη φορά από τον Ιούνιο τις 50 μονάδες, που αποτελούν τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην ανάπτυξη και τη συρρίκνωση. Η Ευρωζώνη διέφυγε την ύφεση στα τέλη του περασμένου έτους, αλλά οι οικονομολόγοι προβλέπουν πως το α' τρίμηνο η ανάκαμψη της θα είναι οριακή, με μια ανάπτυξη μόλις 0,1% και μόλις 0,5% για το σύνολο του έτους. Στις σχετικές έρευνες καταγράφη, πάντως, μια εικόνα μεγαλύτερης αισιοδοξίας μεταξύ επιχειρήσεων σε ό,τι αφορά το μέλλον. Αυτό αποτελεί ένδειξη ότι η ανάκαμψη για την οποία μιλούν οι οικονομολόγοι δεν θα αργήσει πολύ ακόμη.

BLOOMBERG

Τρίτη 26 Μαρτίου 2024

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΤΟΥΡΝΟΥΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

“ΠΑΙΞΕ ΜΠΑΛΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ”

για ηλικίες 2012 & 2013

Όλα τα έσοδα θα δοθούν στο

Ένα όνειρο μια ευχή

Διοργανωτής: ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΕΡΡΑ ΣΑΝΤΑ

Χορηγός επικοινωνίας: ΣΠΟΡ FM 95.0

Οργάνωση: max maximising your sports experience

ΧΟΡΗΓΟΙ: Swiss Cottage, Χριστάκης Σωτηρίου ΙΕΠΕ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: electrosol, Sandro Dikatos Ltd, PURESSENCE, BABY PLANET, Στέλιος Πασατζής, CHR. P. MITSIDES & CO LLC, FALCON SECURITY

MIXED ZONE

ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 19:00 - 22:00

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Ενεργειακό πάρκο-μαμούθ κατασκευάζει η Ινδία

Έχει πενταπλάσια έκταση από το Παρίσι και προϋπολογισμό ύψους 20 δισ. δολ.

Θα είναι πενταπλάσια σε έκταση από το Παρίσι καθώς θα καλύπτει μια επιφάνεια σχεδόν 322 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Θα είναι ορατή από το Διάστημα όταν θα έχει ολοκληρωθεί σε πέντε χρόνια, οπότε και θα είναι η μεγαλύτερη ενεργειακή μονάδα στον κόσμο και θα παράγει καθαρή ενέργεια στην έρημο της δυτικής Ινδίας. Η ενέργεια που θα παράγει θα μπορεί να ηλεκτροδοτήσει ολόκληρη την Ελβετία, αλλά προπαντός θα είναι δυνατόν να καλύψει τις ενεργειακές ανάγκες 16 εκατ. ινδικών νοικοκυριών. Και το σημαντικότερο, ότι κατασκευάζεται ενώ η Ινδία έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, κάτι εξαιρετικά δύσκολο για την ανερχόμενη χώρα που εξακολουθεί να καλύπτει ακόμη το 70% των ενεργειακών της αναγκών με άνθρακα και συνολικά το 80% με άνθρακα, πετρέλαιο και βιομάζα.

Ο λόγος για το πάρκο ανανεώσιμων πηγών Kvanva, όπως είναι τυπικά η ονομασία της κοινοπραξίας μονάδας, που, ωστόσο, έχει γίνει γνωστή με το ακρωνύμιο AGEL, από τα αρχικά των Adani Green Energy Limited. Η εν λόγω

μονάδα είναι υπό κατασκευή στην άγονη έρημο της δυτικής Ινδίας με προϋπολογισμό ύψους 20 δισ. δολ. και μεγάλες προσδοκίες. Διευθύνων σύμβουλος της είναι ο Σαγκάρ Αντάνι, ανιψιός του Γκαουτάμ Αντάνι και πλουσιότερου ανθρώπου στην Ασία, του οποίου η περιουσία ανέρχεται σε 100 δισ. δολ. Τα πλούτη του οφείλονται στα κέρδη του ομίλου Adani, του μεγαλύτερου ομίλου ορυχείων ορυκτών καυσίμων και μεγαλύτερου εισαγωγέα άνθρακα στην Ινδία. Και όμως, αυτός ο μεγιστάνας των ρυπογόνων καυσίμων δρομολογεί τη μεγαλύτερη μονάδα ηλιακής και αιολικής ενέργειας του κόσμου στη δυτική πολιτεία της Γκουτζαράτ. Η τοποθεσία στην οποία κατασκευάζεται βρίσκεται σε μια εύφλεκτη ζώνη, κάπου 19.000 χιλιόμετρα από τα εξαιρετικά επικίνδυνα σύνορα που χωρίζουν την Ινδία και το Πακιστάν.

Όπως τονίζει σχετικό ρεπορτάζ του CNN, από την επιτυχία του πάρκου Kvanva θα εξαρτηθεί το κατά πόσον θα μπορέσει η Ινδία να περιορίσει την ατμοσφαιρική ρύπανση στην επικράτεια της και να επιτύχει τους στόχους

Το πάρκο ανανεώσιμων πηγών Kvanva είναι υπό κατασκευή στην άγονη έρημο της δυτικής Ινδίας, κοντά στα σύνορα με το Πακιστάν. Αναμένεται να ολοκληρωθεί σε πέντε χρόνια και θα είναι η μεγαλύτερη μονάδα ηλιακής και αιολικής ενέργειας του κόσμου.

Η καθαρή ενέργεια που θα παράγει θα μπορεί να καλύψει τις ενεργειακές ανάγκες 16 εκατ. νοικοκυριών.

της για το κλίμα, καλύπτοντας ταυτόχρονα τις ενεργειακές ανάγκες του πλέον πολυπληθούς κράτους στον κόσμο και τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες ανάμεσα στις μεγάλες οικονομίες. Τα μεγαλεπήβολα σχέδια του ομίλου Adani για τη δημιουργία μονάδων πράσινης ενέργειας έχουν αναγκαστικά περιοριστεί μετά το ταραχώδες έτος που πέρασε στη διάρκεια του περασμένου έτους, όταν η αμε-

ρικανική Hindenburg Research τον κατηγορήσει για σωρεία περιπτώσεων απάτης επί δεκαετίες. Ο ινδικός όμιλος έσπευσε να χαρακτηρίσει «αβάσιμες» και «κακοπροαίρετες» τις κατηγορίες, αλλά δεν κατόρθωσε να αποφύγει την κατάρρευση της τιμής της μετοχής του, που κάποια στιγμή είχε ως αποτέλεσμα να διαγραφεί αξία άνω των 100 δισ. δολ από τις εταιρείες του. Ανάλογο πλήγμα υπέστη, άλλωστε, και η προσωπική περιουσία του Γκαουτάμ Αντάνι, αφού έχασε τουλάχιστον 80 δισ. δολ. με απόσταση ημερών από τη δημοσίευση των καταγγελιών.

Τελικά ο μεγιστάνας ανέκαμψε όπως όλα δείχνουν και σχεδιάζει να διοχετεύσει δισ. στην καθαρή ενέργεια. Ειδικότερα, για την επόμενη δεκαετία σχεδιάζει να επενδύσει 100 δισ. δολ.

στην ενεργειακή μετάβαση, με το 70% των επενδύσεών του να είναι στον τομέα της καθαρής ενέργειας. Τα σχέδιά του δρομολογούνται ενώ η κυβέρνηση του Ναρέντρα Μόντι έχει δεσμευθεί πως μέχρι το τέλος της δεκαετίας θα έχει επιτύχει να καλύπτει το 50% των ενεργειακών αναγκών της Ινδίας με ανανεώσιμες πηγές όπως η ηλιακή ενέργεια και η αιολική. Το 2021 δεσμεύθηκε μάλιστα πως η Ινδία θα έχει μηδενίσει τις εκπομπές καυσαερίων έως το 2070, με καθυστέρηση δηλαδή δύο δεκαετιών περίπου σε σύγκριση με τις ανεπτυγμένες οικονομίες. Ανάμεσα στους στόχους της κυβέρνησης είναι και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας 500 γιγαβάτ έως το 2030. Από αυτά η AGEL φιλοδοξεί να παρέχει τουλάχιστον το 9% και σχεδόν τα 30 γιγαβάτ να προ-

έρχονται από το πάρκο Kvanva στην επαρχία Γκουτζαράτ.

Για την Ινδία, η επίτευξη τέτοιων στόχων είναι καθοριστική, δεδομένου ότι αναμένεται ότι τα επόμενα χρόνια θα σημειώσει εκρηκτική αύξηση η ζήτηση για ενέργεια, αν και μέχρι στιγμής η κατά κεφαλήν κατανάλωση ενέργειας στη χώρα είναι λιγότερη και από το ήμισυ του μέσου όρου στον υπόλοιπο κόσμο. Δεδομένου ότι βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο στη χώρα, η ζήτηση για ενέργεια έχει διπλασιαστεί από το 2000 και σύμφωνα με τη Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας, τις επόμενες τρεις δεκαετίες στην ταχύτερα αναπτυσσόμενη οικονομία της Ινδίας θα εκτοξευθεί η ζήτηση για ενέργεια, με την αύξησή της να είναι μεγαλύτερη από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη οικονομία ανά τον κόσμο.

Η Βιώσιμη Πόλη στο Ντουμπάι κόστισε 354 εκατ. δολάρια

Η Βιώσιμη Πόλη του Ντουμπάι, το φιλόδοξο σχέδιο της πιο φιλικής προς το περιβάλλον πόλης των χωρών του Κόλπου, έχει κοστίσει 354 εκατ. δολ. και σήμερα είναι πλήρως καθώς αριθμεί 3.000 κατοίκους και η λίστα οικογενειών που θέλουν να εγκατασταθούν σε αυτήν έχει αναμονή έως και τρία έτη. Η πόλη έχει τις αναγκαίες υποδομές και παράγει το 80% της ενέργειας που καταναλώνει τον χειμώνα και το 40% το καλοκαίρι, όταν η θερμοκρασία φτάνει στους 45 βαθμούς. Έχει κατορθώσει να είναι στην πράξη κατά 80% πόλη χωρίς αυτοκίνητο και οι δρόμοι της έχουν το κατάλληλο οδοστρώμα ώστε οι κάτοικοί της κυκλοφορούν με ποδήλατα. Σε ό,τι αφορά τη μετακίνηση από το ένα σπίτι στο άλλο, συχνά χρησιμοποιούν κοινόχρηστα, ηλεκτρικά, μικρά οχήματα. Εν ολίγοις, η Βιώσιμη Πόλη του Ντουμπάι είναι πράγματι μια από τις περιοχές του κόσμου με τη χαμηλότερη κατανάλωση άνθρακα, παρά το αρνητικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται με τις ακραία υψηλές θερμοκρασίες της περιοχής.

Σε ό,τι αφορά τα κτίριά της, που αποτελούνται από 500 βίλες και 89 διαμερίσματα, αυτά καταναλώνουν 40% λιγότερο νερό χάρη στις υποδομές τους, με αποτέλεσμα η πόλη να έχει 30% λιγότερα λύματα. Σε όλες τις στέγες τους υπάρχουν, άλλωστε, φωτοβολταϊκά και η πόλη διαθέτει μονάδα βιολογικής επεξεργασίας των οργανικών λυμάτων, τα οποία μετατρέπεται σε ενέργεια. Επίσης τα σπίτια είναι χωρισμένα σε ομάδες που μοιράζονται κοινόχρηστους χώρους στάθμευσης, οι οποίοι σκιάζονται από φωτοβολταϊκά όταν βρίσκονται σε απόσταση από τις κατοικίες και οι ένοικοι πρέπει να διασχίσουν με τα πόδια κάποια μικρή απόσταση ακόμη και στη διάρκεια των καυτών και υγρών καλο-

Μια από τις περιοχές του κόσμου με τη χαμηλότερη κατανάλωση άνθρακα είναι η Βιώσιμη Πόλη του Ντουμπάι. Τα κτίριά της καταναλώνουν 40% λιγότερο νερό χάρη στις υποδομές τους, με αποτέλεσμα η πόλη να έχει 30% λιγότερα λύματα.

Διαθέτει αστικό αγρόκτημα, η κυκλοφορία γίνεται με ποδήλατα και ηλεκτρικά οχήματα και κάθε στέγη έχει φωτοβολταϊκά.

καιριών. Συχνά, πάντως, οι χώροι στάθμευσης βρίσκονται στο υπόγειο των πολυκατοικιών ή απέναντι από τις βίλες. Και βέβαια η Βιώσιμη Πόλη διαθέτει δικό της σχολείο, όμιλο ιππασίας αλλά και ένα σχολείο—από τα μεγαλύτερα της περιοχής—για αυτιστικά παιδιά. Και προπαντός διαθέτει αστικό αγρόκτημα και 11 θερμοκήπια, τα προϊόντα των οποίων πωλούνται στα γειτονικά ρεστοράν και σουπερ μάρκετ.

Πρόκειται όντως για ένα επιτυχημένο πείραμα που έχει αποτύχει μόνον ως προς το ότι δεν έχει έως τώρα κατορθώσει να δημιουργήσει μια ευρύτερη τάση στις χώρες του Κόλπου. Έχει, όμως, βοηθήσει τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα να εξελιχθούν από τη στιγμή που εγκαινιάστηκε. Η χώρα έχει δε-

σμευθεί να μηδενίσει τις εκπομπές καυσαερίων το 2050 και έχει ήδη ανακοινώσει τα σχέδιά της για επενδύσεις ύψους 54 δισ. δολ. σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι το 2030. Τον Δεκέμβριο, όταν έγινε στο Ντουμπάι η σύνοδος των Ηνωμένων Εθνών για το κλίμα, ηγήθηκε της παρουσίας του σουλτάνου Αλ Τζαμίερ, που είναι επίσης επικεφαλής της κρατικής πετρελαϊκής εταιρείας του Αμπου Ντάμπι, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις. Ωστόσο, η σύνοδος κορυφής κατέληξε στην πρώτη συμφωνία που είχε γίνει έως τότε για την κατάρρευση των ορυκτών καυσίμων. Συνολικά τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα έχουν το δεύτερο μεγαλύτερο κατά κεφαλήν αποτύπωμα άνθρακα στον κόσμο, με πρώτο το γειτονικό Κατάρ. Ο σχεδιασμός βιώσιμων κτιρίων είναι εξαιρετικής σημασίας για την περιοχή, καθώς επιχειρηματίες και πολιτικές ηγεσίες καλούνται να βρουν λύσεις για να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας. Στην ευρύτερη περιοχή το 70% της ηλεκτρικής ενέργειας καταναλώνεται για τον κλιματισμό των κατοικιών.

BLOOMBERG

Η Κεντρική Τράπεζα της Ελβετίας μείωσε πρώτη το κόστος δανεισμού

Νωρίτερα από την ΕΚΤ και την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) κινήθηκε η κεντρική τράπεζα της Ελβετίας μειώνοντας πρώτη τα επιτόκια δανεισμού, έπειτα από τουλάχιστον δύο χρόνια σύσφιγξης. Οι αξιωματούχοι στη Ζυρίχη κατέβασαν το επιτόκιο αναφοράς στο 1,5% αιφνιδιαζοντας την πλειονότητα των οικονομολόγων, οι οποίοι ανέμεναν ότι η χαλάρωση στην Ελβετία θα ξεκινούσε το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Αμέσως μετά την ανακοίνωση της απόφασης, το φράγκο κατακύλησε καταγράφοντας απώλειες τουλάχιστον 1% έναντι του αμερικανικού δολαρίου. Είναι ήδη ένα από τα νομίσματα με τη χειρότερη απόδοση έναντι των υπολοίπων χωρών του G10, καθώς υπήρχαν υποψίες ότι η κεντρική τράπεζα θα ξεκινούσε πρώτη να μειώνει τα επιτόκια.

«Η χαλάρωση της νομισματικής μας πολιτικής έγινε εφικτή καθώς η μάχη εναντίον του πληθωρισμού τα τελευταία 2,5 χρόνια ήταν αποδοτική», δήλωσε ο πρόεδρος της κεντρικής τράπεζας, Thomas Jordan. Στο πλαίσιο της απόφασης ανακοινώθηκαν και χαμηλότερες προβλέψεις για τον πληθωρισμό, ο οποίος αναμένεται πλέον να διαμορφωθεί κάτω από το 1,5% μέχρι το 2026.

Η κίνηση της κεντρικής τράπεζας της Ελβετίας, πριν από τη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής από τη Fed και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τους επόμενους μήνες, περιορίζει τις ανοδικές πιέσεις που ασκούνται στο φράγκο και μειώνει την ανάγκη παρέμβασης από τους αξιωματούχους, η οποία θα μπορούσε να διογκώσει περαιτέρω τον ισολογισμό της τράπεζας. Σημειώνεται ότι οι προγραμματισμένες συνεδριάσεις της κεντρικής τράπεζας της Ελβετίας είναι λιγότερες από τις αντίστοιχες των άλλων μεγάλων τραπεζών και η επόμενη που θα διενεργηθεί τον Ιούνιο θα λάβει

Η Τράπεζα της Αγγλίας διατήρησε το βασικό επιτόκιο στο 5,25%, ενώ έδωσε σήμα για μειώσεις στο μέλλον με φόντο την ταχύτερη—από την αναμενόμενη—αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, ο οποίος υποχώρησε στο 3,4% ετησίως τον Φεβρουάριο, αγγίζοντας το χαμηλότερο επίπεδο από τον Σεπτέμβριο του 2021.

Αμετάβλητα διατήρησαν τα επιτόκια οι κεντρικές τράπεζες της Αγγλίας και της Νορβηγίας.

χώρα μετά από εκείνες της Fed και της ΕΚΤ.

Ετσι «αξιοποίησε το περιθώριο να στηρίξει την οικονομική πρόοδο μειώνοντας τα επιτόκια χωρίς. Ωστόσο, το σχετικά ήπιο επίπεδο των επιτοκίων δανεισμού σε συνδυασμό με την ισχυρή οικονομία σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να αναμένουμε υπερβολικά επιθετική χαλάρωση στο υπόλοιπο του έτους», σχολίασε ο Alexander Koch, οικονομολόγος της Raiffeisen Switzerland. Εν τω μεταξύ, η Τράπεζα της Αγγλίας διατήρησε αμετάβλητο το βασικό επιτόκιο στο 5,25%, ενώ έδωσε σήμα για μειώσεις στο μέλλον με φόντο την ταχύτερη—από την αναμενόμενη—αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Ο βασικός πληθωρισμός υποχώρησε περισσότερο από ό,τι αναμενόταν, στο 3,4% ετησίως τον Φεβρουάριο, αγγίζοντας το χαμηλότερο επίπεδο από τον Σεπτέμβριο του 2021, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν την Τετάρτη. Η κεντρική τράπεζα αναμένει ότι ο δείκτης τιμών καταναλωτή θα επιστρέψει στον στόχο του 2% το β' τρίμηνο.

Και η κεντρική τράπεζα της Νορβηγίας διατήρησε αμετάβλητο το κόστος δανεισμού σε υψηλό 16 ετών, εμμένοντας στην προειδοποίησή της ότι οι επενδυτές μπορεί να χρειαστεί να περιμένουν τουλάχιστον μισό χρόνο για οποιαδήποτε μελλοντική χαλάρωση.

Η Norges Bank διατήρησε το βασικό επιτόκιο στο 4,5%, το υψηλότερο από τον Δεκέμβριο του 2008, όπως προέβλεπαν όλοι οι αναλυτές σε έρευνα του Bloomberg, και επανέλαβε το μήνυμά της ότι οι συνθήκες δανεισμού ενδέχεται να χρειαστεί να παραμείνουν τόσο περιοριστικές για «αρκετό χρονικό διάστημα στο μέλλον».

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οι απολύσεις και το «δόγμα» των εταιρικών αλλαγών

Της ΑΣΛΙ ΓΚΟΥΝΤΑΛ / THE NEW YORK TIMES

Η Σίλικον Βάλεϊ, η κοιτίδα τόσο πολλών τεχνολογικών επιτευγμάτων και καινοτομιών στον χώρο της εργασίας, λανσάρει ακόμη μία, την περιττή απόλυση. Οι εκεί όμιλοι απέλυσαν περισσότερα από 260.000 άτομα, μια «σφαγή», που θεωρείται η μεγαλύτερη μετά τη διάλυση των διαδικτυακών εταιρειών προ 20 ετών και πλέον. Και όμως, τώρα καμία πρόθεση δεν έχουν να παύσουν τις κινησεις αυτές, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για κερδοφόρες κατά βάση επιχειρήσεις και, σε κάποιες περιπτώσεις, πολύ κερδοφόρες. Όπως λένε, με τις απολύσεις θέλουν να «ευθυγραμμιστούν με τις βασικές προτεραιότητές τους, να μετασχηματιστούν ή να προετοιμαστούν για το μέλλον».

Πίσω από αυτές τις γενικότητες, ωστόσο, ορισμένες εταιρείες τεχνολογίας χρησιμοποιούν ένα μέτρο θεωρούμενο μέχρι σήμερα ακραίο, προκειμένου να βελτιώσουν βραχυπρόθεσμα το κλίμα της αγοράς. Το επενδυτικό κοινό ενθουσιάζεται. Η μετοχή της Meta ανέρχεται πάνω από 170%, ενώ διεξάγονται συζητήσεις για περικοπή του μεγέθους της. Αυτές οι περιττές απολύσεις είναι η έκφραση της αναταραχής που εμφανίζεται παντού στις εταιρείες και ανατρέπει την εργασιακή καθημερινότητα.

Εάν έχετε αφιερώσει αρκετό χρόνο δουλεύοντας σε μια εταιρεία ανεξαρτήτως μεγέθους, θα έχετε εξοικειωθεί με ό,τι αποκαλώ «ζωή στο μπλέντερ»: την αδυσώπητη αβεβαιότητα και την αναστάτωση ως σταθερά χαρακτηριστικά της εταιρικής ζωής. Ένα νέο διοικητικό στέλεχος έρχεται, αμέσως ξεκινά την αναδιοργάνωση και ανατρέπει τις σχέσεις αναφοράς που γνωρίζατε. Σε μια άλλη περίπτωση, κάποιος σύμβουλος προτείνει νέα στρατηγική, η οποία απομυζά τον χρόνο και την προσοχή όλων επί μήνες, έως ότου επανέλθουν τα πράγματα στα συνηθισμένα. Ή, το αγαπημένο όλων: ανακοινώνεται μια συγχώνευση και οδηγεί σε όλα αυτά και πολλά άλλα.

Οι τεχνολογικές αλλαγές συνεχίζουν να απαιτούν την αναδιάρθρωση των μεγάλων επιχειρηματικών κλάδων, αν και τα τελευταία περίπου 25 χρόνια, η ιδέα της αναδιάρθρωσης και ανατροπής έχει, συν

τοίς άλλους, αναχθεί σε ένα είδος θρησκείας. Το δόγμα της υποστηρίζει πως όλα πρέπει να διαταράσσονται συνεχώς και ότι, αν δεν αλλάζεις τα πάντα, χάνεις. Μπορείτε να παρακολουθήσετε μαθήματα για την εταιρική ανατροπή στις Σχολές Διοίκησης Επιχειρήσεων του Στάνφορντ, του Κορνέλ, του Κολούμπια και του Χάρβαρντ. Μπορείτε να διαβάσετε στο εξώφυλλο ενός κορυφαίου επιχειρηματικού περιοδικού το πώς θα «Χτίσετε μια ηγετική ομάδα για μετασχηματισμό: το μέλλον του ομίλου σας εξαρτάται από αυτό».

Μέρος αυτού, φυσικά, είναι προϊόν της ύβρεως των στελεχών των ομίλων υψηλής τεχνολογίας της Σίλικον Βάλεϊ σε συνδυασμό με την πεποίθηση ότι το θεμελιώδες καθήκον ενός ηγέτη είναι να υποκινήσει την αλλαγή.

Επιπλέον, δεδομένου πως η πλειονότητα των εταιρικών στελεχών μαζί με συμβούλους, τραπεζίτες, ακτιβιστές μετόχους και χρηματοοικονομικούς αναλυτές, που αξιολογούν τις προσπάθειές τους, έχουν ανατραφεί με το δόγμα της αλλαγής και των συνεχών ανατροπών, αυτό γίνεται η πυξίδα. Οι ηγέτες υποδουλεύουν την αναδιάρθρωση, σύμβουλοι και επενδυτές ικανοποιούνται, όπως και οι αναλυτές, επειδή διδάχθηκαν ότι η αλλαγή έχει πάντα πρόσμο θετικό, αν και δεν είναι ξεκάθαρο ότι έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Μελέτες με θέμα τις συγχωνεύσεις και τις εξαγορές έχουν υπολογίσει το ποσοστό βάσει του οποίου οι επιχειρηματικές συμφωνίες καταστρέφουν αντί να διογκώνουν την αξία των μετοχών στο 60% με 90% των περιπτώσεων. Κατά τον καθηγητή του Στάνφορντ, Τζέφρι Πιφέφρ, οι απολύσεις σπάνια οδηγούν σε χαμηλότερο κόστος, αυξημένη παραγωγικότητα ή θεραπεία των υφισταμένων προβλημάτων μιας επιχείρησης. Αλλωστε, λίγοι από εμάς, που έχουμε ζήσει τις διαδικασίες ανασυγκρότησης, τις θυμόμαστε ως αφορμή για αιφνίδια άνηση της παραγωγικότητας και της δημιουργικότητας.

* Η κ. Ασλί Γκούνταλ είναι πρώην στέλεχος των Deloitte και Cisco Systems και συγγραφέας του βιβλίου «Το πρόβλημα των αλλαγών».

Αλμα αγορών και νέο ιστορικό ρεκόρ για την τιμή του χρυσού

Πόλεμοι και προσδοκίες για μείωση των επιτοκίων αυξάνουν τις επενδύσεις

Η ανασφάλεια που ενσπείρει ο πόλεμος στην Ουκρανία και γενικότερα οι γεωπολιτικές εντάσεις ανά τον κόσμο έχουν οδηγήσει πολλές κεντρικές τράπεζες να στραφούν στο ασφαλές καταφύγιο του χρυσού με εκτεταμένες αγορές. Τον μεγαλύτερο όγκο του πολύτιμου μετάλλου έχουν αγοράσει οι κεντρικές τράπεζες Κίνας, Πολωνίας, Σιγκαπούρης και Ινδίας αλλά και οι πολίτες πολλών εξ αυτών των χωρών που στρέφονται στον χρυσό για προστασία. Την ίδια στιγμή, οι προσδοκίες για μειώσεις επιτοκίων από τη Fed στρέφουν τους επενδυτές στο λαμπερότερο από τα πολύτιμα μέταλλα. Τις τροφοδότησε και πάλι την Τετάρτη ο διοικητής της Τζερόμ Πάουελ, επιβεβαιώνοντας την πρόθεση της ομοσπονδιακής τράπεζας των ΗΠΑ να προχωρήσει σε τρεις μειώσεις εντός του έτους. Έτσι, η τιμή του χρυσού σημείωσε χθες νέο ιστορικό ρεκόρ, υπερβαίνοντας τα 2.200 δολάρια η ουγγιά μετά τις ανακοινώσεις του Τζερόμ Πάουελ οπότε έκανε άλμα 1,6% στα 2.220,89 δολάρια η ουγγιά. Αναλυτές της αγοράς πιθανολογούν περαιτέρω εκτόξευσή του στα 2.300 δολάρια η ουγγιά εντός του έτους, καθώς οι ίδιοι παράγοντες παραμένουν και θα εξακολουθήσουν να τον εξωθούν σε άνοδο.

Όπως τόνισε ο επικεφαλής του Παγκόσμιου Συμβουλίου Χρυσού, Σαοκάι Φαν, «στη διάρκεια των τελευταίων δύο ετών οι κεντρικές τράπεζες αγόρασαν ιστορικά επίπεδα χρυσού και εξακολουθούν να αγοράζουν και το τρέχον έτος». Η Τράπεζα της Κίνας αγόρασε τον μεγαλύτερο όγκο χρυσού το 2023, αλλά παράλληλα οι Κινέζοι καταναλωτές υπερέβησαν τους Ινδούς αγοράζοντας 603 τόνους χρυσών κοσμημάτων και σημειώνοντας αύξηση 10% σε σύγκριση με τις αγορές του 2022. Δεύτερη σε αγορές χρυσού ήταν το 2023 η κεντρική τράπεζα της Πολωνίας καθώς αγόρασε 130 τόνους του μετάλλου. Η χώρα επιδιώκει να διασφαλίσει οικονομική σταθερότητα και ασφαλιστικές δικλίδες δεδομένου ότι ο πόλεμος Ρωσίας - Ουκρανίας βρίσκεται κυριολεκτικά στη διπλανή πόρτα και προκαλεί φόβο. Από το 2021, άλλωστε,

Την παγκόσμια ζήτηση για χρυσό αυξάνει και ο τουρκικός λαός που συρρέει στις αγορές χρυσού στο Μεγάλο Παζάρι για να μετατρέψει τις αποταμιεύσεις του είτε στο πολύτιμο μέταλλο είτε σε σκληρό νόμισμα, σε μια προσπάθεια να τις προστατεύσει από τον πληθωρισμό που επισήμως βρίσκεται στο 67%.

Τον μεγαλύτερο όγκο του πολύτιμου μετάλλου έχουν αγοράσει οι κεντρικές τράπεζες Κίνας, Πολωνίας, Σιγκαπούρης και Ινδίας.

ο διοικητής της Τράπεζας της Πολωνίας έχει εκφράσει την πρόθεση να αγοράσει τουλάχιστον 100 τόνους χρυσού για να διασφαλίσει την οικονομική σταθερότητα στη χώρα. Η Τράπεζα της Σιγκαπούρης ήταν

το περασμένο έτος τρίτη σε αγορές χρυσού που έφτασαν στους 76,51 τόνους.

Σε ό,τι αφορά την Ινδία, παραδοσιακά φανατική του χρυσού και των χρυσών κοσμημάτων, η άνοδος της τιμής του μετάλλου περιόρισε κάπως τις αγορές από πλευράς των καταναλωτών σημειώνοντας πτώση κατά 6% σε σύγκριση με το 2022. Η Τράπεζα της Ινδίας αύξησε, πάντως, κατά 7% τις επενδύσεις της σε ράβδους χρυσού και κέρματα και συνεχίζει τις αγορές καθώς τον Ιανουάριο αγόρασε 8,7 τόνους του μετάλλου. Στο μεταξύ, την παγκόσμια ζήτηση για χρυσό αυξάνει και ο τουρκικός λαός που συρρέει στις αγορές χρυ-

σού στο Μεγάλο Παζάρι για να μετατρέψει τις αποταμιεύσεις του είτε στο πολύτιμο μέταλλο είτε σε σκληρό νόμισμα. Οι καθημερινοί άνθρωποι στην Τουρκία προσπαθούν με αυτόν τον τρόπο να προστατεύσουν τις αποταμιεύσεις τους από τον πληθωρισμό που επισήμως βρίσκεται στο 67%, ενώ ανεπίσημες εκτιμήσεις τον φέρουν έως και πάνω από το 100%. Και όλα αυτά ενώ η Τράπεζα της Τουρκίας έχει από πέρυσι εφαρμόσει μια επιθετική στροφή σε αυξήσεις επιτοκίων που με την τελευταία αύξησή τους χθες έφτασαν στο 50% από 8,5% στο οποίο ήταν πριν από περίπου ένα χρόνο.

BLOOMBERG, CNN, CNBC

Απρόσμενη αύξηση επιτοκίων κατά 5% στην Τουρκία

Σε μια αιφνιδιαστική κίνηση προχώρησε η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας αυξάνοντας τα επιτόκια κατά 500 μονάδες βάσης σε μια προσπάθεια στήριξης της λίρας εν μέσω αυξημένων πληθωριστικών πιέσεων. Η Επιτροπή

Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής, με νέο επικεφαλής τον διοικητή Φατίχ Καραχάν, αύξησε το επιτόκιο ρέπος μίας εβδομάδας στο 50% από 45%.

Νομισματικής Πολιτικής, με νέο επικεφαλής τον διοικητή Φατίχ Καραχάν, αύξησε το επιτόκιο ρέπος μίας εβδομάδας στο 50% από 45%. Μόνο η Deutsche Bank και

η Goldman Sachs ανέμεναν αυτή την κίνηση, ενώ όλοι οι άλλοι οικονομολογοί που συμμετείχαν σε έρευνα του Bloomberg δεν πρόβλεπαν καμία αλλαγή. Η ταχύτερη υποτίμηση της λίρας και η επιδείνωση των προοπτικών για τον πληθωρισμό ανάγκασαν την κεντρική τράπεζα να αλλάξει τακτική, μόλις δύο μήνες αφότου οι αξιωματούχοι της είχαν αποφασίσει ότι ο κύκλος σύσφιγξης έχει ολοκληρωθεί.

«Τον Φεβρουάριο οι υποκείμενες τάσεις του πληθωρισμού σημείωσαν αύξηση με ώθηση από τις υπηρεσίες», αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής. «Ο επίμονος πληθωρισμός των υπηρεσιών, οι προοπτικές, οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι και οι τιμές των τροφίμων δείχνουν ότι οι πληθωριστικές πιέσεις παραμένουν», αναφέρεται στη δήλωση. «Η επιτροπή παρακολουθεί στε-

Η τουρκική λίρα είχε τη χειρότερη απόδοση αυτόν τον μήνα μεταξύ των νομισμάτων των αναδυόμενων αγορών που παρακολουθεί το Bloomberg, με απώλειες περίπου 3,7% έναντι του δολαρίου.

νά την ευθυγράμμιση των προσδοκιών για τον πληθωρισμό και τη συμπεριφορά των τιμών με τις προβλέψεις και τον αντίκτυπο των αυξήσεων των μισθών στον πληθωρισμό». Ο δείκτης τιμών καταναλωτή διαμορφώθηκε στο ιλιγγιώδες ποσοστό του 67% σε ετήσια βάση τον Φεβρουάριο, εγείροντας ανησυχίες καθώς η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας είχε σημάνει πριν από ένα

μήνα τη λήξη του κύκλου νομισματικής σύσφιγξης μετά από οκτώ επιτοκιακές αυξήσεις που εκτόξευσαν το κόστος δανεισμού από τα επίπεδα του 8,5%. Παράλληλα, η τουρκική λίρα είχε τη χειρότερη απόδοση αυτόν τον μήνα μεταξύ των νομισμάτων των αναδυόμενων αγορών που παρακολουθεί το Bloomberg, με απώλειες περίπου 3,7% έναντι του δολαρίου.

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (Ι.Κ.Υ.Κ)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2023-2024

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου (Ι.Κ.Υ.Κ) ενημερώνει τους/τις ενδιαφερόμενους/ενδιαφερόμενες ότι, για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024, η υποβολή αιτήσεων, για διεκδίκηση κρατικών υποτροφιών, για προπτυχιακές, μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές θα γίνεται μόνο ηλεκτρονικά, μέσω της Ηλεκτρονικής Υπηρεσίας, η οποία είναι αναρτημένη στη διαδικτυακή πύλη «Gov.cy» από τις 15 Μαρτίου 2024 (από η ώρα 9:00 π.μ.) μέχρι και τις 12 Απριλίου 2024 (μέχρι η ώρα 15:00).

Οι σχετικές προκηρύξεις για όλα τα επίπεδα σπουδών βρίσκονται αναρτημένες στην ιστοσελίδα www.cyscholarships.gov.cy.

Για περισσότερες πληροφορίες ή και διευκρινίσεις, μπορείτε να επικοινωνείτε με το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου, στο τηλ.: 22456433 από τις 8:00 π.μ. μέχρι τις 15:00 Δευτέρα με Παρασκευή ή στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο info@ikyky.mof.gov.cy

Ορια στο ποσό των στεγαστικών βάζει η Τράπεζα της Ελλάδος

Εως το 80% της εμπορικής αξίας του ακινήτου – Στο 40% του εισοδήματος η δόση

της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Κόφτες για τις χορηγήσεις νέων στεγαστικών δανείων καθιερώνει η ΤτΕ με απόφαση του διοικητή Γιάννη Στουρνάρα, ορίζοντας ανώτατο όριο δανείου σε σχέση με την αξία του ακινήτου και ανώτατο όριο εξυπηρέτησης των οφειλών από στεγαστικά δάνεια σε σχέση με το συνολικό εισόδημα του δανειολήπτη. Τα όρια θα είναι ελαστικότερα για όσους είναι νέοι αγοραστές σε μια προσπάθεια να διευκολυνθεί η πρόσβαση νέων στον τραπεζικό δανεισμό για την απόκτηση ακινήτου. Τα νέα όρια θα ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 2025 και προβλέπουν ότι:

- Το δάνειο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 80% της εμπορικής αξίας του ακινήτου. Εξαιρέση αποτελούν όσοι παίρνουν για πρώτη φορά στεγαστικό δάνειο, για τους οποίους το ύψος του δανείου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 90% της αξίας του ακινήτου.

- Η δαπάνη για την εξυπηρέτηση των δανειακών υποχρεώσεων ενός οφειλέτη δεν μπορεί να ξεπερνάει το 40% του ετήσιου εισοδήματός τους. Εξαιρέση αποτελούν και πάλι οι νέοι αγοραστές, για τους οποίους το όριο ανεβαίνει στο 50%.

- Οι τράπεζες θα μπορούν να υπερβαίνουν τα δύο παραπάνω όρια για το 10% του αριθμού των νέων εκταμιεύσεων και η υπέρβαση θα παρακολουθείται διακριτά για όσους είναι αγοραστές για πρώτη φορά και για τους λοιπούς δανειολήπτες.

Νέος αγοραστής θεωρείται αυτός που καταφεύγει πρώτη φορά στον τραπεζικό δανεισμό για αγορά σπιτιού, ανεξάρτητα εάν διαθέτει ήδη ακίνητο, π.χ. έπιετα από γονική παροχή. Το όριο για τον υπολογισμό του δείκτη εξυπηρέτησης χρέους (debt service to income) θα αφορά όλες τις οφειλές που έχει κάποιος στην τράπεζα. Συγκεκριμένα, εάν η δόση ενός στεγαστικού δανείου απορροφά το 30% του εισοδήματος, η τράπεζα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τυχόν άλλες οφειλές, π.χ. από καταναλωτικά δάνεια ή κάρτες, αθροίζοντας αυτές τις δαπάνες κατά τον υπολογισμό του

δείκτη. Επίσης ως εισόδημα για τον υπολογισμό του δείκτη εξυπηρέτησης χρέους θεωρείται το καθαρό, δηλαδή αυτό που προκύπτει μετά την αφαίρεση των φορολογικών και των ασφαλιστικών υποχρεώσεων.

Όπως έχει γράψει η «Κ», η καθιέρωση ορίων σε ό,τι αφορά τα στεγαστικά δάνεια αποτελεί μέτρο που εφαρμόζεται από την πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες αυτά τα όρια είναι μάλλον αυστηρότερα, σε μια προσπάθεια αποφυγής του υπερδανεισμού από τα νοικοκυριά και αποτροπής του κινδύνου δημιουργίας νέων ζημιών για το τραπεζικό σύστημα. Οι κίνδυνοι αυτοί αυξάνονται σε περιόδους ύφεσης και πτώσης της αξίας των ακινήτων, χαρακτι-

ριστικά που αν και δεν ισχύουν σήμερα στη χώρα μας, δεν μπορούν να αποκλειστούν στο μέλλον. Είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, για το 26,7% των νοικοκυριών στην Ελλάδα τα έξοδα στέγασης αποτελούν ποσοστό άνω του 40% του διαθέσιμου εισοδήματος, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 8,7%. Επιπλέον, τα έξοδα στέγασης στη χώρα μας αναλώνουν το 34,2% του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, τη στιγμή που ο ευρωπαϊκός μέσος όρος διαμορφώνεται στο 19,6%.

Σύμφωνα με στοιχεία από τις τράπεζες, τα νέα όρια που καθιερώνει η ΤτΕ δεν απέχουν από την πρακτική που εφαρμόζουν ήδη οι τράπεζες, καθώς περίπου το 94% των νέων χρηματοδοτήσεων στεγαστικών δα-

νείων καλύπτει έως το 80% της αξίας του ακινήτου. Επιπλέον, το 70% των νέων δανειοληπτών δαπανά σήμερα έως το 30% του μισθού του, το 21% δαπανά το 30%-50% και μόλις το 2,2% δαπανά άνω του 50% του μισθού του για την εξυπηρέτηση της μηνιαίας δόσης.

Αν και τα νέα όρια δεν αντιβαίνουν τη γενική ποσοδοτική πολιτική που εφαρμόζουν οι τράπεζες, η καθιέρωσή τους με διοικητική πράξη θεωρείται ότι θα αυστηροποιήσει την πολιτική των χορηγήσεων στεγαστικών δανείων που φθίνουν συνεχώς λόγω των μεγάλων αποπληρωμών που υπερβαίνουν τις νέες εκταμιεύσεις. Τα υπόλοιπα των στεγαστικών δανείων έχουν περιοριστεί στα 28,2 δισ. ευρώ, από 80 δισ. ευρώ το 2010.

Περαιτέρω αυξήσεις τιμών κατοικίας αναμένουν οι ειδικοί

Διατηρείται η ανισορροπία ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση κατοικιών στην Αττική, στη Θεσσαλονίκη και σε όλες τις τουριστικές περιοχές της χώρας, τη στιγμή που στις υπόλοιπες περιοχές η κατάσταση εμφανίζεται πιο ισορροπημένη. Αυτό είναι ένα από τα βασικά συμπεράσματα της νέας ετήσιας έρευνας αγοράς της Cerved Property Services (CPS), που προκύπτει με βάση τις απόψεις πάνω από 200 ειδικών της αγοράς ακινήτων. Επίσης, περιορισμένες εμφανίζονται οι προοπτικές των κατοικιών μεγάλης ηλικίας, αλλά και των επαγγελματικών ακινήτων που βρίσκονται σε δευτερεύουσες περιοχές και είναι χαμηλών ποιοτικών προδιαγραφών.

Όπως αναφέρει η έρευνα, οι παράγοντες που λειτουργούν ενισχυτικά της ζήτησης στην αγορά κατοικίας είναι το ενδιαφέρον από το εξωτερικό, είτε για άδειες παραμονής είτε για εξοχικές κατοικίες, όπως επίσης και η αυξημένη ζήτηση των εύπορων ελληνικών νοικοκυριών για ιδιοκατοίκηση, αλλά και το γεγονός ότι πλέον η κατοικία έχει αποκτήσει και επενδυτικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, ο πληθωρισμός και τα υψηλά επιτόκια λειτουργούν αποθαρρυντικά, σε συνδυασμό ασφαλώς και με τις υψηλές τιμές.

Αυτές πάντως δύσκολα θα μειωθούν στο άμεσο μέλλον. Σύμφωνα με όσα αναφέρουν οι ειδικοί, το 44% αναμένει περαιτέρω αύξηση, κάτι που πρόκειται να συμβεί τόσο για τις νεόδμητες, όσο και για τις παλιές κατοικίες. Ελάχιστοι είναι εκείνοι που αναμένουν υποχώρηση των τιμών στο άμεσο μέλλον και συγκεκριμένα μόλις το 9% αναμένει μείωση τιμών για τις παλιές κατοικίες και αντίστοιχα το 12% για τις νεόδμητες. Το 53% των ερωτηθέντων προβλέπει διατήρηση των σημερινών υψηλών τιμών πώλησης κατοικιών.

Σταθερά ανοδικά αναμένεται ότι θα είναι και η πορεία των γραφειακών χώρων. Σύμφωνα με την έρευνα, προβλέπεται αύξηση της ζήτησης για σύγχρονους χώρους γραφείων, είτε για αγορά είτε για ενοίκιαση. Συγκεκριμένα, το 52%

εκτιμά ότι θα αυξηθεί η ζήτηση για αγορά γραφείων και το 58% ότι θα ενισχυθεί το μισθωτικό ενδιαφέρον για σύγχρονους χώρους γραφείων. Αντιθέτως, για τα παλιότερα γραφεία, μόλις το 13% των ειδικών αναμένει αύξηση του αγοραστικού ενδιαφέροντος και ακόμα λιγότεροι (9%) προβλέπουν αύξηση του μισθωτικού ζήτησης, κάτι που ενδεχομένως να λειτουργεί και ως «καμ-

Το 53% των ερωτηθέντων προβλέπει διατήρηση των σημερινών υψηλών τιμών πώλησης κατοικιών.

Η ανισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στηρίζει τη συνεχιζόμενη ενίσχυση των αξιών.

πανάκι» για τη βιωσιμότητα των ακινήτων αυτών.

Αντίστοιχα, ιδιαίτερα χαμηλές εμφανίζονται και οι προοπτικές των καταστημάτων που βρίσκονται σε δευτερεύουσες αγορές, κάτι που δεν ισχύει με τα εμπορικά καταστήματα στις πιο δημοφιλείς εμπορικές «πιάτσες». Με βάση τη σχετική ανάλυση, το 39% των ειδικών αναμένει αύξηση του αγοραστικού ενδιαφέροντος και το 47% ενίσχυση της ζήτησης για μισθώσεις τέτοιων ακινήτων στα δημοφιλέστερα σημεία.

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΖΑΝΟΓΛΟΥ

Μακροπρόθεσμους επενδυτές προσελκύει η ελληνική αγορά ακινήτων

του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΖΑΝΟΓΛΟΥ

Σημεία «ωριμάνσης» έχει αρχίσει να παρουσιάζει πλέον η αγορά ακινήτων της χώρας, όσον αφορά τις προοπτικές επένδυσης που προσφέρει στους ξένους επενδυτές. Κατ' αρχάς, όπως σημειώνουν στελέχη του κλάδου, η εξασφάλιση της επενδυτικής βαθμίδας λειτουργεί ως σημαντικό πλεονέκτημα, όντας ένα σημαντικό στοιχείο που απουσίαζε από την αρχή της οικονομικής κρίσης.

Η εξέλιξη αυτή θα προσελκύσει πιο ώριμους επενδυτές, που διαθέτουν μακροπρόθεσμη προσέγγιση σε κάθε αγορά, όπου τοποθετούν τα κεφάλαιά τους. Πρόκειται για μια σημαντική αντίθεση, σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, ιδίως όταν σοβούσε η οικονομική κρίση. Τότε, η ελληνική αγορά ακινήτων ήταν στη «λίστα» πολύ πιο κερδοσκοπικών επενδυτών, με σαφώς πιο μικρό χρονικό ορίζοντα. Η βασική τους στόχευση ήταν να αγοράσουν ακίνητα σε χαμηλές τιμές και να τα μεταπωλήσουν 1-2 χρόνια μετά, όταν η αγορά ανέκαμπτε.

Σήμερα, όπως αναφέρει σε πρόσφατη ανάλυσή της η NBG Securities, η εικόνα της αγοράς έχει διαφοροποιηθεί. Κατ' αρχάς, παρατηρείται το φαινόμενο της σύγκλισης των αποδόσεων της ελληνικής αγοράς με τις αντίστοιχες στην υπόλοιπη

Ευρώπη. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα σπάνιο για τα ελληνικά δεδομένα, καθώς, ανέκαθεν, η ελληνική αγορά συγκαταλεγόταν μεταξύ εκείνων που ενείχαν μεγαλύτερο ρίσκο (ακόμα και την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση) και κατά κανόνα προσέφεραν και πολύ υψηλότερες αποδόσεις. Αυτό έχει αρχίσει να αλλάζει κατά τη διάρκεια της τελευταίας διετίας, καθώς οι τιμές πώλησης και οι αξίες των ακινήτων εισοδήματος στην Ελλάδα, λόγω και της μεγάλης αύξησης της ανάπτυξης σύγχρονων κτιριακών και κυρίως «πράσινων» υποδομών, έχουν αυξηθεί σημαντικά. Το ίδιο ισχύει ασφαλώς και σε ό,τι αφορά τα ενοίκια. Έτσι, οι αποδόσεις συμπιέζονται, αν και όπως τονίζει η NBG Securities, εξακολουθούν να είναι υψηλότερες από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Παρ' όλα αυτά, πλέον η «ψαλίδα» έχει περιοριστεί. Συγκεκριμένα, η μέση απόκλιση (ανάλογα με την κατηγορία ακινήτου) κυμαίνεται από 50 έως 190 μονάδες βάσης (0,5%-1,9%), με τα logistics να εξακολουθούν να προσφέρουν υψηλότερες αποδόσεις, έναντι των αντίστοιχων ακινήτων στο εξωτερικό.

Την ίδια περίοδο, η κατακόρυφη αύξηση των επιτοκίων έχει αρχίσει να ασκεί πιέσεις στις αξίες των ακινήτων εισοδήματος, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι αποδόσεις. Ταυ-

Η πορεία σύγκλισης των αποδόσεων της ελληνικής αγοράς επενδυτικών ακινήτων με τις ώριμες αγορές της Ευρώπης

	γ' τρίμ. 2022		γ' τρίμ. 2023	
	ΜΕΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ 10ΕΤΟΥΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ	ΜΕΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ 10ΕΤΟΥΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ
Αθήνα	6,4%	4,6%	6,3%	4,2%
Λονδίνο	3,4%	4,1%	4,6%	4,5%
Παρίσι	3,3%	2,7%	4,7%	3,4%
Φρανκφούρτη	3,4%	2,1%	4,9%	2,8%

ΠΗΓΗ: Cushman & Wakefield, NGB Securities Research

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τόχρονα όμως αυξημένο είναι και το ρίσκο, λόγω της συνεχιζόμενης στροφής πολλών επιχειρήσεων σε πιο προσιτές λύσεις στέγασης, αλλά και σε μικρότερες επιφάνειες, λόγω της επικράτησης του μοντέλου της υβριδικής εργασίας. Αντιθέτως, στην ελληνική αγορά, παρότι επίσης παρατηρείται αυξημένη στροφή προς την υβριδική εργασία, υπάρχει και πολύ μεγάλη ζήτηση για σύγχρονους βιοκλιματικούς χώρους γραφείων. Αντίστοιχα, πολύ υψηλή είναι και η ζήτηση σύγχρονων χώ-

ρων logistics, με αποτέλεσμα η ελληνική αγορά να προσφέρει ποσοστό κενών χώρων μόλις 6%, καθιστώντας την τοποθέτηση στη συγκεκριμένη κατηγορία ακινήτων ιδιαίτερα ασφαλή και επικερδή.

Όπως επισημαίνει στην ανάλυσή της η NBG Securities, «η ελληνική αγορά ακινήτων διατηρεί ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις μεγάλες αγορές της Ευρώπης, προσφέροντας ελκυστικότερα spreads, σε σχέση με τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων. Θεωρούμε ότι

η σύγκριση αυτή είναι αιτιολογημένη, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά των ακινήτων σύγχρονων προδιαγραφών, που έχουν χαρακτηριστικά ανάλογα ενός ομοίου, δηλαδή προσφέρουν σχετικά εξασφάλιση σε σχέση με το ύψος και τη διάρκεια των πληρωμών, όπως επίσης και χαμηλότερο επίπεδο επενδυτικού κινδύνου, έναντι άλλων μορφών επένδυσης». Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, οι αποδόσεις των ελληνικών ακινήτων είναι υψηλότερες έναντι των

κρατικών ομολόγων, σε σύγκριση με άλλες αγορές στην Ευρώπη. Σύμφωνα με την NBG Securities, η απόκλιση αυτή θα μειωθεί στο μέλλον, αλλά και πάλι θα παραμείνει υψηλότερη, έναντι άλλων ανεπτυγμένων αγορών.

Κατάληγοντας την ανάλυσή της, η NBG Securities εκτιμά ότι ο «αμυντικός» επενδυτικός χαρακτήρας του κλάδου των ακινήτων, σε συνδυασμό με τη διάθεση των επενδυτών να μειώσουν το ρίσκο τους, με δεδομένο ότι διατηρείται η ανασφάλεια και το περιβάλλον των υψηλών επιτοκίων, καθιστά την επένδυση σε ακίνητα ιδιαίτερα ελκυστική.

Ταυτόχρονα, η ανισορροπία ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση ακινήτων εισοδήματος υψηλών προδιαγραφών ενισχύει ακόμα περισσότερο τον βαθμό ελκυστικότητας των ελληνικών ακινήτων, που αποκτούν πλέον χαρακτήρα «επενδυτικού καταφυγίου», αλλά κι ενός τομέα με υψηλές προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης. Ως πιθανοί κίνδυνοι αξιολογούνται μια νέα αύξηση του κόστους κατασκευής, σε περίπτωση νέας ανόδου του ενεργειακού κόστους και των πρώτων υλών, τυχόν γεωπολιτικοί κίνδυνοι, που θα επιδεινώσουν το επενδυτικό κλίμα και η διατήρηση της αυστηρής νομισματικής πολιτικής από τις κεντρικές τράπεζες διεθνώς.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 2024

Η πεζογραφία τον καιρό της Gen Z

Οι συγγραφείς Χάρης Καλαϊτζίδης και Φοίβος Οικονομίδης έρχονται στο Βιβλιορόπιο και μιλούν στην «Κ» για τη λογοτεχνία

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το Βιβλιορόπιο στη Λεμεσό εγκαινιάζει τις φετινές του εκδηλώσεις που έχουν τον γενικό τίτλο «Άξια Λόγου» με μία πολύ ενδιαφέρουσα συνάντηση συγγραφέων, των Μιχάλη Μαλανδράκη, Χάρη Καλαϊτζίδη και Φοίβο Οικονομίδη, οι οποίοι θα συνομιλήσουν με τη συγγραφέα Μαρία Α. Ιωάννου, με την ποιήτρια Έρινα Χαράλαμπος να παρεμβαίνει στη συζήτηση. Η εκδήλωση του Βιβλιορόπιου στην οποία θα λάβουν μέρος έχει τον τίτλο «Η Gen Z Πεζογράφει» και στη συζήτηση που θα γίνουν θα τεθούν ερωτήματα που έχουν να κάνουν με τους τρόπους που διαχειρίζεται λογοτεχνικά τον χρόνο και τη μνήμη η Gen Z ή και τι είναι αυτό που ωθεί σήμερα νέους λογοτέχνες / νέες λογοτέχνιδες να ξεκινήσουν έναν αγώνα με τις λέξεις για να παραγάγουν καινούργια λογοτεχνικά έργα, καθώς και από πού αντλούν την έμπνευσή τους, αλλά και ποια είναι η σχέση τους με τη γλώσσα. Σίγουρα από τη γόνιμη συζήτηση που θα γίνει θα ανακύψουν πολλά περισσότερα ερωτήματα.

Στην «Κ» κάναμε μία μικρή συζήτηση με δύο από τους συμμετέχοντες, τον Χάρη Καλαϊτζίδη και τον Φοίβο Οικονομίδη. Ο Χάρης Καλαϊτζίδης έλαβε το βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου «Μένη Κουμαντάρη», και ήταν υποψήφιος για το Κρατικό Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου για το έτος 2023), και ο Φοίβος Οικονομίδης έλαβε το Κρατικό Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου 2021.

—Στην εποχή της ταχύτητας και του αβίαστου scroll down τι είναι αυτό που θα προσελκύσει έναν αναγνώστη της γενιάς σου;

Φοίβος Οικονομίδης: Δεν πιστεύω σε αυτό τον ανταγωνισμό ανάμεσα σε τεχνολογία και λογοτεχνία, τον θεωρώ κάπως άστοχο. Αν συζητάμε για την προ-

Φοίβος Οικονομίδης: «Δεν υπάρχει τρόπος να δελεάσουμε κάποια ή κάποιον να αφήσει το κινητό και να πιάσει το βιβλίο, αλλά ούτε και λόγος. Δεν είναι ερώτημα πολλαπλής επιλογής, τύπου Netflix, Instagram, ή βιβλίο».

“

«Η Gen Z νομίζω είναι περισσότερο ένα μαρκετινγκ target group, κι επομένως κάτι το θολό. Δυσκολεύομαι να της δώσω οποιαδήποτε ταυτότητα», Φοίβος Οικονομίδης.

σοχή μας, για το attention span του καθενός, τίποτα δεν είναι πιο ελκυστικό και υπνωτιστικό από το scrolling.

Δεν υπάρχει τρόπος να δελεάσουμε κάποια ή κάποιον να αφήσει το κινητό και να πιάσει το

βιβλίο, αλλά ούτε και λόγος. Δεν είναι ερώτημα πολλαπλής επιλογής, τύπου Netflix, Instagram, ή βιβλίο. Διαβάζεις, αν θες να διαβάσεις, δεν είναι συμβιβασμός, είναι ανάγκη. Ψάχνεις κάτι βαθύτερο, ψάχνεις χώρο, ψάχνεις το ακριβώς αντίθετο αυτού που σου προσφέρει το ίντερνετ. Προσωπικά γράφω για τον κόσμο όπως τον αισθάνομαι. Ίσως αν με διαβάσει ένα άτομο της γενιάς μου να το βρει αυτό ανακουφιστικό, ίσως να ταυτιστεί. Αν δεν το ενδιαφέρει το διάβασμα όμως, το τι γράφω δεν θα έχει ούτως ή άλλως καμία σημασία.

Χάρης Καλαϊτζίδης: Είναι δύσκολο να μιλήσουμε συνολικά για μια γενιά, σαν να είναι κάτι το ενιαίο κι εύκολα προσδιορισίμο. Παρ' όλα αυτά, θα εντόπιζα τέσσερα χαρακτηριστικά που προσελκύουν μια αναγνώστρια ή έναν αναγνώστη κάτω των τριάντα. Πρώτον, βοηθάει η μικρότερη έκταση. Η εποχή της πληροφορίας εμποδίζει τη συγκέντρωση κι έτσι η Gen Z τείνει ν' αποφεύγει τα εκτενή έργα. Συχνότερα προτιμά συλλογές διηγημάτων κι online μορφές μικρών πεζών ή πεζοποιημάτων. Ακόμα και το μυθιστόρημα της Gen Z είναι συνήθως πιο σύντομο (τόσο ο «Βορράς» του Φοίβου όσο κι η «Πολεμική Μηνανή» δεν ξεπερνούν τις 200 σελίδες).

Ταυτόχρονα, υπάρχει μια ροπή προς τις multimedia μορφές, οι οποίες συνδυάζουν το κείμενο με ήχο ή/και εικόνα, τοποθετώντας τον δέκτη στο μεταίχμιο του «θεατή/ ακροατή». Η προφορική ποίηση είναι ιδιαίτερα δημοφιλής στα νέα παιδιά. Με γλώσσα καθημερινή, εξομολογητικό τόνο και θεματικές έρωτα, στιγμάτος και οργής, το spoken word και το poetry slam γεμίζουν αίθουσες και συσσωρεύουν views στα μέσα. Θα έλεγα, ακόμα, ότι υπάρχει μια δίψα για έργα που αντικατοπτρίζουν την ίδια τη Gen-Z, εξεταζόμενα «την εποχή της ταχύτητας και του αβίαστου scroll down».

Εδώ θα έβαζα, για παράδειγμα, τα διηγήματα της Στεργίου καθώς και, μ' έναν πιο έμμεσο τρόπο, το δεύτερο βιβλίο του Μιχάλη. Τέλος, αισθάνομαι ότι, όλο και πιο συχνά, αντιμετωπίζουμε τα βιβλία ως εξαρτήματα της ταυτότητας που (επιθυμούμε να) έχουμε. Αυτή η κατάσταση δεν χαρακτηρίζει μόνο την Gen Z, όλοι μας δομούμε «εαυτούς» μέσα απ' την κατανάλωση προϊόντων. Την ίδια στιγμή (κι αναγνωρίζοντας αυτή την τάση), το βιβλίο έχει γίνει περισσότερο «προϊόν» απ' ό,τι παλιά, με πολύπλοκα τμήματα marketing κι influencers να ορίζουν τη συμβολική του αξία και το image που αυτό προωθεί. Ως εκ τούτου, φτάνουμε να επιλέγουμε βιβλία όχι επειδή μας ευχαριστούν ή μας ενδιαφέρουν, αλλά επειδή εντάσσονται στην (υπο) κουλτούρα της επιλογής μας και ταιριάζουν με την ταυτότητα που θέλουμε να χρησιμοποιούμε. Το βιβλίο, συνεπώς, γίνεται αξεσουάρ. Ενίοτε, δεν χρειάζεται να το διαβάσουμε καν.

—Ποιος είναι ο γλωσσικός λογοτεχνικός κώδικας της Gen Z; Υπάρχει γλωσσικό modus operandi;

Φοίβος Οικονομίδης: Δεν γνωρίζω. Μάλλον όχι. Θα μπορούσα να πω ότι υπάρχει μια τάση για απελευθέρωση, για απλότητα, για την κατάργηση των ορίων ανάμεσα στο λογοτεχνικό και το μη λογοτεχνικό, αλλά δεν ξέρω αν μπορούμε να το παρατηρήσουμε αυτό ως γενικευμένο φαινόμενο. Δεν αναγνωρίζω κανένα ρεύμα στην τέχνη σήμερα, τρέχουν παράλληλα αμέτρητα ρεύματα, πράγμα που δεν είναι αναγκαστικά κακό. Υπάρχουν συγγραφείς είκοσι και τριάντα χρόνια μεγαλύτεροι/ες μου με τους οποίους νιώθω ότι σχετίζομαι έντονα. Αντίστοιχα και με συγγραφείς που πέθαναν πριν γεννηθώ. Η Gen Z νομίζω είναι περισσότερο ένα μαρκετινγκ target group, κι επομένως κάτι το θολό. Δυσκολεύομαι να της

Χάρης Καλαϊτζίδης: «Η εποχή της πληροφορίας εμποδίζει τη συγκέντρωση κι έτσι η Gen Z τείνει ν' αποφεύγει τα εκτενή έργα. Συχνότερα προτιμά συλλογές διηγημάτων κι online μορφές μικρών πεζών ή πεζοποιημάτων».

“

«Το βιβλίο έχει γίνει περισσότερο «προϊόν» απ' ό,τι παλιά, με πολύπλοκα τμήματα marketing κι influencers να ορίζουν τη συμβολική του αξία και το image που αυτό προωθεί», Χάρης Καλαϊτζίδης.

δώσω οποιαδήποτε ταυτότητα.

Χάρης Καλαϊτζίδης: Η δυσκολία να μιλήσουμε συνολικά για μια γενιά εντείνεται, όταν αντιμετωπίζουμε τέτοιες ερωτήσεις: Από τη μία, πολλά μέλη της Gen-Z είναι ακόμα ανήλικα και δεν έχουν

παρασιάσει κάποιο δείγμα γραφής. Από την άλλη, είναι εγγενώς δύσκολο να μιλήσουμε για τέτοια φαινόμενα όσο αυτά συντελούνται, πρέπει συνήθως να περάσει μια γενιά, αφήνοντας το αποτύπωμά της, για να μπορέσουμε να εξετάσουμε τον «λογοτεχνικό της κώδικα».

Χωρίς να ξεχνάω αυτούς τους περιορισμούς, πιστεύω ότι μπορούμε να εντοπίσουμε κάποιους κοινούς τόπους. Αρχικά, η Gen-Z παρουσιάζει μια γλώσσα πιο απλή, πιο σύγχρονη και απτή, η οποία (συχνά με την παρεμβολή αργκό ή αγγλικών) αναζητεί ένα λιγότερο συνθετικό κι επιτηδευμένο ύφος. Στις καλύτερες στιγμές της, αυτή η γενιά ασχολείται και με την παράδοση, μπλέκοντας το σύγχρονο/ποπ στοιχείο με μια πιο ποιητική και λυρική φωνή για να επιτύχει μια συνέργεια του λαϊκού και του υψηλού (η οποία είναι και το ιδίον του μεταμοντερνισμού, για παράδειγμα: «Ο Θάνατος Είναι Μέσα στα Πράγματα» του Στασινού).

Παράλληλα, και μιλώντας περισσότερο υφολογικά, θα έλεγα ότι η γραφή της Gen-Z είναι πιο «οργανική» κοινωνικοπολιτική, επιδεικνύοντας μεγαλύτερη ευαισθησία στην επιλογή των λέξεων και μεγαλύτερη προσοχή ως προς τις συνδηλώσεις και τα αποτελέσματα που εκείνες ίσως φέρουν. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η πολιτική τοποθέτηση περνάει πιο ουσιαστικά στο έργο, δεν είναι μια ρητή δήλωση απόψεων ή προθέσεων, αλλά ενδελεχής δουλειά στην ίδια την ύφανση των φράσεων και των συλλογισμών. Ως παραδείγματα, μπορεί κανείς να δει το «Μια Κάποια Γαλιτεία» της Λάκκα, το «Γνωρίζω Αυτές που Πλέκουν στη Μέση της Θάλασσας» της Ευσταθίας Π. και τη «Λαβίνα Σουλτας» της Διάκου.

Πληροφορίες: «Η Gen Z Πεζογράφει», Ευδόκιμο, Γενεθίου Μπέλλα 34, Λεμεσό, Τετάρτη 27 Μαρτίου 2024, ώρα 7:30 μ.μ. Κράτηση θέσεων τηλεφώνω 99667599.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

24.3-30.3.24

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Δεν τραγουδώ παρά γιατί μ' αγάπησες»

Η Κατερίνα Παράσχου στη φωνή και ο Κυριάκος Κώστα στο πιάνο παρουσιάζουν στο Τεχνόπολις 20, στην Πάφο μια βραδιά μελοποιημένης ποίησης, με τίτλο: «Δεν τραγουδώ παρά γιατί μ' αγάπησες». Μια ιδιαίτερη ακουστική παράσταση με κλασικά και σύγχρονα έργα, διασκευασμένα για πιάνο και φωνή. Μαζί τους επί σκηνής, ο Ανδριανός Χαραλάμπους, σε πρωτότυπα κείμενα. Τρίτη 26 Μαρτίου, ώρα 8:00 μ.μ. Τεχνόπολις 20, Νικολάου Ι. Νικολαΐδη 18, Πάφος. **Πληροφορίες τηλεφώνω 70002420.**

ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

Εκθεση στα Πλατανίσκια

Με τίτλο «Έλληνες και Κύπριοι χαρακτές στη Γαλλία (1920-2000)», σε επιμέλεια Héléne Reeb άνοιξε και δεύτερη ετήσια έκθεση στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή στα Πλατανίσκια. Η νέα έκθεση θα συντρέχει με την έκθεση «Χαμηλής εικονογράφος» που άνοιξε στα Πλατανίσκια, πρόσφατα. Εκτίθενται έργα των Γιάννη Κεραλληνού, Δημήτρη Γαλάνη, Πολύκλειτου Ρέγκου, Λάμπρου Ορφανού, Μαρίο Πρασίνου, Αλέκου Φασιανού, Σαράντη Καραβούζη, Γιούλικας Λακερίδου, Αριστεΐδη Πατσόγλου, Στέλλας Λάντσια, Χρίστου Κάλφα, Χρίστου Χρίστου, Πάρι Πρέκα, Γιώργου Βαρλάμου, Παναγιώτη Τέστο, Θόδωρου, Χρίστου Καρά. Τα χαρακτηριστικά της έκθεσης είναι

ξυλογραφίες σε όρθιο και πλάγιο ξύλο, λινογραφίες, λιθογραφίες, ταιγκολιθογραφίες, οξυγραφίες, ακουστίντες, βελονογραφίες, χαλκογραφία μελάνι & ζχαρη. Αρκετά χαρακτηριστικά της έκθεσης είναι δωρεές στο Μουσείο, και άλλα είναι αγορές του Μουσείου. Δωρητές είναι: Δημήτρης Αλειθινός, Γιώργος Κωστόπουλος, Σαράντης Καραβούζης, Γιούλικα Λακερίδου, Δημήτρα Σιατερλή, Ελένη Γούναρη, Νικόλας Μαστροπούλος, Στέλλα Λάντσια, Μίνως Ορφανός, Χρήστος Κάλφας, Έλενα Χαραλάμπους. Και οι δύο εκθέσεις θα παραμείνουν ανοικτές μέχρι τον Μάρτιο του 2025. **Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή, Πλατανίσκια Λεμεσού.**

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ
PREMIERE 4

Οι συναυλίες Premiere 4 αποτελούν μια όμορφη συνεργασία της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου με δύο εξαιρετικούς Γάλλους καλλιτέχνες για να παρουσιάσουν έργα Γάλλων συνθετών του ρομαντισμού, των Vincent Lucas στο φλάουτο και τον μαέστρο Patrick Gallois. Ο καταξιωμένος μαέστρος Patrick Gallois επιστρέφει στο πόντιο της ορχήστρας ξεκινώντας τη συναυλία με την αιθέρια Παβάνα του Gabriel Fauré, μια εξαιρετική εισαγωγή σε μια βραδιά γαλλικής κομψότητας. Ο κορυφαίος φλαουτίστας σολίστ της Orchestre de Paris, Vincent Lucas στην πρώτη του συνεργασία με τη Σ.Ο.Κ., θα ερμηνεύσει με την απαρμιλλη τέχνη του το Κοντσέρ-

το για φλάουτο του Jacques Ibert. Το φινάλε αναμένεται έντονο με τη Συμφωνία αρ. 2 του Camille Saint-Saëns, ένα έργο που ξετυλίγει μια δυναμική αλληλεπίδραση μουσικών στοιχείων, από το συναρπαστικό φουγάτο του πρώτου μέλους μέχρι την ενεργητική τελευταία κίνηση. Λευκωσία: Πέμπτη 28 Μαρτίου 2024 - Δημοτικό Θέατρο Λασιών και Λεμεσός: Παρασκευή 29 Μαρτίου - Θέατρο Ριάττο, ώρα έναρξη 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22463135.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Η documenta του 2017 είναι ακόμη «εδώ»

Κάθε διεθνής έκθεση τέχνης είναι σαν τον ανθρώπινο οργανισμό: εξίσου περιπλοκή και απρόβλεπτη. Μια υπαρκτή αναζήτηση σκοπού και νοήματος για τον κόσμο που ζούμε σήμερα όχι μόνο του επικεφαλής αλλά και όλων της ομάδας και των καλλιτεχνών που συμμετέχουν. Η καλή «υγεία» της, επιπλέον, εξαρτάται από τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες μέσα στις οποίες δημιουργείται. Ο σκηνοθέτης Δημήτρης Αθυριδής έχει τον δικό του, αβίαστο, τρόπο να παρακολουθεί πρόσωπα και καταστάσεις. Επί περίπου δέκα χρόνια κατέγραψε τη γέννηση και το τέλος(;) της ιστορικής documenta 14, που για πρώτη φορά στην ιστορία του θεσμού οργανώθηκε σε δύο πόλεις, το Κάσελ (που είναι και η έδρα της) και την Αθήνα, από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο του 2017. Αρχισε να ετοιμάζεται μέσα στα πιο δύσκολα χρόνια της ελληνικής κρίσης, από τη σύλληψη της ιδέας το 2013-2014, από τον Ανταμ Σίμτσικ, καλλιτεχνικό διευθυντή της συγκεκριμένης documenta. Αυτός ο πολύ λεπτός, ψηλός Πολωνός, που έμοιαζε με έφηβο, ευφυής, με καλειδοσκοπικό μυαλό και βλέμμα, επίμονος, έφερε εις πέρας έναν άθλο και κατέληξε αποδιοπομπαίος τράγος και αμφιλεγόμενος. Αφέθηκε από δύναμη ή αδυναμία – στο όραμα, υποβαθμίζοντας την πραγματικότητα. Το 14ωρο ντοκιμαντέρ του Δ. Αθυριδής προβλήθηκε στην Μπερλινάλε τον Φεβρουάριο, πρόσφατα στη Θεσσαλονίκη (στο 26ο Διεθνές Φεστιβάλ), ενώ την επόμενη εβδομάδα έχει προσκληθεί στο Φεστιβάλ Cinema du Reel στο Παρίσι.

Το «xergue - on documenta 14» (ο τίτλος του) είναι ένα «έπος». Στις πάνω από

Το 14ωρο ντοκιμαντέρ του Δημήτρη Αθυριδής θυμίζει ότι πολιτιστικά γεγονότα - ορόσημα δημιουργούν Ιστορία.

800 ώρες που είχε συγκεντρώσει ακολουθώντας, σαν αόρατος, κάθε στιγμή μιας επώδυνης και επίπονης καθημερινής διαδικασίας, από τις ομαδικές συναντήσεις έως τις προσωπικές κρίσεις, επέλεξε (848 λεπτά) και ανέδειξε αυτό που εκ των υστέρων φαντάζει ακόμη πιο ακατόρθωτο: 160 καλλιτέχνες, 163 ημέρες, 47 χώροι μόνο στην Αθήνα, περφόρμανς, συναυλίες, προβολές, εγκαταστάσεις, εκθέσεις, πάνω από 1 εκατ. επισκέπτες και στις δύο πόλεις, από όλο τον κόσμο. Να υπενθυμίσουμε ότι τα πολλά εκατομμύρια του κόστους στις d14 βάρυναν τη γερμανική, κυρίως, πλευρά.

Παραθέτουμε τα στοιχεία για να ξαναθυμηθούμε όσοι παρακολούθησαν από κοντά αυτή την (ανεπανάληπτη) εμπειρία και για να πληροφορηθούν όσοι την προσπέρασαν ή δυσφόρησαν από αποψη ή δυσανεξία. Πάνε επτά χρόνια από τότε, αλλά η φετινή επέτειος (μισός αιώνας από τη Μεταπολίτευση) είναι πρόσφορη για απολογισμούς και αναστοχασμούς – όπως ονομάζουμε τις σύντομες παύσεις στις σαρωτικές ταχύτητες της εποχής. Και σε αυτό βοηθάει το ντοκιμαντέρ. Χωρισμένο σε 14 «κεφάλαια», μας προσκαλεί στο εργαστήριο δημιουργίας ενός γεγονότος που φιλοδοξούσε να «μην είναι απλώς μια έκθεση», όπως είπε ο Σίμτσικ, στα επίσημα εγκαίνια, στο ΕΜΣΤ, τον Απρίλιο του 2017. Ο Σίμτσικ αναρωτήθηκε «τι συμβαίνει με την ελευθερία που δεν περιορίζεται μόνο στην καλλιτεχνική έκφραση; Που δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τον καλλιτεχνικό προσδιορισμό;». Αντί να ακολουθήσει δοκιμασμένες φόρμουλες τόλμησε «ένα ασυνεχές αισθητικού, οικονομικού, πολιτικού και κοινωνικού πειραματισμού». Μίλησε για τη «σκοτεινή περίοδο του ακροδεξιού λαϊκισμού και του φασισμού στην Ευρώπη και στον κόσμο». Ήταν 2017, η χώρα μας ταλανιζόταν από τις συνέπειες της κρεοκοπίας, πολλά από τα οργανωμένα εκείνης της περιόδου δεν υπάρχουν πια, αλλά ποιος μπορεί να αρνηθεί τη «σκοτεινιά»;

Η αναβάπτιση στην d14 μέσα από το ντοκιμαντέρ του Δ. Αθυριδής (με τη στήριξη της Falgo House) θυμίζει ότι πολιτιστικά γεγονότα - ορόσημα δημιουργούν Ιστορία. Θυμίζει, ακόμη, ότι οι θεσμικοί μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά όταν πεισθούν για το διακύβευμα (πως τους συμφέρει). Σε εμάς, τους επισκέπτες/θεατές, η documenta επανατοποθετήθηκε οιστρήλατα και κυριαρχικά όχι μόνο στη μνήμη μας αλλά και στη συνείδησή μας.

ΘΕΑΤΡΟ

«Μικρά συζυγικά εγκλήματα»

Το Θέατρο «ΔΙΟΝΥΣΟΣ» παρουσιάζει σε επίσημη πρώτη στις 29 Μαρτίου τη μαύρη κωμωδία του Ερίκ Εμανουέλ Σμιτ, «Μικρά συζυγικά εγκλήματα», σε σκηνοθεσία Σώτου Σταυράκη. Ο Ζιλ, διάσημος συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων και η γυναίκα του Λίζα, επιστρέφουν στο σπίτι τους από το νοσοκομείο όπου ο Ζιλ βρισκόταν για 15 μέρες, μετά από ένα ατύχημα που τον τραυμάτισε στο κεφάλι με αποτέλεσμα, να έχει χάσει τη μνήμη του. Η Λίζα προσπα-

θεί να τον βοηθήσει να επανακτήσει την μνήμη του. Ωστόσο, μέσα από τον διάλογο τους, αποκαλύπτονται μεγάλες αλήθειες και ψέματα, που ανατρέπουν την πραγματικότητα και των δύο. Συμμετέχουν οι ηθοποιοί Έλενα Χριστοφή και Χρήστος Γιάνγκου. Παραστάσεις (Λευκωσία): Παρασκευή, Σάββατο στις 8.30 μ.μ. και Κυριακή στις 6.30 μ.μ. μέχρι τις 21 Απριλίου. Θέατρο Διόνυσος, Διαγόρου 29, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22818999 www.theatrodionysos.org**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Bodies we fall for

Δύο νεαρές γυναίκες ξεδιπλώνουν την αλήθεια τους. Την ωμή, προσβάσιμη και συμπεριληπτική αλήθεια τους για τον Έρωτα. Βασισμένη σε αληθινές αφηγήσεις, η περφόρμανς Ντοκουμέντο αναρωτιέται αυτό ακριβώς που είναι και ο τίτλος της: ποιες συμπτωτικές (τελικές) ερωτευόμενες; Το «Bodies we fall for» είναι η πρώτη περφόρμανς στην Κύπρο (επί σκηνής: Νάγια Τ. Καρακώστα και Παναγιώτα Ζιντίλη) που δημιουργήθηκε απ' την αρχή με όρους δημιουργικής προσβασιμότητας και εντάσσεται δραματουργικά στοιχεία προσβασιμότητας, ζωντανή διερμηνεία στην κυπριακή νοηματική γλώσσα και υπερτιτλισμό για άτομα με

ακουστική αναπηρία, καθώς και απτική ξενάγηση και στοιχεία ακουστικής περιγραφής για άτομα με οπτική αναπηρία. Η περφόρμανς είναι προσβάσιμη σε άτομα με οπτική, ακουστική και κινητική αναπηρία. Υπερτιτλισμός στην κυπριακή διάλεκτο. Δημοτικό Θέατρο Σκάλα, Λάρνακα. Παρασκευή 29 Μαρτίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες 24632500, info@larnaka2030.eu**

ΕΚΘΕΣΗ

«Ένα σακί σώμα»

Το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος παρουσιάζει τη νέα εικαστική πρόταση της Κατερίνας Σταύρου με τίτλο «Ένα σακί σώμα» σε επιμέλεια της Δάφνης Νικήτα. Η έκθεση με τον ευρηματικό τίτλο «Ένα σακί σώμα» μοιάζει σαν μια γροθιά έτοιμη να συνθλίψει ότι περιορίζει την ατομική αλλά και συλλογική ελευθερία. Η Σταύρου πειραματίζεται με διάφορα υλικά και τεχνικές για να προσεγγίσει και να επαναπροσδιορίσει το σώμα και την φόρμα του δημιουργώντας γλυπτά και εγκαταστάσεις που υποδηλώνουν τις προσωπικές της αναζητήσεις. Η ίδια η καλλιτέχνης γράφει μεταξύ άλλων για τη νέα της δουλειά πως η κυριότερη πηγή έμπνευσης, που αποτελεί θεμέλιο της εικαστικής διερεύνησης της έκθεσης, είναι το δικό της σώμα. «Οι μεταμορ-

φώσεις που παρατηρώ και αντιλαμβάνομαι να συμβαίνουν στο σώμα μου με την πορεία του χρόνου, αλλά κυρίως μετά την εγκυμοσύνη και τον τοκετό, προσθέτουν ένα βαθιά προσωπικό και ενδοσκοπικό στρώμα στην καλλιτεχνική μου εξερεύνηση». Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ΔΙΑΤΟΠΟΣ, οδός Κρήτης 11, Λευκωσία. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι και την Παρασκευή 19 Απριλίου. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22766117, www.diatopos.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Θεατρική πράξη σε ελεύθερη πτώση

Υπάρχει άραγε μαγική συνταγή για να λυθούν τα προβλήματα που ταλανίζουν το θεατρικό τοπίο της χώρας; Μάλλον όχι, και γι' αυτό θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι να καθίσουν κάτω και μέσα από συζητήσεις να αναζητήσουν κοινό τόπο. Και γιατί τα λέω όλα αυτά; Μα διότι ενώ έχουμε τα θέματα που προέκυψαν από το Θυμέλη, ήλθε και η διαμαρτυρία τεσσάρων σκηνοθετών, των Αντρέα Χριστοδουλίδη, Ανδρέα Αραούζου, Οντισφόρου Οντισφόρου και Μάριου Κακουλλή, για τη μη επιλογή κυπριακής παραγωγής στο φετινό φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. Έχουμε λοιπόν και εκεί πρόβλημα και είναι δύσκολο να καταλάβει κάποιος τι πάει στραβά. Το μόνο σίγουρο είναι ότι το κυπριακό θέατρο πάσχει, έχοντας περάσει μία περίοδο ανάπτυξης, και όσο πιο γρήγορα το καταλάβουν όλοι τόσο το καλύτερο. Δεν λείπουν ούτε το ταλέντο, ούτε και το όραμα, τουλάχιστον αφετηρικά. Αυτό που μάλλον λείπει είναι η συλλογική έγνοια για το αύριο και ως με συγχωρήσουν οι άνθρωποι του θεάτρου που το γράφω με τέτοιοn αφοριστικό τρόπο.

Δεν γίνεται η Λεμεσός να μην έχει καμία θεατρική παράσταση και να μην τρέχει κάστανο. Δεν γίνεται η ομοσπονδία των θεάτρων να μην προσέρ-

χεται στη διαβούλευση που έγινε, και δεν γίνεται να μην υπάρχει ένας κοινός στόχος για το τι μέλλει γενέσθαι. Και ενώ τα γράφω αυτά σκέφτομαι πώς γίνεται να μην ενδιαφέρει παρά ελάχιστα για το ότι δεν υπάρχουν παραστάσεις στη Λεμεσό. Εκτός βέβαια από τις «υποχρεωτικές» περιόδους των λευκωσιότικων θιάσων. Μου είναι αδιανόητο να μην έχει υπάρξει έστω μία διαμαρτυρία από αξιωματούχους της πόλης ότι η Λεμεσός πάσχει θεατρικά. Να υποθέσω ότι δεν είναι αναγκαίο το θέατρο στην πόλη;

Ότι με τα καρναβάλια οι Λεμεσιανοί εξαντλούν τις πολιτιστικές τους ανάγκες; Δεν θέλω να το πιστέψω, αλλά και πάλι δεν μπορώ να καταλάβω προς τι η σιωπή από τις δημοτικές αρχές, από τους πολιτιστικούς φορείς, από το Λεμεσός 2030; Από τους υποψήφιους δημάρχους... Η ΕΘΑΛ δεν έχει παραστάσεις, το Versus δεν έχει παραστάσεις, άραγε τι περιμένουν για να αντιδράσουν; Είλικρινά δεν καταλαβαίνω. Για την Πάφο και τη Δερύνεια, Παραλίμνι κτλ. αυτές οι πόλεις είναι συνηθισμένες και ελπίζουν σε περιόδους θιάσους. Στη Λάρνακα κάτι κινείται λόγω και του Λάρνακα 2030, αν και θεωρώ πως και εκεί τα πράγματα μόνο ρόδινα δεν είναι, αλλά έστω, το Σκάλα δείχνει να παίρνει ανάσες

και ελπίζω να είναι αναζωογονητικές και όχι από τεχνητό αναπνευστήρα, που μόλις κοπεί το ρεύμα, βλ. χρήματα λόγω Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, να πούμε πως ο ασθενής απέθανε.

Στη Λευκωσία πάλι έχουμε θέατρο, αλλά και εδώ τα πράγματα κινούνται σε μία περιέργη συσχία, θέατρα που δεν δέχθηκαν την κρατική επχορήγηση ανεβάζουν παραστάσεις, και φαντάζομαι ότι μάλλον δεν ήταν τα χρήματα το πρόβλημα, ή έστω το μεγαλύτερο πρόβλημα. Εκτός και αν όλοι εργάζονται εθελοντικά για το πείσμα της δημιουργίας, οπότε τα χρήματα είναι οντως πρόβλημα.

Δεν εννοώ λοιπόν τι συμβαίνει και αυτό με ανσυχεί, αλλά δεν θα έπρεπε σύσσωμη η θεατρική κοινότητα να ανσυχεί περισσότερο από εμένα; Θα έπρεπε και γνωρίζω πως γίνονται προσπάθειες, πως υπάρχουν άνθρωποι που προσπαθούν να βρουν λύσεις, να δουν τα πράγματα με διαφορετικό μάτι, αλλά στο τέλος τίποτε δεν συμβαίνει. Όλα κινούνται σε κλίμα δημιουργικής ασάφειας, με τη θεατρική δημιουργία να βρίσκεται στο «Καθαρτήριο», ούτε στην κόλαση, ούτε στον παράδεισο... μάλλον περιμένοντας μια άνωθεν παρέμβαση, ένα από μηχανής θεό που θα λύσει όλα τα προβλήματα. Αλλά μάλλον κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να

συμβεί, αλλά και πάλι συν Αθηνά και χειρά κινεί.

Εν ολίγοις, επαναλαμβάνω, το θέατρό μας νοσεί, και δεν είναι μόνο θέμα χρημάτων, και ουδείς αμφισβητεί ότι πρόκειται για μία πολύ σημαντική παράμετρο. Πάντως, το κυριότερο είναι να αντικρίσουν όλοι οι φορείς, και εμείς οι δημοσιογράφοι, κατάματα το πρόβλημα του επαγγελματικού θεάτρου κατάματα και να αποφασίσουμε ότι πρέπει να κάνουμε κάτι. Και χρησιμοποιώ πρώτο πληθυντικό, βάζοντας και τον εαυτό μου μέσα, διότι το θέατρο, όπως και κάθε άλλη μορφή τέχνης, είναι –πιστεύω ακράδαντα– ακρογωνιαίος λίθος της ανάπτυξης της Πόλης και των Πολιτών, ώστε η καθημερινή μας πολιτική διαδρομή να γίνεται με περισσότερο ενάργεια και να κινούμαστε εντός της Πόλης πιο υποψιασμένοι/ες.

Κλείνοντας, πρέπει να ανοίξει μία σοβαρή συζήτηση για το αύριο στο θέατρο, και αυτό πρωτίστως πρέπει να το δουν το υφυπουργείο Πολιτισμού και ορισμένοι Πολιτιστικοί οργανισμοί, αλλά και τα οργανωμένα σύνολα των δημιουργών και των μεγάλων και ιστορικών θεάτρων, γιατί το εν τη παλάμη και ούτω βοήσωμεν δεν βοηθάει κανέναν.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Γιατί δεν έγινε δίκη για τον «Απίλα»;

Η αιτία της αναβολής και ο «φάκελος της Κύπρου»

Στο «Μεταπολίτευση, 1974-1975. Πενήντα ερωτήματα και απαντήσεις», οι Αγγελος Συρίγος και Ευάνθης Χατζηβασιλείου βάζουν στο μικροσκόπιο και αναλύουν ένα προς ένα βασικά ζητήματα της ταραγμένης, κρίσιμης και μεταβατικής εκείνης διετίας. Το βιβλίο κυκλοφορεί αυτές τις μέρες από τις εκδόσεις Πατάκη και η «Κ» προδημοσιεύει ένα απόσπασμα στο οποίο οι συγγραφείς απαντούν στο ερώτημα: γιατί δεν έγινε η δίκη για την τουρκική εισβολή στην Κύπρο;

H. M.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Το καλοκαίρι του 1974 η χούντα του Ιωαννίδη προκάλεσε και έχασε έναν πόλεμο στην Κύπρο, με απίθανα καταστροφικές συνέπειες: κατοχή του 37% του κυπριακού εδάφους, εθνοκάθαρση και 200.000 περίπου πρόσφυγες και 1.500 περίπου αγνοούμενους. Το 1922 η ήττα είχε οδηγήσει στη Δίκη (παρωδία) των Εξ και στην εκτέλεσή τους. Το προηγούμενο του 1922 καθιστούσε φυσικό το να αναμένεται μια δίκη και για την τραγωδία του 1974 – που έμεινε γνωστή ως η «προδοσία της Κύπρου».

Τέτοια δίκη δεν έγινε ποτέ. Στις 7 Μαρτίου 1975 αναβλήθηκε, με απόφαση που ελήφθη σε έκτακτη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η διεξαγωγή

Τα πρώτα βήματα της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας φωτίζει το βιβλίο των Αγγελου Συρίγου και Ευάνθη Χατζηβασιλείου.

Ο ρόλος της κυπριακής Ακροδεξιάς, το νομικό πλαίσιο και μια συμφωνία κυρίων που ξεχάστηκε γρήγορα.

μιας δίκης για την Κύπρο. Η κυβερνητική ανακοίνωση σημείωνε ότι η απόφαση ελήφθη για να αποφευχθεί «διατάραξις των διεθνών σχέσεων της χώρας». Η διατύπωση αυτή θεωρήθηκε ως βεβαίωση ότι τούτο έγινε για να μη συζητηθούν ευθύνες των δυτικών δυνάμεων. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στα σχετικά πρακτικά του Υπουργικού Συμβουλίου,

η διατύπωση χρησιμοποιήθηκε επειδή ήταν η μόνη διαθέσιμη βάση του Ποινικού Κώδικα για να γίνει η αναβολή. Το κίνητρο της αποφάσεως ήταν το ότι η πολύ απειλητική ελληνική κυπριακή Ακροδεξιά έθετε σε κίνδυνο τη θέση του Μακαρίου και ήγειρε τον κίνδυνο να γίνουν δυναμικές ενέργειες στη μεγαλόνησο. Για τον ίδιο λόγο ο Μακάριος είχε αποφασίσει να αναβάλει παρόμοιες δικαστικές διαδικασίες στην Κύπρο. Μάλιστα, κατά τη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ο Γκιόκας, άνθρωπος που σε καμία περίπτωση δεν ενέδιδε στον πανικό, τόνισε ότι η απόφαση έπρεπε να ανακοινωθεί άμεσα επειδή επέκειτο μια ενέργεια των Ελλήνων Κυπρίων ακροδεξιών εναντίον του Μακαρίου. Γι' αυτό, άλλωστε, και η απόφαση ελήφθη σε έκτακτη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Σε μια χώρα με μακρά λαϊκιστική παράδοση ήταν ίσως αναμενόμενο ότι η ανακοίνωση της αποφάσεως, με τη συγκεκριμένη διατύπωση, θα θεωρείτο από πολλούς ως «απόδειξη» πως οι σκοτεινοί ξένοι (προσοχή: οι σκοτεινοί ξένοι είναι πάντοτε και μόνον οι Δυτικοί) είχαν παίξει έναν ανίερο ρόλο στην τουρκική εισβολή. Αλλά άλλο οι πολίτες και άλλο τα πολιτικά κόμματα, που είναι μέρος της πολιτικής ηγεσίας. Η στάση των τελευταίων, ειδικά κάποιων από αυτά, ήταν απογοητευτική, καθώς ξεπέρασε και σε αυτή την

Τούρκοι στρατιώτες λίγο έξω από τη Λευκωσία, στις 25 Ιουλίου 1974. Η κυβέρνηση της Αθήνας ανέβαλε τη διεξαγωγή της δίκης για τους Ελλαδίτες υπαίτιους του πραξικοπήματος εναντίον του Μακαρίου για να αποφευχθεί «διατάραξις των διεθνών σχέσεων της χώρας», όμως οι πραγματικοί λόγοι ήταν άλλοι.

περίπτωση τα όρια. Στα επόμενα χρόνια έγινε πολύ της μόδας να ασκείται και από πολιτικά κόμματα κριτική στην απόφαση της κυβέρνησεως και να ζητείται η εμφάνιση ενός «φακέλου της Κύπρου» για «να αποκαλυφθεί η αλήθεια στον ελληνικό λαό». Το πρόβλημα είναι ότι της αποφάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου στις 7 Μαρτίου 1975 είχε προηγηθεί ενήμερωση των πολιτικών αρχηγών (Γ. Μαύρου, Α. Παπανδρέου και Η. Ηλιού), οι οποίοι είχαν συμφωνήσει με την αναβολή, και μάλιστα είχαν κάνει σχετικές δηλώσεις. Αλλά στα επόμενα χρόνια εξακολούθησε να «σέρνεται» η κατηγορία προς τον Καραμανλή ότι με δική του ευθύνη δεν έγινε η δίκη για την τραγωδία της Κύπρου.

Στην όλη υπόθεση ανακύπτει και ένα πρόσθετο ερώτημα, το οποίο πάντως δεν μπορεί να απαντηθεί με ασφάλεια, καθώς δεν έχουν εντοπιστεί ακόμη σχετικά

τεκμήρια. Μια δίκη για εσχάτη προδοσία στην Κύπρο μοιραία θα ήγειρε πρόσθετες προκλήσεις. Η εσχάτη προδοσία είναι εγκλημα δόλου, και έτσι στη διαδικασία αυτή θα έπρεπε να αποδειχθεί ότι ο Ιωαννίδης και οι συνεργάτες του *επιδίωκαν συνειδητά να χάσουν τον πόλεμο* και η Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο. Στην περίπτωση της ανατροπής της δημοκρατίας το 1967, που απετέλεσε το αντικείμενο της δίκης των «πρωταγίων», ήταν απολύτως εφικτό να αποδειχθεί ο δόλος και η τέλεση εσχάτης προδοσίας: ήταν σαφές ότι οι δικτάτορες επιδίωξαν (και κατάφεραν) να καταλύσουν το νόμιμο πολίτευμα. Δηλαδή ήταν δυνατόν να επέλθει μια έντιμη καταδίκη. Δεν είναι όμως αυτονόητο ότι θα μπορούσε να αποδειχθεί νομικά (όχι να διατυπωθεί μια παρόμοια πολιτική άποψη) ότι ο Ιωαννίδης και οι άνθρωποί του είχαν επιδιώξει να γίνει η τουρκική εισβολή

στην Κύπρο και να καθεί ο πόλεμος: γιατί αυτό –ο δόλος τους– θα έπρεπε να αποδειχθεί για να πραγματοποιηθεί μια καταδίκη για εσχάτη προδοσία. Επιπλέον, μια τέτοια δίκη θα έμοιαζε πολύ με τη Δίκη των Εξ, με παρόμοια κατηγορία. Όπως επανειλημμένα αναφέρθηκε, ο Καραμανλής και οι συνεργάτες του αποσκοπούσαν με κάθε τρόπο να αποφύγουν τα λάθη του παρελθόντος, και επομένως μια δίκη που θα έμοιαζε με τη Δίκη των Εξ και θα κινδύνευε να επιφέρει τις δικές της συνέπειες. Ήταν και αυτό ένα κίνητρο για τη λήψη της αποφάσεως; Δεν έχουν έως τώρα εντοπιστεί σχετικά αδιαιρέτητα τεκμήρια. Πάντως, σημειώνεται ότι ούτε και οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ προκάλεσαν τέτοια δίκη, παρά το γεγονός ότι η παραγραφή του εγκλήματος της εσχάτης προδοσίας δεν επήλθε παρά πολύ αργότερα. >>>

Η HELLENIC BANK ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΠΑΟΛΟ ΤΖΕΝΟΒΕΖΕ

ΤΕΛΕΙΟΙ ΞΕΝΟΙ

Σκηνοθεσία:

ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΓΟΥΤΗΣ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΥΡΠΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ:
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΣΤΙΣ 21.00

ΣΑΒΒΑΤΟ 13 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΣΤΙΣ 18.00 & 21.00

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΤΣΙΩΝ:
ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΣΤΙΣ 18.00 & 21.00

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ: cablenet

ΧΟΡΗΓΟΙ: Electroline

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ: Orthodoxou Travel

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: Pharma LEAD, Parax, DAVIDOFF

ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ: Αφίνα

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: LOVE 100.7FM

ΤΗΛΕΨΩΡΕΣ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: ticketmaster.cy | ACS | 7777 7040

Πούτιν και Σι μιλούν για δημοκρατία

«Δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει η “ιδανική” δημοκρατία», λέει στην «Κ» ο καθηγητής Τζον Κιν

Συνέντευξη στον ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ

«Η δημοκρατία είναι μια ημιτελής υπόθεση. Δεν είναι μια συνταγή για τον Παράδεισο στη Γη», αναφέρει στην «Κ», ο διακεκριμένος καθηγητής Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου του Σίδνεϊ, Τζον Κιν. Με τα έργα του να έχουν μεταφραστεί σε 35 γλώσσες, ο καθηγητής Κιν έχει χαρακτηριστεί ένας εκ των κορυφαίων σύγχρονων πολιτικών στοχαστών (εφημερίδα Times), εμβαθύνοντας στις έννοιες της δημοκρατίας, της εξέλιξης των θεσμών, καθώς και της αλληλεπίδρασης των πολιτευμάτων με τα εκάστοτε κοινωνικά φαινόμενα.

Εχοντας αναγνώσει το πρόσφατο βιβλίο του, υπό τον τίτλο «Σύντομη ιστορία της δημοκρατίας» (εκδ. Μεταίχμιο, μτφρ.: Γιώργος Μαραγκός), συνομιλήσαμε με τον καθηγητή Κιν για την ερμηνεία της «δημοκρατίας», τα ουσιαστικά συστατικά της και τους σύγχρονους τριγμούς της από λαϊκιστικές τάσεις. Σύμφωνα με τον καθηγητή Κιν, «η δημοκρατία, ιστορικά, από την εποχή των πρώτων ελληνικών δημοκρατιών, είχε στόχο και πρέσβευε την ισότητα, ενώ εκθρεβύεται την αριστοκρατία, τη μοναρχία, την τυραννία, τον δεσποτισμό και τη δικτατορία».

– Καθηγητά Κιν, τείνουμε να επικαλούμαστε τον όρο «δημοκρατία», αλλά αγνοούμε το πραγματικό της περιεχόμενο. Μέσα από την έρευνά σας, πώς θα ορίζατε τον όρο «δημοκρατία» και ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά συστατικά της;

– Τα πράγματα περιπλέκονται από το γεγονός ότι σήμερα, σε παγκόσμιο επίπεδο, σχεδόν όλοι είναι «δημοκράτες». Ο Πούτιν μιλάει για τη δημοκρατία που διαχειρίζεται στη Ρωσία. Ο Σι Τζιν-πίνγκ επαινεί το κινεζικό μοντέλο λαϊκής δημοκρατίας ως ανώτερο από αυτό των Ηνωμένων Πολιτειών. Και έτσι οι σημερινές συνθήκες διαφέρουν πολύ από τον 19ο αιώνα στην Ευρώπη και τον τότε ορισμό της «δημοκρατίας». Όμως, ο ορισμός της δημοκρατίας είναι πολύ σημαντικός και λεπτός. Κάποιοι λένε ότι η δημοκρατία είναι απλώς η αυτοδιοίκηση του λαού. Και όταν αυτοί οι άνθρωποι ερωτώνται τι καλό έχει η δημοκρατία, απαντούν ότι η δημοκρατία είναι καλή επειδή οι άνθρωποι αυτοκυβερνώνται. Αλλά αυτό είναι ένα είδος ταυτολογίας, ένα είδος κυκλικής σκέψης, η οποία δεν είναι χρήσιμη.

Στα γραπτά μου έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η δημοκρατία είναι μια πολύ ειδική μορφή ή ένας πολύ ειδικός τρόπος χειρισμού της εξουσίας. Οπου κι αν ασκείται αυτή η εξουσία, η δημοκρατία είναι η άρνηση της αυθαιρέτης εξουσίας, δηλαδή της εξουσίας που ασκείται ανεξήγητα είτε στην κρεβατοκάμαρα είτε στο πεδίο της μάχης. Υπό αυτήν την έννοια η δημοκρατία δεν είναι μόνο οι εκλογές, όπου μια κακή κυβέρνηση απομακρύνεται από την εξουσία από την πλειοψηφία των ψηφοφόρων, αλλά έχει να κάνει με την ισότητα των ευκαιριών ζωής και με την πεποίθηση ότι οι άνθρωποι είναι αρκετά καλοί για να ασκούν την εξουσία με υπευθυνότητα, και όταν δεν το κάνουν αυτό τότε γίνεται κατάχρηση εξουσίας.

– Τι σας ενέπνευσε να υιοθετήσετε την προσέγγιση της «Σύντομης ιστορίας της δημοκρατίας» και πώς επιτύχατε την ισορροπία μεταξύ του βάθους των εννοιών και της συντομίας του έργου σας;

– Πέρασα πολλούς μήνες ανησυχώντας για τη δυσκολία να γράψω μια πολύ σύντομη ιστορία. Αυτή είναι η συντομότερη ιστορία της δημοκρατίας που έχει γραφτεί ποτέ. Πρέπει να

Ταϊλάνδοι, το 2020, χαιρετούν το Μνημείο της Δημοκρατίας με τα τρία δάχτυλα και απαιτούν νέο σύνταγμα και μεταρρύθμιση της μοναρχίας. «Οι δημοκρατίες κάποτε πεθαίνουν, αλλά και αναγεννώνται».

“

Δημοκρατία είναι η άρνηση της αυθαιρέτης εξουσίας, δηλαδή της εξουσίας που ασκείται ανεξήγητα, είτε στην κρεβατοκάμαρα είτε στο πεδίο της μάχης.

“

Είναι πάντα μια ημιτελής υπόθεση. Δεν είναι μια συνταγή για τον Παράδεισο στη Γη.

σας πω ότι κατά τη διάρκεια της επιστημονικής μου σταδιοδρομίας, έχω πειραματιστεί με πολλά διαφορετικά είδη γραφής, και για μένα αυτή η συντομότερη ιστορία της δημοκρατίας ήταν μια πραγματικά πρόκληση για να τη γράψω. Η αρχή που διατρέχει αυτό το βιβλίο είναι ότι η δημοκρατία πρέπει να γράφεται δημοκρατικά και αυτό που προσπάθησα να κάνω είναι να συλλάβω το βάθος της ιστορίας

της δημοκρατίας και να το κάνω με τρόπο που να μπορεί να διαβαστεί από ανθρώπους που δεν είναι ακαδημαϊκοί. Αυτό αποδείχθηκε ότι είναι μια μεγάλη πρόκληση.

– Η έννοια της δημοκρατίας έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Πώς έχουν αλλάξει οι αντιλήψεις και οι ερμηνείες της δημοκρατίας και πώς αυτές έχουν επηρεάσει την πρακτική της;

– Από τις πρώτες χρήσεις της λέξης «δημοκρατία» στις ελληνικές πόλεις-κράτη, τον πέμπτο και τέταρτο αιώνα π.Χ., η δημοκρατία αναφερόταν στην ισότητα, δηλαδή στη δυνατότητα των ανθρώπων να ζουν ως ίσοι στη Γη. Στο βιβλίο μου δουλεύω πάνω στην ιδέα ενός Έλληνα στοχαστή, του Κορνήλιου Καστοριάδη, ο οποίος μίλησε για τη σημασία των φαντασιώσεων. Ετσι, αυτό που προσπαθώ να παρουσιάσω είναι ότι υπήρξαν τουλάχιστον τρεις μεγάλοι επαναπροσδιορισμοί του νοήματος της δημοκρατίας.

Την πρώτη έννοια την ονομάζω «δημοκρατία της συνέλευσης». Δηλαδή, η ιδέα ότι η δημοκρατία είναι η αυτοδιοίκηση ανθρώπων που θεωρούν ο ένας τον άλλον ίσο. Αυτοδιοίκηση με τη μορφή δημοσίων συνελεύσεων όπου, για παράδειγμα, στην Πνύκα συγκεντρώνονταν 5.000 ενήλικοι άνδρες πολίτες για να εκφωνήσουν λόγους και για να ψηφίσουν νόμους, τοποθετώντας σφαιρίδια σε ένα δοχείο ή σηκώνοντας τα χέρια τους.

Στη συνέχεια, στο τελευταίο τέταρτο του 18ου αιώνα, συμβαίνει η επαναθεμελίωση της δημοκρατίας, η οποία έχει να κάνει κυρίως με τις ελεύθερες και δικαστικές εκλογές. Η νέα μορφή δημοκρατίας οδήγησε στη γέννηση

πολλών νέων θεσμών, ανταγωνιστικών κομμάτων, γραπτών συνταγμάτων και κοινοβουλίων. Προσθετικά οδηγήσαμε στην απαίτηση για έναν ελεύθερο Τύπο και στη συζήτηση για την κοινωνία των πολιτών. Ολη αυτή η γλώσσα και όλοι αυτοί οι θεσμοί ήταν καινούργιοι. Η ιδέα μου είναι ότι αυτή η δεύτερη μορφή δημοκρατίας, η «δημοκρατία των εκλογών», ήρθε σε μια πολύ βαθιά κρίση στις δεκαετίες '20-'30. Το 1941 είχαν απομείνει μόνο 11 «δημοκρατίες των εκλογών» στη Γη. Αλλά τότε συνέβη κάτι θαυμαστό, πρόκειται για την επανεφεύρεση και τον επαναπροσδιορισμό μιας τρίτης μορφής δημοκρατίας, την οποία ονομάζω «δημοκρατία ελέγχου».

– Στις δημοκρατίες γεννήθηκαν οι μεγαλύτεροι δεσποτισμοί, όπως του Χίτλερ και του Μουσολίνι. Κατά τη γνώμη σας, τι προκαλεί τον θάνατο και στη συνέχεια την αναγέννηση της δημοκρατίας;

– Έχετε δίκιο ότι τα ολοκληρωτικά καθεστώτα του Μουσολίνι και του Χίτλερ έχουν μεγάλη σχέση με το όλο «δημοκρατικό» ιδεώδες. Αλλωστε, αυτά ήταν καθεστώτα που γεννήθηκαν από τον αγώνα για «ένα άτομο - μία ψήφο» και γεννήθηκαν από την είσοδο του λαού στη σκηνή της Ιστορίας, ενώ, χαρακτηριστικό είναι ότι αυτά τα φασιστικά καθεστώτα γιόρταζαν την εξουσία τους ως έκφραση της λαϊκής εξουσίας.

Στο πρόσφατο έργο μου έγραφα ότι οι δημοκρατίες πεθαίνουν όταν υπάρχει μια διασταύρωση πολλών τάσεων που συγκλίνουν. Βέβαια, υπάρχει η πιθανότητα ενός καταστροφικού τέλους της δημοκρατίας, όπως συνέβη την 6η Ιανουαρίου στις Ηνωμένες Πολιτείες (επίθεση στο Καπιτώλιο) ή μπορεί να πεθάνει πιο αργά,

«Υπάρχει μια παλιά παροιμία. “Όταν οι άνθρωποι κάνουν εικασίες για το μέλλον, οι θεοί αρχίζουν να γελάνε”. Ας ελπίσουμε ότι οι θεοί δεν έχουν αρχίσει να κλαίνε!», τονίζει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου του Σίδνεϊ Τζον Κιν για το μέλλον της δημοκρατίας, επισημειώντας την άνοδο των λαϊκιστών διεθνώς, σε συνδυασμό με τη συσσωρευμένη οργή που προκαλούν οι ανισότητες.

«Πέρασα πολλούς μήνες ανησυχώντας για τη δυσκολία να γράψω μια πολύ σύντομη ιστορία. Αυτή είναι η συντομότερη ιστορία της δημοκρατίας που έχει γραφτεί ποτέ», λέει στην «Κ» ο συγγραφέας του βιβλίου.

όπως συνέβη στη Γερμανία με τη Δημοκρατία της Βαϊμάρς τη δεκαετία του 1920. Οπότε, μια δημοκρατία μπορεί να πεθάνει όταν υπάρχει κατάρρευση της συναίνεσης μεταξύ των πολιτικών κομμάτων, των πολιτών, των κυβερνητικών αξιωματούχων, όταν οι μεγάλες επιχειρήσεις αντιστέκονται στις αλλαγές, όταν υπάρχει ένα είδος εκφυλισμού και, επιπρόσθετα, ένα είδος παρακμής που εγκαθίσταται σιγά σιγά σε ολόκληρο το πολιτικό σύστημα.

Από την άλλη, η δημοκρατία αναγεννιέται και αποκαθίσταται όταν υπάρχουν δεσμεύσεις για μεγαλύτερη κοινωνική ισότητα, όταν υπάρχει πρόληψη της λαϊκιστικής δημαγωγίας και όταν οι κοινωνίες των πολιτών συνειδητοποιούν την ανάγκη για μεγαλύτερη υπευθυνότητα στη σχέση τους με τα βιολογικά οικοσυστήματα.

– Πώς θα πρέπει να είναι δομημένη η «ιδανική» δημοκρατία, ώστε να αποφευχθεί η μετατροπή της σε μια «άναρχη» δημοκρατία;

– Θυμηθείτε ότι δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει η «ιδανική» δημοκρατία. Καθώς η δημοκρατία είναι πάντα μια ημιτελής υπόθεση. Δεν είναι μια συνταγή για τον Παράδεισο στη Γη. Η δέσμευση για την πρόληψη της κατάχρησης της εξουσίας δεν είναι ποτέ ολοκληρωμένη. Και από αυτή την άποψη είναι πολύ σημαντικό στην εποχή μας να μην είμαστε απαισιόδοχοι για το μέλλον της δημοκρατίας.

Όμως, πρέπει να αναφερθεί πως πλέον γίνεται λόγος για μια παγκόσμια, αντιδημοκρατική αντεπανάσταση, καθώς τα συμπτώματα είναι έντονα, με διεφθαρμένα κομματικά συστήματα, πολιτικούς που λένε ψέματα, τη μεσαία τάξη να ανησυχεί, καθώς και τις οργανωμένες κατώτερες τάξεις που δεν αγαπούν τη δημοκρατία, από κοινού με την άνοδο των λαϊκιστών -δημαγωγών. Ολα αυτά είναι ανησυχητικές τάσεις που απειλούν το μέλλον της δημοκρατίας, αλλά θα πρέπει να θυμόμαστε ότι υπάρχουν πολλές αντίθετες τάσεις στην εποχή μας, όπως οι νόμοι κατά του εκφοβισμού, καλά κυβερνημένες πόλεις και προφανώς πολλές κατακτήσεις από τις γυναίκες στον αγώνα για την αξιοπρέπεια τους. Ετσι, οι καιροί στους οποίους ζούμε είναι σίγουρα ανησυχητικοί, αλλά οι ανησυχίες αντισταθμίζονται με θετικές πολιτικές.

– Συνοψίζοντας, θα ήθελα να σας θέσω μια ερώτηση από το οπισθόφυλλο του βιβλίου σας, «Η δημοκρατία έχει ιστορία, αλλά έχει μέλλον»;

– Υπάρχει μια παλιά παροιμία. «Όταν οι άνθρωποι κάνουν εικασίες για το μέλλον, οι θεοί αρχίζουν να γελάνε». Ας ελπίσουμε ότι οι θεοί δεν έχουν αρχίσει να κλαίνε! Δεν ξέρουμε ποιο θα είναι το μέλλον της δημοκρατίας και στο βιβλίο μου προσπαθώ να τοπίσω όλους τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι πραγματικά υπάρχουσες δημοκρατίες τον 21ο αιώνα. Όμως, στο έργο μου επισημειώω και τις θετικές εξελίξεις. Το «πρασίνισμα» της δημοκρατίας, όπως το αποκαλώ, είναι ένα παράδειγμα αυτής της θετικής αντίθετης τάσης, δηλαδή της χειραφέτησης της βιοσφαιρας. Για να γίνει ευκολότερα αντιληπτό, θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε επέκταση της ψήφου στη βιοσφαίρα, μέσω των αυξανόμενων σημασιών των επιτροπών κατά της διαφθοράς, των ανεξάρτητων δικαστηρίων που λειτουργούν εντός των κρατών σε τοπικό επίπεδο και διασυνοριακά, καθώς και σε όργανα όπως το Διεθνές Δικαστήριο. Αυτές είναι οι αντίθετες τάσεις που με οδήγησαν σε αυτό το βιβλίο να γράψω πως υπάρχει ελπίδα για τη «δημοκρατία».

Ο πρώτος ποπ σταρ του ποδοσφαίρου

Ενα εξαιρετικό γκράφικ νόβελ για τον Τζορτζ Μπεστ, που δεν κοιμόταν ποτέ, γιατί δεν τον άφηναν η μπάλα και οι γυναίκες

VINCENT DULUC, FLORENT CALVEZ
George Best, ο πέμπτος Μπιτλ
μυθρ. Γιάννης Ανδρέου
εκδ. Δίαιλος, 2023
σελ. 88

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

«Είμαι ανταγωνιστικός, θέλω να είμαι ο καλύτερος, κανείς να μη σκοράρει περισσότερο από μένα, να μην πίνει περισσότερο από μένα, να μην έχει περισσότερες γυναίκες από μένα...». Η παραπάνω δήλωση αποδίδεται στον Τζορτζ Μπεστ, τον ποδοσφαιριστή για τον οποίο ο σερ Αλεξ Φέργκιουσον είχε πει πως υπήρξε «ο σπουδαιότερος». Πράγματι, ο Βορειοϊρλανδός άσος έλαμψε σαν χρυσός θεός σε μια εποχή που η βρετανική εργατική τάξη έβγαине από το σκοτάδι του πολέμου και δημιουργούσε μια πολύχρωμη νέα κουλτούρα, με τους δικούς της αγίους και ήρωες. Και ο Μπεστ ήταν ένας από αυτούς – τόσο λαοφιλής, τόσο αντιπροσωπευτικός του παλμού της εποχής του, που βαφτίστηκε «ο πέμπτος Μπιτλ». Σε ομώνυμη νουβέλα που κυκλοφόρησε στη Γαλλία το 2014 («George Best, le Cinquieme Beatles»), ο κορυφαίος Γάλλος αθλητικογράφος Βενσάν Ντιλικ προσφέρει ένα πορτρέτο όχι μόνο του Μπεστ, αλλά και των βρετανικών «swinging '60s».

«Ήταν ο πρώτος ποπ σταρ του ποδοσφαίρου. Οι στοχαστές εκείνη την εποχή έλεγαν ότι οι Μπιτλς έκαναν τη μουσική και ο Τζορτζ Μπεστ τη χορογραφία. Εγινε θρύλος γιατί σταμάτησε να παίζει ποδόσφαιρο υψηλού επιπέδου στα

Ο Βορειοϊρλανδός άσος έλαμψε σαν χρυσός θεός σε μια εποχή που η βρετανική εργατική τάξη έβγαине από το σκοτάδι του πολέμου – Από το 1963 έως το 1974 έγινε «συνώνυμο» της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ.

27 του, χωρίς να ενδιαφέρεται για άλλες κατακτήσεις, γιατί οι περισσότεροι από αυτούς που τον είδαν ήταν πεπεισμένοι ότι ήταν ο σπουδαιότερος, γιατί κανείς δεν τόλμιζε ποτέ, ούτε πριν ούτε μετά, να ζει και να καίγεται όπως αυτός», γράφει παθιασμένα ο Ντιλικ.

Με βάση αυτό το φορτισμένο συναισθηματικά πρωτότυπο υλικό δημιουργήθηκε, το 2022, στη Γαλλία ένα γκράφικ νόβελ με τον τίτλο-λογοπαίγνιο «George Best, Twist and Shoot», έκδοση ενός πρωταγωνιστή του χώρου, των

«Οι περισσότεροι από αυτούς που τον είδαν ήταν πεπεισμένοι ότι ήταν ο σπουδαιότερος, γιατί κανείς δεν τόλμιζε ποτέ, ούτε πριν ούτε μετά, να ζει και να καίγεται όπως αυτός», γράφει ο συγγραφέας Βενσάν Ντιλικ.

εκδόσεων Dalcourt, του τρίτου μεγαλύτερου οίκου γαλλοβελγικών κόμικς στον κόσμο με κυκλοφορία περίπου 500 άλμπουμ τον χρόνο. Πρόσφατα, οι εκδόσεις Δίαιλος έφεραν το άλμπουμ και στα εγχώρια βιβλιοπωλεία, σε μια ελληνόφωνη έκδοση με μετάφραση του Γιάννη Ανδρέου και έναν συγκινητικό επίλογο από τον έμπειρο αθλητικογράφο Μάκη Διόγο.

Τα σκίτσα υπογράφονται από τον Φλοράν Καλβέζ, έναν εικονογράφο χαμπλών τόνων από τη Βρετανία, ο οποίος έχει περγαμινές και ως σεναριογράφος. Εδώ συνεργάζεται με έναν άλλο συντοπίτη του, τον Κριστόφ Γκορέ, που εδώ και 22 χρόνια υπογράφει για μεγάλη σειρά από επιτυχημένα γκράφικ νόβελ του ιστορικού

Τα σκίτσα του Καλβέζ φέρνουν μια γαλλική ευαισθησία (υπαρξιακή, πολιτισμική ή αμιγώς ποδοσφαιρική) σε μια ιστορία απολύτως βρετανική.

οίκου Futuropolis.

Η αυλαία στο δράμα ανοίγει ατοβιογραφικά, με τον συγγραφέα να μας γυρίζει πίσω στον χειμώνα του 1974 και στο ανατολικό Λονδίνο, όπου είχε βρεθεί στα δώδεκά του φιλοξενούμενος μιας αγγλικής οικογένειας. Τα σκοτεινά λόγια αποδίδουν πιστά μια τυπική σκηνή σε ένα μικροαστικό σπίτι της βροχερής Αγγλίας, όπου όλη η οικογένεια κάθεται στο σαλόνι, λουσμένη από το απόκοσμο φως της ασπρόμαυρης τηλεόρασης, και μαθαίνει πως ο Μπεστ κρεμάει τα παπούτσια του.

«Εκείνο το Σαββατόβραδο τον χειμώνα του 1974, με μια ξένη οικογένεια, στην άκρη του καναπέ, μπροστά από μια τζαμαρία χωρίς

κουρτίνα, η τηλεόραση ανακοίνωσε το τέλος μιας εποχής», εξιστορεί δραματικά ο Ντιλικ, έχοντας ταυτίσει εξ αρχής τον ήρωα με την εποχή του. Όπως γράφει, «η Αγγλία είχε αρχίσει να τον νοσταλγεί ενώ ήταν ακόμα εκεί. (...) Είχε δει τη δική της αντανάκλαση στον καθρέφτη των υπερβολών, των αυτοκαταστροφών και των γαλάζιων ματιών, αυτού του όμορφου μελαχρινού που δεν κοιμόταν ποτέ, γιατί τα κορίτσια δεν τον άφηναν να κοιμηθεί».

Γυρνώντας πίσω στο 1958, για να μνημονεύσει το αεροπορικό δυστύχημα που στοίχισε τη ζωή σε οκτώ παίκτες της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ (του συλλόγου με τον οποίο συνδέθηκε ο Μπεστ για έντεκα χρόνια, από το 1963 έως το 1974), για να περάσει μέσα από την άνοδο και την κορύφωση και να καταλήξει στο μικρό τέλος του 2005, το άλμπουμ κτίζει σταθερά μια γκριζα, μελαγχολική ατμόσφαιρα.

Ακόμη και όταν το Λονδίνο ζει ξέφρενα και ο κεντρικός ήρωας πετάει στον ουρανό, κάτι στα λόγια του Ντιλικ και στα σκίτσα του Καλβέζ φέρνει μια γαλλική ευαισθησία (υπαρξιακή, πολιτισμική ή αμιγώς ποδοσφαιρική) σε μια ιστορία απολύτως βρετανική. Το «George Best, ο πέμπτος Μπιτλ», πέραν μιας ευκαιρίας για τους νεότερους να μάθουν ποιος ήταν ο «πρώτος σελέμπριτι» της μπάλας μέσα από ένα εξαιρετικό γκράφικ νόβελ, είναι ακόμη μια μαρτυρία της διαχρονικής γοητείας που ασκεί στη Γαλλία το νησί βόρεια της Μάγκης.

Ο ΜΚΟ eikana παρουσιάζει το παραμυθένιο musical

Όλοι οι... ΚΑΚΟΙ Χωράνε!

ΣΕ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΠΑΥΛΙΔΟΥ

Βοηθός Σκηνοθέτη/Μουσική διδασκαλία: Κωνσταντίνος Ανδρονίκου
Μουσική: Ανδρέας Μιχαλόπουλος
Στίχοι: Σταύρος Σταύρου
Χορογραφίες: Μαρία Σταυρινίδου - Alors en Dance
Σκηνογραφία: ΣΚΗΝΟΤ ΧΗΜΙΚΗ

6	9 & 10	11 & 18	19	26
12:30 μ.μ.	3:30 μ.μ.	12:30 μ.μ.	12:30 μ.μ.	12:30 μ.μ.
Απριλίου	Μαΐου	Μαΐου	Μαΐου	Μαΐου
Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας	Πατιτζιένο Θέατρο Λεμεσού	Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας	Μαρκιέλιο Θέατρο Πάφου	Δημοτικό Θέατρο Στραβόλου Λευκωσία

ΧΡΗΣΙΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ: CACTUS, MEGA ΧΟΡΗΓΟΙ: MediaQuotes, ΧΟΡΗΓΟΙ: STYLIANIDES, AUTOMOTIVE LTD, HomeaDeco, ΥΠΟΠΗΡΚΤΕΣ: ZORFIAS, Προσώληση Ειστηρίων: UNIC, Read LIBRARY

ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

6 Απριλίου, Σάββατο

Προσέλευση: 10:00
Έναρξη: 10:30

* Απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 8 έως 12 ετών
* Απαιτείται εγγραφή

- Πολύγλωσση μεγαλόφωνη ανάγνωση παιδικών ιστοριών από φοιτητές του Πανεπιστημίου Λευκωσίας
Εποπτεία: Δρ. Ανδρούλα Παπακυριακού
- Εργαστήρια δημιουργικής γραφής και εικονογράφησης
Εμφυχωτές: Μαρίνα Μιχαηλίδου-Καδή, συγγραφέας παιδικών βιβλίων, Χρύσω Χαραλάμπους, εικονογράφος

Ημέρα Ευρωπαϊών Συγγραφέων

UNIC, Read LIBRARY

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟΕπιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ****ΣΙΑΤΑ****Μουσείο τέχνης**

Το Πανεπιστήμιο του Σιάτλ πρόκειται να δημιουργήσει μουσείο τέχνης με τη μορφή πινακοθήκης μετά τη μεγάλη δωρεά συλλογής έργων τέχνης, αξίας 300 εκατ. δολαρίων, με επιπλέον δωρεά 25 εκατ. δολαρίων. Δωρητής είναι ο Ρίτσαρντ Χέντριν, ο οποίος δραστηριοποιείται στον κατασκευαστικό κλάδο. Η συλλογή του αποτελείται από 200 έργα και πλέον, ανάμεσά τους έργα του 18ου αιώνα (Γκένσμπερ), του 20ού (Λούσιαν Φρόντ) και του 21ου (Εϊμί Σέραλντ - στη φωτογραφία, έργο της).

ΣΑΛΤΣΜΠΟΥΡΓΚ**Χανς Γιόζεφσον**

Ο Ελβετός γλύπτης Χανς Γιόζεφσον (1920-2012) με το εξαιρετικά ευρύ εξπρεσιονιστικό και διεθνώς αναγνωρισμένο έργο του θα τιμηθεί με μια νέα έκθεση στο Σάλτσμπουργκ (Ιούλιος 2024), στην εκεί αίθουσα τέχνης της διεθνούς γκαλερί Thaddaeus Rorac, που εφεξής εκπροσωπεί τη διαχείριση του έργου του γλύπτη. Τα γλυπτά του Γιόζεφσον, που το 2012 είχαν εκτεθεί μαζί με του Τζακομέτι στην Μπιενάλε της Βενετίας, θεωρούνται κλασικά και μέρος της ευρωπαϊκής κληρονομιάς.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ**Φιόνα Σμιθ**

Στην αίθουσα τέχνης Michael Reid, στη Νέα Νότια Ουαλλία της Αυστραλίας, υπάρχουν πάντα αφορμές για να δει κανείς σύγχρονους εικαστικούς. Αυτήν την περίοδο, παρουσιάζει την ιδιαίτερη δουλειά της Φιόνα Σμιθ (<https://fionasmithart.com/>), η οποία δείχνει μια ενόπτη πτηνών σε ένα έντονα χρωματικό μπαρόκ περιβάλλον, συνδυάζοντας την έρευνα στην τοπική πανίδα με μια ριζοσπαστικά φωτεινή εικαστική επεξεργασία. Η Φιόνα Σμιθ έχει ως βάση το Σίδνεϊ και έχει αποκτήσει διεθνή φήμη.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ**Διαφήμιση και μοντερνισμός**

Μία από τις νέες εκθέσεις στο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης εστιάζει στη φωτογραφία μέσα από το μέσον της διαφήμισης τα τελευταία 100 και πλέον χρόνια. Ως γοητευτικό ερμηνευτικό εργαλείο αυτής της έκθεσης προβάλλεται η σύνδεση της φωτογραφίας στη διαφήμιση με την επικράτηση του μοντερνισμού στη διάρκεια του 20ού αιώνα και στην καλλιέργεια νέων αισθητικών προτύπων και κοινωνικών ιεραρχήσεων. Η έκθεση έχει τίτλο «The Real Thing». Στη φωτογραφία, διαφήμιση του 1957.

ΜΠΑΚΙΓΧΑΜΣΑΪΡ**Η τέχνη του Γκουερτσίνου**

Ζωγράφος από την Μπολόνια, ο Τζοβάνι Φραντσέσκο Μπαρμπιέρι, γνωστός ως Γκουερτσίνου (1591-1666), είναι το θέμα έκθεσης σε έναν από τους ωραιότερους πύργους της Αγγλίας, τον Waddesdon. Εκεί, παρουσιάζεται αυτή η έκθεση, σε ένα συνδυασμό ιστορίας της τέχνης και απόλαυσης των κήπων και της αρχιτεκτονικής (<https://waddesdon.org.uk/>). Η έκθεση φέρνει κοντά έργα της συλλογής του Waddesdon, έργα από την Εθνική Πινακοθήκη και ένα θεωρούμενο χαμένο έργο του Γκουερτσίνου.

«**Το όνειρο**». Φωτογραφία της Τζούλια Μάργκαρετ Κάμερον, 1869.

Ερμηνεύοντας τη μορφή,
πέρα από την αναπαράσταση

Η νέα έκθεση στην ανακαινισμένη Εθνική Πινακοθήκη Προσωπογραφιών (National Portrait Gallery) στο Λονδίνο φέρνει σε μια σύμπλευση και με απόσταση 100 ετών τη μία από την άλλη, δύο εξέχουσες γυναικείες μορφές της φωτογραφικής τέχνης. Η Αμερικανίδα φωτογράφος Φραντσέσκα Γούντμαν (1958-1981) και η Βρετανίδα Τζούλια Μάργκαρετ Κάμερον (1815-1879) συνομιλούν μέσα από τις φωτογραφίες και τις αυτοπροσωπογραφίες τους ανοίγοντας επί της ουσίας το μεγάλο θέμα της αναπαράστασης και της ερμηνείας της μορφής μέσα από τη φωτογραφία. Είναι ένα διπλό πορτρέτο η έκθεση, μια απόπειρα κατανόησης της φωτογραφίας ως τέχνης ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα με το πρωτοπόρο έργο της Κάμερον. Αλλά, εν προκειμένω, η αντιπαράθεση, σύγκριση και ομαδοποίηση με το έργο της Γούντμαν, γεννημένης 143 χρόνια μετά την Κάμερον, μετακινεί τη συζήτηση αυτή από τις ράγες της ιστορικής διάστασης στο πεδίο της προσωπικής ερμηνείας του εαυτού και του κόσμου. Γίνονται, με άλλα λόγια, η βικτωριανή Κάμερον και η μεταπολεμική Γούντμαν, συνοδοιπόροι και καλλιτέχνιδες ταυτόσημες ως προς την αφετηρία, τη στόχευση και τα εργαλεία. Η έκθεση ακολουθεί μια εντελώς σύγχρονη ανάλυση

της τέχνης καταλύοντας τους πυλώνες της ιστορικής ανάγνωσης, προωθώντας τη συζήτηση στα κίνητρα των δημιουργών. Αυτές οι δύο παράλληλες ψυχογραφίες της Κάμερον και της Γούντμαν εδράζονται πάνω στην κοινή σε όλους τους ανθρώπους αναζήτηση του άλλου εαυτού, των πολλών εκδοχών της αυτοσυνειδησίας. Η Κάμερον υπήρξε πρωτοπόρος μέσα στο περιβάλλον της Βρετανικής Αυτοκρατορίας κατά τη βικτωριανή περίοδο. Είχε κατορθώσει να οργανώσει έναν αναγνωρισμένο και αμφίσημο κόσμο πολλών κατόπτρων. Κατά τον ίδιο ή παρόμοιο τρόπο, η Γούντμαν, περιβεβλημένη πλέον από την αύρα του πρόωρου θανάτου της, διέλυσε την ασφάλεια της στέρεως και αναγνωρίσιμης αυτοπροσωπογραφίας, εμβαθύνοντας σε μια στρωματογραφία του εαυτού. Η έκθεση στη National Portrait Gallery ενέχει και έναν επιπλέον συμβολισμό. Παρουσιάζεται αυτό το διπλό πορτρέτο των δύο γυναικών σε μια εποχή κατά την οποία η φωτογραφία έχει διευκολυνθεί ως δυνατότητα κάρη στην τεχνολογία και στις τεχνικές αυτόματης βελτίωσης. Ομως, η φωτογραφία παραμένει τέχνη όπως ήταν πάντα, καθώς είναι μεγαλύτερη πλέον η ανάγκη διασαφήνισης των ορίων ανάμεσα στη λήψη και στη δημιουργία.

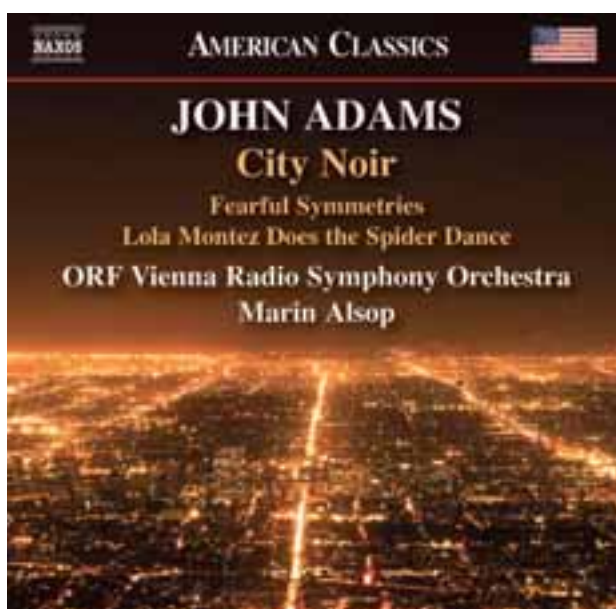
Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙΓράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ο Τζον Ανταμς «τραγουδάει» ακόμα

Θα μπορούσε να είναι η μουσική υπόκρουση σε ένα μυθιστόρημα του Τζέιμς Ελροϊ που ακόμα δεν έχει γραφεί, αλλά που, όπως τα περισσότερα έργα του, έχει στο επίκεντρό του το νυχτερινό Λος Αντζελες των δεκαετιών του '40 και του '50. Κάθε έργο του Τζον Ανταμς που ανακαλύπτει ο κύριος Γκρι νιώθει πως είναι μία ακόμα χαμένη ήπειρος. Κρατάει στα χέρια του το φρέσκο άλμπουμ της Naxos με τρία «κλασικά» έργα του σπουδαίου αυτού σύγχρονου συνθέτη: «City Noir» (2009), «Fearful Symmetries» (1988) και «Girls of the Golden West - Lola Montez Does the Spider Dance» (2016, νέα εκδοχή 2020). Το τελευταίο είναι αφιερωμένο στην εξαιρετική αρχιμουσικό Μαρίν Άλσοπ, η οποία στην ηχογράφηση της Naxos διευθύνει τη Ραδιοφωνική Συμφωνική Ορχήστρα της Βιέν-

Το τρίπτυχο «City Noir» μοιάζει με αφιέρωμα στο LA του Ελροϊ: συμφωνικός ήχος της νύχτας των '50s, με ελικοειδή σαξόφωνα που παραπέμπουν στην μπίμποπ τζαζ.

νης. Ο Ανταμς έχει θεωρηθεί μινιμαλιστής, αλλά στη δική του περίπτωση ο μινιμαλισμός είναι μόνο μια πτυχή της μουσικής του. Μιλώντας στους Τζεφ Σμιθ και Νικόλα Ουόκερ Σμιθ για την έκδοση «American Originals» (εκδ. Faber & Faber, 1994), ο Ανταμς, γεννημένος το 1947 από γονείς μουσικούς των Μπιγκ Μπαντς και μεγαλωμένος μέσα στο ροκ της δεκαετίας του '60, δηλώνει

Το εξώφυλλο του νέου άλμπουμ της Naxos με τρία «κλασικά» συμφωνικά έργα του μεγάλου σύγχρονου συνθέτη Τζον Ανταμς.

πως το πιο αμερικανικό χαρακτηριστικό της μουσικής του είναι το στοιχείο του παλμού. Εχοντας την έδρα του στο Σαν Φρανσίσκο, ο Ανταμς (ο οποίος είναι και «λόγιος»: η αρθρογραφία του στο The New Yorker το πιστοποιεί, όπως και η έξοχα γραμμένη αυτοβιογραφία του, «Hallelujah Junction: Composing an American Life») έγινε διάσημος μέσα από δύο όπερες, «Ο Νίξον στην Κίνα» και «Δρ Ατόμικ» (με θέμα τον Οπενχάιμπερ), όπως επίσης από τα έργα του για μεγάλες συμφωνικές ορχήστρες. Τέτοια είναι και τα τρία έργα του άλμπουμ. Το τρίπτυχο «City Noir» μοιάζει με αφιέρωμα στο LA του Ελροϊ: συμφωνικός ήχος της νύχτας των '50s, με ελικοειδή σαξόφωνα που παραπέμπουν στην μπίμποπ τζαζ. Το «Fearful Symmetries», εμπνευσμένο από στίχο του Ουίλιαμ

Μπλέικ, θα μπορούσε να είναι το σάουντρακ σε μυθιστορήματα του Τζακ Κέρουακ, τους «Αλλήτες του Ντάρμα» και το «Μπιγκ Σουρ», ενώ το έργο για τη σκανδαλώδη χορεύτρια Λόλα Μοντέζ είναι μια ελεύθερη μεταγραφή ενός θρυλικού χορευτικού της: μια γυναίκα που δέχεται ομαδική επίθεση από αράχνες και πώς προσπαθεί να τις αποφύγει. Η Μοντέζ χόρευε στον ρυθμό μιας ταραντέλας, ο Ανταμς όμως κάνει τα δικά του, με τους έντονα παλμικούς ηχοχρωματισμούς του να αποδίδουν δεξιοτεχνικά την αγωνία και την ανατριχίλα. Στον κύριο Γκρι, ωστόσο, εντυπώνονται μέσα του τα δύο νυχτερινά του «City Noir», «The Song is for You» και «Boulevard Night»: το ονειρικό διαπλέκεται με το γκροτέσκο, ο ρομαντισμός με τον αισθησιασμό, ο ρεβιβαρισμός με το αίσθημα της απειλής.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ζέστανε, πάτα, άναψε, κάψε

«Οι Βερσαλλίες δεν είναι και τόσο μεγάλες για όποιον έχει πάρει χασίς, και γι' αυτόν η αιωνιότητα δεν διαρκεί τόσο», είχε γράψει ο Μπένγιαμιν, λίγα χρόνια μετά την έκδοση ενός μικρού βιβλίου για το χασίς που είχε κυκλοφορήσει στην Κωνσταντινούπολη το 1915. Το βιβλιάρaki εξαφανίστηκε. Εμφανίστηκε ξανά έπειτα από ογδόντα χρόνια. Για να μεταφραστεί πρόσφατα στα ελληνικά.

Ωστόσο, οι «Χασισοπότες» του Χασάν Μπακρή (μτφρ. Ηλίας Κολοβός – Μαρίνος Σαρηγιάννης, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2023, σελ. 112) δεν είναι βιβλίο. Είναι ένα κουτί με αποκωδικοποιητές της εξάρτησης που δεν λειτουργούν. Είναι η αναφορά ενός ζηλιάρη αστυνομικού, η εργαλειοθήκη ενός δασκάλου. Αλλά κυρίως είναι μια αποθήκη με σκόρπια υλικά ενός γραφιά. Μπορεί κανείς, στα σύντομα κεφάλαια, να βρει κάθε λογής πληροφορίες, να σκίσει τις σελίδες και να τις κολλήσει διαφορετικά, σαν χαρτάκια για καπνό, ακολουθώντας τη δική του πορεία, χωρίς την ενοχή της γραμμικής ανάγνωσης.

Οι διάσημοι

Για παράδειγμα, στη σελίδα 64 βρίσκω μια λίστα με ονόματα από διάσημους νεκρούς χασισοπότες. Δεν γνωρίζω αν ήταν διάσημοι ή χασισοπότες. Σίγουρα είναι νεκροί, πια. Ένας Σαλονικιός, ένας Σμυρνιός, ένας Γάλλος, ένας Βέλγος, ένας απατεώνας κι ένας αλογάς είναι χάντρες στο ίδιο κομπολόι, δεμένοι με τον νταλκά: «Το βύθισμα της σκέψης σε έναν ωκεανό δίχως όρια, όπου παραδέρνει σαν να τη χτυπούν τα κύματα». Ο Χασάν Μπακρή γράφει, γλείφοντας τα δάκτυλά του.

Σε κάποιο άλλο σημείο του βιβλίου διαβάζω πως όταν δεν βρίσκουν χασίς, οι χασικλίδες κόβουν τα νύχια τους και τα καπνίζουν. Και σκέφτομαι πως αυτή είναι μια θαυμάσια μεταφορά για τον κόπο των καλών συγγραφέων. Δεν γράφουν με τα χέρια τους. Δεν πληκτρολογούν με τις άκρες των δακτύλων τους. Τα κείμενά τους προκύπτουν ενώ νοντας μικρές αιχμηρές ημισελήνους κερατινές, έτοιμες να μας γδάρουν: «Το χασίς είναι ένα μυστικό». Όπως και η γραφή.

Ο Διδάσκαλος Ιππότης Χασάν

Όσο περισσότερο ο Χασάν Μπακρή πασχίζει να πείσει τον αναγνώστη για την καταστροφική συνήθεια του χασίς, τόσο εκείνος εθίζεται στην ανάγνωση του γραπτού του, αναπνέοντας τους «μυστηριώδεις καπνούς του».

Οι «Χασισοπότες» του Χασάν Μπακρή δεν είναι βιβλίο. Είναι ένα κουτί με αποκωδικοποιητές της εξάρτησης που δεν λειτουργούν.

Μπακρή υπηρέτησε ως αστυνομικός επιθεωρητής στην Αίγυπτο. Δίδαξε γαλλικά σε σχολεία. Υπήρξε παραγωγικός συγγραφέας. Έγραφε στα τουρκικά: «Τζέντλεμαν με προσθήκες», «Γάμος στο αεροπλάνο», «Χαριεντισμοί μέσω τηλεφώνου». Γελούσε τίτλοι, τελέληδες ενός γελίου περιεχομένου. Ομως, τίποτα τέτοιο δεν ισχύει με τους «Χασισοπότες». Ετυμολογίες, επεξηγήσεις, οδηγίες χρήσης, παραδείγματα, μολόγοι και ποιήματα εκπληρώνουν τις προσδοκίες μας για ένα ακατάτακτο και ατίταστο βιβλίο, ατόφια μοντέρνο – επειδή είναι ελλιπές και θελασμένο – που

προκαλεί ανάποδα αποτελέσματα. Όσο περισσότερο ο Χασάν Μπακρή πασχίζει να μας πείσει για την καταστροφική συνήθεια του χασίς, προσπαθώντας να διαιουκάνει την έξη, τόσο εμείς εθιζόμαστε στην ανάγνωση του γραπτού του, αναπνέοντας τους «μυστηριώδεις καπνούς του».

Ισως αυτό συμβαίνει επειδή, ενώ οι «Χασισοπότες» είναι ένα βιβλίο που θέλει να μας αποτρέψει από την αθλιότητα ενός μυαλού που λιώνει στο ντουμάνι, φωνάζοντας – δηλαδή ψιθυρίζοντας με νωχέλεια – «Ζέστανε, πάτα, άναψε, κάψε», σαν μόνη υποχρέωση της ζωής του, παραβλέπει κάτι που διαπιστώνει αργότερα ο Μπένγιαμιν: «Η αποκρουστικότητα εμφανίζεται ως το αληθινό απόθεμα της ομορφιάς». Γιατί, ευτυχώς ή δυστυχώς, η ομορφιά ριζώνει επίσης στο ζόδεμα, την αιματοχυσία, το χασίμο, την εξάρτηση.

ΕΞΙ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ

Επομένως, η κλίμακα του χασισοπότη, έτσι όπως παρουσιάζε-

ται από τον Χασάν Μπακρή στη σελίδα 55, έχει ανατριχιαστικές ομοιότητες με την κλίμακα του καθενός. Είναι η κλίμακά μας. 1. Ευφορία 2. Αδυναμία 3. Αδιαφορία 4. Εξαθλίωση 5. Νοσοκομείο 6. Μνήμη. Καιρό είχα να διαβάσω μια τόσο ακριβή σύνοψη της ζωής, κυνική και αληθινή, φτιαγμένη από έξι σκαλοπάτια: «Ταξίδεψαν στη στεριά και στη θάλασσα. Εμεινε ο αέρας. Στο τέλος άρχισαν να πετούν και στον αέρα».

Στο τελευταίο μέρος, ο Μπακρή εστιάζει στις παράνομες μεθόδους εισαγωγής του χασίς στην Αίγυπτο. Μέσα σε καρύδια, μέσα σε σόλες από μπότες, μέσα σε λουκουμία και γυναικεία κουμπιά, μέσα σε πετόνια και καρπούζια, μέσα στις καμπούρες από καμήλες που διασχίζουν την έρημο, υλοποιώντας ένα καρβατί του εθισμού. Είναι δηλητήριο, μικρόβιο, ιδίς. «Αποφύγετέ το!» γράφει. Με αυτή τη φράση κλείνει τη μελέτη του. Αλλά εκεί εγώ ακούω το επιφώνημα μιας μυστικής λαχτάρας.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΛΙΝΑ ΒΑΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η Λίνα Βαλετοπούλου γεννήθηκε στον Βόλο και ζει στη Λάρισα. Σπούδασε κλασική φιλολογία, πήρε μεταπτυχιακό στη δημιουργική γραφή και είναι διπλωματούχος σολίστ πιάνου. Εργάστηκε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως καθηγήτρια μουσικής. Το 2017 συνέστησε την ομάδα δημιουργικής γραφής «Οι παρέες γράφουν». Διηγήματά της έχουν δημοσιευθεί σε συλλογικές εκδόσεις και σε διαδικτυακούς τόπους. Η συγγραφέας βραβεύθηκε στον 4ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Διηγήματος «Λόγω τέχνης» το 2013, προς τιμήν του Καβάφη. Βιβλία της το «Ζωές σε αναδίπλωση» (Γαβριλίδης, 2014), η νουβέλα «Μισή όρθια, μισή χαλάσματα» (Γαβριλίδης, 2018) και ακολουθεί το νέο της μυθιστόρημα «Κλουαζόνε» (Βακκικόν, 2024).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Τα «Αιχμηρά αντικείμενα» της Τζιλίαν Φλιν και το βιβλίο «Οι φρόνοι της οδού Μοργκ» του Εντγκαρ Αλαν Πόε.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Ότι τα καλύτερα βιβλία είναι εκείνα που μας λένε αυτά που ήδη ξέρουμε, συμφωνώντας πλήρως με τον Οργουελ.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Αν θεωρούνται τα βιβλία της Αγκάθα Κρίστι κλασικά, το «Σίκαλη

στην τσέπη».

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη. Ιδανική για μένα θεωρείται η οποιαδήποτε στιγμή επιθυμώ να διαβάσω και θα βρω τον τρόπο να το κάνω.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν; Τα βιβλία που διαβάζω είναι επιλογές καθαρά δικές μου και αν μου άρεσαν εννοείται ότι δεν είχα ενοχές γι' αυτό.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Να βρίσκω την αλήθεια του συγγραφέα.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;

Κάτι που θα έχει σχέση με το λογοτεχνικό είδος, το ύφος και την ατμόσφαιρα του δικού μου επόμενου βιβλίου που θα γράψω.

Γιατί επιλέξατε τον τίτλο «Κλουαζόνε»; Πώς συνδέεται με την ιστορία σας;

Το βάζο κλουαζόνε αποτελεί το έναυσμα της επιστροφής της ηρωίδας στο παρελθόν, τότε που ανάλογα αντικείμενα διακοσμούσαν το σαλόνι του σπιτιού της.

Ποια είναι η ιστορία σας και ποια βιβλία της περιγράφονται;

Η Χάρρις με τον φόβο του θανάτου να την κυκλώνει επισκέπτεται ένα αποτεφρωτήριο. Στη θέα των βάζων - τεφροδόχων γυριζέ πίσω στον χρόνο, στα εφρηβικά της χρόνια, σαν ένα σημείο αναφοράς στην ασφάλεια, στην αγάπη των γονιών της, στους παιδικούς έρωτες, στην εποχή της αθωότητάς της. Κατασκευάζει ένα προστατευτικό περιβάλλον - τύπου κλουαζόνε - για να αντιμετωπίσει τα θέματα που την ταλανίζουν. Όταν συνέρχεται, δεν φοβάται πλέον την πραγματικότητα και αισθάνεται πιο δυνατή.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη Read LIBRARY

ΗΜΕΡΑ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Μια πολυπολιτισμική γιορτή παιδικών ιστοριών

Η ημέρα Ευρωπαϊών Συγγραφέων γιορτάζει την ευρωπαϊκή λογοτεχνία και προωθεί τη φιλοαναγνωσία, εμπνέοντας τις νεότερες γενιές να εξερευνησουν την πλούσια κληρονομιά της Ευρώπης, καθώς και την πολυγλωσσική της κουλτούρα. Καθιερώθηκε για πρώτη φορά το 2023 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και για το 2024 ορίστηκε να εορταστεί στις 25 Μαρτίου. Στο πλαίσιο του καλέσματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και η ψηφιακή βιβλιοθήκη «Read Library» συνδιοργανώνουν διήμερη εκδήλωση. Την Πέμπτη 28 Μαρτίου, φοιτητές του Πανεπιστημίου Λευκωσίας από την Αυστρία και την Ιαπωνία (χώρα στην οποία ανατέθηκε η συγγραφή του μνημόσματος και η φιλοτέχνηση της αφίσας για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου 2024) γνωρίζονται με επαγγελματίες του βιβλίου από την Κύπρο όπως και από τη χώρα τους, μεταφράζουν και συζητούν για τα σφέλη της ανάγνωσης και τα βιώματά τους με το βιβλίο, τη λογοτεχνία και τις γλώσσες. Το Σάββατο 6 Απριλίου σας προσκαλούμε σε μια πολυγλωσσική ανάγνωση παιδικών ιστοριών από τους φοιτητές. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσουν ερ-

γαστήρια δημιουργικής γραφής και εικονογράφησης. Το αποτέλεσμα θα διατίθεται δωρεάν στην εφαρμογή Read Library.

Εποπτεία Μετάφρασης / Καθοδήγηση Φοιτητών: Δρ Ανδρούλα Παπακυριακού, επίκουρη καθηγήτρια Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών και Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Γλώσσας και Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Εμφυικωτές Εργαστηρίων: Μαρίνα Μιχαηλίδου-Καδή, συγγραφέας παιδικών βιβλίων, Χρύση Χαραλάμους, εικονογράφος, Ανδρούκη Λασηθιωτάκη, επιμελήτρια της Read Library.

Φιλοτέχνηση αφίσας: Βερόνικα Παρπούνα, φοιτήτρια Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Κατάλληλο για παιδιά ηλικίας 8 έως 11 ετών. Περιορισμένος αριθμός θέσεων, απαραίτητη η κράτηση.

Για περισσότερες πληροφορίες και κρατήσεις καλέστε στο 22842100.

Ωράριο επικοινωνίας: Δευτέρα - Παρασκευή 8:00-19:00 και Σάββατο 9:00-16:00

Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Λευκωσίας και Κέντρο Πληροφόρησης, Μακεδοντισσας 44, Έγκωμη, Λευκωσία, ώρα 10:30 π.μ.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Μια απορία

ΧΑΡΑ ΡΟΜΒΗ
Συγγραφέας
εκδ. Αντίποδες, σελ. 128

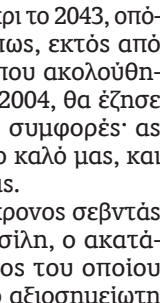
Συνήθως ο συγγραφέας μιας διηγηματογραφικής συλλογής επιλέγει τα πιο εντυπωσιακά πεζά για την αρχή και το τέλος του βιβλίου, όπως επίσης δίνει στη συλλογή τον τίτλο του καλύτερου διηγήματος. Η πρωτοεμφανιζόμενη Χαρά Ρόμβη (Αθήνα, 1985) δεν κάνει τίποτα από τα δύο. Από τα έξι διηγήματα του βιβλίου της ξεχωρίζουν το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο («Βασίλης», «Μαρίνα», «Χριστίνα»), ενώ η «Σωτηρία» είναι το πιο προβληματικό από όλα. Όπως διαβάζουμε στο οπισθόφυλλο, η Χαρά Ρόμβη δίνει φωνή «σε έξι λαϊκά πρόσωπα» από τις δεκαετίες του '80 και του '90. Πράγματι, τα πρόσωπα του βιβλίου προέρχονται από ζορισμένα κοινωνικά στρώματα, τα οποία τη δεκαετία του '90 απόλαυσαν μια ανέλπιστα, έολη ευμάρεια.

Χαρακτηριστικό είναι το διήγημα «Χριστίνα», όπου ένα κορίτσι λείπει τα κάλαντα στη γειτονιά της, μαζεύοντας το αξιοθαύμαστο κομπόδεμα των 22.000 δραχμών. Όταν μια πλούσια κυρία τη γεμίζει δώρα με την αιτιολογία πως ήταν «ένα φτωχό παιδάκι», το

κορίτσι εξαγριώνεται και αρχίζει να απαριθμεί νοερά τα αγαθά του σπιτικού του. «Αυτό έγινε το 1993», σημειώνεται στην κατακλείδα. Πιθανότατα μετά από τριάντα ένα χρόνια η Χριστίνα όντως να πτώχευσε. Η Μαρίνα γνώρισε τον έρωτα της ζωής της σε μια πανηγυρική συγκέντρωση, που γιόρταζε τη νίκη του κόμματος της αλλαγής. Ωστόσο, η πασοκική ευδαιμονία δεν γλίτωσε τη Μαρίνα από τις συνέπειες του αζι-οθρήνιπου έρωτά της για έναν ελεεινό Στέλιο, περιπτερά τη μέρα και μαστροπό τη νύχτα. Δυστυχώς η Μαρίνα έζησε μέχρι το 2043, οπότε είναι βέβαιο πως, εκτός από την κατακλείδα που ακολουθήσε το θριαμβικό 2004, θα έζησε πολύ χειρότερες συμφορές - ως ελπίσουμε, για το καλό μας, και μερικές ανατάσεις.

Ενας τριαντάχρονος σεβντάς τυραννά τον Βασίλη, ο ακατάσχετος μονόλογος του οποίου αποτελεί την πιο αξιοσημείωτη

γλωσσική επίτευξη του βιβλίου. Ενώ στην αρχή της βαρύθυμης πολυλογίας του δήλωσε την απέχθεια του για τους κάθε λογής κουτσομπούλνδες, βάλθηκε έπειτα να εξιστορεί στον υπάλληλο του μαγαζιού του τους χτύπους στο ταμπουρόλο της καρδιάς του, σφαγμένους από μια Ξένα, που έσπερε μαζί της τις μικροϊστορίες του πολύπαθου σογιού της. Μπορεί η αφήγηση να μην έχει ενδιαφέρον, αναδεικνύει πάντως την υποκριτική ικανότητα της γραφής της Ρόμβη, την ικανότητα της να διαφεύγει από το ανήλικο ιδίωμα των ηρωίδων και να ξεαλωνεί, αρκούντως λαϊκά, σε έναν ανδρικό λόγο, μάγικο, βαρύ κι ασήκωτο. Αντιθέτως, η ηρωίδα του εναρκτηρίου διηγήματος, μολονότι τριάντα τεσσάρων χρόνων, μιμείται άψογα το, σχεδόν ανοϊκό, ιδιόλεκτο των επτά της χρόνων, ανακαλώντας ένα καλοκαιρί στο χωριό της γιαγιάς της. Ετσι, βλέπει στο δέρμα δύο Αλβανών

των ηρωίδων και να ξεαλωνεί, αρκούντως λαϊκά, σε έναν ανδρικό λόγο, μάγικο, βαρύ κι ασήκωτο. Αντιθέτως, η ηρωίδα του εναρκτηρίου διηγήματος, μολονότι τριάντα τεσσάρων χρόνων, μιμείται άψογα το, σχεδόν ανοϊκό, ιδιόλεκτο των επτά της χρόνων, ανακαλώντας ένα καλοκαιρί στο χωριό της γιαγιάς της. Ετσι, βλέπει στο δέρμα δύο Αλβανών

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Σταύρος Σταύρου, πρόεδρος του Δ.Σ. του Κέντρου Θεάτρου για Παιδιά και Νεαρά Άτομα (Assitej Cyprus), από την πολύ αρχή του εγχειρήματος να εδραιωθεί και στη χώρα μας το θέατρο για παιδιά και νεαρά άτομα, μαζί με τους πολύτιμους συνεργάτες του, έβαλε στόχους τους οποίους εκπληρώνει με σταθερά βήματα. Επί τη ευκαιρία, λοιπόν, της εκδήλωσης που διοργάνωσε το Assitej Κύπρου για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου για Παιδιά και Νεαρά Άτομα, μιλήσαμε για την εκδήλωση, αλλά και για την αξία του θεάτρου αυτού.

Η πολύ ενδιαφέρουσα εκδήλωση του Assitej Κύπρου είχε την πρώτη δεκαετία της Παιδικής Σκηνής του ΘΟΚ (1976 – 1986), και όπως μου λέει ο κ. Σταύρου συγκεντρώνοντας υλικό για την εκδήλωση αυτή επιβεβαίωσε πόσο σημαντική ήταν η δεκαετία αυτή για την εξέλιξη των παραστατικών τεχνών για παιδιά στον τόπο μας. «Η ίδρυση της Παιδικής Σκηνής του ΘΟΚ εδραίωσε, ουσιαστικά, το επαγγελματικό θέατρο για παιδιά στην Κύπρο, αφού τα χρόνια που προηγήθηκαν είχε κάνει τα πρώτα του βήματα. Σε σχέση με την προ-ΘΟΚ εποχή, ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει, βέβαια, στον Κύπριο Χρυσόανθη και στον Τεύκρο Ανθία, οι οποίοι έγραψαν θεατρικά έργα για παιδιά, σε εποχές που το είδος ήταν σχεδόν άγνωστο στο νησί». Γιατί όμως αποτελεί ορό-

Σημαντικό στοιχείο από την πρώτη εκείνη δεκαετία (1976-1985) ήταν το γεγονός ότι ξεκίνησαν οι οργανωμένες επισκέψεις σχολείων στο θέατρο, για να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις της Παιδικής Σκηνής του ΘΟΚ.

σημο η Παιδική Σκηνή του ΘΟΚ, το ερώτημα που μου έρχεται κατά νου, με τον κ. Σταύρου να λέει: «Η ίδρυση της Παιδικής Σκηνής του ΘΟΚ αποτελεί ορόσημο, με την έννοια ότι οι μεγάλοι πρωταγωνιστές εκείνης της εποχής, παράλληλα με την παρουσία τους στην Κεντρική Σκηνή του Οργανισμού, ασχολήθηκαν για πρώτη φορά με το θέατρο για παιδιά, δημιουργώντας παραστάσεις που άφησαν εποχή. Μεταξύ αυτών "Ο Μορμόλνι", "Το γαϊτανάκι", "Το γελαστό μουστάκι" και αρκετές άλλες» και συνεχίζει: «Δουλεύοντας πάνω στην εκδήλωση, μου έκανε εντύπωση το συναισθηματικό δέσιμο που έχουν οι σημερινοί πενήνταχρονοι με τις παραστάσεις εκείνης της εποχής. Να μην ξεχνάμε ότι μιλάμε για τα χρόνια αμέσως μετά τον πόλεμο και το θέατρο έπαιζε τότε τον δικό του ρόλο στην προσπάθεια να ησυχάζουν τα τραύματα. Ο ΘΟΚ, μάλιστα, λειτουργούσε και Κινητή Μονάδα, η οποία έδινε παραστάσεις σε προσφυγικούς καταυλισμούς».

Τι έκανε ξεχωριστή όμως εκείνη την πρωτοβουλία του ΘΟΚ; «Σημαντικό στοιχείο από την πρώτη εκείνη δεκαετία ήταν το γεγονός ότι ξεκίνησαν οι οργανωμένες επισκέψεις σχολείων στο θέατρο, για να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις της Παιδικής Σκηνής. Λόγω και του μικρού μεγέθους της χώρας, οι επισκέψεις αυτές ήταν πιο εύκολο να οργανωθούν, κάτι που έφερε την Κύπρο μπροστά από πολλές άλλες χώρες στον τομέα αυτό. Ακόμα και σήμερα, το ποσοστό των μαθητών στην Κύπρο που παρακολουθεί θεατρικές παραστάσεις με το σχολείο κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, είναι πολύ μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό σε άλλες χώρες, ακόμα και σε αυτές με πολύ μεγαλύτερη παράδοση στο θέατρο για παιδιά». Ωστόσο, όπως λέει ο κ. Σταύρου το γεγονός ότι το επαγγελματικό θέατρο για παιδιά ξεκίνησε με την ίδρυση της Παιδικής Σκηνής του ΘΟΚ είχε, κατά τη γνώ-

Εχουμε νέους ανθρώπους με φρέσκες ιδέες

Ο Σταύρος Σταύρου, πρόεδρος του Δ.Σ. του Assitej Κύπρου, μιλάει στην «Κ» για τα βήματα του παιδικού θεάτρου στη χώρα

«Πολύ λίγα έργα που απευθύνονται σε παιδιά ή σε νεαρά άτομα έχουν γραφτεί τα τελευταία χρόνια, κάτι που συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην προσκόλληση σε ρεπερτόρια που περιορίζονται στις διασκευές παραμυθιών ή κλασικών μυθιστορημάτων».

μη του, τόσο θετικές όσο και αρνητικές επιπτώσεις. «Από τη μία, τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να απολαύσουν τους μεγάλους πρωταγωνιστές της εποχής, σε παραστάσεις φτιαγμένες με πολύ ταλέντο και μεράκι. Από την άλλη, το γεγονός ότι οι συντελεστές των παραγωγών αυτών δούλευαν παράλληλα για παραγωγές που απευθύνονταν στο ενήλικο κοινό, σημαίνει ότι δεν υπήρχε η εξειδίκευση στο θέατρο για παιδιά, που υπήρχε σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Το γεγονός αυτό είχε, θεωρώ, αντίκτυπο στη μετέπειτα εξέλιξη του θεάτρου για παιδιά στην Κύπρο και αντανάκλα και στη σημερινή εικόνα του τομέα».

Μπήκαν οι βάσεις

Η «φύρα» με την οποία το θέατρο για παιδιά ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970, μου λέει ο Σταύρος Σταύρου έθεσε τις βάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του είδους τις επόμενες δεκαετίες, με

Τις τελευταίες δεκαετίες, η ίδρυση αρκετών ομάδων που ασχολούνται με το θέατρο για παιδιά δημιουργούν νέα δεδομένα, χωρίς όμως να αλλάζουν ριζικά τη γενική εικόνα, με την έννοια ότι ρεπερτοριακά οι περισσότερες εξ αυτών κινούνται σε γνώριμα μονοπάτια, λέει ο πρόεδρος του Δ.Σ. του Κέντρου Θεάτρου για Παιδιά και Νεαρά Άτομα Σταύρος Σταύρου.

είδος φέρνει στον χώρο μπλόκιο ταλέντο και νέες ιδέες. Αφετέρου, το θέατρο για παιδιά στην Κύπρο βρίσκεται περιορισμένο στη λογική της αφήγησης και του παραμυθιού, χωρίς να έχει ακόμα αφομοιώσει είδη και τάσεις που σε πολλές χώρες της Ευρώπης έχουν αναπτυχθεί ραγδαία τις τελευταίες δεκαετίες. Για παράδειγμα, πολύ λίγα θέατρα ή ομάδες έχουν πειραματιστεί με είδη όπως είναι το βρεφικό θέατρο, το θέατρο σκιών, το σύγχρονο τσίρκο, το object ή το table theatre, το σύγχρονο κουκλοθέατρο κ.ά. Η παραδοσιακά έντονη σημασία του λόγου στο ελληνόφωνο θέατρο έχει, επίσης, «εμποδίσει» την ανάπτυξη του μη λεκτικού θεάτρου για παιδιά, που στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης είναι διαδεδομένο. Για τον λόγο αυτό –σε αντίθεση με το τι συμβαίνει κυρίως στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη– τα όρια μεταξύ θεάτρου και χορού για παιδιά είναι ευδιάκριτα στην περίπτωση της Κύπρου».

Όσο για το τι άλλο πρέπει να γίνει ώστε να αναπτυχθεί περισσότερο το παιδικό θέατρο ο κ. Σταύρου μου λέει πως υπάρχει ακόμα πολύς δρόμος να καλυφθεί στον τομέα της κυπριακής δραματουργίας για παιδιά. «Πολύ λίγα έργα που απευθύνονται σε παιδιά ή σε νεαρά άτομα έχουν γραφτεί τα τελευταία χρόνια, κάτι που συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην προσκόλληση σε ρεπερτόρια που περιορίζονται στις διασκευές παραμυθιών ή κλασικών

«Στο θεατρικό πεδίο της Κύπρου υπάρχει αναμφίβολα πολύ ταλέντο και νέοι άνθρωποι με όραμα και φρέσκες ιδέες. Αυτό που μένει είναι να τους δώσουμε τα απαραίτητα εφόδια και τα φτερά για να πετάξουν».

μυθιστορημάτων. Έχω την εντύπωση ότι αυτό που λείπει είναι καινούργια κείμενα για παιδιά και νεαρά άτομα που να μιλάνε με σύγχρονη γλώσσα για τα προβλήματα που απασχολούν τα παιδιά και τους νέους της Κύπρου σήμερα. Σε αυτό θα μπορούσε σίγουρα να συμβάλει το «επιτυχημένο» πρόγραμμα PLAY, ή ακόμα και ένα αντίστοιχο πρόγραμμα που να επικεντρωθεί σε έργα που απευθύνονται σε νεαρές ηλικίες». Ένα ακόμη πρόβλημα που εντοπίζει ο κ. Σταύρου στον τομέα του θεάτρου για παιδιά στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια είναι η δυσανάλογη οικονομική στήριξη προς τις παρατάσεις που απευθύνονται σε νεανικό κοινό, σε σχέση με αυτές που απευθύνονται στο ενήλικο κοινό. «Η συμπεριληψη από το Υπουργείο Πολιτισμού του θεάτρου για παιδιά στο Σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ έρχεται σίγουρα να διορθώσει τη στρέβλωση αυτή και δίνει ελπιδοφόρα μηνύματα για το μέλλον του θεάτρου για παιδιά στον τόπο μας», και συνεχίζει λέγοντας πως η οικονομική ενίσχυση δεν είναι πανάκεια. «Έχω την εντύπωση ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να έρθουν οι επαγγελματίες της Κύπρου σε επαφή με το τι συμβαίνει στο θέατρο για παιδιά και νεαρά άτομα στο εξωτερικό, να γνωρίσουν νέα είδη και να τους ανοικτούν νέοι ορίζοντες. Στη νέα αυτή εποχή πρωταγωνιστικό ρόλο πρέπει να έχει και ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου και είμαι βέβαιος ότι το νέο του Διοικητικό Συμβούλιο θα κάνει βήματα προς αυτή την κατεύθυνση». Ο Σταύρος Σταύρου κλείνει την κουβέντα μας με έναν τόνο αισιοδοξίας: «Με χαρά βλέπω ότι το ενδιαφέρον γονέων, εκπαιδευτικών και κυρίως των παιδιών για τις παραστατικές τέχνες είναι αυξημένο τα τελευταία χρόνια. Επίσης, στο θεατρικό πεδίο της Κύπρου υπάρχει αναμφίβολα πολύ ταλέντο και νέοι άνθρωποι με όραμα και φρέσκες ιδέες. Αυτό που μένει είναι να τους δώσουμε τα απαραίτητα εφόδια και τα φτερά για να πετάξουν».

Από Εδέμ σε ένα παρατεταμένο πεδίο πένθους

Ο διπλωμάτης Μιχάλης Α. Ατταλίδης στο βιβλίο του περιγράφει τις περιπέτειες της Κύπρου μέσω των δικών του βιωμάτων

ΜΙΧΑΛΗΣ Α. ΑΤΤΑΛΙΔΗΣ
«Εκδίωξη από την Εδέμ
Αφιέρωση Κύπριου κοινωνιολόγου και
διπλωμάτη»
εκδ. Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 469

της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο γνωστός ανθρωπολόγος Πίτερ Λοϊζου είχε πει πως για τους Έλληνοκύπριους, η τουρκική εισβολή αποτελεί την προσωπική τους εκδίωξη από την Εδέμ. «Γνωρίζω ανθρώπους» λέει στο βιβλίο του ο Μιχάλης Ατταλίδης «που βυθίστηκαν σε πένθος και δεν πήγαν ποτέ για μπάνιο μετά το 1974». Σε μία παρόμοια κατάσταση βρέθηκε και ο ίδιος, καθώς μέσα από το βιβλίο παραδέχεται πως ποτέ ξανά δεν απόλαυσε τη θάλασσα όπως το έκανε στα νερά της Αμμοχώστου, της Κερύνειας και της Καρπασίας, πριν από το 1974. Και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ο τίτλος του βιβλίου «Εκδίωξη από την Εδέμ» είναι ένας τίτλος διπλωματικός. Διπλωματικός όχι γιατί το βιβλίο περιορίζεται στο πένθος της εισβολής και την περιγραφή των ιστορικών δεδομένων. Αλλά γιατί αγγίζοντας μία περίοδο διακοσίων χρόνων αποτυπώνει το πώς η Εδέμ μετατράπηκε σε ένα παρατεταμένο πεδίο πένθους.

Η ματαιώση για το πώς ένας τόπος που για κάποιους αποτελούσε τον πραγματικό παράδεισο και που για άλλους είχε όλα τα εκέγγα να μετατραπεί σε τέτοιο, οδήγησε στην καταστροφή. Μία ανεπούλωτη πληγή που κορυφώνεται κατά τη διάρκεια της εισβολής, βαθιάει μπροστά στις χαμένες ευκαιρίες και κακο-

φορμίζει όσο το Κυπριακό παραμένει άλυτο. Σε αντίθεση με τα περισσότερα βιβλία που γραφτήκαν από τους πρωταγωνιστές των κρίσιμων αυτών ιστορικών στιγμών, ο Μιχάλης Ατταλίδης στο δικό του δεν ζητεί ούτε την αυτοδικαίωση ούτε την επιβράβευση, ούτε βεβαίως εξυπηρετεί κάποια πολιτική ατζέντα. Επιδιώκει μέσω των πολλών προσωπικών του βιωμάτων να φωτίσει άγνωστες πτυχές της σύγχρονης ιστορίας της Κύπρου. Χρησιμοποιεί την κοινωνιολογική ματιά του, σε συνδυασμό με την εμπειρία που είχε ως διπλωμάτης στην πρώτη γραμμή των μεγάλων αυτών πολιτικών στιγμών. Μέσα από το βιβλίο του διαφαίνεται πως το καταφέρει με επιτυχία σε όλη την ακαδημαϊκή και διπλωματική του διαδρομή. Ακόμα και μέσα από την σημαντική συμβολή του στη Βουλή, όταν επιχειρήσε να βάλει την Κύπρο στον διεθνή κοινοβουλευτικό χάρτη. Το επιτυγχάνει όμως και μέσω των στενών σχέσεων που κατάφερε να συνάψει με την ελίτ των γραμμάτων, των τεχνών και της διπλωματίας, τόσο στο εξωτερικό όσο και όσων επισκέφτηκαν την Κύπρο κατά διαστήματα.

Το μεγάλο ερώτημα που εγείρεται ωστόσο είναι αν κατάφερε με την ίδια ευκολία να εξηγήσει τον έξω κόσμο, στους Κύπριους. Μία ανασκόπηση στο κεφάλαιο που περιγράφει τη ζωή του ενόσω ήταν στη Βουλή των Αντιπροσώπων είναι ενδεικτική της δυσκολίας μετάβασης της Κύπρου σε ένα κανονικό κράτος. Η «Εκδίωξη από την Εδέμ» αποκαλύπτει πολλά για τους πολιτικούς ηγέτες

Σε αντίθεση με τα περισσότερα βιβλία που γραφτήκαν από τους πρωταγωνιστές των κρίσιμων αυτών ιστορικών στιγμών, ο Μιχάλης Ατταλίδης «Εκδίωξη από την Εδέμ» δεν ζητεί ούτε την αυτοδικαίωση ούτε την επιβράβευση, ούτε βεβαίως εξυπηρετεί κάποια πολιτική ατζέντα.

Η ματαιώση για το πώς ένας τόπος που για κάποιους αποτελούσε τον πραγματικό παράδεισο και που για άλλους είχε όλα τα εκέγγα να μετατραπεί σε τέτοιο, οδήγησε στην καταστροφή.

«Η Ξαναγέννηση της Κύπρου» του Γεώργιου Πολ Γεωργίου.

του τόπου από την περίοδο διακυβέρνησης του Σπύρου Κυπριανού μέχρι αυτήν του Δημήτρη Χριστόφια. Δεν αποτελεί ωστόσο ούτε αγιογραφία εκείνων με τους οποίους ο Ατταλίδης βρέθηκε πιο κοντά λόγω των πολιτικών του θέσεων, ούτε απαξιώνει την πορεία πολιτικών με τους οποίους διαφώνησε. Παρουσιάζει φωτεινές στιγμές, δείγματα ευφύιας, επιβεβαιώνει ωστόσο τις αγκυλώσεις, τους τακτικισμούς και τις μπλόφες ως διαχρονικό χαρακτηριστικό του πολιτικού προσωπικού. Ενός πολιτικού προσωπικού που αποτελεί προέκταση λίγο πολύ μιας κοινωνίας ταλαιπωρημένης και κατ' επέκταση μιας κοινωνίας ευάλωτης στον λαϊκισμό, τον οποίο πρόσφεραν απλόχερα συγκεκριμένες ομάδες.

Ο συγγραφέας καταγράφει εύγλωττα τον επιστημονικοφανή λαϊκισμό, όταν περιγράφει την εμπειρία του από τον πόλεμο που

δέχτηκε, παρουσιαζόμενος ως «νεοκύπριος» από συγκεκριμένες ομάδες. Όχι γιατί εξέφρασε ανθελληνικές θέσεις, αλλά γιατί στήριξε σθεναρά την ανεξαρτησία της Κύπρου.

Ένταξη στην Ε.Ε.

Μία από τις πιο φωτεινές στιγμές του βιβλίου είναι η περιγραφή της προσχώρησης της Κύπρου στην Ε.Ε. Ο συγγραφέας είναι πρωταγωνιστής σε αυτή τη μακρά προσπάθεια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και γι' αυτό στο βιβλίο του φωτίζει όλες τις γωνίες της διαδικασίας μέχρι και την τελική υπογραφή, παρουσιάζοντας και τη σκληρή δουλειά που έγινε από πολλούς. Μία διαδικασία την οποία αφηγείται ως να ήταν ένα μυθιστόρημα.

Το ερώτημα, ωστόσο, που προκύπτει είναι αν η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε θεωρήθηκε το τέλος του δρόμου, οδήγησε στον

εφουσκασμό και δεν αξιοποιήθηκε με τρόπο ώστε να προχωρήσουμε στην επανένωση του τόπου. Αν δούμε το βιβλίο από αυτή την οπτική τότε ίσως να αφήσει μία επίγευση μελαγχολίας για τις χαμένες ευκαιρίες, την έλλειψη διορατικότητας, τη συνεχή πάλη του πραγματισμού με τον λαϊκισμό.

Το βιβλίο αφηγείται επίσης την πορεία ενός λαού, από την υποδούλωση στην ευρωπαϊκή μετεξέλιξη. Μολαταύτα δημιουργεί το αίσθημα ότι μπορεί να αποτελεί και το ρέκβιεμ της Κύπρου. Για το πώς ένας τόπος που είχε όλα τα εκέγγα να μετατραπεί σε Εδέμ, επέλεξε τη στασιμότητα με αποτέλεσμα η χώρα να οδηγείται σε αλληπάλλες κρίσεις, στην κοινωνική, την πολιτική, την περιβαλλοντική και την ηθική παρακμή.

Σημαντική επίσης είναι η συμβολή του βιβλίου, πέρα από το επιστημονικό πεδίο, στο θέμα της ιστορικής και πολιτικής κουλτούρας μας. Με το βιβλίο του ο Μιχάλης Ατταλίδης οδηγεί τον αναγνώστη στο να προβληματιστεί για τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε ως κοινωνία και πολιτικό σύστημα το κυπριακό πρόβλημα, την Ευρώπη, το πώς σταθμίζουμε τις ευκαιρίες και αντιλαμβανόμαστε τις προοπτικές. Υπό αυτή την έννοια ο Μιχάλης Ατταλίδης συνεισφέρει κάτι πολύτιμο που θα μπορούσε να αποτελεί σταθμό ώστε να απεμπλακούμε επιτέλους από αντιλήψεις που μας κρατούν στάσιμους και να δούμε τον πολιτικό πραγματισμό ως τη μόνη διέξοδο.

Για τον άπληρο και τον χορειασμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

"A DEEPLY TOUCHING EXPERIENCE. BRENDAN FRASER GIVES THE PERFORMANCE OF A LIFETIME."

BRENDAN FRASER

THE WHALE

A FILM BY DARREN ARONOFSKY

SUNDAY NIGHT MOVIE

MOVIES BEST HD

THE HOME OF MOVIES!

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 21:00

THE WHALE / Η ΦΑΛΑΙΝΑ

ΔΡΑΜΑ

Ένας μοναχικός δάσκαλος, που πάσχει από σοβαρή παχυσαρκία, προσπαθεί να επανασυνδεθεί με την έφηβη κόρη του, με την οποία έχουν αποξενωθεί, σε μια τελευταία προσπάθεια για αποκατάσταση των σχέσεων τους.

Το Κανάλι Διατίθεται:

cablenet cyta vision MOVIES HD MESIMVRIA

Θέση: 101 Θέση: 49

www.mesimvria.com

Σφάζοντας αυτόχθονες στη Χιλή

Ένα σκοτεινό έργο για την εξαχρείωση των (θεωρητικά) πολιτισμένων Δυτικών

Οι άποικοι ★★½
ΓΟΥΣΤΕΡΝ (2023)
Σκηνοθεσία: Φελίπε Γκάλβεζ
Ερμηνείες: Μαρκ Στάνλεϊ, Καμίλο Αρασίμπια

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ένα πολλά υποσχόμενο μεγάλο μήκος ντεμπούτο μάς έρχεται από τον Χιλιανό σκηνοθέτη Φελίπε Γκάλβεζ, ο οποίος ασχολείται με το αποικιοκρατικό παρελθόν της χώρας του.

Βρισκόμαστε στα τέλη του 19ου αιώνα στη Γη του Πυρός. Ένας πλούσιος Ισπανός γαιοκτήμονας αναθέτει σε τρεις άνδρες –έναν Βρετανό πρώην στρατιώτη, έναν Αμερικανό καουμπόη και έναν μιγά ιθαγενή– μια αποστολή κατά μήκος της απέραντης ιδιοκτησίας του. Σύντομα, ωστόσο, η περιπλάνησή τους θα μετατραπεί σε αιματοβαμμένο κυνήγι, καθώς στον δρόμο τους βρίσκονται γηγενείς τρις περιόχης, τους οποίους θα βάλθούν να εξολοθρευθούν σαν θηράματα σε σαφάρι.

Ο Γκάλβεζ γυρίζει την ταινία του σε (ακόμη) παρθένες, αυθεντικές τοποθεσίες της Γης του Πυρός, επιτυγχάνοντας έτσι ένα μοναδικό εικαστικό αποτέλεσμα. Η ταινία του διαθέτει τα περισσότερα στοιχεία του παραδοσιακού γουέστερν, με τη διαφορά ότι εδώ κυριαρχεί ο αντιρωϊκός χαρακτήρας των πρωταγωνιστών.

Ωμός ρεαλισμός

Η σφαγή άλλωστε των αυτόχθονων της Χιλής, όπως και της υπόλοιπης Αμερικής, από τους Ευρωπαίους αποικιοκράτες δεν χωράει ιδιαίτερες ωραιοποιήσεις: παρ' όλα αυτά, ο ωμός ρεαλισμός και η βία αναδύονται μέσα από ένα σχεδόν μυστηριακό πέπλο, το οποίο υποβάλλεται από τον ίδιο τον τόπο.

Αντιθέτως, η εξαχρείωση των (θεωρητικά) πολιτισμένων δυτικών παρουσιάζεται με μια αφηγηματική ψυχρότητα, η οποία κάνει το σύνολο ακόμη πιο σκοτεινό, καθώς η ταινία υιοθετεί αρκετά στοιχεία και από το σινεμά του τρόμου σε κάποιες αποστροφές της.

Από την άλλη, σημείο συναισθηματικής επαφής με τον θεατή αποτελεί σίγουρα ο νεαρός ιθαγενής, ο οποίος βρίσκεται

Ο Φελίπε Γκάλβεζ γυρίζει την ταινία του σε (ακόμη) παρθένες, αυθεντικές τοποθεσίες της Γης του Πυρός, επιτυγχάνοντας έτσι ένα μοναδικό εικαστικό αποτέλεσμα.

παρά τη θέλησή του μπλεγμένος στο κυνήγι των ομοφύλων του. Η δική του ματιά αποτελεί αρχικά πιστοποίηση της θηριωδίας και ταυτόχρονα φορέα μιας βουβής τραγικότητας, που στοιχειώνει ακόμη και σήμερα αυτές τις κοινωνίες.

Από αφηγηματικής σκοπιάς, πιθανότατα το φίλμ του Γκάλβεζ θα μπορούσε να έχει περισσότερη συνοχή, ωστόσο «αποζημιώνει» τον θεατή με το ευφύες, βαθιά ειρωνικό φινάλε, εκεί όπου κάποια χρόνια αργότερα ένας κρατικός αξιωματούχος επισκέπτεται τον νεαρό ιθαγενή και τη σύντροφό του, προκειμένου να καταγράψει τη μαρτυρία του σχετικά με τις δολοφονίες στις οποίες υπήρξε αυτόπτης. Η συγκάλυψη του εγκλήματος ολοκληρώνεται συμβολικά με μια φαινομενικά αθώα ατάκα: «Και τώρα, πες το τσάι σου, Ρόζα».

Βρισκόμαστε στα τέλη του 19ου αιώνα. Ένας πλούσιος Ισπανός γαιοκτήμονας αναθέτει σε τρεις άνδρες –έναν Βρετανό πρώην στρατιώτη, έναν καουμπόη και έναν μιγά ιθαγενή– μια αποστολή κατά μήκος της απέραντης ιδιοκτησίας του. Σύντομα, ωστόσο, η περιπλάνησή τους θα μετατραπεί σε αιματοβαμμένο κυνήγι.

HOME CINEMA

Μια παρέα νέων ξεκινάει για πορνό και καταλήγει σε θρίλερ

Στο «The Gentlemen» (Netflix) ο Γκάι Ρίτσι διατηρεί το γνωστό κινηματογραφικό του στυλ, δημιουργώντας μια απολαυστική μίνι σειρά, η οποία βλέπεται ανενυστί.

Η αιθέρια Μία Γκοθ, πρωταγωνίστρια στο καλτ διαμαντάκι «Χ» που παρουσιάζει η πλατφόρμα του Cínoβο.

The Gentlemen
ΚΩΜΙΚΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2024)
Δημιουργός: Γκάι Ρίτσι
Ερμηνείες: Τέο Τζέιμς, Κάγια Σκοντελάριο

Ο Γκάι Ρίτσι παίρνει το βάπτισμα του πυρός στην πλατφόρμα του Netflix με μια σειρά η οποία διασκευάζει –από διαφορετική σκοπιά– μια ομώνυμη δική του ταινία. Ο Βρετανός αριστοκράτης Εντι Χόρνιμαν (Τέο Τζέιμς) κληρονομεί απροσδόκητα την πατρογονική περιουσία, έπειτα από τον θάνατο του πατέρα του. Σύντομα, ωστόσο, θα ανακαλύψει ότι η οικογενειακή έπαυλη έχει μετατραπεί σε κέντρο παράνομων δραστηριοτήτων, οι οποίες αποφέρουν τεράστια κέρδη έχοντας βέβαια και τους ανάλογους κινδύνους. Ταυτόχρονα, πρέπει να τα βγάλει πέρα και με τον ανεκδιήγητο αδελφό του, ο οποίος αισθάνεται... ριγμένους στην κληρονομιά.

Διατηρώντας το γνωστό κινηματογραφικό του στυλ με το γρήγορο μοντάζ και τον «διάλογο» με τον θεατή, ο Γκάι Ρίτσι μάς δίνει μια απολαυστική

μίνι σειρά, η οποία βλέπεται απνευστί. «Κλειδί», φυσικά, είναι κι εδώ οι χαρακτήρες: από τους σνομπ αριστοκράτες, που θα αναγκαστούν να βρωμίσουν τα χέρια τους προκειμένου να διατηρήσουν τα προνόμιά τους στον σύγχρονο κόσμο, μέχρι τους εγκληματίες με τους οποίους συναλλάσσονται. Κάποιοι από αυτούς είναι γοπητευτικοί σύμμαχοι (π.χ. η Σούζι Γκλας της Κάγια Σκοντελάριο) και άλλοι ημίτρολοι εκθροί που τους καταδιώκουν. Όλα αυτά μέσα από το στυλάτο φίλτρο του Ρίτσι, ο οποίος έχει στη διάθεσή του και αρκετούς ακόμη αστέρες της οθόνης, όπως ο Ντάνιελ Ινγκς, ο Βίνι Τζόουνς, ο Τζιανκάρλο Εσποζίτο, η Τζόλι Ρίτσαρτσον κ.ά.

Χ ★★½
ΤΡΟΜΟΝ (2022)
Σκηνοθεσία: Τι Γουέστ
Ερμηνείες: Μία Γκοθ, Τζίνα Ορτέγκα

Από την πλατφόρμα του Cínoβο επιλέγουμε ένα από τα καλτ διαμαντάκια των τελευταίων ετών, διά χειρός A24. Βρισκόμαστε στο

1979 και μια παρέα νέων, καθένας με τις δικές του φιλοδοξίες, αποφασίζει να γυρίσει ένα φίλμ πορνό κάπου στο επαρχιακό Τέξας. Για τον σκοπό αυτό φτάνουν σε ένα απομονωμένο αγρόκτημα και αμέσως πάνον... δουλειά. Όταν όμως οι ηλικιωμένοι οικοδεσπότες ανακαλύπτουν τα σχέδιά τους, τα πράγματα παίρνουν τρομακτική τροπή. Ο Τι Γουέστ έχει στη διάθεσή του ένα ταλαντούχο καστ, προεξάρχουσα της αιθέριας Μία Γκοθ («Suspiria»), το οποίο και ζωντανεύει με άνεση τη μάλλον τυπική ιστορία του. Καθένας από τους πρωταγωνιστές του έχει κατά του διαφορετικές εκδοχές του αμερικανικού ονειρού: άλλος θέλει να πιάσει την καλή μπαινοντας στην αγορά της ερωτικής βιντεοταινίας, άλλος φιλοδοξεί να γίνει σπουδαίος σκηνοθέτης και μια τρίτη είναι πεπεισμένη πως έχει τη στόφα της μεγάλης σταρ. Κοινός παρονομαστής τους η λάμψη και η ορμή των νιάτων, η οποία έρχεται σε τρανταχτή αντίθεση με τους... ετοιμόρροπους –αλλά τελικά πολύ επικίνδυνους– οικοδεσπότες τους.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Συναυλιακή παρουσίαση της όπερας «Μειζέ» του Σαμάρρα

Η όπερα «Μειζέ» του Σπιριδώνος Φιλίσκου Σαμάρρα ανέβηκε σε συναυλιακή μορφή για μία και μόνη βραδιά στις 17 Φεβρουαρίου στο θέατρο Ολύμπια. Τους μονωδούς, την Ορχήστρα Φιλαρμόνια Αθηνών και τη Χορωδία του Δήμου Αθηναίων διηύθυνε ο Βύρων Φιδετζής, ο οποίος για την περίσταση ενόρχηστρωσε το έργο με βάση τη μόνη γνωστή αναγωγή για φωνή και πιάνο.

Είναι γεγονός ότι ο Φιδετζής έχει πράξει ό,τι ήταν μέσα στις δυνάμεις του για την ανάδειξη των λυρικών έργων του Σαμάρρα, όπως άλλωστε και πολλών ακόμα Ελλήνων συνθετών του 19ου και 20ού αιώνα. Πάνε σαράντα χρόνια από τότε που παρουσίασε και ηχογράφησε την όπερα «Ρέα» και μέχρι σήμερα έχει παρουσιάσει σε διάφορες μορφές τις περισσότερες από τις όπερές του. Πρόβλημα παραμένει πάντα το γεγονός ότι για τις περισσότερες από αυτές δεν σώζονται παρτιτούρες και συνεπώς η παρουσίασή τους προϋποθέτει την ενορχήστρωση τους με βάση το εκάστοτε σωζόμενο μουσικό υλικό. Μετά την «Τίγκρα» και τη «Λιονέλλα»,

αυτή είναι η τρίτη όπερα του Σαμάρρα που ενορχηστρώνει ο Φιδετζής, αξιοποιώντας τις γνώσεις και την πείρα του από τη μακροχρόνια ενασχόλησή του με τον συγκεκριμένο συνθέτη και τη μουσική του γλώσσα.

Η «Μειζέ», γραμμένη ανάμεσα στα 1883 και 1886, δόθηκε στο πρωτότυπο γαλλικό λιμπρέτο του Πιέρ Ελζεάρ και όχι στη δεύτερη «ιταλική» εκδοχή της, στην οποία πρωτοπαρουσιάστηκε στη Ρώμη το 1888. Ο Σαμάρρα φοιτούσε από το 1882 στο παρισινό ωδείο και επέλεξε να τοποθετήσει τη δράση της όπερας στην Ινδία, ακολουθώντας τη μόδα του

Η δράση εξελίσσεται στην Ινδία, καθώς η όπερα εντάσσεται στην αισθητική του «οριενταλισμού».

«οριενταλισμού», όπως αρκετοί Γάλλοι συνθέτες της εποχής, ο Ντελίμπ («Λακμέ»), ο Μπιζέ («Αλιείς Μαργαριταριών») και ο Μασσέν («Ο βασιλιάς της Λαχώρας»).

Ο Βύρων Φιδετζής με μια ομοιογενή διανομή έδωσε την ευκαιρία σε μία ακόμα λησμονημένη όπερα του Σαμάρρα.

Η υπόθεση δεν ξεφεύγει από τη συμβατική ιστορία έρωτα, συνήθην σε πολλές ιταλικές και γαλλικές όπερες του 19ου αιώνα: ο βαρύτερος ποθεί την υψίφωνο,

η οποία όμως είναι ερωτευμένη με τον τενόρο, ενώ η μεσόφωνος, παραδόξως, δεν θέλει τον τενόρο αλλά προτιμά τον βαρύτερο. Η «Μειζέ» περιλαμβάνει πλήθος

από διακριτά μέρη, άριες, κάποτε μάλιστα με τελικές κορώνες, ντουέτα για τους περισσότερους συνδυασμούς φωνών, τερτσέτα και επιβλητικά σύνολα, χορωδι-

ακά και μπαλέτο. Όλα αυτά δίνουν την ευκαιρία στον νεαρό Σαμάρρα, μόλις 21 ετών το 1882, να πειραματιστεί με όσα άκουσε, μελετούσε και τον είχαν εντυπωσιάσει, και να τα χωρέσει όλα μαζί σε ένα έργο.

Οι ερμηνευτές υπερασπίστηκαν άξια την όπερα. Η υψίφωνος Λουσί Περαμιόρ τραγουδούσε τον κεντρικό ρόλο με φωνή ομοιογενή και άνετη. Ο τενόρος Κωνσταντίνος Κληρονόμος, με στεντόρεια και άνετη φωνή, κατάλληλη για πολύ πιο ηρωικούς ρόλους απ' ό,τι ο λυρικός Ναΐρ της «Μειζέ», αδικήθηκε επιπροσθέτως από την ακουστική της μικρής αίθουσας. Η μεσόφωνος Ελοΐζ Μας υπήρξε απολαυστική ως βασίλισσα Βαζάντα, όπως και ο βαρύτερος Δημήτρης Πλατανιάς ως «κακός» Σελίμ. Σε διπλό ρόλο ο βαθύφωνος Τάσος Αποστόλου συμπλήρωσε την καλή διανομή. Τέλος, η ενδιαφέρουσα ενορχήστρωση του Φιδετζή αδικήθηκε στη μικρή αίθουσα του Ολύμπια με τη στεγνή ακουστική της, καθώς η επί σκηνής μεγάλη ορχήστρα έμοιαζε ειδικά στις δύο πρώτες πράξεις να παίζει διαρκώς σε υψηλή ένταση.

Παιδιά στον άγριο κόσμο των ειδήσεων

Η Σία Κοσιώνη και η ηρωίδα της, η Αναστασία, μαθαίνουν στους μικρούς μαθητές τα μυστικά της δημοσιογραφίας

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΣΚΑΡΑΚΗ

«Γιατί δεν χαμογελάτε όταν λέτε τις ειδήσεις στην τηλεόραση;». Αυτή είναι μία από τις πολλές ερωτήσεις στην οποία η γνωστή δημοσιογράφος Σία Κοσιώνη κλήθηκε να απαντήσει κατά τη διάρκεια παρουσίασης του βιβλίου της με τίτλο «Μια άλλη ιστορία» (εκδόσεις Lebee, εικονογράφηση Λιάνα Δενεζάκη).

Μία ερώτηση που προήλθε από ένα μικρό παιδί το οποίο αρχίζει να συνειδητοποιεί ότι στη ζωή δεν υπάρχουν μόνο καλές και χαρούμενες ιστορίες όπως είναι οι φανταστικές, αλλά και λυπητερές.

Εκεί στοχεύει και το εγχειρίδιο της Σίας Κοσιώνη: να μιλήσει στα παιδιά για τον «άγριο κόσμο» των ειδήσεων. Μια δύσκολη έννοια για ένα μικρό παιδί που προσπαθεί να καταλάβει τον κόσμο γύρω του.

Αφορμή για να γράψει το βιβλίο στάθηκε μια πρόσκληση που της απύθηνε πέρυσι το νηπιαγωγείο του γιου της να μιλήσει στα παιδιά για τη δημοσιογραφία. «Είπα αυθόρμητα “ναι”, όταν όμως πλησίαζε ο καιρός, άρχισα να το σκέφτομαι και τελικά να αναρωτιέμαι με ποιον τρόπο θα μπορούσα να εξηγήσω σε άτομα της τόσο τρυφερής ηλικίας των μόλις πέντε ετών για το επάγγελμα», λέει στην «Κ» η κ. Κοσιώνη.

Και έτσι προέκυψε αυτό το άγνωστο ταξίδι για τη συγγραφή του παραμυθιού. «Μια φανταστική ιστορία, μέσα από την οποία θα τους εξηγήσω τι είναι αυτές οι περίφημες αληθινές ιστορίες

όπως βαφτίζονται οι ειδήσεις σε αυτό το βιβλιαράκι».

Πρωταγωνίστρια του βιβλίου είναι η μικρή Αναστασία στην οποία άρεσαν οι ιστορίες τόσο πολύ που συνεχώς ζητούσε από τους γονείς της να της διαβάσουν το βράδυ παραμύθια ή να αυτοσχεδιάζουν. Όπως συμβαίνει με τα περισσότερα παιδιά. Σύντομα θα αρχίσει και η ίδια να δημιουργεί τους δικούς της κόσμους, με όχημα την αστείρευτη φαντασία της.

Το μήνυμα

«Νομίζω ότι η συνταγή πέτυχε, αν κρίνει κανείς από το αποτέλεσμα. Τα παιδιά έλαβαν το

Αφορμή για να γράψει το παραμύθι στάθηκε μια πρόσκληση που της απύθηνε πέρυσι το νηπιαγωγείο του γιου της να μιλήσει στα παιδιά για τη δημοσιογραφία – «Είπα αυθόρμητα “ναι”».

μήνυμα και κατάλαβαν ακριβώς ποια είναι η φύση και ο στόχος της δουλειάς μας, αλλά και γιατί πρέπει να αφορά κάποιους ανθρώπους η ενημέρωσή», εξηγεί η δημοσιογράφος.

Οι απορίες που «γεννιούνται» στα παιδιά είναι πολλές, πρωτότυπες και τα ερωτήματά τους υποκινούνται κατά βάση από τη φαντασία τους. «Κατ' αρχάς ρω-

Η Σία Κοσιώνη αποποιείται την ιδιότητα της συγγραφέως και λέει εμφατικά: «Για μένα δεν είναι επάγγελμα αυτό, ούτε αποδέχομαι αυτή την ιδιότητα, θα ήταν πολύ αλαζονικό να το κάνω».

τούν πολλά τεχνικά φύσεως θέματα, γιατί δεν μπορούν να τα καταλάβουν.

Όπως, για παράδειγμα, πώς μπαίνει μέσα στην τηλεόραση, αν υπάρχει κάποιο πορτάκι που ανοίγει». Είναι όμως γεγονός ότι πολλές από τις ιστορίες τους δημιουργούν πρωτόγνωρα συναισθήματα. «Για παράδειγμα, με ρωτούν πράγματα όπως πόσο λυπάμαι όταν λέω στενάχωρες ιστορίες».

«Πώς κοιμίζεις τον γιο σου;»

Κάποια στιγμή, θυμάται χαρακτηριστικά, ένα μικρό κορίτσι τη ρώτησε συγκεκριμένα για τη δική της δουλειά, για τις αληθι-

«Υπάρχει ένα κομμάτι μέσα μου που έχει πάρα πολλή φαντασία και κατοικεί στον παιδικό κόσμο τον οποίο ξαναέφερε στη ζωή μου το παιδί μου (...) Αυτό ακριβώς βγήκε και στο χαρτί»», λέει στην «Κ».

νές ιστορίες που λέει κάθε βράδυ. «Ξαφνικά μου είπε: “Αφού είσαι στο δελτίο, πώς κοιμίζεις τον γιο σου;”. Επρεπε να της δώσω τη δύσκολη απάντηση, παρουσία του γιου μου, ότι συνήθως δεν τον κοιμίζω εγώ γιατί είναι τέτοια η φύση της δουλειάς. Οπότε πήγαμε σε μια άλλη συζήτηση για το κατά πόσον οι μαμάδες είναι σε θέση, με βάση

τα ωράριά τους, να κάνουν το καλύτερο δυνατό για τα παιδιά τους κ.ά.».

Με μακρά εμπειρία στον χώρο της δημοσιογραφίας και έχοντας εργαστεί σε έντυπα, τηλεόραση και ραδιοφωνία για ρεπορτάζ και εκπομπές, η Σία Κοσιώνη είναι ένα πολύ οικείο τηλεοπτικό πρόσωπο καθώς μας μεταφέρει κάθε βράδυ τα τελευταία 18 χρόνια όλα τα νεότερα από την ελληνική και τη διεθνή επικαιρότητα.

Η διαδικασία συγγραφής ενός παραμυθιού, όμως, ήταν για εκείνη κάτι τελείως διαφορετικό από τα φώτα της μικρής οθόνης.

«Ζω σε έναν κόσμο που καθημερινά γράφω ατελείωτα δημοσιογραφικά κείμενα. Το βιβλίο δεν έχει σε τίποτα να κάνει με αυτό, αν εξαιρέσεις την ικανότητα κάποιου στη γραφή. Νομίζω ότι υπηρετεί μια εντελώς διαφορετική ανάγκη και μου βγήκε πολύ εύκολα, αβίαστα, παρά το ότι είναι πιο δύσκολο να εκφράσεις με απλές λέξεις πολύπλοκα θέματα. Εχω γράψει και κάποιες άλλες ιστορίες που θα δημοσιευθούν προσεχώς», λέει κοιτάζοντας με μια γρήγορη ματιά τον υπολογιστή πάνω στο γραφείο της, στο κανάλι.

Και συμπληρώνει: «Υπάρχει ένα κομμάτι μέσα μου που έχει πάρα πολλή φαντασία και κατοικεί στον παιδικό κόσμο τον οποίο ξαναέφερε στη ζωή μου ο γιος μου. Μέσα σε αυτόν τον κόσμο νιώθω και αισθάνομαι πάρα πολύ άνετα, ταξιδεύω, κάνομαι και αυτό ακριβώς βγήκε και στο χαρτί».

Πρωταγωνίστρια του βιβλίου είναι η μικρή Αναστασία, η οποία αποφασίζει να δημιουργεί τους δικούς της κόσμους με όχημα την αστείρευτη φαντασία της.

«Πιστεύω ότι η νέα γενιά είναι πολύ καλύτερη από τις προηγούμενες»

Ήταν αναμφισβήτητο κάτι έξω και μακριά από το κεντρικό δελτίο ειδήσεων. «Μια ευκαιρία για μένα να συναντηθώ με έναν άλλο κόσμο, αυτόν της παιδικής λογοτεχνίας, να συναστραφώ πολύ με παιδιά –πλην του δικού μου– τα οποία σου δίνουν μια τρομερή ενέργεια. Κάθε ένα από αυτά είναι ένας μικρός φορτιστής», τονίζει. Η ίδια εισέπραξε αυτή την ενέργεια στις πρόσφατες παρουσιάσεις του βιβλίου.

Το πρότζεκτ αυτό της έδωσε την ευκαιρία να αναδείξει άλλη μια πτυχή του εαυτού της που πολλοί δεν θα περίμεναν ίσως ότι υπάρχει, καθώς η εμφάνισή της στην τηλεόραση «οφείλει» να ακολουθεί ορισμένες νόρμες. «Ο κόσμος έχει διαμορφώσει για μένα μια εικόνα πολύ αυστηρή, πολύ περι-

«Ήταν μια ευκαιρία να συναντηθώ με έναν άλλο κόσμο, αυτόν της παιδικής λογοτεχνίας, και με παιδιά –πλην του δικού μου– τα οποία σου δίνουν τρομερή ενέργεια. Κάθε ένα είναι ένας μικρός φορτιστής».

καρκαωμένους που λειτουργεί σε συγκεκριμένο πλαίσιο». Ετσι, μέσα από αυτή τη δουλειά της, ανακαλύπτουν έναν άλλο εαυτό της που υπάρχει, είναι αληθινός.

Εκτός από το πρώτο και μικρό της συγγραφικό ταξίδι, αυτό που

την ικανοποιεί είναι το μήνυμα που κατάφερε να μεταδώσει. «Είναι το μήνυμα της ανάγκης που πιστεύω ότι υπάρχει –εκφράζω αυτή την αγωνία μέσα από το βιβλίο αλλά και από τη συζήτηση που αναπτύσσεται μέσα από αυτό– να δημιουργήσουμε παιδιά που να έχουν λίγο πιο ευαίσθητες κεραιές για τον κόσμο, να νοιάζονται, να ενδιαφέρονται λίγο παραπάνω για το τι συμβαίνει γύρω τους και πιστεύω ότι η ενημέρωσή του υπηρετεί αυτό».

Το σπίτι και το σχολείο

Η συγγραφέας του βιβλίου θεωρεί ότι η ενημέρωσή είναι κάτι που διδάσκεται από το σπίτι και το σχολείο, με τα κατάλληλα εφόδια και τον σωστό προσανατολισμό. «Πιστεύω ότι αν έχουμε

πο ενημερωμένα παιδιά, θα φτιάξουμε μια καλύτερη κοινωνία. Πιο ευαίσθητη και πιο ανεκτική, μια κοινωνία όπου θα υπάρχει περισσότερος αλληλοσεβασμός. Επομένως, λατρεύω αυτό το μήνυμα που κατάφερε τελικά να βγει από το βιβλίο και με χαροποιεί πολύ. Πιστεύω πάρα πολύ στη νέα γενιά, πιστεύω ότι είναι μια γενιά πολύ καλύτερη από τις προηγούμενες», λέει.

Σημειώνει επίσης ότι «τα παιδιά σήμερα έχουν κοινωνικές ευαισθησίες, αδιανόητες για κάποιες άλλες εποχές, είναι πολύ πιο ανεκτικά στο καινούργιο και στο διαφορετικό. Ξέρουν από τεχνολογία και έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στην πληροφορία. Είναι παιδιά που μπορούν να υπηρετήσουν μέσα από τη γνώση, μέσα από την

Το παραμύθι «Μια άλλη ιστορία» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Lebee. Η εικονογράφηση είναι της Λιάνας Δενεζάκη.

ενημέρωσή, έναν καλύτερο κόσμο». Όπως ακριβώς η ιστορία σε αυτό το βιβλίο ξεκίνησε και γράφτηκε με αφορμή ένα πραγματικό περιστατικό, έτσι έχουν υπάρξει και ορισμένες αληθινές στιγμές, δηλαδή βιώματα με τον γιο της που της έδωσαν την έμπνευση να καταγράψει στο χαρτί κάποιες από αυτές τις ενδιαφέρουσες ιστορίες. Υπάρχουν άλλες δύο οι οποίες έχουν ήδη δοθεί στον εκδότη και πιστεύει ότι κάποια στιγμή θα κυκλοφορήσουν και θα «ταξιδέψουν» προς μικρούς και μεγάλους αναγνώστες.

Ωστόσο, η ίδια αποποιείται την ιδιότητα της συγγραφέως και λέει εμφατικά, γελώντας: «Για μένα δεν είναι επάγγελμα αυτό, ούτε αποδέχομαι αυτή την ιδιότητα, θα ήταν πολύ αλαζονικό να το κάνω».

ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΜΑΣ

Παρνασσός

Κυριακή
31/3

Ένα βουνό για όλους,
που τα έχει όλα

Οι άνθρωποι, η φύση,
οι μύθοι, τα χωριά, τα σπορ.
Τα διαφορετικά πρόσωπα
του αγαπημένου προορισμού
σε μια πρωτότυπη
έκδοση 200 σελίδων.

